

NUMERO 1-2
HELMIKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Paraske sytytti

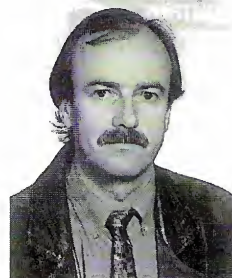
Kuka sytytti? Näin kysyttiin viime vuoden lopun Helsingin Sanomien sarjassa eri alojen taiteilijoilta. He saivat kertoa, kenen toisen taiteilijan työ oli heitä innostanut. Kirjailija **Harri Tapper** sanoi (HS 27.12.1995), että häntä on suunnattomasti innostanut inkeriläisen runonlaulajan **Larin Parasken** tarina, sen köyhyys ja kurjuus. Kalevalan päivän lähestyessä on syytä muistella tämän Pohjois-Inkerissä syntyneen maaorjan tyttären elämää.

Parasken ollessa 14-vuotias äiti kuoli. Muutamaa vuotta myöhemmin menehtyi isä, ja samoihin aikoihin veli ruoskittiin hengiltä. Seitsemäntoistavuotiaana Paraske meni naimisiin köyhän, avuttoman **Kaurila Teppananpojan** kanssa ja muutti hänen kotitaloonsa Larilaan. Tästä tuli nimi Larilan eli Larin Paraske.

Runonlaulaja synnytti yhdeksän lasta, joista kuusi kuoli pienenä. Miehenkin menetettyään Paraske elätti itseään ja lapsiaan huolehtimalla kotiseutunsa orvoista. Elämäntuskaansa ja -tuntojaan hän purki runolauluun. »Se laulaminen viehättää minua», sanoo Tapper. Hänen mukaansa tällainen laulaminen on tapa pitää yllä elämänviestiä ja sellaisena se on kaikkein aidointa kulttuuria. Hän jatkaa: »Kulttuurihan on sellaista, että se tahtoo lähteä irralleen alkuperästään. Ihmiset vain harrastavat kulttuuria: on kulttuurilautakuntia ja kulttuurivirastoja. Mutta se että ihminen on hyvin kurja ja köyhä ja joutuu hakemaan jalan maitoa Pietarista 50 orpolapselle ja siinä kaiken ohella laulaa siinä on jotakin.»

Kulttuuri-sana tulee latinankielisestä teonsanasta, joka tarkoittaa mm. viljelemistä, muokkaamista ja asumista. Tältä pohjalta kulttuurilla tulisi ymmärtää kaikkia niitä ratkaisuja ja toimintatapoja, joita ihmiset ovat keksineet ja kehitelleet vastauksena ympäristönsä tarjoamiin haasteisiin. Kulttuuri ei ole – kuten nykyisin usein ymmärretään – vain taiteita tai jotain muuta ylevää ja korkeaa hengenviljelyä. Aito kulttuuri liittyy Harri Tapperin osoittamalla tavalla hyvin tiukasti ihmisen omaan elinympäristöön.

Saksalainen filosofi **Oswald Spengler** (k. 1936) omaksui omalle ajalleen ominaisen kehitysuskon, joka pohjautui luonnossa havaittuun lajien kehittymiseen. Teoksessaan »Länsimaiden perikato» hän kuitenkin katsoi, että eurooppalainen kulttuuri oli 1900-luvulle tultaessa jo saavuttanut tilan, jossa edistys kääntyy tuhoon johtavaan rappioon. Itse ajattelen, että kulttuuri, joka irtautuu ihmisten jokapäiväisestä todellisuudesta, on ainakin yksi vaarallinen askel tähän suuntaan. Millä ihmiset pitävät itsensä koossa, jos kulttuurista – ja uskonnosta yhtenä osana sitä – tulee vain harrastus? Larin Paraske ei harrastanut kulttuuria; sen harjoittaminen laulun muodossa oli hänelle elinehto. Sen avulla hän jaksoi.

Markku Pyysiäinen

Frieda-ooppera ihastutti yleisön ja kriitikot

»Inkeri on täällä voimakkaasti läsnä», kommentoi näkemäänsä ja kuulemaansa piispa **Leino Hassinen** Suomen Kansallisoopperan lämpiössä Frieda-oopperan ensi-illassa marraskuun 12. päivänä. Myös presidentti **Martti Ahtisaari** ja rouva **Eeva Ahtisaari** kertoivat lehdistölle pitävänsä Frieda-oopperasta.

Martti Rautasen ja hänen vaimonsa Friedan elämästä kertova **Kari Tikan** säveltämä ooppera, jonka libreton on kirjoittanut **Kirsti Ihamäki**, kokosi yleisön vielä toistamiseen tammikuussa, mutta lippuja esityksiin ei ollut helppo saada. Ne myytiin kuin kuumille kiville.

Ooppera esitetään vielä kahdesti Tampere-talossa 19.5.1996. Useampia esityksiä sille toivoo jokainen, joka pääsi sen näkemään. Suurelta osin amatööriveroina tehty ooppera oli henkeenmenevä elämys ainakin minulle. Sitä kannattaa tulla kaukaakin katsomaan.

Pääparina Friedana ja Marttina nähdään **Riikka Hakola** ja **Esa Ruuttunen**. Muissakin rooleissa on laulajia Kansallisoopperan solistikunnasta, mutta innostuneet amatöörit, Auditekuoron laulajat, Vivo-orkesterin soittajat, tanssijat, lavastajat ja puvustajat on mainittava onnistuneen esityksen ehdottomina tekijöinä.

Joonasta Martti Rautaseksi

Oopperalaulaja Esa Ruuttusen olisi varmaan ollut mahdotonta ajatella kieltäytyvänsä tehtävästä, kun hänelle tarjottiin Martti Rautasen roolia. Kari Tikka oli säveltänyt sen nimenomaan hänen äänialalleen sopivaksi. Lähetystyön tärkeäksi kokevana Ruuttunen suostui tehtävään, vaikka aika harjoituksiin olikin revittävä viikonloppuisin, omasta vapaa-ajasta. Syyskauden ohjelmistossa Kansallisoopperassa oli juuri ollut **Olli Kortekankaan** moderni ooppera Joonas, jossa Ruuttunen esitti nimiroolia. Pitkäparlaisena profeetta Joonana Ruuttunen vangitsi katsojat siinäkin kiinnostavassa tehtävässä.

Mutta sitten tuli aika ajaa parta ja leikata liehuvat hiukset ja muuttua 23-vuotiaaksi Rautaseksi, joka oopperan aikana vanhenee yli neljäkymmentä vuotta.

Katsoja seuraa nuoren inkeriläissyntyisen lähetysaarnaan ja sakslaisnyntyisen Frieda Kleinschmidtin kohtaamista lounaisafrikkalaisella lähetysasemalla, heidän rakastumistaan, avioliittoaan ja yhteistä, monien vaikeuksien täyttämää elämäänsä lähetystyön uranuurtajina. Ooppera etenee kirjeiden kautta, joita Frieda vanhuudessaan kirjoittaa. Lavastus tuo

»Solmitaan ikiajoiksi murtumaton liitto. Rakastan sinua. En koskaan sinua unhot», laulaa Martti Friedallensa.

Afrikan näkymät yksinkertaisen nerokkaasti näyttämölle. Mustien joukkokohtaukset, tanssit ja taistelut tuovat villiä dramatiikkaa esitykseen. Kaiken kaikkiaan Frieda tehoaa sekä musiikillaan että kaikilla muillakin tekijöillä.

Kohtauksessa, jossa Rautaset matkustavat kotimaahansa Inkeriin, kuoro laulaa:

»Kaunis Inkerinmaa
kaunis Inkerinmaa.
Tikanpesä.
Keskellä kesää.
Lintujen laulu.

Metsät ja pellot, vihreät puut.
Tuvassa sininen takka.
Turvaa ja rauhaa lapselle,
lapselle – taivaassa vain.

Tämä on kaikkein koskettavimpia kohtauksia. Perheen lapsista yksi syntyy Inkerinmaalla. Hänet joudutaan kuitenkin hautaamaan sinne. Kolme lasta jää Suomeen kouluun, ja perheenjäsenten ero toisistaan koetaan katkerasti, riipaisevana. Rautaset ottavat tehtävänsä vastaan Jumalan kädestä. Katsojat pyyhkivät kyyneleitä silmistään. Onneksi oopperan viimei-

Yksinkertaisen, mutta erittäin toimivan lavastuksen avulla Afrikka saadaan olemaan voimakkaasti läsnä Frieda-oopperan esityksessä. Riikka Hakola Friedana ja Esa Ruuttunen Martti Rautasena valloittavat katsomon.

Frieda kirjoittaa kirjeitä, joissa Rautasten elämä vaikeissa oloissa lähetysskentällä kuvastuu ja muuntuu oopperan kohtauksissa katsojille läheiseksi.

On ilta Joona-oopperan viimeisen esityksen jälkeen. Onnittelukukat kädessä Esa Ruuttunen huokaa hetken helpotuksesta. Huomenna parturiin ja muuntautumaan siloposkiseksi Martti Rautaseksi. Friedan ensi-ilta lähestyy.

sissä kohtauksissa on hieman huumoriakin.

Lähetystyön juhlaa koko päivä

Bussilasteittain ihmisiä oli tullut Friedan ensi-iltapäivän aamuna Helsinkiin osallistuakseen Suomen Lähetysseuran juhla jumalanpalvelukseen Helsingin Tuomiokirkossa, jossa Martti Rautanen aikoinaan vihittiin papiksi.

Lähetysseuran johtaja **Sakari Pino-la** luonnehti Martti Rautasta mieheksi, joka ei tahtonut kätkeä kynttiläänsä vakan alle, vaan ryhtyi valon viejäksi. Hänen toimintaansa ohjasi käsitys, että hänen piti saarnata ja opet-

taa evankeliumia ja sen kautta johtaa ihmisiä Jumalan luo. Myös ylivoimaisten vaikeuksien kohdatessa ja kuolemankin uhatessa hän oli väsymätön evankeliumin levittäjä.

Safari-kuoro lauloi **Matti Herojan** johdolla Jaakko Löytyn laulun, joka sopi tilaisuuteen todella hyvin:

»Vaikka vaellus on vaivaista
minä vielä jaksan toivoa.
Olen kahden maan kansalainen.»

Virsi 405, jonka Martti Rautanen on kääntänyt ndongan kielelle, kaikui seurakunnan ja kuoron vuorovirtenä sykkähdtyvästi.

Kirkkokansaa kutsuttiin vielä Tuomiokirkon kryptaan tutustumaan lä-

Inkerinmaalta oli saapunut pienehkö ryhmä osallistumaan Suomen Lähetysseuran juhlahjalmalanpalvelukseen. **Alvina Minajeva** (vas.) Hatsinasta luki kauniisti epistolatekstin. Nuori **Marina** (oik.) on Kelton kanttori.

hetysaiheiseen näyttelyyn.

Myös Kansallismuseossa ollut näyttely Rautasen kokoamasta esineistöstä on saanut runsaasti huomiota osakseen. Inkeri on ollut monella tapaa läsnä Helsingissä tänä talvena.

Teksti: Marja Mustakallio

Kuvat: Suomen Lähetysseuran kuva-arkisto ja MM

Terveisiä Tukholmasta

Inkeriläisten viestissä numero 3 maaliskuussa 1994 keräsin rahaa Venäjällä asuville Suomen armeijassa palvelleille. Sain kokoon 950 kruunua, jotka menivät hyvään tarkoitukseen. Kiitän kaikkia, jotka lahjoittivat ja kaikkia inkeriläisiä, jotka olivat myötämie-lisiä.

Nyt monet aseveljet ovat päässeet Suomeen Punkaharjulle viettämään rauhallisempaa ja turvallisempaa vanhuuttaan.

Suomi kustantaa kaikki menot viiden vuoden ajan. Osoite on:

Punkaharjun kuntoutussairaala
Vaahersalontie 44
58450 Punkaharju

Toivotan kaikille teille oikein hyvää terveyttä ja kaikkea hyvää.

Teksti: Juho Jämsä, Tukholma

Lipun värit

Lehdellemme soitti rouva **Irja Kekki**, joka halusi täsmentää tiedon Inkerin lipun värien symbolimerkityksestä. Hänen mukaansa värit ovat:

- keltainen kuvaa Inkerin peltoja
- sininen on Neva, joka jakaa Inkerin maan kahtia
- punainen kuvaa Pietarin muureja.

Inkeriläinen identiteetti ja perinnekulttuuri

Otteita esitelmästä Inkeriläisten sivistyssäätiön 30-vuotisjuhlassa.

Useimmille suomalaisille ei ole tuottanut vaikeuksia hyväksyä inkeriläisten paluumuuttoa, sillä inkeriläisiä on pidetty suomalaisten lähimpinä sukulaisina. Viime sotien jälkeen inkeriläiskysymyksestä oli meillä täydellisesti vaiettu julkisuudessa. Itse asiassa vasta pastori Arvo Survo murtautui monen tietoisuuteen lyömällä kaikki kolehtiennätykset Suomen kirkkoissa muutaman vuoden takaisilla saarnamatkoillaan. Sen jälkeen inkeriläisyydestä on alettu puhua yleisemminkin, samalla kun paluumuutto on vilkastunut.

Sotavuosina 1940-luvulla totuttiin siihen, että inkeriläiset puhuvat suomea, tosin omaa murrettaan, mutta kieltä, joka oli kuitenkin lähellä omaamme. Ne jotka ovat joutuneet tekemisiin tämän päivän inkeriläisten paluumuuttajien kanssa, ovat hämmentyneinä todenneet, että keskiikäinen inkeriläinen kyllä ymmärtää suomea ja puhuukin sitä jonkin verran, mutta suomi ei ole enää hänen äidinkieltänsä, vaan se on venäjä. Alle 30-vuotiaitten sukupolvi paluumuuttajista muutamia poikkeuksia lukuunottamatta puhuu vain venäjää, ja heille on ollut järjestettävä suomen kie-

len opetusta, jotta he tulisivat toimeen uudessa kotimaassaan.

Tällöin Suomessa on alettu kysellä, keitä inkeriläiset ovat, mitä inkeriläisyys nykyisin tarkoittaa. Miten inkeriläiset itsensä tänään kokevat? Nämä identiteettikysymykset ovat niitä ongelmia, jotka kiinnostavat folkloristeja, meitä perinteen- ja kulttuurintutkijoita. Olemme tottuneet siihen, että Inkerinmaalla vanhasta yhteissuomalaisesta perinnekulttuurista oli säilynyt paljon sellaista, joka Suomessa oli jo kadonnut. Karjala ja Inkeri olivat ne perinnealueet, joilla mm. vanha runolaulukulttuuri säilyi pisimpään. Juuri Karjalasta ja Inkeristä suomalaisen identiteetin rakentajat 1800-luvulla hakivat aineksia ja niitä myös löysivät.

Tarkasteltaessa tämän päivän inkeriläistä identiteettiä on ensin palautettava mieleen Inkerinmaan väestösuhteiden muodostuminen, toisin sanoen tarkasteltava, mihin tasavallan presidentin näkökanta perustui hänen määritellessään inkeriläiset paluumuuttajiksi. Johtuuko se kielestä vai etnisestä taustasta, historiasta vai näistä kaikista.

Siitä alun perin yhteistä kieltä pu-

Anneli Asplund palautti esitelmässään kuullijoiden mieleen Inkerin historiaa.

huneesta väestöstä, joka asutti noin pari tuhatta vuotta sitten Itämeren ja Suomenlahden rannat, kehittyi ensimmäisen vuosituhannen loppuun mennessä kaikkiaan seitsemän eri kansaa, liiviläiset, virolaiset, vatjalaiset, inkeroiset, vepsäläiset, karjalaiset ja suomalaiset. Näistä nykyisen Inkerinmaan alueella asui kaksi, vatjalaiset ja inkeroiset (eli inkerikot). Historiallisissa lähteissä näistä kansoista alkaa olla tarkempia tietoja, vatjalaisista 1000-luvulta, inkeroisista 1200-luvulta.

Inkerin moninaiset vaiheet

Koska Inkerinmaa sijaitsee tärkeässä asemassa Suomenlahden pohjukassa Nevan valtavyöhykkeen kahden puolen, se jo tuhat vuotta sitten joutui idän ja lännen taistelukentäksi. Taistelu Inkerinmaan omistuksesta alkoi 1220-luvulla, jolloin sekä idän että lännen

kirkko tehostivat lähetystoimintaansa Suomen ja Baltian suunnilla ja jolloin myös näiden kirkkojen taustavaltiot, Tanska, Ruotsi ja Venäjä pyrkivät sotatoimin laajentamaan valtaansa. Turvatakseen roomalaiskatolisen kirkon aseman Euroopan koilliskulmalla Rooman paavi otti Suomen erityiseen suojelukseensa, mikä tapahtui aktiivisen Tuomas-piispan myötävaikutuksella. Hän toimi paitsi hengenmiehenä, myös miekalla lähetystyötä tekevänä poliitikkona ja sai aikaan mm. kauppasulun Novgorodin venäläisiä ja samalla myös Inkerin ja Karjalan kauppiaita vastaan. Suuri taistelu roomalaiskatolisten ruotsalais-suomalaisten ja kreikkalaiskatolisten venäläisten joukkojen välillä käytiin vuonna 1240 Inkerenjoen suulla. Taistelun voittivat Aleksanteri Nevskin johtamat venäläiset, heidän joukoissaan myös karjalaiset, inkeroiset ja vatjalaiset. Tuomas-piispan joukot kärsivät murs-

katappion ja sotaian Tuomaan sanottiin kaatuneen taistelussa.

Näin Inkerinmaa säilyi Novgorodin yhteydessä ja uskonnoltaan kreikkalaiskatolisena. Inkerikkojen ja karjalaisten historiallinen yhteenkuuluvuus heijastuu vahvasti paitsi asutuksen, talouden ja hallinnon yhteyksissä, myös henkisessä kulttuurissa. Yhteisiä juuria löytää erityisesti myyttiperinteestä. Kalevalamittaisen laulurunouden kehitys jatkui viime vuosisadalle saakka voimakkaimmin juuri Inkerin ja Karjalan käsittävällä kulttuurialueella.

Venäjä ja Ruotsi kävivät sotia 1200-luvulta vuoteen 1809 asti lähes 600 vuoden aikana eripituisten rauhankausien antaessa asukkaille välillä vähän hengähdysaikaa. Usein taisteluja käytiin juuri Inkerin ja Karjalan alueella. Laajimmillaan Ruotsin valtakunta oli Stolbovassa 1617 tehdyn rauhan jälkeen, jolloin Ruotsi lähes sadaksi vuodeksi sai haltuunsa myös Liivinmaan, Viron ja Inkerinmaan.

Juuri tältä kaudelta lähtien alkaa se aika, joka antaa oikeutuksen tämän päivän inkeriläisten paluumuutolle Suomeen.

Ruotsin vallan ensi vuosikymmenet muuttivat perusteellisesti Inkerin oloja. Sota oli merkinnyt katastrofia kantaväestölle. Monet kylät olivat kokonaan autioituneet. Jäljelle jääneen kantaväestön elämää muutokset rasittivat monin tavoin, sillä Ruotsi harjoitti tiukkaa yhtenäistämispolitiikkaa, jonka mukaan koko valtakuntaan kuuluva alue oli saatettava kaikilta osin samanlaisten lakien alaisuuteen. Käytännössä eniten rasitusta asukkaille aiheutti Ruotsin kirkkopolitiikka. Inkerinmaasta tuli virallisesti luterilaisen kirkon alainen. Kreikkalaiskato-

lisille inkerikoille oli rauhanteossa vahvistettu uskonnonvapaus, mutta sitä ei noudatettu, vaan väestöä päinvastoin pyrittiin ahdistelemaan luterilaisen kirkon piiriin. Samalla alkoi vilkas väestömuutto Suomen puolelta harvaan asutulle Inkerinmaalle. Luterilaista väestöä siirtyi Kannakselta, varsinkin Äyräpään ja Jääsken alueelta, mutta myös Länsi-Kannakselta ja Viipurin alueelta, Lappeen seudulta sekä myös pohjoisempaa eteläisestä Savosta. Muuttoliikettä lisäsi se, että kreikkalaiskatolisia inkerikkoja karkasi uskonvainojen takia Venäjän puolelle ja heidän autioiksi jättämilleen tiloille saapui nopeasti uutta väkeä Suomesta. Tämä väestö kutsui itseään joko savakoiksi tai äyrämöisiksi sen mukaan, mistä päin Suomea he olivat tulleet. Nämä väestöryhmät pysyivät erillään toisistaan aina 1800-luvun puoliväliin saakka, niin että alkupe räisväestö, inkeroiset ja vatjalaiset asuivat paljolti omissa kylissään, äyrämöiset omissaan, savakot omissaan. Heille muodostui oma erillinen tapakulttuurinsa, ja esim. vaatetuksesta oli heti tunnistettavissa, kuka oli inkerikko tai vatjalainen, kuka savakko, kuka äyrämöinen. Lauluperinteessäkin oli eroja.

Luterilaisen kirkon aktiivisuuden tuloksena erityisesti itäinen, keskinen ja pohjoinen alue luterilaistuivat. Parhaiten vanha inkerois- ja vatjalaisväestö säilyi läntisessä Inkerissä Soikkolan niemellä ja Kapriossa, joskin se sielläkin kaiken aikaa väheni. Läntisinkään Inkeri ei säilynyt vanhoillaan, vaan Narvusin ja Kurkolan niemille saapui väkeä Suomenlahden toiselta puolen. Näin siis Inkerinmaa oli saanut aktiivisen muuttoliikkeen seurauksena runsaasti uusia asukkaita,

joiden tapa- ja henkinen kulttuuri poikkesivat paljolti kantaväestön kulttuurista.

Kun Pietari Suuri halusi takaisin ne alueet, jotka oli menettänyt Ruotsille, syttyi Suuri Pohjan sota 1700. Se kesti 20 vuotta ja päättyi 1721 Inkerinmaan osalta siihen, että isäntä vaihtui. Pietari Suuri perusti myös Neva-joen suulle uuden kaupungin, joka kohotettiin valtakunnan pääkaupungiksi. Pietarin perustamisella tuli olemaan ratkaiseva vaikutus Inkerin väestölle. Ennen kaikkea se merkitsi venäläisen väestön vyöryä tähän asti saman itämerensuomalaisen kieliryhmän piiriin kuuluneen väestön keskelle. Sen sijaan uskonvainoa ei uusi vallanpitäjä pannut toimeen, vaan Inkerinmaan luterilaiset seurakunnat saivat toimia edelleenkin. Väestösuhteisiin venäläisten tulo ja Ruotsin vallan päättyminen vaikuttivat siten, että vatjalaiset ja inkeroiset alkoivat vähitellen venäläistyä. Kun he tunnustivat samaa uskoa venäläisten kanssa, he lukivat itsensä ennen pitkää myös samaan ryhmään näiden kanssa mieluummin kuin pitivät yhtä luterilaisten suomalaisten kanssa. Näin inkeroisten kohdalla uskonto näytti olevan vahvempi identiteettiä luova tekijä kuin kieli.

Perinteentutkijan toivemaa

Kun Suomi sitten 1809 liitettiin Venäjän valtakuntaan, suomalaisten kiinnostus Inkerinmaahan heräsi. Suomalaisille perinteentutkijoille Inkerinmaa on viime vuosisadan puolivälistä lähtien merkinnyt todellista runsauden-sarvea. Se oli Karjalan tavoin alue, jolla vanhan kantasuomalaisen kult-

tuurin merkit olivat vielä nähtävissä selkeämmin kuin Suomessa. Erityisesti vanha runolaulukulttuuri oli se laji, jonka perässä suomalaiset perinteen-kerääjät pitkään kulkivat ja jota eniten arvostettiin.

Inkerin perinnekulttuurin löysi **Daniel** (Taneli) **Europaeus**, kerääjä ja **Elias Lönnrotin** aikalainen ja apulainen. Europaeus oli intohimoinen keruumies, joka matkoillaan 1840-luvun loppupuolella Raja-Karjalassa ja Pietarissa sai kuulla, että Suomen eteläisen rajan takana Inkerissä vanha runolaulu oli vielä tavallista. Europaeus, tuohon aikaan vielä nuori mies, lähti Inkerinmaalle yhdessä ystävänsä **H. A. Reinholmin** kanssa ensi kerran 1847 Nuoret miehet kulkivat Pohjois-Inkerissä ja totesivat, että huhut pitivät paikkansa. Inkeriläiset todella lauloivat vanhalla runomitalla. Kerääjien ei ollut vaikea löytää hyviä laulajia. Heitä tapasi kaikkialla.

Tämän matkan jälkeen Europaeus sai vettä myllyynsä ja hänestä tuli Inkeri-intoilija, joka teki kaikkensa, jotta alueen vanhaa laulukulttuuria saataisiin tallennetuksi. Kun Europaeus oli luonteeltaan hyvin kiivas ja aika erikoinen mies, kylähulluksikin häntä on luonnehdittu, hänen Inkeri-intoiluaan ei aluksi otettu niin vakavasti kuin olisi ollut syytä. Ei edes Lönnrot kiinnostunut hänen asiastaan, vaan hänen oli lähdettävä toistamiseen ilman että sai ketään avukseen. Hänen väsymätön kirjoittelunsa asian puolesta teki kuitenkin lopulta tehtävänsä ja Inkeriin lähetettiin 1850- ja 1860-luvulla nuoria stipendiaatteja, joille Suomalaisen Kirjallisuuden Seura antoi matkarahan runonlaulun keruuta varten.

Jatkuu seuraavassa numerossa.

Iloa aapisesta

Inkerikeskuksen toiminta Helsingin Katajanokalla osoitteessa Kruununvuorenkatu 11 on käynnistynyt. Arkisin tiistaista perjantaihin kello 11–17 paikalla päivystää inkeriläinen sairaanhoitaja **Eve Vainik**, joka parhaansa mukaan auttaa kaikissa mahdollisissa kysymyksissä. Paikalla on myös muita vapaaehtoisia avustajia etsimässä vastauksia visaisimpiinkin kysymyksiin, joita paluumuuttajat voivat tiellään kohdata.

Inkerikeskuksesta saavat tietysti Inkeriä ja inkeriläisiä koskevaa tietoa muutkin. Se pyrkiikin toimimaan välittäjänä kaikille tahoille. Samalla se tarjoaa myös ikkunan inkeriläiseen kulttuuriin esittelemällä sitä mahdollisimman laajasti.

Keskuksen avajaiset pimeänä lokakuuisena maanantai-iltana olivat hyvin välitön ja lämminhenkinen tilaisuus. Soihtu avoimella ovella toivotti tervetulleeksi väkeä 150 neliön huoneistoon.

Inkerikeskus ry:n puheenjohtaja **Helena Miettinen** kertoi tiloja kunnostetun talkoovoimin. Työministeriö, opetusministeriö ja Helsingin kaupunki ovat antaneet taloudelliset mahdollisuudet keskuksen perustamiselle. Oli todellakin aika nostaa malja keskuksen onneksi.

Akvarelleja ja aapinen

Ensimmäinen taidenäyttely oli jo nähtävänä Inkerikeskuksen seinillä. **Liili**

Soihtu toivottaa pimeässä myöhäissyksyn illassa tervetulleeksi Inkerikeskukseen. Sisältä kuuluu iloinen puheensorina.

Mötusten kookkaat akvarellit on tehty Inkerin lasten oppikirjan eli uuden inkeriläisaapisen kuvitukseksi. Niissä on heleät värit ja herttaisen sadunomainen tunnelma. Kesä metsämansikoineen, syksy omenia pursuvine puineen ja talvi lumikinoksineen jäsentävät vuoden kiertoa. Navetassa soittaa härkä haitaria ja ihan oikean mummon ja oikean vaarin näköiset isovanhemmat tulevat kylään lapsen luo. Melkein tekisi niitä katsoessa mieli sanoa kuin Aleksis Kivi: kau-

ILO-aapisen kuvittaja Liili Mötuste, Inkerikeskus ry:n puheenjohtaja Helena Mlettinen, aapisen tekijät Eeva Mäkilä ja Toivo Flink lähettävät uuden oppikirjan matkalle inkeriläislaitsten käteen sekä Inkerinmaalle, Karjalan tasavaltaan että tietenkin Suomeen, Ruotsiin ja Viroon. Kirjan avulla pyritään varmistamaan, ettei suomen kielen taito häviä sielläkään, missä ympäristö puhuu muuta kieltä.

Pystyparty on oikea sana kuvaamaan avajaistilustusta. Iloisia huudahduksia kuten »Hei Maija, kiva nähdä sinua!» kuului joka puolelta.

Irina Lappalainen on ollut Suomessa kohta neljä vuotta, Nadja Lankinen vasta kolme. Suomen puhuminen sujuu jo molemmilta, vaikka perheen kotikieli onkin venäjä. Nadja kertoo, että mummo Keltossa puhui kyllä suomea ja äitikin opiskeli sitä, mutta Nadjan on pitänyt täällä Suomessa mennä Käpylän ltaoppikouluun oppiakseen kieltä. Molemmat nuoret naiset ovat opettaneet kitaransoittoa tšekäläisissä musiikkiopistoissa. Niinpä Inkerikeskuksen avajaisissa yleisö sai kuulla heidän esityksiään.

kana on vaino, riita, kaukana kavala mailma...”

Aapisen tekijät **Toivo Flink** ja **Eeva Mäkilä** sanovatkin heti kättelyssä aapisen alkulehdellä pikku lukijoille halunneensa tehdä kirjan, joka opettaa

mummon ja vaarin kieltä. Niinpä se tuntuu johdattavan kuvitusta myöten mummon ja vaarin »menneeseen maailmaan», niin silkoinen ja soma se on.

Pyrkimys tehdä aapisesta juuri in-

keriläinen näkyy eritoten sen loppupuolella, jossa on tietoa Inkerin historiasta, inkeriläisistä tavoista ja merkikhenkilöistä Larin Paraskesta Mooses Putroon. Tietoisestiko lienee juuri nyt niin ajankohtainen Martti Rautanen jätetty mainitsematta? Muutoinkaan kirkkoa ja uskontoa ei kirjan sivuilla näy. Jouluisen kuvan yhteydessä sentään »usko antaa ihmiselle / rakkautta, ilomieltä, / rauhaa maahan jokaiselle.»

Inkerin lasten oppikirjan on kustantanut Inkerin kulttuuriseura. Hankkeen taloudellisia tukijoita kiitetään isoilla kirjaimilla lopuksi. Listalta puuttuu kuitenkin Äidinkielen opettajain liitto, vaikka sekin on tukenut ILO-aapista. Ensimmäinen inkeriläis-aapinen on painettu hienolle paperille, hienosti kuvitettuna, ja hinnoiteltu kohtuulliseen 80 markan hintaan. Kirjaa saa Inkerikeskuksesta ja Inkerin kulttuuriseurasta.

Inkerikeskuksen puhelinnumero on (90) 6224 247 ja faxnumero 2732 501.

Sinne voivat soittaa myös ne, joiden olisi mahdollista lahjoittaa keskukselle esim. suomenkielistä kirjal-

Toivo Flink esitti Inkerikeskukselle kirjoittamansa runon, jossa toivoi myötätuulta sen toiminnalle.

lisuutta, oppikirjoja jne. Hylly, joka niille on varattuna, ammotti avajaisil-tana vielä ihan tyhjänä.

Teksti ja kuvat: Marja Mustakallio

Etsitään

Hyvärönen Viktor Hyvärönen, syntynyt 22. 7. 1937 Tyrön Notkolassa. Isä oli 1912 syntynyt Jooseppi Hyvärönen ja äiti 1904 syntynyt Anna, omaa sukua Sultsi, jonka ensimmäinen mies ollut Nikolai Joutsen. Sodanaikainen ystävä etsii.

Pennonen Hilma Pennonen, syntynyt 16. 6. 1932 Tuutarin Kirppulas-sa. Isä Aappo Pennonen ja äiti Anna, omaa sukua Mustonen. Äiti oli kuol-

lut ennen sotaa. Veli Viktor Pennonen, 1930. Sodanaikainen ystävä etsii.

Kunttu Aleksandra Kunttu (Fedorova), syntynyt 1906 Kolppanassa. Lapset Juho (20. 4. 1931), Lyyti (9. 1. 1935) ja Viktor (17. 8. 1937). Asuivat sodan aikana Kurikassa.

Vastaukset osoitteella:

Suomi-Inkeri-seura ry
Etsintäpalvelu, Timo Laakso,
PL 32, 00501 HELSINKI

Toivo Flink

Inkerikeskukselle

---

*Yhä palaamme juurille
kielen ja mielen ja maan.
Vuosisatojen vaellus
tuo meitä takaisin,
kotiin.*

*Täältä rohkeat onneaan
lähtivät rakentamaan
sinne, missä sai Inkeri
ilonsa hukuttaa sotiin.*

*Ja kun sota ei riehunut,
rehkittiin raataessaan,
vaikka soissa ja korvessa raivatut
niityt ja pellot
valta ikänsä määräsi
berroja palvelemaan – –
niitä olivat ruotsit
ja lopulta Venäjän vellot.*

*Meitä, Kullervon poikia,
äidinkielestä vieroitettiin.
Meiltä, Parasken tytöiltä,
usko on tahdottu murtaa,*

*mutta teillä ja turuilla
sittenkin ajateltiin:
– Nousee aurinko,
vaikka on mielemme
musta ja turta.*

*Tänään Inkerikeskus
on syntyvä kertomaan sen.
että meillä on tarve ja tahto
ja valoisaa voimaa
tehdä todeksi unelma
satojen, tuhansien,
ja se viriää sydämiin
kirkkaana lauluna soimaan.*

*Tämän unelman lauluna
kauniin, kuin keväinen maa,
joka elämän kaipuulla
syksyiset surumme juottaa,
voimme yksin ja yhdessä
ilmoille kajauttaa,
sillä kokeneen kannattaa
sielunsa syvyyteen luottaa.*

Vantaalla 30.10.1995

Etsitään

Ivanov Olga Ivanova, omaa sukua Ollikainen, syntynyt Lempaalassa 1891. poika Nikolai Ivanov (29. 5. 1931) oli äitinsä kanssa Suomessa Kauhajoella. Tytär Maria (1929) oli jäänyt Viroon.

Moskejev/Mokeinen Pekka Moskejev/Mokeinen, syntynyt 1922 Kentjällä Karjalassa. Ollut Heimopataljoona 3:ssa ja paennut Ruotsiin. Suomalainen ystävä etsii.

Talponen Reino Talponen, 1921 Venjoella. Ollut Heimopataljoona 3:ssa, paennut Ruotsiin. Kuulemani mukaan lähtenyt merille. Suomalainen ystävä etsii.

Kaasonen Hilda (Kazonen) o.s. Kokkonen. Etsii Eino Lumiaho, Helatie 3 B 5, 90250 Oulu.

Vastaukset osoitteella:
Suomi-Inkeri-seura ry
Etsintäpalvelu, Timo Laakso,
PL 32, 00501 HELSINKI

Lahden Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Puheenjohtajaksi Marja Rämö v. 1996. Hallituksessa jatkavat: Raija Kari, Leena Korkkinen, Marja Lahti, Arvo Korkkinen, Irmeli Vuorio.

Erovuoroisten tilalle: Inkeri Ojala, Rosa Kähäri, Arvi Kähäri, Emilia Karpova.

Valittiin tilintarkastajiksi v. 1996 Saara Laakkonen ja Rauha Pusa.

Valittiin vuodelle 1996 Suomen Inkeri-liiton kokouksiin edustajiksi puheenjohtaja Marja Rämö ja Maria Lahti.

M U I S T I L I S T A

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Helmikuussa 25.2.1996 klo 14 kevätkokous

Helmikuussa Kalevalan päivänä 28.2.1996 klo 10 käynti Larin Parasken patsaalla

Maaliskuussa 24.3.1996 klo 14 Suomen Inkeri-liiton kevätkokous

Huhtikuussa 28.4.1996 klo 14 Inkerikuoron kevätmatinea (Laatokka)

Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syyskokous

Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuukausitilaisuus

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Ehtoollisjumalanpalvelus
Pyhän Sydämen kappelissa

Kirstinkatu 1. Helsinki

Kevätkaudella 1996 kuukauden viimeisenä sunnuntaina **klo 16.**
(25.2., 31.3., 28.4. ja 26.5.)

Kaikki ovat tervetulleita,
erityisesti odotamme Suomessa asuvia inkeriläisiä.

**Inkerin Ev.Lut.kirkon
Kupanitsan srk.**

Inkerikuoro

Inkerikuoron harjoitukset pidetään säännöllisesti joka tiistai klo 16.45–18.30. Entiset ja uudet laulajat ovat tervetulleita!

Seukkoseura

8.2.1996 klo 13.00

14.3.1996 klo 13.00

11.4.1996 klo 13.00

9.5. kevätretki

Tervetuloa Seukkoseuraan!

Turun seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

25. 02. 1996 Kevätkokous

08. 04. 1996 Pääsiäisjuhla

26. 05. 1996 Helluntaijuhla

29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus ja syyskokous

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunniakäynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Lahden Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

12.02.1996 Kevätkokous klo 18.30

11.03.1996 Kerhoilta klo 18.30

15.04.1996 Kerhoilta klo 18.30

13.05.1996 Kerhoilta klo 18.30

10.06.1996 Kerhoilta Immilässä klo 18.30

13–14.07.1996 Matka Rauman Inkeriläisten kesäjuhlille

09.09.1996 Kerhoilta klo 18.30

14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30

Paikka, Seurakuntakeskus

Rakas sisarer

Sofia (Sonja)
Jokelainen

s. 22.2.1906

k. 10.12.1995

*Kauniit muistot eivät
koskaan katoa.*

Kaivaten

Olga

ja sukulaiset

Siunaus on toimitettu

22.12.1995.

Lämmin kiitos osanotosta.

Kevätkokouskutsu

Suomen Inkeri-liiton kevätkokous pidetään sunnuntaina 24.3.1996 alkaen klo 14.00 Karjala-talon Inkeri-kodissa os. Käpylänkuja 1 Helsinki. Kokouksessa ovat esillä sääntöjen määrittämät asiat: mm. vuoden 1995 toiminta- ja tilikertomusten hyväksyminen sekä tili- ja vastuuvapaudesta päättäminen.

Suomen Inkeri-liiton hallitus

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

	Kaikki aineisto	Valmis- tumis- päivä
Lehden nro	painossa	
3/96	15.02.1996	21.03.1996
4/96	12.03.1996	18.04.1996
5/96	11.04.1996	20.05.1996
6–7/96	09.05.1996	14.06.1996
8/96	09.07.1996	13.08.1996
9/96	12.08.1996	10.09.1996
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	15.12.1996

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA SUOMESTA

02104
TUPIN TOIVO

KIVIKONKAARI 8 C 30
00940 HELSINKI

Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Anneli Asplund (toim.) Kansanlauluja Inkerinmaalta	100 mk
Arvo Survo Itku Inkerille	100 mk
Aapo Iho Hietajyvä	20 mk
Hellin Suominen Mooses Putron elämäkerta	15 mk
Ella Ojala Pitkä kotimatka	85 mk
Ella Ojala Suomi näkyy	110 mk
Ella Ojala Pelastunut albumi	130 mk
Ella Ojala Ensimmäinen kevät	100 mk
Aleksander Störgren Mutkainen tie vapauteen	60 mk
Erkki Tuuli Inkeriläisten vaellus	110 mk
Pertti Virtaranta Sananlaskuja ja arvoituksia	40 mk
Pekka Nevalainen Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla	150 mk
Pekka Nevalainen - Hannes Sihvo (toim.) Inkeri - historia, kansa kulttuuri	300 mk
Aapo Metiäinen Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu	40 mk
Saimi Tuukkanen Elämäni helminauha	30 mk
Kalevalaseuran vsk 69-70 Inkerin teillä	70 mk
Maria Luukan laulut ja loitsut	40 mk
Näin lauloi Lari Paraske	30 mk
Sydämessä kalevalainen kansa, kuvateos Nina ja Alpo Sallan tuotannosta	40 mk
E. Pärnänen Antti Kivekäs	100 mk

Lyyli Ronkonen Ilon ja itkun Inkeri (Katri Kukkosen elämäntarina)	100 mk
Albert Pettinen Lauluja sekakuorolle	35 mk
Inkeri-aiheista musiikkia	
Äänilevyjä	
Inkerikuoro Nouse Inkeri ym.	15 mk
Lauri Santtu Murrejuttuja	15 mk
Kasetteja	
Arvo Survo Omalli maall	55 mk
Karttoja	
Inkerin kartta vuodelta 1933	70 mk
Inkerin kartta vuodelta 1849 (saksankielinen)	50 mk
Inkerin uusi kartta vuodelta 1992	60 mk
Kylä- ja tiekartta Keski-Inkeri vuodelta 1993	60 mk
Lippuja ja viirejä	
Inkerin pöytälippu (satiinia) + salko marmorijalustalla	100 mk
Inkerin pöytälippu (polyesteriä)	35 mk
Inkerin pöytälippu (satiinia)	60 mk
Salko marmorijalustalla	45 mk
Isännänviiri (Inkerin ristiviiri)	350 mk
Muuta	
Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk
Postikortti Tuutarin puku	3 mk
Postikortti Karjalatalo	3 mk
Adressi	30 mk
Tilauksia ottaa vastaan	
Annikki Kelo Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänsukuja 1, 00610 Helsinki Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30--20.00 Postisiirtotili Hki 800012-306364	

NUMERO 3
MAALISKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja

Markku Pyysiäinen

Toimitussihteeri

Marja Mustakallio

Toimituksen osoite:

c/o Mustakallio

Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo

Puh. ja Fax (90) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.

Inkerikoti, Karjalatalo, Käpyläнкуja 1,
00610 Helsinki

Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30-20.00

Annikki Kelo

Postisiirtotili 800012-306364

Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk

1/2 800 mk

1/4 500 mk

Kuolinilmoitukset 100 mk

Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk

Kuva ilmoituksessa 100 mk

Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka

Halvarinkatu 9, 20900 Turku

Puh. (921) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen

Tingsgatan 35, 50253 Borås

Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka

Säätiön postiosoite:

Käpyläнкуja 1

00610 Helsinki

Postisiirtotili 800016-1466601

Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Arvon teesit	3
Inkerin uusi piispa asetettiin virkaan	4
Inkeriläinen identiteetti ja perinnekuultuuri	7
Seukkoseurassa juhlittiin	10
Suomalaisiin maisemiin	12
Suomen Inkeri-Jiiton kuulumisia	13
Muistilista	14

*Piispa Aarre Kuukaupin virkaanasettaminen
Keltan kirkossa oli suuri juhla. Valan vastaan-
ottaa notaari Alvin Minajeva. Alttarilla eme-
rituspiispa Leino Hassinen ja veljeskirkkojen
edustajat. Kuva: Matti Karppinen.*

Arvon teesit

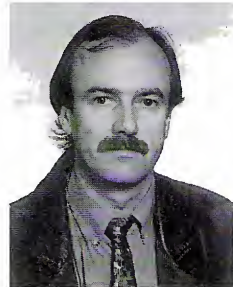
Inkeriläisten paluumuutosta on Suomessa keskusteltu hallitusta ja Helsingin Sanomia myöten. Asia on kiusallisen kaksijakoinen: toisaalta halutaan edes jollain tavalla hyvittää niitä kärsimyksiä ja epäoikeudenmukaisuuksia, joita inkeriläiset ovat tällä vuosisadalla joutuneet kokemaan; toisaalta taas ehtoja tiukennetaan ja väärinkäytökset halutaan kuriin. Muuttoon liittyviä kysymyksiä on keskustelussa kuitenkin tarkasteltu aika itsekeskeisesti Suomen näkökulmasta. Mutta miltä asia näyttää rajan toiselta puolelta?

Yhden puheenvuoron asiasta on käyttänyt **Arvo Survo** artikkelissaan »Suomi ja lähialueitten sukulaiset» (Hiidenkivi 1/96). Hän palauttaa mieleen ne valtavat muutokset, jotka lähialueillamme käynnistyivät viime vuosikymmenen lopulla Neuvostoliiton hajoamisen myötä. Kysymys oli toisaalta kansallisesta heräämisestä, joka johti mm. inkerin- ja itämerensuomalaisten kulttuuriautonomiahankkeisiin. Toisaalta kirkollisen heräämisen seurauksena taas perustettiin kymmeniä seurakuntia, entisöitiin ja rakennettiin kirkkoja sekä herätettiin henkiin Inkerin evankelisluterilainen kirkko.

Mitä laajamittainen paluumuutto on merkinnyt tälle prosessille, kysyy Arvo Survo. Kulttuuriautonomiahankkeet ovat kautta linjan pysähtyneet. Suomenkielinen kirjallisuus on hänen mukaansa joutunut Itä-Karjalassa pahimpaan aallonpohjaan sitten Stalinin ajan. Suomenkielinen teatterielämä, koululaitos ja kirkkokin joutuvat kamppailemaan olemassaolostaan. Inkerin Liitosta, jonka päätehtävänä piti olla kulttuuriautonomian puolesta toimiminen, on tullut lähinnä maastamuuttovirasto.

Mitä paluumuutolle pitäisi tehdä? Arvo Survo lähestyy ongelmaa toisesta päästä. Hän ei puhu paluumuuton rajoittamisesta mitään. Sen sijaan hän ehdottaa itämerensuomalaisten heimojen elinehtojen parantamista omilla perinteisillä alueillaan. Jokaiselle heimolle tulisi hankkia vähintään yksi monitoimikeskus, jossa eläisivät yhdessä palvelukoti, kulttuurikeskus ja kappeli; kalliitten kirkkojen rakentamista Arvo Survo sen sijaan jarruttaisi. Tavallisten koulujen rinnalle tarvittaisiin äidinkielellä toimivia ammatillisia oppilaitoksia. Alueen elinkeinoelämää olisi tuettava perustamalla yhteisyrityksiä ja järjestämällä koulutusta. Rajan taakse olisi suunnattava hyvää suomenkielistä radioja televisio-ohjelmaa; hän puhuu jopa omasta TV-kanavasta. Itämerensuomalaisten kulttuurifestivaalihankeita olisi johdonmukaisesti tuettava.

Paluumuutolla on syynsä ja seurauksensa. Julkisuudessa Suomessa on kuitenkin lähinnä puhuttu sen ehdoista. Nyt olisi korkea aika nostaa koko kissa pöydälle. Millaiset elinolosuhteet itämerensuomalaisilla heimoilla on omilla kotiseuduillaan? Miten me heitä tuemme? Mitä olemme valmiit tekemään? Inkeriläisten viesti haluaa olla avaamassa laaja-alaista keskustelua tästä aihepiiristä. Kirjoitakaa ja ottakaa kantaa; te, hyvät lukijat olette asiantuntijoita. Arvo Survo on vanhaan kirkolliseen tapaan esittänyt omat teesinsä.

Markku Pyysiäinen

Inkerin uusi piispa asetettiin virkaan

Lauantaina 20. tammikuuta Kelton kirkkoon kokoontui suuri joukko piispoja, pappeja, kirkollisia virkamiehiä ja maallikkoja monista eri yhteisöistä ympäri maailmaa sekä tavalisia seurakuntalaisia ottamaan osaa juhlallisuuksiin, jotka järjestettiin **Aarre Kuukaupin** Inkerin piispaksi vihkimisen johdosta.

Inkerin kirkko perustettiin n. 400 vuotta sitten pian Ruotsin suurvaltakauden jälkeen, ja aikaisemmin sen kaikki piispat ovat olleet joko ruotsalaisia tai suomalaisia. Vuonna 1937 kaikki kirkollinen toiminta kiellettiin Neuvostoliitossa, ja seuraavana vuonna viimeinen suomalainen kirkollinen johtaja, rovasti ja epävirallinen piispa **S. J. Laurikkala** karkotettiin Suomeen. Aikaa kului yli 30 vuotta, ennen kuin vuonna 1970 inkeriläiset, jotka karkotusten jälkeen lopullisesti päätyivät Karjalaan, perustivat seurakunnan Petroskoihin.

Kirkkona oli alussa vain pieni mökki. Varsinaiseen Inkeriin saatiin ensimmäinen kirkko vuonna 1977 Puskinoon, muutamia kymmeniä kilometrejä etelään silloisesta Leningradista. Kirkko oli alunperin toiminut saksankielisen väestön kirkkona ja sen jälkeen saanut palvella pitkään maallisia tarkoituksia. Viime vuosina se oli ollut autokouluna. Kirkko uudistettiin muutama vuosi ennen sen vihkimistä käyttöön.

Apua Virosta ja Suomesta

Ensimmäisten vuosien aikana virolaiset papit hoitivat virkaa inkeriläisten keskuudessa. He osasivat hyvin suomea, sillä useimmat olivat opiskelleet Suomessa. He vierailivat inkeriläisissä seurakunnissaan yhtenä viikonloppuna kuukaudessa ja pitivät silloin useimmiten vähintään kaksi jumalanpalvelusta: yhden suomeksi ja yhden venäjäksi.

Kun Gorbatschovin glasnost oli vaikuttanut muutamia vuosia, voitiin seurakuntia elvyttää myös muualla Inkerissä. Ne olivat jatkuvasti Viron kirkon alaisia, mutta kääntyivät yhä enemmän Suomen puoleen saadakseen pappeja toimintaansa varten. 1980-luvun lopulla Inkerissä oli pappeina joukko eläkkeellä olevia suomalaisia lukuunottamatta ainoata inkeriläistä **Arvo Survoa**, joka oli lukenut papiksi Virossa. Sitten Suomen kirkko tarjoutui kouluttamaan myös nuoria inkeriläisiä diakoneiksi ja papeiksi. Koulutus oli kaksiosainen; teoreettista opetusta seurasi jakso käytännön opintoja Inkerin seurakunnissa.

Julistemaalari piispaksi

Aarre Kuukauppi oli ensimmäisten tällä tavalla koulutettujen pappien joukossa. Hän oli opiskellut aikaisemmin suunnittelijaksi ja työskente-

Veljeskirkkojen edustajat siunaavat Aarre Kuukaupin virkaan asettamisen yhteydessä. Vasemmalta piispa Lyder John Verne Norjasta, piispa Henrik Svenungsson Ruotsista, Kuopion piispa Matti Sihvonen, piispa Leino Hassinen, arkkipiispa Jaan Kiivit Viirosta sekä Venäjän luterilaisen kirkon piispa Georg Kretschmer. Kuukaupin vieressä takana Inkerin kirkon Moskovassa työskentelevä pappi Oleg Sevestjanov ja lapsityöntekijä Lempi Laukkanen.

li myös jonkin aikaa julistemaalajana, kun Neuvostoliiton suuria juhlallisuuksia varten tarvittiin kaduille ja toreille lippuja ja viirejä sekä iskulauseita. Aarre kyllästyi kuitenkin nopeasti propagandatyöhön ja etsi yhteistyöyritystä rakennusosalta. Näin hänen suomen kielen taitonsa olivat hyödyksi ja kehittyivät. Mutta hänen mielensä paloi teologiaan. Isä oli opettanut hänet epäilemään valtiota ja kommunistista propagandaa, ja äidiltään ja äidinäidiltään hän oli perinyt kristillisen uskon.

Aarre Kuukauppi vihittiin 1990-luvun alussa papiksi, ja hänestä tuli melkein välittömästi Kelton vastarakennetun kirkon kirkkoherra. Kun

uusi valtioiden raja vedettiin Viron ja Inkerin väliin Neuvostoliiton hajottua ja kun Inkerin kirkko itsenäistyi, tuli Aarre Kuukaupista myös Inkerin kirkon johtava pappi. Suomesta jo eläkkeelle jäänyt rovasti **Leino Hassinen** otti piispan tehtävät hoitaakseen, rajoitetuksi ajaksi. Vuoden vaihteessa oli siis kautta aikojen ensimmäisen inkeriläisen piispan virkaan astumisen aika.

Äiti, isoäiti ja kättilö

Itse virkaan vihkimisen toimitti emerituspiispa Leino Hassinen. Häntä avustivat Viron arkkipiispa **Jaan Kiivit**, piispa **Matti Sihvonen** Suomesta,

Toimituksen aikana siirryttiin kulkueena kirkkoon. Aarre Kuukaupin edellä kävelevät Arvo Survo ja Oleg Sevestjanov.

Tukholman piispa **Henrik Svenungsson**, saksaa puhuva Venäjän luterilaisen kirkon piispa **Kretschmar**, Bodön tuomiorovasti **Verne** Norjasta sekä Amerikan luterilaisen kirkon edustaja. He kaikki lukivat kohdan Raamatusta omalla kielellään Aarre Kuukaupille. Arvo Survo käänsi puheet venäjäksi, ja samanaikaisesti eräässä kirkon nurkassa saatiin käännös myös englanniksi.

Leino Hassinen käsitteli puheessaan Inkerin kirkon syntyä. Suomen kirkkoa voidaan pitää Inkerin kirkon äitinä ja Ruotsin kirkkoa sen isoäitinä. Myös Viron arkkipiispa sekä ruotsalainen piispa viittasivat tähän onniteluseroissaan. Jaan Kiivit sanoi, että jos Suomen kirkko oli äiti, oli Viron kirkko siinä tapauksessa kättilö. Hen-

rik Svenungsson kevensi vielä hiukan lisää juhlallista tunnelmaa toteamalla, että hän oli totisesti ollut mukana monessa muttei koskaan aikaisemmin ollut esiintynyt isoäitinä. Onnittelijoiden joukossa nähtiin myös ortodoksisen kirkon iäkäs piispa **Mihail**, joka ei ollut mukana kirkkonsa virallisena edustajana vaan hyvänä ystävänä.

Samana viikonloppuna järjestettiin konferenssi tuen saamiseksi pappien, diakonien ja muiden kirkon työntekijöiden kouluttamista varten, joten paikalla oli myös pitkä rivi erilaisten kirkollisten avunanto- ja yhteistyöjärjestöjen edustajia lahjoineen ja kutsumineen.

Teksti: Inkeri Peterson
(Käännös: Jaana Pyysiäinen)
Kuvat: Matti Karppinen

Anneli Asplund

Inkeriläinen identiteetti ja perinnekulttuuri

Jatkoa numerosta 1-2/96

Viime vuosisadalla Inkerinmaan perinnekulttuurin tallentaminen oli pääasiassa juuri runonlaulun keruuta, koska sitä pidettiin kaikkein tärkeimpänä. Tuolloin elettiin vielä kansallisromantiikan kautta, ja Kalevalalla ja sen taustalla olevalla runolaululla oli merkittävä osuus tuon ideologian muotoutumisessa. Muut perinteenlajit – kertomusperinne, tarinat ja sananparret, rikas uskomusperinne, taika- ja loitsutraditio, kansanlääkintä ja sadut eivät vielä tuolloin kiinnostaneet kerääjiä.

Vielä vuosisadan vaihteen tienoilla kerääjät mieluiten metsästivät vanhoja runoja. Nyt lähetettiin matkaan myös sävelmään kerääjiä, koska sävelmiä oli tallennettu paljon niukemmin kuin laulutekstejä. Eräs näitä oli kansanmusiikintutkija, myöhemmin säveltäjä **Armas Launis** joka Kirjallisuuden Seuran stipendiaattina lähti Inkeriin vuonna 1906. Hänellä oli mukanaan ihmeellinen kapine, fonografi, joka oli ensimmäinen äänentallennuslaite, nykyaikaisen nauhurin edeltäjä. Fonografi merkitsi suurta edistysaskelta perinteentallennuksessa, ja niinpä sellainen oli hankittu Kirjallisuuden Seurallekin samana vuonna. Armas Launis, jolla oli jo ennestään

keruukokemuksia Inkeristä, lähetettiin sinne äänittämään runolaulua. Launis saapui läntiseen Inkeriin heluntaipraasnikkojen aikaan ja tallensi siellä runolaulua 300 fonogrammille. Laulutilanteita Launis on kuvannut mm. seuraavaan tapaan:

»Etsin nuorten kisapaikan kylän laidalta. Se sijaitsi ylväällä paikalla korkealla mäellä, Soikkolan harjanteista ylimmällä. Joka suuntaan avartui valtava näköala, jonka kirkkaalla päivällä sanottiin aukeavan aina Koivistolle saakka. Useita naapurikyliä näkyi siellä täällä etäisyydessä, ja niiltä suunnilta kuului nuorten raikasta laulua. Saapuessani kisapaikalle lauloivat työt parhaillaan piirissä kulkien runolauluja. Oli todella mieleenpainuva näky tällainen kansallispukuisten laulajaneitojen parvi. Ilman päähinettä, liina niskaan valahtaneena he ryhdikkäinä ja ujostelematta kiersivät piiriään ja olivat ilmeisesti hetken tunnelmissa laulaessaan. – – – Pojat istuivat pikkuryhmissä ympärillä – runojen laulanta ei näet siellä kuulu miehille väelle sopiviin tehtäviin – katselivat ja kuuntelivat tarkkaavaisina ja hartaina laulajia. Kauniina ja tunnelmallisina kiirivät laulun sävelet kylälle ja sen ympäristöön rinnettä alas ja rinnettä ylös, ehkä naapurikyläinkin asti, josta vastaukseksi kaikui sama kirkasääninen sävel.

Launiksen jälkeen suomalaisten perinteentallennusmatkat Inkeriin jatkuivat. Näihin aikoihin alkoi myös kasvaa oma inkeriläinen sukupolvi sivistyneistöä, joka suomalaisten esimerkin mukaisesti alkoi itsekin kantaa huolta oman maansa kulttuuriperinnöstä ja jonka tavoitteena oli itsenäinen Inkeri. Nämä haaveet eivät kuitenkaan koskaan toteutuneet. Historian kulku oli toisenlainen. Syttyi ensimmäinen maailmansota, joka lopetti perinteentutkijain yhteydet Inkeriin.

Perinnelaulua Viron Inkeristä

Bolshevikivallankumouksen jälkeen rajat sulkeutuivat. Ainoa Inkerinmaan kolkka, jossa voitiin jatkaa perinteentallennusta, oli läntisimmässä osassa aluetta, ns. Viron Inkerissä. Se on pieni kaistale Inkerinmaata, joka Tarton rauhansopimuksessa jäi Viron puolelle. Täällä tilanne 1930-luvulla oli idyllinen verrattuna siihen, mitä tapahtui muualla Inkerinmaalla. Täällä kulkiivat keruumatkoilla mm. **Martti Haavio** ja **Elsa Enäjärvi-Haavio** sekä **Aili ja Lauri Laiho** (myöh. Simon-suuri). Vuoden 1937 kesän kenttämatkansa päätteeksi Laihot kuljettivat joukon parhaita laulajiaan Tallinnan radioon ja levyttivät siellä heidän lauluaan. Näitä äänitteitä on nyt kuultavana myös CD-levyllä The Kalevala Heritage. Archive recordings of Ancient Finnish Songs. Runonlaulua Suomesta, Karjalasta ja Inkeristä.

Toisen maailmansodan jälkeen Viron Inkeri kuten koko Virokin joutuivat Neuvostoliiton rautasaappaan alle. Tänäpäin myös tiedämme, mitä Stalinin politiikan seurauksena tapah-

tui Inkerin kansalle. Inkeriläisten kotaloista ja heidän nykytilanteestaan on voitu avoimesti puhua vasta puolenkymmentä vuotta. Gorbatschovin aikana alkanut perestroika ja neuvostovallan päättymisen tekivät mahdolliseksi sen, että inkeriläiset ovat jälleen voineet tunnustaa kansallisuutensa, käyttää avoimesti omaa kieltään ja alkaa herätellä henkiin omia perinteitään. Suomalaiset tutkijat voivat päästä Inkeriin pitkän tauon jälkeen ensi kertaa 1986, jolloin akateemikko **Pertti Virtaranta** kulki Pohjois-Inkerissä tallentaen siellä kieltä ja perinnettä.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkisto käynnisti Inkerin tutkimuksen heti kun se oli mahdollista. Meitä oli kaksi tutkijaa, **Lauri Harvilahti** Helsingin Yliopiston folkloristiikan laitoksesta ja minä, jotka ensi kerran juhannuksen tienoilla 1990 pääsimme pariksi viikoksi Inkeriin. Liikuimme Toksovan ja Hatsinan seuduilla. Osallistuimme Tuutarin suuriin juhannusjuhliin, joista tuli ikimuistettava kokoontuminen Inkerin kansalle. Inkeriläisiä oli paikalla paitsi omalta maalta, myös Suomesta, Ruotsista ja Virosta useita tuhansia, ja monet tapasivat siellä ensi kerran sukulaisiaan ja tuttaviaan monien vuosien jälkeen.

Tutkimus jatkuu

Tämän matkan jälkeen olemme tehneet kenttätutkimusta Inkerissä kaikkiaan viitenä kesänä ja tarkoituksena on edelleen jatkaa sitä, jos olot pysyvät vakaina. Inkerikkoyliinkin olemme päässeet. Näiden matkojen tulok-

sena on vähitellen hahmottumassa kuva siitä, mikä tilanne inkeriläisten kohdalla on. Alkuperäisväestön osalta on todettavissa, että vatjalaiset ovat kansana jo kadonneet ja kielen puhujia on suunnilleen jäljellä – kuten Virtaranta on ilmoittanut – viitisenkymmentä henkeä. Inkerikot ovat seuraava häviämään tuomittu itämerensuomalainen kansa. Heitä on tällä hetkellä jäljellä n. parituhatta pääasiassa Soikkolan seudulla. Heidän kyllensä asuma-alueille on tällä hetkellä suunnitteilla suuri satama tai useampiakin, jotka tullaan rakentamaan niiden tilalle, joista Venäjä Baltiassa on joutunut luopumaan. Sanomattakin on selvää, mitä tämä merkitsee jäljellä olevalle inkeröisväestölle. Muutenkin tämä läntisen alueen väestö elää erillään suomalaisista eikä heillä ole samanlaisia kontakteja Suomeen kuin näillä. Inkerinsuomalaiset ovat aikaisemminkin pitäneet inkeröisiä selkeästi toiseen heimoon kuuluvina. Meidänkään tapaamistamme suomalaisista vain harva tiesi inkerikoista yhtään mitään. »Isorit ovat suomea puhuvia venäläisiä», tiesi joku. Itse inkerikot tietävät, etteivät ole venäläisiä, mutta eivät myöskään suomalaisia. Omakielistä nimitystä itsestään he eivät enää käytä, vaan ainakin meidän tapaamme inkeröiset puhuvat itsestään venäläiseen tapaan isoreina. Vielä vuosisadan vaihteessa elänyt rikas runolaulukulttuuri on kuitenkin heiltäkin lähes täydelleen unohtunut. He laulavat pääasiassa venäläisiä lauluja, mutta vanhimmasista sukupolvesta jotkut muistavat kyllä sekä vanhaa runoa että uusimmaislauluja. Kieli elää heidän keskuudessaan, samoin kertomusperinne sekä paljon vanhasta uskomusperin-

teestä, mutta vain vanhimman sukupolven parissa.

Mikä tulee olemaan Inkerinmaan inkeriläisyyden kohtalo?

Inkerin suomalaiset ovat näihin päiviin saakka kokeneet olevansa selkeästi suomalaisia. Kansa juurtui vahvasti näkemys siitä, että luterilaisuus ja suomen kieli kuuluivat erottamattomasti yhteen. Maaseudulla inkeriläisyys vielä tällä hetkellä elää, mutta nuorille ei siellä löydy toimeentulomahdollisuuksia.

Inkerinmaalle jäävän väestön osalta tulevaisuus ei näytä kovin lupautavalta, vaan edessä näyttää olevan inkerikkojen tavoin sulautuminen venäläisiin. Toisaalta tilanteet voivat muuttua nykyisin nopeastikin. Inkeriläisyydellä on tällä hetkellä etsikkoaikansa. Mutta sen tueksi tarvitaan edelleen monenlaista apua. Oma aapinen on nyt ilmestynyt, mutta sen lisäksi tarvittaisiin suomenkielisiä päiväkoteja ja lisää omakielistä kouluopetusta. Ennen kaikkea opettajista on huutava pula. Omakielinen, edes kerran viikossa ilmestyvä sanomalehti olisi tarpeen, lisää vanhainkoteja jne. Varmaa kuitenkin on, että ilman Suomen kirkon ja yleensä suomalaisten sekä täkäläisten inkeriläisjärjestöjen jatkuvaa sekä taloudellista että henkistä tukea inkeriläisyydellä ei ole tulevaisuutta Inkerinmaalla.

Toivottavasti meiltä löytyy edelleen voimavaroja ja sellaisia henkilöitä, jotka kykenevät paneutumaan Inkerin asiaan kaikella sillä ponnella ja sympatialla, jonka se ansaitsee.

(Anneli Asplund piti tämän juhlaesitelmän Inkeriläisten sivistyssäätiön 30-vuotisjuhlassa marraskuussa 1995.)

Seukkoseurassa juhlittiin

Inkerikodissa Karjalatalolla kokoonnuttiin 14.12.1995 viettämään Seukkoseuran 20-vuotisjuhlaa. Oikeastaan juhlat olivat kolminkertaiset: juhlittiin myös 21.12. 90 vuotta täyttävää **Eeva Supposta** – jota ei kylläkään tahtonut uskoa sen ikäiseksi! – sekä vietettiin perinteistä seukkojen joulujuhlaa.

Mukana oli ainakin yksi seuran perustajajäsen: **Ruth Hämeen-Anttila**, seukkojen pitkäaikainen puheenjohtaja 70- ja 80-luvulla. Muista perustajajäsenistä ovat vielä elossa **Heljä Huttunen** ja **Mari Paasonen**. **Sohvi Jokelainen** ei enää ehtinyt seukkojen joukkoon, sillä hän oli nukkunut pois joulukuun 10. päivänä. Heljä Huttuselta, seuran ensimmäiseltä puheenjohtajalta, oli saapunut onnittelukirje, joka luettiin juhluvieraille.

Koko toiminnan ajan seukkoja on kokoontunut pitkän pöydän ympärille noin kaksikymmentä. Nyt oli mukana kaikkiaan neljäkymmentä juhluvierasta, joukossa neljä miestäkin. Perustavassa kokouksessa 6.11.1975 – Etyk-kokouksen vuonna – ainoa mies oli **Jussi Vesa**. Alussa seukot kokoontuivat kerran viikossa, viimeiset seitsemän vuotta on kokoonnuttu kerran kuussa. Torstai on ollut alun alkaenkin seukkojen oma päivä Inkerikodissa. Vieraita ja ohjelmansuorittajia on seuralla ollut lukuisia. Jo perustavassa kokouksessa kaavailtu alkuvirsi tai hengellinen laulu ja Raamatun tai hartauskirjan lukeminen on säilytetty, samoin lopulaulu. Muu ohjelma on ollut muis-

Eeva Supposelle ojensi kukkasen Elina Majava, nuorin seukkolainen. Valok. Kasper Säkki.

telmia, matkakertomuksia, runonlausuntaa, diaesityksiä ja vapaamuotoista keskustelua. Kevätretket eri paikkakunnille ovat olleet suosittuja.

Juhlavieraat toivotti tervetulleeksi seukkojen nykyinen puheenjohtaja **Aili Jukarainen**. Vieraaksi oli saatu myös Inkeri-kuoro, joka ilahdutti lauluillaan **Kerttu Hiltusen** johdolla. Joulun sanomasta puhui ystävämme **Anja Hänninen** Keravalta. Hän toi myös terveiset Petroskoinmatkaltaan. Nuori musiikinopiskelija **Tuuli Tarsala** esitti huilusooloja ja **Anja Pärnänen** yksinlaulua. **Pirkko Huurto**

Kaukaisin vieras Annikki Smirnova toi Krasnojarskin inkeriläisten terveiset. Valok. Aili Jukarainen.

muisteli lapsuutta Karjalan kannaksella inkeriläisnäkökulmasta sekä seukkojen viime vuosien kevätretkiä.

Kaukainen vieras **Annikki Smirnova** Siperiasta toi Krasnojarskin inkeriläisten terveiset, ja Kotkankadun huoltokodin johtaja **Pertti Ruponen** esitti lämpimät onnittelunsa. Hyvin-kään Inkeri-seuran tervehdyksen toi seuransa sihteeri **Soile Uronen**. Kukaan ja adressein onnittelivat vielä Inkeri-kuoro, Suomen Inkeri-liitto ja Helsingin seudun Inkeri-seura. Viimeksi mainitun puheenjohtaja **Yrjö Korkkinen** muisteli seukkoja, jotka olemme jo iäksi menettäneet. Sanni

Pastori Anja Hänninen puhui joulun hyvästä sanomasta.

Kössi ja Ida Riipinen olivat niitä vuosikymmeniä inkeriläisten hyväksi esimerkillisesti uurastaneita naisia, joita ei voi unohtaa.

Ohjelman lomassa juotiin syntymäpäiväkahvit, ja lopuksi ojennettiin kukkaset esiintyjille. Aili Jukarainen kertoi vielä, että rovasti Aatami Kuortille oli lähetetty joulutervehdys. Seukkolaisten mieltä ovat lämmitäneet rovasti Kuortin monet vierailut. Muistamme, kuinka hän oli mukana seuran 15-vuotisjuhlassa, jossa hän piti pitkän kauniin puheen.

Päätössanoissaan Aili Jukarainen kiitti menneestä ja toivoi, että tulevaisuudessakin kaikki kiittäisimme Taivaan Isää yhdessäolostamme, toisistamme.

Teksti: Pirkko Huurto, Aili Jukarainen
Kuvat: Kasper Säkki ja Aili Jukarainen

Kiitän lämpimästi kaikkia, jotka muistivat minua 90-vuotispäiväni johdosta.

Eeva Supponen

Suomalaisiin maisemiin

Inkerikeskuksessa Helsingissä on ollut alkuvuodesta esillä **Toivo Rännälin** maalauksia, joita taiteilija itse on esitellyt yleisölle. Työt ovat saaneet aiheensa Suomen luonnosta. Ne on toteutettu akvarelli- ja akryylitekniikalla.

Toivo Rännälin töitä on Venäjällä 34 taidemuseossa ja muissa maissa yksityiskokoelmissa. Inkerikeskuksessa nähtävät työt ovat myytävänä.

Ennen Suomeen muuttamistaan Toivo Rännäli asui Neuvostoliitossa. Hän maalasi tilauksesta esim. kymmenittäin kuvia Stalinista ja sai ansioistaan kunniamerkin. Suomessa hän ei kuitenkaan välitä käyttää kunniamerkkiä, koska sanoo »fasistien rupeavan helposti pu-

huttelemaan». Kuuluisuuksien muotokuvia hän ei myöskään enää halua maalata vaan keskittyy kauniiden maisemien kuvaamiseen.

Yhteinen Siperian-taival

Toivo Rännäli ja hänen vaimonsa **Valentiina** viettävät nyt rauhallista aikaa Suomessa. Taakse on jäänyt 50 vuoden mittainen yhteinen vaellus Siperian teillä. Inkerin kulttuuriseuran järjestämissä Kummajaisissa pariskunta oli läsnä ja osallistui yhteiseen ilonpitoon monien muiden inkeriläisten kanssa.

Teksti: Marja Mustakallio

Kuva: Toivo Rännäniltä

Taiteilija Toivo Rännäli ja hänen vaimonsa Valentiina viettivät tammikuun alussa kultahääpäiväänsä. Kukkakimppu helle ojennettiin näyttelyn avajaisissa.

Suomen Inkeri-liiton kuulumisia

Suomen Inkeri-liitto toimii siihen kuuluvan kahdeksan jäsenyhdistyksen keskusjärjestönä ja henkilöjäsenten yhdyssiteenä. Liiton sääntöjen määräämässä syyskokouksessa marraskuussa päätettiin vuoden 1996 toiminnan ja talouden linjoista. Toimintasuunnitelmaan sisältyy myös päätös pitkän tähtäyksen suunnitelman laatimisesta työn tehostamiseksi.

Liitto ei edelleenkään peri liittymismaksua, ja jäsenmaksutkin pidetään ennallaan: jäsenyhdistyksiltä edellytetään 10,- markan maksua jokaiselta jäseneltä, henkilöjäsenmaksu on 30,- mk ja kannatusjäseneksi pääsee sadalla markalla. Inkeriläisten viestin tilausmaksu säilyy myös ennallaan: Suomeen vuosikerran saa 130 markalla, Ruotsiin lehti menee 200 kruunulla ja muihin maihin 160 markalla.

Liiton hallituksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen **Keijo Korkka**. Erovuorossa olivat hallituksen jäsenistä **Yrjö Korkkinen** ja **Paavo Pesonen**; heidät valittiin uudelleen. Eroa pyy-

täneen **Inkeri Sarojärven** tilalle hallitukseen tuli **Soili Uronen**, ja niin ikään vapautusta anoneen **Raija Karin** tilalle valittiin kahdeksi seuraavaksi vuodeksi **Maria Lahti**. Hallituksen varajäseniksi tulivat **Annikki Kelo** uudelleen ja Soili Uroselta vapautuneelle paikalle **Toivo Tupin**. Liiton varsinaisina tilintarkastajina toimivat **Toivo Iho** ja **Heimo Kekki**.

Tämän vuoden kesäjuhlat pidetään Raumalla tuon seudun Inkeri-kerhon puheenjohtajan **Viljo Suomalaisen johdolla** 13.–14.7.1996. Rauman juhlien ohjelmaan palaamme seuraavissa Viestin numeroissa.

Ennen syyskokousta pidetyssä hallituksen kokoontumisessa keskusteltiin myös Inkeriläisten viestistä. Lehden levikin laajenemista toivottiin yleisesti, ja jäsenjärjestöjen puheenjohtajien toivotaankin ottavan omalla alueellaan asian esille. Paras ratkaisu on, että kussakin jäsenjärjestössä valitaan Inkeriläisten viestin asiamies, jonka tehtävänä on markkinoida lehteä uusille lukijoille.

Etsitään

Reho Simo Reho, syntynyt 1921, ollut Erillinen Pataljoona 6:ssa. Paennut Ruotsiin. Koulutoveri, Heimopataljoonassa taistellut Nikolai Hynninen etsii.

Vastaukset osoitteella:
Suomi-Inkeri-seura ry
Etsintäpalvelu, Timo Laakso,
PL 32, 00501 HELSINKI

Tuntematon sotilas

Haapajärven hautausmaalla kulkiessa ja hautoja katsellessa huomaat, että siellä on risti, jossa lukee vain **Toivo Rantia**. Siinä ei ole syntymäpaikkaa eikä -aikaa. Kuka on tuo Toivo Rantia? Miksi hänet on tuotu rintamalta juuri Haapajärvelle? Nämä asiat kiinnostavat meitä.

Olisi jo aika kirjoittaa ristiin syntymäpaikka ja -aika. Onko Toivo Rantiällä sukulaisia? Ehkä joku tietää hänestä jotain. Pyydän lähettämään tiedot minulle. Kiitollisena

Eetu Mattila

Fellm. p.k. 20 A 12, 92100 Raahe,
puh. 982-223 7734

Olisiko mahdollista saada selvyyttä seuraavan henkilön olinpaikasta?

Juho Himanen, synt. 23.6.1931, oli äitinsä kanssa kodissamme Kauhavan Viinikan kylässä sodan aikana. Perhe piti palauttaa Venäjälle. Sen jälkeen en ole kuullut heistä mitään.

Isäntäväki etsii

M U I S T I L I S T A

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Maaliskuussa 24.3.1996 klo 14 Suomen Inkeri-liiton kevätkokous
Huhtikuussa 28.4.1996 klo 14 Inkerikuoron kevätmatinea (Laatokka)
Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syyskokous
Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuu-kausitilaisuus
Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Pianonsoiton opetusta annetaan Inkeri-salissa Karjalatalolla osoite Käpylänkuja 1, Helsinki. Ilmoittautumiset Arvi Kemppi, puh. 90-8133076.

Ehtoollisjumalanpalvelus
Pyhän Sydämen kappelissa

Kirstinkatu 1. Helsinki

Kevätkaudella 1996 kuukauden viimeisenä sunnuntaina **klo 16.**
(31.3., 28.4. ja 26.5.)

Kaikki ovat tervetulleita,
erityisesti odotamme Suomessa asuvia inkeriläisiä.

**Inkerin Ev.Lut.kirkon
Kupanitsan srk.**

Inkerikuoro

Inkerikuoron harjoitukset pidetään säännöllisesti joka tiistai klo 16.45–18.30. Entiset ja uudet laulajat ovat tervetulleita!

Seukkoseura

11.4.1996 klo 13.00

9.5. kevätretki

Tervetuloa Seukkoseuraan!

Turun seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

08. 04. 1996 Pääsiäisjuhla

26. 05. 1996 Helluntaijuhla

29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus ja syyskokous

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunniakäynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Lahden Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

15.04.1996 Kerhoilta klo 18.30

13.05.1996 Kerhoilta klo 18.30

10.06.1996 Kerhoilta Immilässä
klo 18.30

13–14.07.1996 Matka Rauman Inkeriläisten kesäjuhlille

09.09.1996 Kerhoilta klo 18.30

14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30

Paikka, Seurakuntakeskus

Kevätkokouskutsu

Suomen Inkeri-liiton kevätkokous pidetään sunnuntaina 24.3.1996 alkaen klo 14.00 Karjala-talon Inkeri-kodissa os. Käpylänkuja 1 Helsinki. Kokouksessa ovat esillä sääntöjen määräämät asiat: mm. vuoden 1995 toiminta- ja tilikertomusten hyväksyminen sekä tili- ja vastuuvapaudesta päättäminen.

Suomen Inkeri-liiton hallitus

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

	Kaikki aineisto	Valmis- tumis- päivä
Lehden nro	painossa	
4/96	12.03.1996	18.04.1996
5/96	11.04.1996	20.05.1996
6–7/96	09.05.1996	14.06.1996
8/96	09.07.1996	13.08.1996
9/96	12.08.1996	16.09.1996
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

02104

TUPIN TOIVO

KIVIKONKAARI 8 C 30

00940 HELSINKI

SAATAVANA RUOTSISTA

Frimärksserie	75 kr	Miettinen: Inkeriläiset maaton kansa	75 kr
Bordstlagga	60 kr	Sihvo: Inkerinmaalla	75 kr
Nouse Inkeri, grammonskaiva	25 kr	Kolomainen: Inkerin toisinajattelijat	25 kr
Lauri Sanftu, grammonskaiva	25 kr	Survo: Neljäs tuuli	50 kr
Arvo Survo: Omal' maal', kassett	50 kr	Survo: Itku Inkerille	130 kr
Laula kaikki maa, kassett, Råda	35 kr	Ronkonen: Laps Inkerin	100 kr
Karta, von Köppen	50 kr	Nevalainen: Inkeriläinen siirtoväki	100 kr
Vykort, Haparanda, tackplatta	1 kr	Mesiäinen: Maria Kajavan pitkä taival	110 kr
Vykort, Örebro, minnessten	1 kr	Virtaranta: Inkeriläisiä sananlaskuja	70 kr
Vykort, flicka i Tuutaridräkt	2,50 kr	Mooses Putron elämäkerta	30 kr
Kavajnál, vapen	10 kr	lho: Hietajyvä	40 kr
Gratulationskort, stort	10 kr	Alexander Störgren: Mutkainen tie vapauteen	150 kr
Gratulationskort, litet	10 kr	Adressi	40 kr
Klistermärke, Ingermanland + Estland	5 kr	Kavajnál Ingermanlands flagga	20 kr
Klistermärke, Ingermanlands vapen	5 kr	Metiäinen: Inkerin ev.lut. kirkon 350-v.	50 kr
Tuuli: Inkeriläisten vaellus	75 kr	Tarra, Inkerin lippu	5 kr
Isien Usko, muistojulkaisu	10 kr	Randefelt: Inkeri, Tiekartta	100 kr
Kemppi: Fenno-Ingrian lauluja	5 kr	Randefelt: Keski-Inkeri, Kartta	100 kr
Hammarström: Ingermanländarna som tlydde till Sverige	15 kr	Miettinen: Kohtalontie	150 kr
Folkestén: Ingermanländare i Västerås	25 kr	Zahharov: Ikuinen kulkuri, Kassett	80 kr
Lilja - tlyktingflickan från Ingermanland	30 kr	T-paita	100 kr
Himiläinen: Främmande tosterland	50 kr	Inkerin ristiviiri	450 kr
Hiiva: Förvisningen	50 kr		
Monahof: Tillflykten	75 kr		
Ojala: Pitkä kotimatka	75 kr	Tilauksia ottaa vastaan	
Ojala: Suomi näkyy	75 kr	Armas Paakkonen	
Kuortti: Kirkossa, keskitysleirillä	75 kr	Tingsgatan 35	
Kuortti: Veljeni sotavangit	75 kr	50253 Borås	
		puh. ja FAX 033-101 988	
		Postisiirtotili 626047-5	

NUMERO 4
HUHTIKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (90) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänskuja 1,
00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   • 500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (921) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50253 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivlstysssätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpylänskuja 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Millaisia ova punatukkaiset	3
Inkeirnsuomalaisuuden rajalla	4
Kelton Seltsoin kylässä 1940	9
Vetoomus	10
Niin kuin kasakka lennossa rarsun selkään hyppää	11
Aitovieriltä	16
Kesäjuhla	18
Muistilista	19

Kannen kuva: Talvi 1996 jää historiaan harvi-
naisen kauniina ja lumisena.
Kuva: Kauko Halonen.

Millaisia ovat punatukkaiset?

Hiihtoloman aikoihin lueskelin inkeriläisten kesäjuhlillakin muutama vuosi sitten juhlaesitelmän pitäneen professori **Leea Virtasen** kirjoittamaa kirjaa »Arjen uskomuksia» (WSOY 1994). Sen alaotsikkona on yksi luulelma: »Punatukkaiset ovat intohimoisia». Tämä nykyperinteen tutkijan julkaisema teos on aika vakuuttava osoitus siitä, kuinka tässä jälkimodernissa maailmassakin elää lukuisa määrä sellaisia uskomuksia, jotka jollain tavalla ohjaavat ihmisten elämää ja käytäytymistä. Nämä uskomukset ovat tiedoksi väitettyjä luuloja, joihin ei ehkä aivan vakavasti uskota, mutta jotka silti otetaan huomioon arjen ratkaisuisissa. Kirjaa lukiessa vakuuttuu aika nopeasti siitä, että uskonto ja maaginen ajattelu ei länsimaissakaan missään nimessä ole kuolinkouristuksessa vaan tuottaa jatkuvasti uusia versoja.

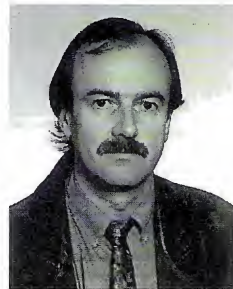
Maagisen ajattelun pohjana on oletamus sellaisista maailmaa hallitsevista syy- ja seuraussuhteista, jotka automaattisesti toteutuvat. Näissä uskomuksissa mainitaan yleensä ehto ja sen väistämätön seuraus: kun musta kissa menee tien yli (ehto), se tietää huonoa onnea (seuraus). Minä itse en siis ole oman onneni seppä, vaan siihen vaikuttavat kissan kulkureitit. Onnettomuuden voi torjua vain sylkäisemällä vasemman olan yli.

Moni itseään valistuneena pitävä varmasti torjuu tällaisen uskomuksen.

Mutta ajatellaanpa muita vastaavia luulemia. Onko joku meistä joskus ehkä ajatellut: »Jos nyt vaihdan talvi- renkaat autostani, huomenna tietysti sataa lunta.» Tai kenties olet tuskailut kaupan kassalla: »Miksi viereinen jono menee aina omaani nopeammin?» Tai ehkäpä minä olen ulkona kävellessäni miettinyt: »Nyt varmasti alkaa sataa, kun unohdin sateenvarjon kotiin.» Jokainen kyllä tietää, että sateenvarjolla ei saa aikaan sadetta, mutta silti asia vaivaa meitä.

Kukin aika näyttää tuottavan myös omia uskomuksiaan. Nykyisin otte luun valmistautuva jääkiekkjoukkue tekee alkurituaalinsa maalivahdin ympärillä aina samalla tavoin taataksseen pelionnensa. Bussin odotukseen tuskastunut taas sytyttää tupakan uskoen sen jouduttavan linja-auton saapumista.

Mutta millaisia uskomuksia oli Inkerissä? Mitä siellä ajateltiin punatukkaisista? Minkä uskottiin tuottavan onnea tai onnettomuutta? Laittakaapa niitä paperille ja lähettäkää lehtemme toimitukseen; näin voimme omalta osaltamme jatkaa arjen uskomusten tallentamista.

Markku Pyysiäinen

Inkerinsuomalaisuuden rajalla

Tutkimus selvittää inkerinsuomalaisten elämää Suomessa, Venäjällä ja Virossa

---

Suomen suomalainen tutkija on monen pulman edessä alkaessaan tutkia inkerinsuomalaisuutta ja inkerinsuomalaisten elämää. Ensimmäinen ongelma on kysymys siitä, ketä pitäisi tutkia? Onko Pietarista Toksovan maaseudulle kauppakassejaan raahaa-va inkeriläinen vanhus enemmän inkerinsuomalainen kuin Suomessa kielikurssilla pinnisteleva nuori? Ja missä inkerinsuomalaisia pitäisi tutkia, kun erään haastateltavan mielestä inkerinsuomalainen voi olla inkerinsuomalainen vain rajalla, sillä Suomen puolella hänet katsotaan venäläiseksi ja Venäjällä tsuhnaksi. Suuri kysymys on, mitä inkerinsuomalaisuus on? Onko se lapsena opittu laulu, jatkuvaa kaipuuta ”isien maalle” vai kuvaa inkerinsuomalaisuutta nuoren hämentynyt vastaus: ”en minä tiedä”

Inkerinsuomalaisuuden monia ilmenemismuotoja tutkitaan projektissa, jonka suomalainen osapuoli on Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen laitos. Ajatus tutkimushankkeesta syntyi 1980-luvun lopulla, jolloin kulttuurientutkijat katsoivat tärkeäksi Itämeren alueen suomensukuisten kansojen tutkimuksen. Sen jälkeen paluumuutto on räjäyttänyt inkerinsuomalaisten määrän Suomes-

sa. Joitain julkaisuja lähinnä inkerinsuomalaisten historiasta on viime vuosina ilmestynyt, mutta nyt tallennetaan kansan elämänkertomuksia. Tällaisen keruun tarpeen on tuonut esille myös **Hannes Sihvo** puhuesaan inkeriläisten kesäjuhlissa vuonna 1994.

Erääksi keskeisimmäksi tutkimuksen aiheeksi on noussut käsitys inkerinsuomalaisten elämästä jatkuvina muuttoina, siirtyminä. Tutkimuksessa halutaan selvittää, miten inkerinsuomalaiset ovat eri aikoina ja eri paikoissa kokeneet itsensä ja oman ryhmänsä ja toisaalta miten inkerinsuomalaiset ovat vetäneet rajoja ”meidän” ja ”muiden” välille. Yksi projektin osatutkimuksen aiheista onkin henkilön elämäntien tarkastelu muutosta ja ympäristöstä toiseen; Inkerinmaalta Siperiaan, Karjalasta Viroon ja sieltä paluumuuttajaksi Suomeen.

Suomalaiset tutkijat ovat kansatieteilijöitä ja folkloristeja sekä näiden alojen opiskelijoita. Venäjällä yhteistyötä tehdään Pietarin yliopiston, eri museoiden ja Venäjän tiedeakatemian kanssa. Virossa tutkimus keskittyy Tarttoon, jossa tutkitaan Viron inkeriläisiä yhdessä Tarton yliopiston ja Viron tiedeakatemian kanssa.

Anna Putrolainen Kilskelön kylässä kelttää kahvia ja odottaa Suomessa asuvaa tyttärentytärtä lomalle kesäkuussa 1994.

Anu Toivonen haastattelee Välnö Kokkaa Ylä-Osselkin kylässä elokuussa 1995 "... ja sit jo lähettiin sielt pois Siperiasta Jenisein kaupungista käytiin laivaan. Isä jäi sit rannalle nenäliinan kera hälllyttämään ja sen verran isää tul sit nähtyä..."

Kenttätöitä Toksovassa

Tutkimusta tehdään useammassa paikassa: Turussa, Pietarissa, Toksovan seurakunnan alueella Pohjois-Inkerissä sekä Tartossa Virossa. Suomalainen ryhmä on työskennellyt Inkerinmaalla kesinä 1994 ja 1995, ja kenttätömatkoja on tarkoitus jatkaa tulevana vuonna. Viikon tai kahden haastattelumatkojen aikana on saatu kosketusta inkerinsuomalaisten elämään Pohjois-Inkerissä, Toksovassa ja Toksovan seurakunnan alueeseen kuuluvissa kylissä.

Aineistoa on kerätty pääosin tekeillä elämäkertahaastatteluja, mutta lisäksi kukin osatutkimus vaatii oman kysymyksenasettelunsa. Seurakunnan apu on ollut korvaamatonta etsittäessä

sä ensimmäisiä haastateltavia. Lisäksi on seurattu inkeriläisten elämää niin vuohipaimenessa, suomen kielen kursseilla kuin sunnuntaiaamun jumalanpalveluksissakin. Päämääränä on rakentaa kuvaa tavallisten ihmisten arjesta, joka koostuu yhtähyvin polttopuiden hankkimisesta, maitojonoista, kirkossa käynnistä kuin kielikursseistakin. Haastatteluissa ovat nousseet esiin Lenajoen jurtat, jakuutit ja mestarilypsäjien diplomit, ruokaperinne piiraineen ja sieniruokineen, ostosmatkat Pietariin ja uusrikkaiden venäläisten kesäasutus Inkerinmaan kylissä.

Esiinnousseista aiheista on nostettu tarkemmin tutkittavaksi mm. kirkon avustustoiminta tutkiminen. Yksi kysymys on, miten inkeriläinen iden-

Toksovan seurakunnan kirkkoväkeä heinäkuussa 1994 jumalanpalveluksen jälkeen. Kenttätöryhmä sopi ensimmäiset haastattelut inkerinsuomalaisten kanssa seurakuntatalon pihamaalla.

titeetti näkyy inkerinsuomalaisten kerrotonnassa? Mitä on inkerinsuomalainen tapa- tai ruokakulttuuri? Entä minkälaista oli elämä Siperiassa? Työssä tallennetaan yhtä hyvin vuosisadan alkupuolen kärsimyshistoriaan kuuluneita karkotusmatkoja, 1950- ja 1960-lukujen "etnisen väistämisen" aikaa tai nykyistä "rehabilitoinnin" aikaa.

Tutkimusyhteistyön avulla venäläisten kanssa päästään tutkimaan myös venäjänkielisiä inkerinsuomalaisia ja venäläisten asenteita inkeriläisiin, joista on tullut jälleen näkyvä osa entisten suomalaiskylien elämää korjattujen kirkkojen, Suomeen muuton ja avustustoiminnan myötä. Tutkijat tekevät myös arkistotutkimusta tarkoituksenaan saada julkisuuteen aiemmin julkaisemattomia arkistoja vuosi-

sadan vaihteen suomalaiskylistä Inkerinmaalla.

Suomeen muutto on kohtalonkysymys

Osa suomalaisryhmästä tutkii erityisesti Suomessa asuvia inkerinsuomalaisia. Suomessa tutkitaan mm. tapakulttuurin muuttumista suomalaisen kulttuurin vaikutuksesta ja niitä strategioita, joiden avulla paluumuuttajat sopeutuvat Suomeen. Työn kohdealueena Suomessa on Turku, jossa yhteydet inkerinsuomalaisiin on rakennettu pääosin Turun Seudun Inkeri-seuran ja paluumuuttajien neuvontapisteiden avulla.

Samoin kuin Toksovässä, myös Turussa on otettu osaa inkerinsuoma-

laisten yhdistys- ja seuratoimintaan. Lisäksi on seurattu inkeriläisiä koskevaa keskustelua eri tiedotusvälineissä. Erityisesti on seurattu paluumuuttoa koskevaa kirjoittelua, jossa mielipiteet puolesta ja vastaan ovat näkyneet selkeinä. Inkerinsuomalaisten muutto nähdään suomalaisestakin näkökulmasta polttavana kysymyksenä, mutta tutkimuksessa pyritään selvittämään, millä tavoin muutto on kohtalon kysymys inkerinsuomalaisille itselleen. Kielivaikeudet, yksinäisyys, huoli lapsenlapsen armeijaan joutumisesta Venäjällä tai kysymys Inkerinmaan tulevaisuudesta yhtä hyvin kuin suuri tyytyväisyys elinolojen paranemisesta ovat tulleet esiin haastatteluissa.

Tulokset inkerinsuomalaisten käyttöön

Tutkimusprojektin tavoitteena on lisätä tietoa inkerinsuomalaisuudesta niin inkerinsuomalaisten kuin suomalaistenkin käyttöön. Projektin tarkoi-

tuksena on tuottaa lisäksi yleisempääkin tietoa kulttuurien kohtaamisen prosesseista.

Tuloksia hankkeesta valmistuu tällä hetkellä lähinnä opinnäytteinä. Yhtenä päämääränä on julkaista vuonna 1997 suomensukuisia kansoja käsittelevä kirja, jossa suomalaisen ja osittain myös venäläisten ja virolaisten tutkijoiden kirjoitukset käsittelevät inkerinsuomalaisia. Tarkoitus on, että inkerinsuomalaisten tutkimus kuitenkin kasvaisi laajemmaksikin tutkimussuunnaksi Turun yliopiston kulttuurien tutkijoiden piirissä. Tässä pyrkimyksessä Inkeriläisten Sivistysseatiön myöntämä apuraha on hyvässä apuna.

Teksti: Pirkko Malinen

Kuvat: Timo J. Virtanen ja

Pirkko Malinen TYKL 1994, 1995

Kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Inkeri-projektiin osoitteella:
Kulttuurien tutkimuksen laitos
Kansatiede/Inkeri-projekti
20014 Turun Yliopisto

Etsitään

Tiedustelen, onko Suomeen tullut Toikkasia Inkeristä. Perimätieto kertoo, että Inkerissä oli (on) Toikkalan kylä, josta minun juureni ovat lähteneet Rautalammille joskus 1600–1700-luvulla, josta taas minun esi-isäni Martti Toikkanen tuli Saarijärvelle 1700-luvun alussa.

Etsii: Frans Toikkanen, Mikkolan-
tie 181, 41260 Hoikankylä, puh. 944-
433 133.

Ketkä ovat inkeriläiset?

En tunne heitä.

*Vain tuuli siniharmaalla taivaalla
voi kertoa, missä ovat nyt
heidän juurensa.*

*Minun Inkerini,
kadonnut Inkerini!*

*Jäi vain surullisia puita
ilman kasvitarhoja,
ilman taloja ja ilman ihmisiä,
valitettavasti.*

kirjoittanut nimim. Jurki Siiverskasta

Lyyli Ronkonen:

Kelton Seltsoin kylässä syyskuulla 1940

*Syksyllän pimetessä
tuulen vinkuessa
pihallemme törähtääpi
musta auto »ässä».*

*Sisään ryntää miliisejä
univormuissansa,
kotietsintähän ryhtyy
ihan tosissansa.*

*Kirjat, astiat ja vaatteet
lattialle lentää,
kaikki tonkii, kaikki nuuskii,
penkoo, minkä entää.*

*Lapsikatravana meillä
yks on asetelma,
yhteen ääneen parkuen
tarttuu äidin helmaan.*

*Mutta mummokulta vanha
ryömii polvillansa,
rukoilee, et pyövelimme
soisi armoansa.*

*Jättäisi meil äitikullan,
koska isän armaan
vankilaan jo oli vienyt
kuolemahan varmaan.*

*Meil on yksi äiti vaan
ja kuusi pientä lasta,
eikö meitä pelastaa
vois tästä pälkähästä?*

*Mummo polvillansa ryömii
itkien ja parkuin,
äiti hänet ylös nostaa –
hän ei ole arka.*

*»Polvillasi rukoilla
en mä sinun salli
pyöveleiden edessä
ei saa olla narri.*

*Jumalaa vaan polvillamme
rukoilla me saamme,
ihmistä ei sellaista
ole päällä maamme.*

*Nämä täs on pyövelit
kurjat kommunistit,
minun kans on Jumala
sekä taivaan risti.»*

*Eivät itkut auttaneet
eikä rukoukset,
äiti syöstiin autohon,
jo paukaktivat ukset.*

*Auto törähti ja kiiti
syksyn yöhön mustaan.
Helvi-sisko perään liiti,
mie vaa huusin tuskaan.*

*Miksi, miksi äitikulta
meiltä silloin vietiin?
Sitä meil ei selvitetty,
jos sen kuka tiesi.*

Runo on kirjoitettu Siperiassa
vuonna 1943, ja se perustuu
tositapaukseen.

Karjalan Liiton jäsenyhteisöille

Rakkaat heimosisaret ja -veljet

Tällä kirjeellä lähestyn teitä lähimmäisen asiassa. Karjalan Liiton hengellinen toimikunta on keskustellut kysymyksestä, miten voisimme jäsenyhteisöissämme kantaa huolta niistä jäsenistä, jotka eivät enää jaksa osallistua toimintaan, vaikka tahtoisivat.

Lähes kaikilla paikkakunnilla ovat eri yhteisöt, kuten Punainen risti ja seurakunnat järjestäneet ns. ystäväpalvelua. Sen tähden ei ole syytä luoda samanlaista järjestelmää oman toimintamme osaksi. Meidän velvollisuutemme on kuitenkin kantaa huolta ikääntyvistä jäsenistämme.

Aivan yksinkertainen malli toiminnallemme voisi olla seuraavanlainen. Käydään läpi jäsenluetteloa ja todetaan, ketkä siellä ovat sellaisia, jotka eivät enää pääse joukkoomme. Sen jälkeen keskustellaan toimivien jäsenten kesken asiasta ja todetaan, kenellä olisi mahdollisuus käydä tervehtimässä kodeissa tai laitoksissa olevia jäseniämme. Jaetaan sitten tervehdittävien ryhmä näiden aktiivijäsenten kesken ja annetaan heidän huolekseen ottaa yhteyttä asianomaisiin henkilöihin. Luonnollisesti on kotikäyntien suorittajan ensin selvitettävä, haluaako hänen osalleen annettu henkilö ottaa vierailijan vastaan.

**Kuopion hiippakunnan
piispa**

Uskon, että tällä tavoin voidaan tuottaa iloa lukemattomille vanhuksille, yksinäisille tai sairaille. Tällainen yhteydenpito on meidän Herramme opetuksen mukaan juuri sitä, mitä meiltä ennen muuta kysytään. Ja usein käy niin, että tällaiseen palvelutehtävään suostuva saa itse paljon iloa ja siunausta lähimmäiseltään, jota hän käy katsomassa.

Toivotan teille kaikille intoa lähteä mukaan tähän tehtävään, josta myös yhteinen toimintamme saa uutta eloa ja virkistystä.

Karjalan Liiton hengellisen toimikunnan puolesta

Matti Sihvonen
puheenjohtaja

Tapahtui kolhoosielämän aikana kolmekymmentäluvun puolivälissä

Niin kuin kasakka lennossa ratsun selkään hyppää

Elettiin syyskuun viimeistä viikkoa. Oli sunnuntai ja erikoisen lämmin ilma, niin kuin syyskuussa enää harvoin on.

Kaksi miestä. Antti Häppi ja Jussi Mirro, istuivat lappeilla kivillä kivirauzion vieressä. Heidän selkensä takana kasvoi metrin korkuisia takiaisia ja lepän vesoja, jotka suojasivat pohjoistuulelta. »Pöytänä» oli myös sopivan kokoinen latte kivi.

Näköala, mikä heidän edessään avautui, oli tyyppillinen maalaistalo, hirsistä rakennettu ja pärekatoissa. Talon pihassa kasvoi muutama omenapuu ja marjapensaita. Kaikesta näkyi, että asuinrakennus oli ollut hoitoa vailla joitakin vuosia. Talosta oikealle oli entinen navetta, josta oli tehty kolhoosin talli. Talon asukkaat, mies, vaimo ja kaksi poikaa, oli tuomittu kulakeiksi ja viety Siperiaan.

Miehet pitivät silmällä mitä tallilla tapahtui. Oli sunnuntaipäivä ja hevoset oli annettu yksityiskäyttöön. Kuka ajoi puita metsästä kotiin, kuka kynti tarhamaata.

Miehet olivat tulleet siinä toivossa, että joku tuo hevosien takaisin tallille ennen puoltapäivää, että he ehtivät saada talven puut metsästä kotiin. Kello oli jo paljon yli yksi ja miehet alkoivat olla sitä mieltä että päivä oli mennyt hukkaan, koska ei yhtään hevosta ilmestynyt tallille. Silloin he

näkivät Talli-Tahvon ilmestyvän tallin ovelle. Antti kääntyi Jussin puoleen kiireesti ja sanoi:

- Puol päivää on jo mänt, eikä hevosii tule. Kysytää onks Talli-Tahvol pullo viinaa peitetty tallil.
- Joo, sanoi Jussi innostuneesti.

Antti nousi seisomaan ja viittoili Talli-Tahvolle, että tämä tulisi lähemmäksi.

Tahvo oli viisissäkymmenissä oleva leppoisa mies ja hän oli tunnettu hyvänä hevosten hoitajana. Tahvo lähestyi verkkaisin askelin miehiä.

- Kuuleha, Tahvo! Päivä on jo piloil eikä hevosii ole tult. Meil ko on kova jano, täl Jussil ja miul. Eiks siul, Tahvo, uo viinaa tallil? Tuo meil puol litraa. Kyll myö maksetaa.

Tahvo sano jot:

- En mie rahhaa ota, mut jos tuotto samanlaisen pullon takaisin ensiviikoll niin

Miehet lupasivat toimittaa samanlaisen pullon takaisin aikanaan. Tahvo oli jo kääntynyt lähteäkseen kun Antti muistutti.

- Tuo vähä sapuskaa myös!

Jussi haki kivirauniosta yhden lappeen kiven lisää »pöydän» ympärille Tahvon istuimeksi.

Miesten istumapaikan ja talon välillä oli heinäpelto, mistä heinä oli aikanaan lyöty. Nyt siinä oli »nuorassa»

musta hyväkuntoinen hevonen. Hevosta ei voitu käyttää töissä, koska sen olkapäät oli ajettu rikki sopimatomilla längeillä. Se söi heinää kaikesa rauhassa, eikä miesten läsnäolo sitä millään tavalla häirinnyt.

Pian Tahvo tulikin pullo taskussa ja pikkuinen paketti sanomalehteen käärittynä kädessä. Tahvo otti myös kaksi juomalasia taskustaan. Jussi aukaisi Tahvon tuoman paketin ja laittoi sisällön siististi kivelle. Siinä oli kaksi suolakurkkua ja kaksi palaa mustaa hiivaleipää. Antti aukaisi tottunein käsin pullon. Huomattuaan että kivellä oli vain kaksi lasia hän kysyi Tahvolta:

- Mitä vart sie et itselleis tuont lasii?
- Ei miul uo aikaa jähä tähä istumaa, koht tulloot hevoset ja miun on oltava tallil.

Antti valoi sormen verran pullosta omaan lasiinsa ja ojensi sen Tahvolle sanoen:

- Ko siul niin kiire on, niin ota täst mein terveyvveks.

Tahvo otti yhdellä kulauksella lassissa olevan nesteen, taittoi leivästä pienen palan, piti sitä nenänsä alla, vetäen näin ilmaa nenän kautta. Sitten hän laittoi leivän suuhunsa ja pureskeli hitaasti. Tahvo lähti kävelemään tallin suuntaan. Antti ja Jussi jäivät seurustelemaan pullon kanssa. Pian miehet keskustelivat niin äänekkäästi, että se kuului tallille saakka. Antti oli kertonut miten hän oli rakuuna sotaväessä ja viimein kehaisi että:

- Mie hyppään ko kasakka lennos hevosen selkää.
- No, no, älä sie miule kuaskuloi luaji, sanoi Jussi. En mie mikkää hullu uo – jot lennos hevosen selkää.

- Et sie minnuu uso.

Antti kimposi kiveltä seisomaan ja oli nähtävästi loukkaantuneen näköinen. Talli-Tahvo oli kuullut miesten äänekkään puheen ja lähestyi hitaasti miehiä.

- Kyl mie voin siule näyttää.
- Näytä vua! Tuos on hevone, sanoi Jussi.
- Ota nuora pois vuajast ja anna hevosen juosta ympärtsee, ensin hiljaa.

Antin äänessä oli käskevä sävy. Tahvo seurasi miesten touhuja vähän matkan päästä.

- Tule katsomaa ko kasakka hyp-pää lennos hevesen selkää, huusi Jussi Talli-Tahvon suuntaan. Hän teki naljaa Antin kustannuksella. Talli-Tahvo tuli kiirein askelin lähemmäksi ja yritti puhua järkeä:

- Älä sie, Antti, hulluttele. Ethä sie enää kaheksantoist ikäne uo.

Jussi ylytti Anttia:

- Paha asja ko ei uo sapelii ja kiiltävii kannuksii.

Jussi seisoi keskellä ja antoi hevosen juosta ringiä ympäri. Antti lähti hitain askelin kävelemään kohti juoksevaa hevosta. Takin hän oli heittänyt päältään. Hän potkaisi saappaan ensin oikeasta, sitten vasemmasta jalastaan. Yhdellä nykäyksellä hän vetäisi sukan vasemmasta ja sitten oikeasta jalastaan. Katse oli tiukasti suunnattu hevosen harjaan, mistä hän ottaisi tiukan otteen. Antti tunsu nuoruuden veren kiehahtavan sisimmässään – hän oli voimansa tunnossa. Jussi kiihdytti vauhtia. Pitkin ja nopein askelin Antti juoksi hevosen sivulla, sai harjasta kiinni – ja sitten kaikki tapahtui äkkiä. Juuri silloin kun Antti sai otteen hevosen harjasta, se teki rajun nykäyksen. Antin ote irtoi-

si, kuului kaikille tuttu ääni, joka tuli hevosen hännän alta. Hevosen takajalat välähtivät ilmassa ja Antti lensi kaaressa muutamia metrejä pudoten selälleen maahan.

- Kolhoosin preda (puheenjohtaja), Jaakko Paukka, oli juuri tulossa tallille ja ehti näkemään tämän näytöksen. Jussi juoksi ensimmäisenä maassa liikkumattomana maakaavan Antin luo, vilkaisi silmiin, pani korvansa Antin sydämen kohdalle ja kuunteli hengittämättä.

Tällä aikaa olivat myös Talli-Tahvo ja Jaakko tulleet Antin luo. Jussi nousi jaloilleen, katsoi vuoroin Jaakkoon ja Talli-Tahvoon ja sanoi:

- Kyl hänes henk on vaik silmät on ölleröt.

Jaakko kävi polvilleen Antin viereen ja tunnusteli oikean käden ranteesta sydämen lyöntiä. Talli-Tahvo oli kovin vihaisen näköinen ja kääntyen Jussiin päin hän sanoi:

- Miten sie niin hullu olit, jot mänit Anttii yllyttämää. Viinaa piäs, ja viitaten Anttiin: Jos hiä vaik kuoloo.

Jussi puolusti itseään:

- Ko hiä niin halus näyttää miten kasakka lennos hevosen selkää hyppäjää.

Jaakko oli toiminnan mies:

- Hevonen valjaisiin ja kärryyn heiniä pohjalle. Antti on vietävä polnitsaa (sairaalaan).
- Ei uo muita hevosii tallis ko tamma Tiinu, ja se varsoo millo vua, sanoi Talli-Tahvo kiireesti.
- Ei hätä lakia tunne, oli Jaakon vastaus.

Pian oli tamma aisoissa ja heiniä sopivasti kärryn pohjalla. Jaakko hoputti tamman Antin luo ja kolme miestä nostivat hervottoman miehen

kärryille heinien päälle. Jaakko kiipesi kärryille ja niin Anttia vietiin lääkärin vastaanotolle. Se oli naapurikylässä ja matkaa oli kolme virstaa. Jaakkoa huolestutti tamma Tiinun olotila. Sen piti varsoa pian, eikä tämä ollut ollelleen hyvä. Edessä oli pieni kämä-rämäki. Jaakko kävi pois kärryiltä, työnsi etusakarasta kärryä ja puhui rauhoittavasti tammalle:

- Otetaa rauhallisest, hiljaa, hiljaa.

Tamma Tiinu oli ripeäotteinen hevonen. Se tunsu mäen ennestään, lisäsi vauhtia mäessä ja sitten se tapahui: tamma Tiinu pysähtyi, käänsi päätänsä taaksi, katsoi isoilla silmillään Jaakkoon ja kävi aisojen päälle maahan. Sen aika oli tullut, Jaakko huomasi että oli turha hoputtaa hevosta jatkamaan. Hikikarpatot kirposivat hänen otsalleen. Hätä puristi sydäntä. Kuollut mies kärryillä ja hän kuuli syyttäjän sanat:

- Kolhoosin hevosen taposta sinut tuomitaan viideksi vuodeksi pakkotöihin.

Se tietäisi Siperian matkaa. Tämä ei kumminkaan lamauttanut Jaakon toimintakykyä. Pian hän löysi sopivan kiven kärryn takapyörän alle. Nopein liikkein hän vapautti tamman valjaisista ja käänsi aisat taaksepäin. Nyt olivat selvät merkit jo näkyvissä. Pian näkisi nuori hevonen päivän valon. Nyt oli eläinlääkärin toimet tarpeen. Jaakko sai hyvän otteen varsan kavion yläpuolesta, hän veti hartiavoimin, pyyhki hiekiä hihan suulla ja taas veti. Välillä hän kävi puhelemissa eläimelle, silitti sen kuonoa ja puheli:

- Otetaa rauhallisest, ni kyl siint hyvä tulloo.

Sitten hän ponnisti voimansa äärimilleen ja varsa näki päivän valon.

Jaakko totesi varsan olevan hyvin kehittyneen ja orhin. Helputuksesta ettei hevonen kuollut hän puhui itseksensä ääneen:

– Tämä ol ko luomisen työtä.

Nyt oli nostettava varsa emän puhdistettavaksi. Hän auttoi asiassa pyyhkimällä heinillä varsan kupeet ja jalat. Jaakko istui hetkeksi lepäämään tien reunalle, joka kulki laidunmaan halki. Nyt vasta hän huomasi, miten ensimmäinen pakkasyö oli muuttanut puiden lehdet toisenlaiseen väriin loistoon. Oli täysin hiljaista ja pikkulinut hyppivät puiden oksilla.

Tamma oli jo pystyssä ja nuoli varsan otsaa, missä oli valkoinen tähti. Muuten se oli aivan musta. Varsa yritti vapisevin jaloin nousta seisomaan, Jaakko oli hetkeksi unohtanut Antin tilanteen kärryillä ja katsahti siihen suuntaan.

Ja mitä hän näki?

Antin pää näkyi sivulaudan yli. Hän katsoi sameilla silmillään varsan suuntaan ja kysyi vaimealla äänellä:

- Mis mie uon?
- Sie olet taivaas.
- Onks siel hevosiikii?
- On siel pienii hevosii.

Antti pyyhki kädellä silmiään, siristi silmiään ja sanoi:

- Juakko, sie koiranleuka, uot ennenkii minnuu narrant.

Hetken levättyään Antti pääsi istuma-asentoon ja tunnusteli vatsaansa. Vihdoin hän sanoi:

- Miul on vatsa niin pirun kipjä.

Kun Jaakko aukaisi paidan napit, silloin tuli näkyviin komea hevosen kengän kuva, mikä oli väriltään sininen.

- Sillä aikaa oli tallilla tapahtunut asioita. Useita hevosia oli tuotu takaisin tallille. Vanhana hevosmie-

henä oli Talli-Tahvo ajatellut tamma Tiinun olotilaa ja ajatellut:

- Jos se jäi vaik siihe kāmāramākee.

Riisumatta valjaista ensimmäiseksi tullutta hevosta hän lähti asiaa varmistamaan.

Ja mikä näky Talli-Tahvoa kohtasi! Varsa oli emonsa vatsan alla ja söi elämänsä ensimmäistä ruoka-annosta. Antti istui kalpeana kärryillä jutellen Jaakon kanssa. Ensimmäiseksi Talli-Tahvo hyppäsi kärryiltä Antin luo ja sanoi:

- Siehä uot heränt kuolleist ko se Lazarus. Siun Kattiis ja pojat uotte-
loot hātteissā sinnuu tallil.
- Nyt kiännetää kärryt takaisin päin ja männää kottii, kuuluivat Jaakon
päättäväiset sanat.

Tapahtuman johdosta oli tallille kokoontunut joukko ihmisiä. He katsoivat metsälle päin ja sieltä tuli kumallinen karavaani. Ensimmäiseksi ajoi Talli-Tahvo istuen kärryillä. Tahvon kärryjen perään oli sidottu aisoista kiinni toinen kärry, joissa lojuivat Antti ja varsa vierekkäin. Kärryjen viereillä kulki Jaakko pitäen silmällä Anttia sekä varsaa. Viimeeksi kärryn perässä asteli tamma Tiinu. Kun oli ehditty tallin eteen, nousi Antti istualleen. Silloin Antin vaimo Katri ja kaksi alaikäistä poikaa juoksivat kärryjen luo.

- Voi, rakas Antti, mie jo luulin jot...
Ilon kyyneleet tulvahtelivat Katrin silmiin. Katri silitti Antin poskia, joihin alkoi tulla jo vähän väriä. Väkeä kokoontui Antin ympärille, kaikki olivat iloisia Antin puolesta, että ei käynyt pahemmin.

Katri kiitti kädestä puristaen Jaakkoa:

- Kiitos siul, Juakko, ko sie pelastit Antin elämän.

Jaakko ei halunnut mitään kun-
niaa Antin pelastumisesta, hän vain
tokaisi ykskantaan:

- Itse hiä siin kääryil virkos henkii –
on se hyvä et kaik näin hyväst
piättyi.

Tämän jälkeen kylällä kauan muis-
tettiin miten Antti »näytti». Niin pian

kun joku sanoi: »Anna ko mie näy-
tän», silloin oli aina vastaus: »Älä, sie.
Häppi Antti näytti ja heikost käi!»

Ruotsin Inkeri-liiton ja Ingrian vii-
me vuonna järjestämässä novelli-
kilpailussa tämä Robert Paakkosen
teksti sijoittui kärkisijoille.

Etsitään

Kurpan suku Inkerinmaalla

Tutkiessani Karjalan Kannaksella ole-
via sukuni juuria löysin Kansallisar-
kistosta tiedon, että sukumme kaksi
edustajaa *Suni Kurppa* ja ilmeisesti
hänen poikansa *Yrjö Kurppa* perhei-
neen muuttivat vuonna 1641 Inkerin-
maalle Kaprion läänin. Kiinnostuin
asiasta kovasti ja erään Inkeriä käsit-
televän kirjan lähdeluettelosta sattui
silmiini, että on olemassa »Luettelo
vakituisten seurakuntalaisten sukuni-
mistä Inkerinmaan suomalaisissa seur-
rakunnissa Venäjän vallan aikana
noin v.v. 1721–1912». Kirjaa ei luon-
nollisesti ollut käyttämässäni Salon
kirjastossa, mutta sain sen käsiini kau-
kolainauksella Turun yliopiston kir-
jastosta. Kirja on lähinnä vain monis-
te, ja sen huonokuntoisuuden vuoksi
ei sitä annettu edes kotiin, mutta sain
kirjastossa lukea sitä ja ottaa valokopi-
oita. Tästä teoksesta ei ilmeisesti
sukuaan tutkivilla entisillä inkeriläisil-
läkään ole tietoa, mutta Inkeriliiton
Keijo Korkka tietää nyt asiasta. Teos
on siis vain luettelo sukunimistä, joi-
ta oli ollut, tai oli vielä vuonna 1912

Inkerinmaan eri seurakunnissa. »Sam-
muneet» suvut oli merkitty 0:lla, ja
suvut, joita oli vielä vuonna 1912 oli
merkitty 1:llä.

Tuosta luettelosta ilmeni, että Kurp-
pa-nimisiä asui vielä 1912 Kaprion
läänissä olevan KATTILAN seurakun-
nan alueella. Tiedossani on myös, että
Kansallisarkistossa on talletettuna
eräitten Inkerin seurakuntien kirkon-
kirjoja päätettäin. Mm. Kattilan seura-
kunnasta on kirkonkirjat muutamalta
vuodelta 20-luvulta, mutta en tähän
mennessä ole ennättänyt niitä selvit-
tää.

Nyt vetoankin tämän lehden luki-
joihin: **Mikäli teillä on tietoa Inke-
rinmaalla asuneesta Kurpan su-
vun vaiheista**, pyytäisin ystävällisesti
ottamaan yhteyttä allekirjoittanee-
seen. Tiedon ei tarvitse välttämättä
olla henkilökohtaista. Myös kuulopu-
heet olisivat minulle arvokkaita.

Avustanne etukäteen kiitollisena:

Viljo Kurppa

Muurlantie 231 25160 TUOHITTU
Puhelin 924/735 5864

Aitovieriltä

Pitkään aikaan ei ollut sattunut kutsua aitovierten kulkijalle. Maaliskuisena sunnuntaina, kun Helsinki kylpi niin kirkkaassa auringossa, että uutisissakin varoitettiin häikäisystä, sain kuitenkin kutsun ainutkertaiseen tilaisuuteen. Aitovieriltä ei juuri muunlaisiin kutsutakaan. Tällä kertaa se oli konsertti, joka ei koskaan toistuisi; musiikkia, jota ei ole sävellettykään; ainutlaatuinen minimalistinen sinfonia; salissa, jolla ei ole mittaa eikä määrää.

Suomalainen kun olen, minulla on taipumusta ajoittaiseen alakuloon. Ja niin kuin monet maanmiehistäni, minäkin mielestäni hoidatan itseäni puilla. Puhelen niille kuin vähäjärkinen, kuuntelen metsän puhetta ja yleensä tulen sen jälkeen ihmisten ilmoille piirun verran terveempänä, vahvempaanakin, ja ainakin iloisempana.

Oli ollut taas viikko, jolloin teki mieli sanoa kuin Juhani Peltonen runossaan: »Palokunta, palokunta, alakulo leviää...» Mielen murhe liittyi menetyksen merkkipäivään. Miksi se alakulo puhkeaa pintaan aina vuosipäivinä? Miksi se ei seitsemässätoistakaan vuodessa laannu?

Paha siitä murhemielestä on kenellekään puhua. Eikä ääneen tohdi oikein sanoa sitäkään, että mielessä pyörii Aleksis Kiven toive saada »astua kätköhön mullan, – lepokammioon halavan himmeän alle».

Juuri silloin kävi toteen tutun laulun kiitoksen aihe: »...kun annoit sa myös pari ystävää/ ja ne hyvää, en

pyydä ma enempää». Mentiin kävelyllä Suomenlinnan valleille, jotka tänä harvinaislaatuksena talvena hohtelivat puhtauttaan. Meri oli rannoilta jässä, pitkälle meren selällekin saattoi rohkea kävellä, vaikka railoja oli siellä täällä. Lumi oli pehmeää, mutta siinä saattoi kävellä polulta poiketenkin. Ylös ja alas rinteitä huikaisevassa valossa ponnistellen, välillä alas jäälautoilte hyppien, lumen kauneudesta häikäistyen me vaelsimme katsellen vaaleita talventörröttäjiä ja siellä täällä esiin pistäviä mustia kallioita. Meren rantaan työntämät suuret jäälohkareet olivat kasautuneet röykkiöiksi, joiden aukot ja luolat hohtivat viertävinä.

Muuan isokokoinen paju seisoi yksinään vallin notkelmassa. Aurinko paistoi sen huerteisille oksille rävähtämättä, niin intensiivisensiniseltä taivaalta, että sellaista harvoin näkee näillä leveysasteilla. Pajun oksat olivat kuin piipunrasseja tököttäessään pystyssä kevyen kuuran peitossa. Kyykistyimme puun alle taivasta tähyilemään.

Silloin se alkoi. Lämpötila oli kohonnut sen verran, että huurre alkoi putoilla. Merkkillinen hiljaisuuden musiikki helähteli alas oksilta. Mieleen tuli japanilainen säveltäjä Takemitsu, vaikka en kyennytkään mainitsemaan yhtään hänen sävellystään. Ihan selvään lyötiin jotain outoa puusoitinta pienillä puuvasaroilla. Tempo oli tasainen, sävellystä olisi voinut sanoa yksitoikkoiseksi. Minimalistiseen sä-

velkieleen yhtyivät ihan pian jäätyneiltä oksankärjiltä tipahtelevat timantinkirkkaat pisarat: dilp-dilp. Pisaroiden viileydessä sai hahmonsä yksi ainoa sana: armo. Kuulemamme pajun sävellyskonsertti oli sen merkki.

Seisoimme äänettöminä soittavan pajun alla. Yhtään muuta ihmistä ei ollut näköpiirissä. Tallinnan suunnasta, huikaisevan jäiseltä mereltä alkoi lähestyä suuri konttilaiva, sekin ihan hiljaa. Ystäväni sanoi vaimealla äänellä: »Ja onko oikeastaan mitään väliä sillä, mitä meistä tänne jälkeemme jää?»

Tässä lehdessä Kuopion piispa Matti Sihvonon vetoa ihmisiin, että he kävisivät tervehtimässä vanhuksia, yksinäisiä ja sairaita. Vetoamus osoitetaan Karjalan Liiton jäsenyhteisöille. Toivottavasti se saa huomiota myös inkeriläisjärjestöissä ja johtaa kauniiseen tulokseen.

Vaikka ei olisi minkään liiton tai yhdistyksen jäsen, voi jokainen ottaa vastaan tuon vetoomuksen varmana siitä, että ilahduttaessaan toisia saa iloa myös itselleen. Eikä sen ilahduttavan tarvitse olla aina vanha: yksinäisyyttä on kaikissa ikäluokissa.

Yhteydenotto on helppoa, kun emme ajattele, että siinä pitäisi olla edes kahvia ja pullaa tai jotain muuta aineellista. Pelkkä luokse tuleminen, kohti käyminen riittää. Ulos lähteminen ja luonnon tarkkaileminen on hauskaa, kun ei aina tarvitse tehdä sitä yksin.

Ja jos osaa keittää ja haluaa tarjota sellaista kalasoppaa kuin minun ystäväni sunnuntaisen ulkoilumme päätteeksi, on jo lähimmäispalvelun mestari.

Marja Mustakallio

Lahjoitukset ja testamentit

Inkeriläisten Sivistyssäätiö, Suomen Inkeri-liitto ry ja sen rekisteröidyt jäsenyhdistykset voivat vastaanottaa lahjoituksia ja testamentteja. Säätiönä ja aatteellisina yhdistyksinä ne ovat vapaat perintö- ja lahjaverosta. Vuosikymmenien aikana onkin saatu monia lahjoituksia ja testamentteja Inkerin heimotyön hyväksi tehtävän toiminnan tukemiseen.

Mikäli joku haluaa tehdä lahjoituk-

sen tai testamentin jollekin edellä mainitulle Inkerin heimotyötä tekeväälle järjestölle, olen tarvittaessa valmis antamaan asiaan liittyviä tietoja.

Keijo Korkka
Suomen Inkeri-liitto ry
puheenjohtaja
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
puh. 921-258 0201

Ruotsininkeriläisten kesäjuhla Göteborgissa 1.-2.6.1996

Tervetuloa Göteborgiin, jossa inkeriläiset kesäjuhlat vietetään kaupungin keskustassa kesäkuun alussa. *Vasa-kirkko*, *Hvitfeldtska* (lukiokoulu) ja *Studentkåren* (ylioppilasten seuratalo) Vasapuiston vieressä ovat päätilat sekä *Forum Börsen* Gustaf Adolfin torilla, jossa on näyttely. Preliminääri ohjelma:

Lauantaina 1.6.

10.00			<i>Urheilu ja nuorten ohjelmaa:</i>
12.00	Taidenäyttely avataan	Forum Börsen	Poppi, köydenvelo, salibandy
14.00	Avajaistilaisuus	Seurakuntatalo	
15.00			»Work shops» Studentkåren
16.00	Seurat	Seurakuntatalo	
18.00	Inkeri-ilta	Hvitfeldtska	Dart-kilpailu Studentkåren
20.00			Pub-ilta Studentkåren
21.30	Musiikkia kirkossa	Vasa-kirkko	

Sunnuntaina 2.6.

08.30	Juhlajumalanpalvelus	Vasa-kirkko
10.00	Kirkkokahvit	Seurakuntatalo
11.00	Lopputilaisuus	Seurakuntatalo

Yhdyshenkilöt:

Ohjelma:	Viktor Suomalainen	puh: 031-478 774
	Inkeri Peterson	puh: 031-709 7071
Näyttely:	Alina Kekkonen	puh: 031-483 456
Poppi:	Juhani Kustfält	puh: 031-444 477
Urheilu:	Arvo Kekkonen	puh: 031-483 456
Majoitus:	Kim Kähäri	puh: 031-571 161

LÄHDE JUHANNUSMATKALLE INKERINMAALLE!

Opastettu LINJA-AUTOMATKA Göteborgista Pietariin ja Inkerinmaalle järjestetään 20.6.–25.6. Vierailemme Tuuterin laulujuhalla ja Kolppanan seurakunnassa. Hinta noin 3 700 kr, johon sis. meno-paluu laivahytit aamiaisineen, majoitus 2-hengen huoneissa Hotelli Pulkovskajassa aamiaisineen, opastettu matka koko matkan ajan.

Tiedustelut ja sitovat ilmoittautumiset (ennakkomaksu 500 kr) voit tehdä 1.5. mennessä Viktor Jakdalille puh. 031-882 121, Jussi Jänikselle puh. 033-135 955 tai Eija Nurmiselle puh. 031-151 040 tai 464 975.

MUISTILISTA

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Huhtikuussa 28.4.1996 klo 14 Inkerikuoron kevätmatinea (Laatokka)
 Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syyskokous
 Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuukausitilaisuus
 Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Turun seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.
 26. 05. 1996 Helluntaijuhla
 29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus ja syyskokous
 02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunnia-käynnit muistokivillä
 26. 12. 1996 Joulujuhla

Ehtoollisjumalanpalvelus
 Pyhän Sydämen kappelissa

Kirstinkatu 1. Helsinki

Kevätkaudella 1996 kuukauden viimeisenä sunnuntaina **klo 16.**
(28.4. ja 26.5.)

Kaikki ovat tervetulleita,
 erityisesti odotamme Suomessa asuvia inkeriläisiä.

**Inkerin Ev.Lut.kirkon
 Kupanitsan srk.**

Inkerikuoro

Inkerikuoron harjoitukset pidetään säännöllisesti joka tiistai klo 16.45–18.30. Entiset ja uudet laulajat ovat tervetulleita!

Inkerikuoron kevätmatinea

pidetään 28.4.-96 klo 14 Karjalatalolla, Laatokassa. Ohjelmassa mm. kuorolaulua, huilunsoittoa, huumoria, arpajaiset, kahvitarjoilua.

Tervetuloa!

Lahden Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

13.05.1996 Kerhoilta klo 18.30
 10.06.1996 Kerhoilta Immilässä klo 18.30
 13.–14.07.1996 Matka Rauman Inkeriläisten kesäjuhlille
 09.09.1996 Kerhoilta klo 18.30
 14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30
 Paikka, Seurakuntakeskus

Seukkoseura

9.5. kevätretki

Tervetuloa Seukkoseuraan!

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

Lehden nro	Kaikki aineisto painossa	Valmistumispäivä
5/96	11.04.1996	20.05.1996
6–7/96	09.05.1996	14.06.1996
8/96	09.07.1996	13.08.1996
9/96	12.08.1996	16.09.1996
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA SUOMESTA

Inkeriaiheista kirjallisuutta

Anneli Asplund (toim.) Kansanlauluja Inkerinmaalta	100 mk
Arvo Survo Itku Inkerille	100 mk
Aapo Iho Hietajyvä	20 mk
Hellin Suominen Mooses Putron elämäkerta	15 mk
Ella Ojala Pitkä kotimatka	85 mk
Ella Ojala Suomi näkyy	110 mk
Ella Ojala Pelastunut albumi	130 mk
Ella Ojala Ensimmäinen kevät	100 mk
Aleksander Störghen Mutkainen tie vapauteen	60 mk
Erkki Tuuli Inkeriläisten vaellus	110 mk
Pertti Virtaranta Sananlaskuja ja arvoituksia	40 mk
Pekka Nevalainen Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla	150 mk
Pekka Nevalainen – Hannes Sihvo (toim.) Inkeri – historia, kansa kulttuuri	300 mk
Aapo Metiäinen Inkerin evankelisluterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu	40 mk
Saimi Tuukkanen Elämäni helminauha	30 mk
Kalevalaseuran vsk 69–70 Inkerin teillä	70 mk
Maria Luukan laulut ja loitsut	40 mk
Näin lauloi Larin Paraske	30 mk
Sydämessä kalevalainen kansa, kuvateos Nina ja Alpo Sailon tuotannosta	40 mk
E. Pärnänen Antti Kivekäs	100 mk

Lyyli Ronkonen Ilon ja itkun Inkeri (Katri Kukkosen elämäntarina)	100 mk
Albert Pettinen Lauluja sekakuorolle	35 mk
Inkeriaiheista musiikkia Äänilevyjä	
Inkerikuoro Nouse Inkeri ym.	15 mk
Lauri Santtu Murrejuttuja	15 mk
Kasetteja	
Arvo Survo Omalli maall	55 mk
Salli Iivarinen Savorina Kaukana kotini Inkeri	80 mk
Karttoja	
Inkerin kartta vuodelta 1933	70 mk
Inkerin kartta vuodelta 1849 (saksankielinen)	50 mk
Inkerin uusi kartta vuodelta 1992	60 mk
Kylä- ja tiekartta Keski-Inkeri vuodelta 1993	60 mk
Lippuja ja viirejä	
Inkerin pöytälippu (satiinia) + salko marmorijalustalla	100 mk
Inkerin pöytälippu (polyesteriä)	35 mk
Inkerin pöytälippu (satiinia)	60 mk
Salko marmorijalustalla	45 mk
Isännänviiri (Inkerin ristiviiri)	350 mk
Muuta	
Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk
Kortti	3 mk
Adressi	30 mk

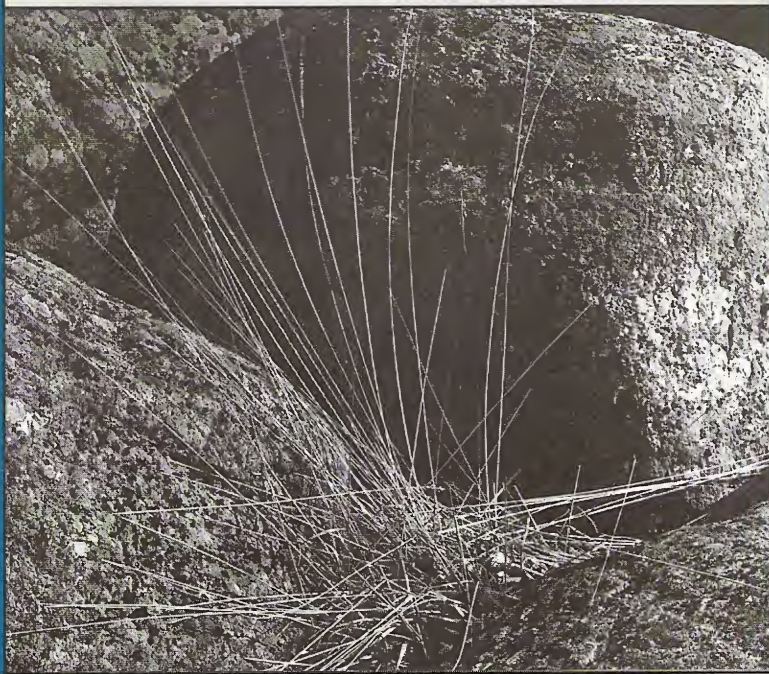
Tilauksia ottaa vastaan

Annikki Kelo, Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänseläntie 1, 00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30–20.00
Postisiirtotili Hki 800012-306364

NUMERO 5
TOUKOKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (90) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänskuja 1,
00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   * 500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (921) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50253 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpylänskuja 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Paluumuuttajat eivät ole muukalaisia	3
Vanha alttarivaate kertoo	4
Risti Lempaalan kirkonmäelle	7
Olga, missä olet	9
Kotini Peltola	11
Muutamia muresanoja	12
Inkeriläiset ja metsäpirttiläiset yhdessä kunniakäynnillä	14
Terveisiä Kuopiosta	16
Olemme toista mieltä	17
Muistilista	18

Kannen kuvan nimeltä "Heinä" on ottanut
Kauko Halonen Porkkalassa.

Paluumuuttajat eivät ole muukalaisia

Lehtemme on saanut inkeriläiseltä paluumuuttajalta kirjeen, jossa hän pyytää apua. Sitä emme ehkä pysty suoraan antamaan, mutta hänen esittämänsä asia on taatusti julkisen keskustelun arvoinen.

Kirjoittajamme muutti Suomeen keväällä v. 1990, ja silloin hänelle kerrottiin ulkomaalaisvirastosta, että viiden vuoden Suomessa oleskelun jälkeen luvassa on Suomen kansalaisuus ja passi; saman tiedon hän sai paikallisesta kunnasta. Niin alkoi uusi elämä vanhassa kotimaassa. Viisi vuotta kului ja kirjoittajamme lähti toiveikkaana viranomaisten puheille: pian hän olisi Suomen kansalainen. Mutta toivo vaihtuikin pettymykseksi sekä lopulta ärtymykseksi ja kiukuksi.

Paluumuuttajamme kirjoittaa vanhan miehen käsialallaan: »Nytten kun viisi vuotta on täynnä, niin minulta vaaditaan papereita Viron ja Venäjän konsulaateista. Vaaditaan todistuksia siitä, että minä en hanki Viron tai Venäjän passia. Tämä on todella kiusaus. Tämmöistä kiusausta Suomessa ei taita olla kellään muilla kuin Inkerin suomalaisilla. Pyydän teitä Inkerin viestiä taistelemaan puolestamme, että meille annettaisiin Suomen passit ilman Venäjän ja Viron konsulaatteja silloin kun meillä on todistukset siitä, että olemme suomalaisia. Minulla on todistukset jopa isästä ja äidistä ja ne todistukset ovat lähetetty Suo-

men ulkomaalaistoimistoon. Minä Venäjälle ja Venäjän konsulaatteihin en mene hakemaan mitään todistuksia.»

Kirjoittajan mukaan Suomen lakia olisi muutettava siten, että Suomi antaisi inkerinsuomalaisille kansalaisuuden ja passin ilman Venäjän ja Viron konsulaatteja. En ole juristi enkä ulkomaalaisasioitten asiantuntija vaan teologi. Kristillisissä puheissa meitä kyllä muistutetaan siitä, että olemme tässä maailmassa muukalaisia ja että meillä ei ole täällä pysyvää kaupunkia: etsimme siis tulevaa. Tästä ei kuitenkaan nyt ole kyse. Ymmärrän kyllä Suomen viranomaisten kannan, että ennen kansalaisuuden myöntämistä on saatava vakuutus ettei asianomainen henkilö ole hakenut samaan aikaan jonkin toisen maan – tässä tapauksessa Viron tai Venäjän – kansalaisuutta. Mutta sitä en ymmärrä, että vanhoja, Inkerin heimon raskaimpia vaiheita kokeneita ihmisiä yhä edelleen juoksutetaan tällä tavoin.

Ensisijainen vastuu asiassa käsittääkseni on Venäjän ja Viron Suomesa olevilla lähetystöillä. Niiden tulisi virkatyönä hankkia omista maistaan tiedot siitä, että asianomainen henkilö ei ole hakenut heidän maansa kansalaisuutta. On kohtuutonta vaatia näitä ihmisiä kaiken koetun jälkeen matkustamaan takaisin sinne, mistä he ovat lähteneet – vain hakemaan tarvittavia papereita. Millä papereilla

Vanha alttarivaate kertoo

Tyrön kirkon kastekappelin vanha alttarivaate eli antependium on nähnyt monet vaiheet. Nyt Inkeriläisten sivistyssäätiö on kunnostuttanut sen, ja alttarivaate on ollut kevään aikana nähtävänä Inkerikodissa Karjalatalolla. Ensi kesänä se luovutetaan takaisin Tyrön seurakunnalle.

Kirjailija **Caius Kajanti** valmistelee Inkerin pappiloiden kulttuuria käsittelevää kirjaa, jonka pitäisi ilmestyä ensi syksynä. Hän kertoo alttarivaateen historiasta, johon myös Kajannin ja Modeenin sukujen vaiheet liittyvät.

Kirkko ja pappila keisarin käskystä

Inkerinmaalla Suomenlahden rannalla sijaitseva Tyrön seurakunta on perustettu 1642 voimakastahtoisin, Inkerin historiaan lähtemättömät jäljet

jättäneen piispa **Henrik Stahellin** toimesta. Seurakuntaan rakennettiin ensimmäinen kirkko 1691, joka suuren Pohjan sodan aikana rappeutui niin pahoin, että keisarinna Elisabeth rakensi uuden kirkon omilla varoillaan 1749. Tämä kirkko oli rakennettu puusta eikä siitä ole säilynyt kuvaa.

Tyrön kirkkoherraksi nimitettiin 1819 aikaisemmin Narvassa pappina toiminut, Viipurissa 1780 syntynyt ja Turun sekä Tarton yliopistoissa opiskellut **Filip Modeen**. Kuten inkeriläiset hyvin tietävät, sijaitsevat Pietarhovin palatsit Tyrön suomalaisen seurakunnan alueella.

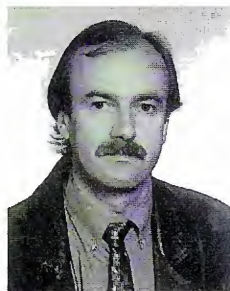
Äitini isoisä Filip Modeen oli luottamuksellisissa suhteissa Romanovien keisarihuoneeseen. 1820-luvun lopulla keisari Nikolai I antoi Filip Modeenin käyttöön 10.000 kultaruplaa ja kehotti rakentamaan Tyrön seurakun-

---

Jatkoa ed. sivulta.

he tulisivat takaisin Suomeen? Jos Suomessa olevat lähetystöt eivät halua syystä tai toisesta hoitaa asiaa joustavasti, eikö kysymyksessä ole ongelma, joka on hoidettava kuntoon maitten viranomaisten keskinäisellä sopimuksella. Sitä varten meillä on virkamiehiä ja -naisia. Hyväksymällä inkeriläiset paluumuuttajiksi Suomi

on moraalisesti sitoutunut myös hoitamaan näitten ihmisten elämään ratkaisevasti vaikeuttavia asioita.

Markku Pyysiäinen

Kirjailija Caius Kajanti esittelee akateemikko Pertti Virtarannalle hopeakehyksistä alttarivaatetta, joka on kesään asti nähtävillä Inkerikodissa. Kirjaimet M ja E tarkoittanevat Martin Eichia, mutta ovat välillä olleet myös toisinpäin, ruustinna Elsa Modeenin tahdosta! Nyt kastekappelin alttarivaate on saatettu siis alkuperäiseen asuun. Kuva: Soili Uronen.

nalle uuden kirkon. Tämä korkealla mäellä sijaitseva klassinen empiretyylinen pitkäkirkko valmistui 1831 ja rahaa jäi melkoisesti käyttämättäkin.

Kun Filip Modeen pistäytyi Pietarhovissa tilittämässä jäljelle jääneitä varoja, keisari kehotti Modeenia rakentamaan uuden pappilan. Kun tämä sitten valmistui, jäi rahaa vieläkin, ja jälleen Filip Modeen käväisi Pietarhovissa palauttaakseen keisarilliseen kassaan ylijäämän. Silloin Nikolai I lahjoitti rahat Filip Modeenille lausuen: »Te olette ensimmäinen virkamies valtakunnassani, joka palautatte rahaa suoritetun rakennustyön

jälkeen.» Näillä varoilla kirkkoherra Filip Modeen laajensi Tyrön kirkkokoulun toimintaa siten, että koulu oli eräänlainen kansakoululaitoksen alkuyritys.

Kirkon valmistuessa 1831 toimi Pietarhovin komendanttina baltialaissyntyinen kenraali **Martin Eich**, joka oli Modeenien perheystävä. Kirkon vihkimisen jälkeen hän lahjoitti kirkolle mustan alttarivaatteen, jota käytettiin kirkon sivukappelissa. Nykyään tätä osaa nimitettäisiin kastekappeliksi.

Vanhempani saapuivat Inkeristä Suomeen huhtikuussa 1919. 1920-luvun alussa perusti professori **Jaak-**

ko Gummerus Suomen Kirkon Seurakuntatyön Keskusliiton Diaspora-toimikunnan, jonka tehtävänä oli huolehtia Suomen ulkopuolella asuvien suomalaisten seurakunnallisista asioista mm. Inkerinmaan seurakuntaan, jotka olivat Venäjän vallankumouksen jälkeen vaikeuksissa.

Koska isäni oli toiminut Venjoen kirkkoherrana, hänet nimitettiin diasporatoimikunnan jäseneksi ja varapuheenjohtajaksi. Hänen tehtävänä oli säännöllisin väliajoin käydä tarkastamassa Inkerinmaan seurakuntien oloja ja ilmoittaa diasporatoimikunnalle avustumahdollisuuksista, kirjallisuuden tarpeesta, jne. Hän kävi Inkerinmaalla vuosina 1921, 1924 ja 1926 ja sai matkoilleen viisumin Venäjän hallitukselta kolmen kuukauden oleskelua varten. Hän asui Pietarissa Suomen pääkonsulaatissa ja matkusti pitkin Inkerinmaata, piti jumalanpalveluksia, hautaustilaisuuksia, pyhäkoulujen tarkastuksia, konfirmaatioita jne.

Salaperäinen käärö Lohjalle

Vuonna 1926 sain äitini kanssa seurata häntä tällaisella tarkastusmatkalla. Tällöin kävimme mm. Tyrössä tervehtimässä vanhoja ystäviä. Tyrön kirkko oli muutettu vallankumouksen jälkeen ns. punanurkaksi, ja sen ympärillä oleva hautausmaa oli rappiolle, joitakin sukuhautakappaleita oli hävitetty. Kun olimme palanneet Pietariin, saapui pääkonsulinvirastoon iäkäs naishenkilö, joka luovutti vanhemmilleni erään käärön. Koska vanhempani matkustivat ns. ministeripassilla, ei tavaroitamme tarkastettu rajalla, lukuunottamatta kaikkea mukana olevaa kirjallisuutta. Tämä käärö

tuotiin Lohjalle ja siitä paljastui kenraali Martin Eichin Tyrön kirkolle lahjoittama musta alttarivaate.

Alttarivaate oli sitten käytössä molemmissa Lohjan pappiloissa vv. 1926–1958 isäni työhuoneen pienen alttarin alttarivaatteena. Tämän alttarivaatteen edessä on tuhansia lapsia kastettu ja satoja pariskuntia vihitty avioliittoon. Se on tehtävässään täällä Suomessa palvellut tarkoituksessa, johon sen lahjoittaja oli sen aikonutkin Inkerinmaalla, vaikka hän tuskin aavisti, mitkä alttarivaatteen vaiheet tulisivat olemaan. Viimeksi alttarivaate oli käytössä vanhempieni hautajaisissa, muistona Inkerinmaan kirkollisista perinteistä.

Ensi kesänä Tyrön seurakunta siis saa omakseen kauan Suomessa olleen antependiumin. Inkeriläisten sivistyssäätiö on pitänyt sille luovutettua alttarivaatetta huolellisesti tallessa ja Turun maakunta-arkiston avulla entistänyt sen hyvään kuntoon. Alttarivaatteessa on hopealangalla kirjoitetut reunukset ja kuviot.

Kun Caius Kajanti vuonna 1971 luovutti alttarivaatteen sivistyssäätiölle, hän lausui:

»Äitini Elsa Natalia Kajantin, syntytään Modeen, toivomuksena oli, että Tyrön kirkon antependium lahjoitetaan Inkeriläisten sivistyssäätiölle sijoitettavaksi Helsinkiin rakennettavaan Inkeri-kotiin. Tämän hänen toivomuksensa haluan nyt täyttää ja luovutan tässä vuosikokouksessa tämän Tyrön kirkon mustan antependiumin vuodelta 1832. Pyydän Teitä vastaanottamaan sen kalliina muistona Inkerinmaalta, äitini syntymäseurakunnan kirkosta, todisteena siitä, millä huolella ja hellyydellä hän vaali kotiseurakuntansa kuvaa.»

Muistoristi Lempaalan kirkonmäelle

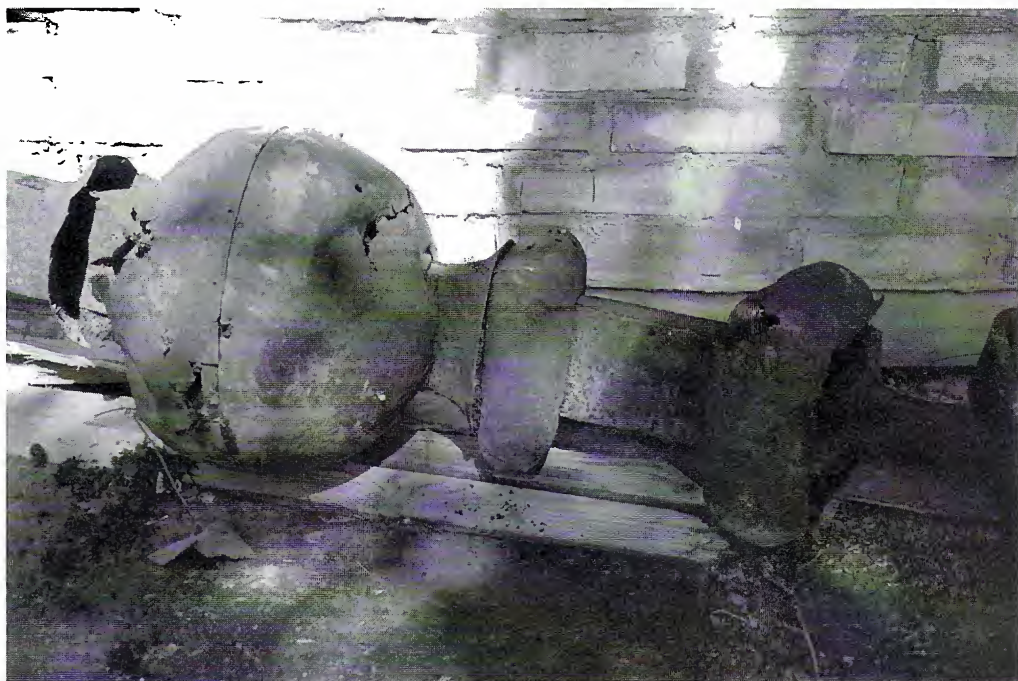
Lempaalan seurakunta Pohjois-Inkerissä on perustettu 1611 ja se on Inkerinmaan vanhimpia seurakuntia. Seurakunnan toiminta loppui vuonna 1935 kun kirkko suljettiin ja purettiin. Vuonna 1936 melkein koko Lempaalan suomalainen väestö joutui jättämään kotiseutunsa ja siirtymään eri puolille Neuvostoliittoa.

Minä olen syntynyt Lempaalan Levoskan kylässä vuonna 1934, ja minulla ei ole henkilökohtaisia lapsuudenmuistoja synnyinseudultani. Elämän eri vaiheissa, kulkiessamme omaa mieron tietämme, on äitini ker-

tonut niin paljon Lempaalasta, että tuntuu ihan siltä, kuin ne kertomukset olisivat omakohtaisia muistoja. Ylen ihanat ovat äitini kuvaukset olleet Lempaalasta, ja niitä kuunnellessa tuli monesti mietittyä sitä, minkä verran niihin on tuonut lisähohtoa se, että on pakolla joutunut jättämään rakkaat synnyinseutunsa, eikä sinne päässyt edes käymään. Kun minulle tuli tilaisuus käydä synnyinseudulla, oli pakko todeta, etteivät äitini kuvaukset Lempaalan järvestä ja maisemien ihanuudesta olleet lainkaan liioiteltuja, vaan jouduin näkemästä-

Suomesta tulleet matkalaiset tarkastelevat Toksovan kirkonmäellä Lempaalan ristin kuntoa. Keijo Korkka toisena vasemmalta.

Kulunutta sanontaa käyttäen voisi todeta ajan hampaan puraisujen näkyvän ristissä. Luodinreiklähän ne tietenkkin ovat.

ni siinä määrin Lempaalan lumoihin, että kun käyn Pietarin suunnalla, jokin vastustamaton voima vetää aina Lempaalaan.

Muutama vuosi sitten tutkin Lempaalan kirkonmäkeä sillä silmällä, että olisiko puretusta kirkosta jotain jäljellä. Sota-aikaisen juoksuhaudan pohjalta törötti ruostunut rautaesine, joka tarkemman tutkimuksen jälkeen osoittautuikin puretun kirkon tai kellotapulien ristiksi. Risti on kokenut kovia niin kuin Lempaalan asukkaatkin. Se on täynnä luodinreikiä, ja sen poikkirauta on kokonaan hävinnyt.

Ristiä katsellessani tuli mieleeni, että se täytyy kunnostaa ja tehdä siitä muistomerkki kirkonmäelle muistuttamaan jälkipolville Lempaalan seurakunnasta ja sen kirkosta. Risti on nyt kunnostettu ja se on valmiina pystytettäväksi, kun viranomaisilta saa-

daan muistomerkin pystyttämiseen tarvittava lupa. Ristinjuhla Lempaalan kirkonmäellä on tarkoitus pitää lauantaina 10. päivä elokuuta 1996. Toivotavasti kaikki lempaalaiset ja muut asiasta kiinnostuneet suuntaavat tuolloin matkansa Lempaalaan.

Turun seudun Inkeri-seura järjestää 9.–12. elokuuta matkan Inkerinmaalle. Lauantaina 10.8. ollaan ristinjuhlassa Lempaalan kirkonmäellä ja tutustutaan Lempaalaan. Sunnuntaina 11.8. ollaan jumalanpalveluksessa Toksovan kirkossa ja käydään tutustumassa Kelton kirkkoon. Yöpymiset ovat Pietarissa. Matkaan liittyviin tiedusteluihin vastaa ja ilmoittautumisia ottaa vastaan Paavo Pesonen (miehuimmin iltaisin) puhelin 921-438 2259, 921-484 6539.

Veljellisin heimoterveisin,
Keijo Korkka

Olga, missä olet?

– Huomenna saatte uuden luokkatoverin. Hän tulee aina Inkeristä saakka ja hän on suomalaista heimoa. Ryssät ovat vallanneet Inkerin alueen ja monet inkeriläiset ovat paenneet Stalinin sotilaita tänne Suomeen.

Opettaja oli kovin isänmaallinen keski-ikäinen, naimaton nainen, joka nyt sodan aikana oli puhjennut jollakin tavalla kukkaan. Me kolmasluokkalaiset saimme päivittäin kuulla ryssien hirmuteoista ja suomalaisista sankareista. Nyt hän halusi, että me ottaisimme Olgan vastaan kiltisti. Olihan hänen perheensä joutunut sodan jalkoihin. Isästä ja äidistä ei tiedetty mitään. Pakoon oli päässyt vain Olga pikkuveljensä ja isoäitinsä kanssa.

– Ryssiä ne nämäkin ovat, sanoi suuren maatalon poika Risto. Samasta taikinasta ne on paistettu. – Ties vaikka nämäkin olisivat vakoilijoita. Niin meidän isä ainakin sanoo.

Seuraavana aamuna koulun pihalla oli vierasta väkeä. Yksinään, vähän syrjässä muista seisoj kolmikko. Siinä oli vanha, köyhästi pukeutunut harmaatukkainen ja vähän kyyryselkäinen nainen sekä pieni vaaleatukkainen, aran näköinen ja suursilmäinen poika. Ja sitten Olga. Hänellä oli vähän liian iso pitkä hame päällään. Ja pitkät vaaleat palmikot. Kasvot olivat kapeat ja silmät ruis-kaunokin siniset. Minun pikkupojan sydämeni väpsähti. Eihän tuon näköinen tyttö voinut olla vakoilija. Eikä ollenkaan ryssän näköinen. Olihan heitäkin näillä seuduilla näkynyt, kun vankeja kuljettavat linja-autot pysähtyivät tauolle. Ja joissakin suurissa maataloissa vankeja oli töissäkin.

tyivät tauolle. Ja joissakin suurissa maataloissa vankeja oli töissäkin.

Olga vilkuili arasti ympärilleen. Kun kello soi ja kaikki lapset juoksivat jonoon, hän vilkaisi mummoon. Mummo nyökkäsi ja Olgakin tuli jonoon viimeiseksi vähän erilleen toisista. Huomasin, että hänellä oli kyyneleitä silmissä. Hän katsoi vielä mummon perään, mutta tämä ei enää katsonut taakseen, vaan kulki hiljaa kohti koulun porttia. Ovesta sisään mennessäni vilkaisin portille ja näin siellä mummon pyyhkivän silmiään. Hänen vieressään seisova pikkupoika katsoi vähän ihmeissään, kun jono katosi suureen koulutaloon.

Vieressäni oli tyhjä paikka ja tiesin, että siihen Olga varmasti tulee istumaan. Pojat olivat siitä jo edellisestä päivänä kiusoitelleet. – Siinä saa Korhosen poika itselleen sopivaa seura! Erityisesti Risto oli tässäkin – kuten niin monasti ennenkin – ollut kiusaamisen johtajana. Opettaja ohjasi sitten Olgan viereeni. Näin poikien ja joidenkin tyttöjenkin pilkalliset katseet. Olin tällaiseen tottunut, selkäänkin saanut, kun olin yrittänyt puolustautua. Vilkaisin Olgaan päin. Hän katseli suoraan eteensä ja näin, että kyyneleitä oli edelleen silmissä. Minun tuli sääliksi häntä, mutta en tiennyt, mitä tehdä enkä olisi uskaltanutkaan tehdä mitään.

– No niin lapset, tässä on nyt Olga, josta jo eilen kerroin. Tervetuloa ja toivottavasti viihdyt täällä. Sinä, Matti, voit varmasti auttaa Olga, eikö totta.

Mutisin jotain ja selkäni takaa kuu-

lin Riston ilkeän kuiskauksen: »Rysän heila».

Kaikki eivät onneksi olleet yhtä ilkeitä. Kun Olga välitunnilla meni kaikkein kauimmaiseen kulmaukseen kuusiaidan viereen, niin jokunen tyttö meni hänen luokseen. Varovaisin askelin Olga lähti mukaan hyppäämään narua. Mutta koko ajan hänen katseessaan oli pelokas ilme. Poikien kiusoittelu ei minua paljon haitannut. Olin siihen tottunut. Mutta kun Risto lähestyi Olгаа, pelkäsin, mitä tapahtuu. Suuren ökytalon poikana hän oli tottunut olemaan joukon johtajana ja monet tottelivat häntä nöyrästi.

– Katsotaanpa, onko tämä letti oikeata ainetta, vai vaan niitä ryssien tekeleitä. Risto otti kovan otteen Olgan palmikosta ja veti niin rajusti, että Olga kaatui. Lähdin sinne päin, mutta muut pojat estivät. Olga nousi äkkiä ja potkaisi Ristoa suoraan etumuksille niin, että tämä taittui kaksinkerroin ja kiljui tuskasta. Itkien hän lähti sisälle. – Tietysti kantelemaan, sanoi joku.

Kukaan ei tiedä, mitä sisällä tapahtui, mutta siitä ei kuitenkaan puhuttu. Oliko opettaja nähnyt tapauksen ja uhannut kertoa Riston isälle?

Asuin eri suunnalla kuin Olga. Vain vähän alkumatkaa oli yhteistä. Kuljin vähän hänen perässään ja kerroin, että eivät kaikki pojat olleet ilkeitä. Olga ei vastannut, mutta hän hidasti kävelyään. Ihan selvästi hän odotti minun tulevan rinnalleen. Katselin takaa päin hänen laihaa olemustaan ja vaaleita palmikoita. Hänellä ei ole äitiä eikä isää. Ainoana tukena on vanha mummo. Kun tulin hänen rinnalleen, hän hymyili. Ja sitä kuvaa kannan edelleenkin sydämessäni.

Olga asui vähän kirkonkylän ulko-

puolella yhden huoneen asunnossa vuokralla vanhassa puutalorötelössä. Sänky, vanha pöytä ja kolme tuolia oli koko kalustus. Nekin varmasti jostakin saatuja. Mummo kävi taloissa auttamassa kaikessa, missä tarvittiin. Palkaksi hän sai ruokatavaroita.

Koska oli sota, niin kaikkien piti kantaa kortensa kekoon. Meidänkin luokka oli auttamassa maataloissa perunannostossa. Luokkatoverini Marjan kotona tarvittiin myös tällaista apua ja sinne sitten mentiin koulusta talkoisiin. Mukana hääri myös Olgan mummo ja pikkuveli. Heillehän se oli erityisen tärkeitä. Syksy oli sateinen ja kurainen. Perunat olivat paksussa savessa ja niitä piti paljain käsin puhdistaa.

Yht'äkkiä kuuluu kirkas pojan ääni: »Paapuska, paapuska, minnuu kusettoo!» Mummo vie pojan pellon laidalle ja aukaisee luukkupöksyt ja niin paine helpottuu. Mummo puhua höpösteli jotakin pojalle venäjäksi. Talon emäntä kuulee puheen ja sanoo kopeasti kylmällä äänellä: »Tällä pellolla ei sitten ryssää puhuta». Huomaisin, kuinka Olga säpsähti. Mummo pyyteli murteellaan anteeksi ja kiiruhti takaisin noukkimaan perunoita.

Kun menimme syömään, oli emäntä järjestänyt ruokailun sekä keittiöön että talon komeaan ruokasaliin, jota kävin salaa ovelta vilkaisemassa. Ruokasaliin ohjattiin opettaja ja rikkaimpien perheiden lapset. Ovella Risto irvisti meille keittiöön jääneille. Siellä me istuimme ja söimme toista ruokaa kuin ruokasalissa. Olga, pikkuveli, mummo ja muutama muu saivat syödä perunoita laihaan kastikkeen kanssa. Sensijaan ruokasaliin kannettiin paistia ja muuta parempaa syötävää.

Kotini Peltola

---

*Seison kylätiellä, kohdalla kotini,
jota Peltolaksi kutsuttiin.*

Ei ole taloa, ei kujaa, kaivoa.

*Vain isäni istuttama poppeli on ainut todistaja
ajasta siitä, mitä ennen elettiin.*

Tässä kukki kerran onni kahden nuoren.

Täällä keinunut on minun kätkeyin.

*Täällä opin elon ensi askeleet, pellon pientareella
taapersivat pienen tytön jalat.*

Sisarpaarvi iloisena telmi, lämmin oli silloin kotilies'

*Tuossa näen vielä saunan salvan kivet, jotka tuovat
muistiin kotisaunan löylyn lämmön,
joka vieläkin mun mieltäin lämmittää.*

*Saunapolku oli pehmyt niin,
kun me lapset sillä asteltiin.*

Mihin olet joutunut, lapsuutemme koti?

Kuka on sinut meiltä riistänyt?

*Miksi jäimme kodin turvaa vaille
harbailemaan vierahille maille?*

Mikä on tään kaiken tarkoitus?

*Sota ajoi meidät kauas luotas,
vieras valta meidät toisistamme vieroitti.*

*Tunnen että sinäkin, kotimme,
olet ikävöiden odottanut meitä.*

Ajan hammas sinut hajoitti.

Lempi Kuortti, toukokuu 1992

Sitten: eräänä päivänä Olga ei tul-
lutkaan kouluun. Opettaja oli kum-
mallisen näköinen ja sanoi vain ly-
hyesti, että Olga on muuttanut.

Minne Sinä muutit, Olga? Vie-
läkään, viidenkymmenen vuoden jäl-
keen en ole saanut Sinua pois aja-
tuksistani. Kohtalosi on askarruttanut

mieltäni usein. Mitä Sinulle, pikkuvel-
jellesi ja mummollesi tapahtui?

Olga, missä olet?

»Olgan ihailija»

Ruotsin Inkeri-liiton ja Ingrian vii-
me vuonna järjestämässä novel-
likilpailussa tämä **Matti J. Korhosen**
teksti sijoittui kärkeen.

Muutamia murre sanoja

Suomen kieli on kovasti rikas siksi, että meidän murteemme lisäävät sanoja ja käsitteitä. Jokainen inkerinsuomalainen tietää kuinka monta erilaista sanaa kuvasi Inkerissä esimerkiksi perunaa: peruna, maamuna, maaomena, omena, tarttu ja karttuli. Samoin oli sahalla monia nimityksiä sen mukaan mihinkä tarkoitukseen se oli tehty: saha, suomensaha, vemmelsaha, puukkosaha ja nosokka.

Tutustuessani inkeriläisiin totesin heti alkuunsa, että murteessa oli paljon tuttuja sanoja Savon ja Karjalan komennusteni ajoilta vuosilta 1940–1941. Mutta vieraillessani erään perheen luona jouduin joskus kysymään mitä joku sana tarkoitti.

Erikoisesti muistuu mieleeni (varsi)luuta, josta isäntä käytti sanontaa metla. Sitä oli käytetty myöskin jossainpäin Karjalassakin. Kerran hän sanoi (luati): »Vie Eero tämä merssi sarraijaan.» Tässä käsitteeni nousi pystyyn, mutta käteen (kopraan) annettu kori oli merssi ja sarraijan (ladon) tiesin jo vierailuni alkupäiviltä, kun olin siellä yöpynytkin.

Matkan varrella on sanoja selityksineen tullut merkittyä muistiin useita satoja. Oikeastaan usein tulee vastaan ongelma, onkohan tuo sana olleenkaan enää murretta, koska monet tuntevat sen jopa Länsi-Suomessa.

Mieleeni tulee neljä sanaa, jotka olen ikiajoiksi oppinut ja joista puolet on suomalaisia ja puolet venäläistä alkuperää. Nämä sanat ovat tsukuna (valuteräspata), uhvatta, riehtilä ja

säplä. Tsukunaa nostettiin uhvatalla (haarukalla) ja padan kantena oli riehtilä eli varreton paistinpannu. Riehtilä piti nostaa liedeltä tai padan päältä säplällä. Suosittelisin uskäytöön riehtilää ja säplää. Sanat voitaisiin »syöttää» kansalle tehtaitten vastaavien tuotteitten myynnin kautta.

Eräs rakastamani lause on ollut tytären ilmoitus keinulle menostaan. Se kuulosti tällaiselta: »Äitii! Mie miän miäel liekkumaa.» Ja niin tuo liekkukin selviää tekstistä, kah keinuhan se oli.

Varmasti moni on ihmetellyt hovi-sanaa. Hoveja on ollut Savossa, Karjalassa ja Inkerissä. Se oli keisarin lahjoittama maatila jollekin jälkeläiselle tai ansioituneelle keisaria palvelleelle upseerille tms. henkilölle. Hovi vastasi Länsi-Suomen kartanoa tai suurtilaa. Inkerissä oli pihapiiri kartano, eikä se tarkoittanut maatilaa.

Kun henkilö osti jonkun ostoksen ja sai sen edullisesti, sanottiin hänen saaneen tavarahan huotavasti. Ensialkuun sana tuntuu hieman oudolta ja se on enää vähän käytetty, mutta sanan selitys tekee siitä pian hyväksytyn: huokea, huotava, halpa.

Myöskin monet Inkerissä käytetyt oivallukset ovat johdonmukaisia. Vanhahoika ja vanhapiika ovat käsitteitämme. Inkerissä olivat käytössä vanhahoika ja vanhattyttö, (ei siis vanharinki ja vanhapiika). Toinen käsite on meillä serkut ja pikkuserkut. Mutta kolmannet sukulaiset ovat pikkuserkujen lapsia ja heillä ei ole omaa ni-

mitystään. Inkerissä asia oli ratkaistu helposti. Siellä olivat seukot (serkut), toiset seukot (pikkuserkut) ja kolmannet seukot. Sukulaisuus ilmaistiin serkkujen sukupolven järjestysnumerolla.

Muutamat käsitteet ovat olleet kauan kinan kohteena. Sellainen oli vasta vai vihta. On tietysti ihan sama kumpaa sanaa käyttää, mutta lännessä on vihta ja idässä vasta. Joku oli löytävinään vastan ja vihdan sidontatavasta jotain erilaisuutta. Olen itse kokeillut ja saanut molemmilla yhtä hyvät lölyt.

Ihmiset, jotka eivät ole koskaan omalta alueeltaan minnekään muuttaneet, eivätkä joutuneet sotatoimien alle, koettavat osoittaa paremmuutensa ja »tietäjämäisyytensä». Kun karjalaiset ja myöhemmin inkeriläiset tulivat asumasioillemme, oli runsaasti puheenaihetta siitä oliko tuima ruoka suolaista vain suolatonta. Inkerissä ruoka oli tuimaa eli suolatonta. Lännessä ei ruuan yhteydessä käsitettä ollut eikä ole vielääkään. Vain tuuli, katse tai vihainen mies voi olla tui-

ma. Miksi siis kinata asiasta, jota meilläpäin ei ollenkaan ole? Lännessä ruoka on suolaista tai suolatonta.

Suomalaisilla on käsitteitä, jotka eroavat toisistaan melkoisesti. Niinpä Kainuussa on ohimo sama kuin kuve. Inkerissä laipio oli väliseinä, mutta muualla laipio käsitetään sisäkatoksi. Inkerissä sisäkatto oli laki.

Inkerin sanastoa kannattaisi varsinkin ikäihmisten tallentaa ja selittää mitä mikin sana tarkoitti. On paljon sanoja, jotka poistuvat käytöstä, mutta laitan vain muutamia malliksi: hartsoona, host, hotkut, hotakka, huutto-ri, jäniksenpassi, kahel karvaal, kamara, kampiaiset, kasura, kellit, kerkkii, koillie, kolmkolkkanen, kuksina, kupo, laha, liehkeä...

Kansanperinteessä merkitään muistiin asiat kerrotulla tavalla. Kaikki sanat tulee ottaa muistiin: rumat sanat, vierasperäiset ja murre sanat. Vain siten säilyvät kerrotut asiat oikealla tavalla seuraaville sukupolville ja varsinkin tutkijoille.

Eero Rautajoki

Suomen Inkeri-liitto ry:n jäsenmaksu 1996

Tämän lehden välissä on tilisiirtokortti, jolla voivat ne yksityiset henkilöt, joiden asuinpaikkakunnalla ei toimi liiton jäsenyhdistystä tai jotka muuten haluavat olla liiton henkilöjäsenenä, maksaa tämän vuoden jäsenmaksun, joka on 30 mk. Niillä paikkakunnilla, missä toimii liiton jäsenyhdistys, eli paikallinen seura, perivät seurat omilta jäseniltään erillisen jäsenmaksun.

Inkeriläiset ja metsäpirttiläiset yhdessä kunniakäynnillä

Kalevalanpäivän pakkasaamuna tänä vuonna sattui Helsingin-seudun Inkeri-seuran sekä Metsäpirtti-seuran edustajat Larin Parasken patsaalle yhtäaikaan kukkakimppuineen.

Kuvassa eturivissä vasemmalta lukien Lahja Linnesto ja Martta Tuokko Metsäpirtti-seurasta sekä Anneli Korkinen ja Hilma Saarinen Helsingin-seudun Inkeri-seurasta. Oikealla kamera kädessä metsäpirttiläinen Aulis Ukkonen. Koko takarivi onkin sitten vanhoja tuttuja oman seuramme tai

liittomme edustajia, osa heistä kaikkein uskollisimpia Larin Parasken muistomerkillä kävijöitä.

Larin Parasken muistomerkkiin on vasta äskettäin Kalevalaisten naisten toimesta kiinnitetty laatta, johon on kaiverrettu tämän suuren runonlaulaajan nimi. Näihin asti hän on monelle ulkomaalaiselle ja ehkä suomalaisellekin jäänyt nimettömäksi talonpoikaisnaiseksi.

Asiasta kirjoitti lehdessämme huhtikuussa 1994 Uolevi Lassander, joka

Pieni joukko uskollisia kävijöitä kokoontuu helmikuun lopussa Larin Parasken patsaalle. Kuva: Kasper Säkki.

esitti, että myös patsaan tekijän, kuvanveistäjä Alpo Sailon, nimi tulisi esiin. Molemmat toivomukset ovat toteutuneet, ja nimet löytyvätkin jallustan (edestä katsoen) vasemmalta sivulta, tosin hieman hankalasti luetavina.

Teksti: Pirkko Huurto

Kuvat: Kasper Säkki

Larin Paraske, Nikitan tytär, Kaurilan vaimo, on enemmän kuin kuuluisa runonlaulaja. Hän on tuhansien tuntemattompien inkeriläislaulajien symboli. Patsas Helsingissä on vihdoin saanut hänen nimensä. Kuva: Kasper Säkki.

Virtaranta jatkaa

Inkeriläisten sivistyssäätiön hallintoneuvosto piti kokouksensa 30.3. Karjalatalolla Helsingissä. Käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Hallintoneuvoston puheenjohtajana jatkaa tuttuun, pätevään tapaansa akateemikko **Pertti Virtaranta** ja varapuheenjohtajana professori **Jouko Sihvo**.

Toimintavuoden tärkein tapahtuma oli 30-vuotisjuhla, josta lehdessämme jo kerrottiin.

Säätiö on jakanut apurahoja mm. Joensuun yliopiston Suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tutkimuksen laitokselle »Inkeriläiskertomuksia» toisen osan julkaisemiseen sekä Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen laitokselle Inkeri-työryhmälle, jonka työstä kerrottiin Inkeriläisten viestin numerossa 4/96.

Säätiö on myös tapaansa mukaan ja-

kanut ansiomerkkejä Inkerin hyväksi tehdyssä työssä kunnostautuneille.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja kertoi kokouksessa niistä uusista suunnitelmista, joita Inkeri-tutkimuksen alalla on vireillä. MTV ja työryhmä **Erkki Lyytikäinen, Jouko Yli-Paavola, Seppo Suhonen** ym. julkistavat lähiaikoina Inkeri-aiheisen filmin. Teknillisessä korkeakoulussa pyritään tallentamaan piirtäen Inkerin kyllä. Valokuvaajat lähtevät paikalle kesällä 1996. Arkkitehti **Erik Krookström** on lahjoittanut Kansallismuseolle tarkat Inkeri-piirroksensa.

Pyrimme saamaan aikanaan selostuksia lehteemme näistä tutkimushankkeista, joita Inkeriläisten sivistyssäätiö mahdollisuuksien mukaan tukee.

Teksti: Marja Mustakallio

Inkeriläisten lauluryhmä laulaa jumalanpalveluksessa Männistön kirkossa.

Terveisiä Kuopiosta

Inkeriläisiä paluumuuttajia on vuosien aikana tullut myös Kuopioon melko runsaasti. Heidän sijoittumisensa uudelle paikkakunnalle on edellyttänyt myös erilaista harrastustoimintaa. Näin he ovat paremmin päässeet tutustumaan paikkakuntaan ja paikkakunnan toisiin kristittyihin.

Eräs harrastusmuoto on jo lähes viiden vuoden ajan ollut kahden viikon välein kokoontunut Inkerin piiri, johon on osallistunut myös kaupungissa asuvaa väestöä. Tätä toimintaa on alusta asti vetänyt Kuopiossa eläkkeellä oleva seurakuntasisar **Taimi Toivanen** muutamien muitten kuopiolaisten uskovien kanssa.

Tilaisuudet ovat olleet Raamattu- ja keskustelupiirejä. On käyty läpi Raa-

matun eri osia, suomalaisvenäläinen Katekismus sekä kirkkovuoden sunnuntait sisältöineen. Nämä asiat ovat monelle inkeriläiselle olleet ymmärrettävistä syistä melko vieraita ja herättäneet vilkasta ajatustenvaihtoa.

Lisäksi on järjestetty yhteisiä sunnuntai-iltapäiviä, joulujuhlia ja kesäisiä rantailtoja. Inkerissä, lähinnä Hattinan ja Hietmäen seurakunnissa, pappina neljättä vuotta toiminut pastori **Kauko Toivanen** on järjestänyt muutaman Inkerin messun mukaisen ehtoollisjumalanpalveluksen Männistön kirkossa. Messuihin on kokoontunut runsaasti inkeriläisiä ja muitakin kaupungin asukkaita.

Teksti: Kauko Toivanen

Kuva: Taimi Toivanen

Olemme toista mieltä!

Tulimme ajatelleeksi muutamia asioita Västeråsin kesäjuhlilla 1995. Mielestämme oli suuri häpeä, että osasimme niin huonosti Nouse Inkeri-hymnin. Sen laulamiseen tarvittiin apua idästä!

Kirjassa »Särjetty sukupolvi» **Inna Rogatsi** kirjoittaa näin: »289 milj. ihmistä Neuvostoliitossa on henkisesti kommunismin invalideja. Minä olen yksi heistä. Neuvostojärjestelmä kyyristäsi nöyryytti pieniä kansoja äärimmäiseen pisteeseen, jossa ihmiset pakotettiin häpeämään kansallisuuttaan ja kieltämään sen. Monen oli pakko sylkäistä sieluunsa ja vanhempiensa kasvoihin muuttamalla nimensä venäläiseksi.» Näin Inna Rogatsi.

Nimi Inkeri ei ole vieläkään virallinen Venäjän maalla.

Kulttuuri on kulttuuria ja propaganda on eri asia. Se on totta. Mutta min-kälaista kulttuuria ja milloin? Meillä on Ruotsissa mahdollisuus nauttia omasta kulttuurista noin kaksi kertaa vuodessa. Onko silloin paikallaan tarjota vieraskielistä kulttuuria? Kuka tämän valinnan teki ja millä perustein?

Millä tavoin tämä vieras kulttuuri juhlissamme on vaikuttanut kansaamme täällä Ruotsissa? Osa kansasta hyväksyy sen varmasti, osa ei voi sietää. He jäävät pois juhlista ja sanovat: »Laulakoot hyö siel niitä venäläisiä lauluja ilman minnuu.»

Toisen polven inkeriläiset sanovat: »Emme halua olla kannattajajäseniä, jos siellä venäläisiä lauluja lauletaan.» Seka-avioliitoissa se aiheuttaa erimielisyyttä.

Kansanrunoilija **Juhana Ström** kirjoitti tsaarinvallan synkimpinä päivinä näin: »Kunnes sulle sydänveri lämpimänä sykkäilee, toista kieltä älä peri, suomea vain sanele. Suomen kieli, Suomen mieli – siin' on mahti meidän maan. Sitä sinä heimo pieni ole valmis puoltamaan.»

Toinen inkeriläinen kansanrunoilija **Jaakko Räikkönen** on lausunut: »me suomalaiset olemme ja suomalaisiksi jäämme, me Suomen tavat pidämme ja suomalaisen päämme.»

Hyvä esimerkki vaikka paluumuuttajille on **Armas Mischin (Hiiri)**. Hän valloitti sinnikkäällä opiskelulla jo aikuisena itselleen takaisin rakkaan äidinkielen. Hän on tehnyt suomen kielellä runokokoelman. Suomen kielien voi oppia aikuisenakin!

Borås 6.11.1995

Ukkokerhon puolesta **Robert Paakkonen**

Läsnä 10 ukkoa.

Inkeriläisten kesäjuhlat Raumalla 13.-14.7.1996

Alustava ohjelma

Lauantaina 13.7

- 11.00 Kanslia avataan. Kauppaoppilaitos Satamakatu 26
- 11-13 Ruokailu Kauppaoppilaitoksella
- 14-16 Vanhan Rauman kierros. Lähtö Pyhän Kolminaisuuden kirkon raunioilta
- 17- Ruokailu Kauppaoppilaitoksella
- 19.00 Iltajuhla Kauppaoppilaitoksella

Sunnuntaina 14.7.

- 10.00 Jumalanpalvelus. Pyhän Ristin kirkko
- 12-14 Ruokailu Kauppaoppilaitoksella
- 14-17 Pääjuhla Kauppaoppilaitoksella esitelmä prof Jouko Sihvo
Tarkempi ohjelma myöhemmin.

Majoitusliikkeet Raumalla 1996

Hinnat 200-450 mk/vrk

Hotelli Cumulus, Aittakarinkatu 9,
26100 Rauma, puh. 938-378 21

Hotelli Raumanlinna, Valtakatu 5,
26100 Rauma, puh. 938-8221 111

Hotelli Kalliohovi, Kalliokatu 25,
26100 Rauma, puh. 938-8222 811

Hotelli Kalatorin majatalo, Kalatori 4,
26100 Rauma, puh. 938-8227 111

Hotelli Cityhovi, Nortamonkatu 18,
26100 Rauma, puh. 938-8223 745

Asuntophotelli Valtaväylä, Valtakatu 3,
(sisäpiha), 26100 Rauma,
puh. 938-8224 111

Matkustajakoti Papinhaka,
puh. 938-8221 639

Ilmainen lattiamajoitus srk.-talolla.

M U I S T I L I S T A

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syyskokous

Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuukausitilaisuus

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Inkerikuoro

Inkerikuoron harjoitukset pidetään säännöllisesti joka tiistai klo 16.45-18.30. Entiset ja uudet laulajat ovat tervetulleita!

Turun seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Turun seudun Inkeri-seura ry. järjestää linja-autokuljetuksen Rauman kesäjuhlille 13.-14.7.1996. Matkan meno/paluu hinta on 50,00 FIM/henkilö. Mahdollisuus myös edulliseen majoitukseen Raumalla. Tarkemmat tiedot saa matkan järjestäjältä.

Ilmoittautumiset Paavo Pesoselle puh. 921-438 2259 tai 921-484 6539 tai muille hallituksen jäsenille.

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

26. 05. 1996 Helluntaijuhla

29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus ja syyskokous

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunnia-käynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Lahden Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

10.06.1996 Kerhoilta Immilässä
klo 18.30
13.–14.07.1996 Matka Rauman Inkeriläisten kesäjuhille
09.09.1996 Kerhoilta klo 18.30
14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30
Paikka, Seurakuntakeskus

Ehtoollisjumalanpalvelus Pyhän Sydämen kappelissa

Kirstinkatu 1. Helsinki

Kevätkaudella 1996 kuukauden
viimeisenä sunnuntaina **klo 16.**
(26.5.)

Kaikki ovat tervetulleita,
erityisesti odotamme Suomessa
asuvia inkeriläisiä.

**Inkerin Ev.Lut.kirkon
Kupanitsan srk.**

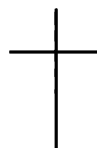
Juhannusmatka Inkerinmaalle Tuutariin

21.–24.6.1996 (Pe–Ma)

Majoitus Pietarissa hotelli Moskova
Matkareitti: Lähtö pe 21.6.96 klo
5.00 Turku/Aurakatu 2 turistipysäkki,
klo 6.00 Salo/linja-autoasema,
klo 7.15 Helsinki/linja-autoaseman
turistipysäkki, klo 7.25 Rautatiease-
man ja postin välinen aukio.

Tiedustelut ja varaukset:

Hilma Saarinen, Violank. 6 B 24,
00550 Helsinki, puh. 90-753 9496
Raimo Aaltonen, 31600 Jokioinen,
puh. 916-438 3029.
Vistamatkat Oy tuotantoa, Paimio,
puh. 921-477 5600.

HELM
LEHTINEN
os. Kelo

s. 6.3.1925 Inkeri Ropsu
k. 23.2.1996 Helsinki

Kaivaten
Pentti
Lapset perheineen
Sukulaiset ja ystävät

Joukostamme poistuneita

Ella Kipatsi, synt. 4.6.1921, kuoli
7.3.1996, Karlstad

Väinö Kilkki, synt. 31.8.1918, kuoli
27.10.1995 Borås

Maria Kolomainen, synt. 12.8.1918,
kuoli 19.3.1996 Borås

Aino Tervo, synt. 25.12.1912, kuoli
12.3.1996 Mölndal

Mikko Närhi, synt. 28.1.1905, kuoli
25.3.1996 Borås

Antti Riepponen, synt. 25.1.1910,
kuoli 19.2.1996 Borås

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

Lehden nro	Kaikki aineisto painossa	Valmis- tumis- päivä
6–7/96	09.05.1996	14.06.1996
8/96	09.07.1996	13.08.1996
9/96	12.08.1996	16.09.1996
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

02104

TUPIN TOIVO

KIVIKONKAARI & C

00940 HELSINKI

797841
KIRJAIN KIRJAIN

SAATAVANA RUOTSISTA

Frimärksserie	75 kr	Miettinen: Inkeriläiset maaton kansa	75 kr
Bordstlagga	60 kr	Sihvo: Inkerinmaalla	75 kr
Nouse Inkeri, grammatonskiva	25 kr	Kolomainen: Inkerin toisinajattelijat	25 kr
Lauri Santtu, grammatonskiva	25 kr	Survo: Neljäs tuuli	50 kr
Arvo Survo: Omal' maal', kassett	50 kr	Survo: Itku Inkerille	130 kr
Laula kaikki maa, kassett, Råda	35 kr	Ronkonen: Laps Inkerin	100 kr
Karta, von Köppen	50 kr	Nevalainen: Inkeriläinen siirtoväki	100 kr
Vykort, Haparanda, tackplatta	1 kr	Mesiäinen: Maria Kajavan pitkä taival	110 kr
Vykort, Örebro, minnessten	1 kr	Virtaranta: Inkeriläisiä sananlaskuja	70 kr
Vykort, flicka i Tuutaridräkt	2,50 kr	Mooses Putron elämäkerta	30 kr
Kavajnál, vapen	10 kr	lho: Hietajyvä	40 kr
Gratulationskort, stort	10 kr	Alexander Störgren: Mutkainen tie vapauteen	150 kr
Gratulationskort, litet	10 kr	Adressi	40 kr
Klistermärke, Ingermanland + Estland	5 kr	Kavajnál Ingermanlands flagga	20 kr
Klistermärke, Ingermanlands vapen	5 kr	Metiäinen: Inkerin ev.lut. kirkon 350-v.	50 kr
Tuuli: Inkeriläisten vaellus	75 kr	Tarra, Inkerin lippu	5 kr
Isien Usko, muistojulkaisu	10 kr	Randefelt: Inkeri, Tiekartta	100 kr
Kemppl: Fenno-Ingrian lauluja	5 kr	Randefelt: Keski-Inkeri, Kartta	100 kr
Hammarström: Ingermanländarna som flydde till Sverige	15 kr	Miettinen: Kohtalontie	150 kr
Folkesten: Ingermanländare i Västerås	25 kr	Zahharov: Ikuinen kulkuri, Kassett	80 kr
Lilja - tlyktingflickan från Ingermanland	30 kr	T-paita	100 kr
Himiläinen: Främmande tosterland	50 kr	Inkerin ristiviiri	450 kr
Hiiva: Förvisningen	50 kr		
Monahof: Tillflykten	75 kr	Tilauksia ottaa vastaan	
Ojala: Pitkä kotimatka	75 kr	Armas Paakkonen	
Ojala: Suomi näkyy	75 kr	Tingsgatan 35	
Kuortti: Kirkossa, keskitysleirillä	75 kr	50253 Borås	
Kuortti: Veljeni sotavangit	75 kr	puh. ja FAX 033-101 988	
		Postisiirtotili 626047-5	

NUMERO 6-7
KESÄKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (90) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänskuja 1,
00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   •   500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (921) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50253 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpylänskuja 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Mitä ullakolta löytyy	3
Iloitse, Inkeri, itke	4
Joko päivä valkenee	5
Inkerikuoro kokooa laulajat	10
Muistilista	14

Kannen kuva: Inkerikuoron kevätmatineassa
kuoron puheenjohtaja Kerttu Susi (oik.) ojensi
kukkakimpun kuoron pitkäaikaiselle johtajalle
Kerttu Hiltuselle. Kuva Marja Mustakallio.

Mitä ullakolta löytyy?

Keskustelin oppilaitteni kanssa maailmankatsomuksesta. Jokaisella meistä on sellainen, tietoinen tai tiedostamaton. Se muodostuu maailmankuvasta, jolla yleensä tarkoitetaan lapsuudesta lähtien syntynyttä ja jatkuvasti muokkautuvaa kuvaa ympäröivästä maailmasta; siihen vaikuttavat saamamme opetus ja eteen tulevat elämäkokemukset. Ihmisen maailmankuva voi sisältää myös vaikeasti yhteen sovitettavia, jopa ristiriitaisia aineksia. Maailmankatsomus taas sisältää syntyneen maailmankuvan lisäksi käsityksemme hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä eli lyhyesti sanottuna etiikan. Tapamme ilmaista itseämme ja lopulta elämämme paljastaa paljon omasta maailmankatsomuksestamme.

Keskustelun jälkeen pyysin oppilaitani kirjoittamaan maailmankatsomuksestaan. **Anna** kuvasi sitä mm. näin: »Maailmankuvani on kerrostalo, jonka ullakolla ei ole jumalaa. Koska alakerran asunnoissa lapsia murhataan, nurkkien varjoissa kyyristelee onnettomia ihmisiä ja rapuissa luikkii enkelin tomua kaupittelevia diilereitä, ei siellä voi olla jumalaa. Mitä ullakolla sitten on? Ehkä yksinäinen ryppykassa ja Sunnuntai-mummeli, joka järjestää ajan kulukseen teekutsuja posliinukeilleen ja opettaa pikku-Morttiaan leikkimään kuollutta. Kenties talkkari on puhkaissut aukon kattoon ja kylpee siellä salaa auringossa ruoholaitumista ja lehmistä unelmoiden. Mistä minä tietäisin? Asun ensimmäisessä kerroksessa, ja hissi on rikki;

voin vain kuvitella minkälaisia toisten kerrosten asukkaat ovat.» Jos Annaa pyydetäisiin kuvaamaan maailmaa kolmella sanalla, hän omien sanojensa mukaan valitsisi nämä: epäreilu, väkivaltainen ja kaunis.

Peruskoulunsa päättävän Annan kerrostalon ullakolta ei löydy jumalaa, ei ainakaan sellaista joka pitäisi talostaan huolta; siellä siis tapahtuu, mitä tapahtuu. Anna onkin tässä vaiheessa päätenyt agnostismiin eli ajattelutapaan, jossa jumalan olemassaoloon ei oteta kantaa riittävän todistusaineiston puuttuessa. Askelta pitemmälle menee syöpätutkijana maailmanmainetta saavuttanut suomalainen tiedemies **Kari Cantell**, joka pitää itseään enemmän ateistina kuin agnostikkona (HS 7.5.1996). Kirjassaan »Tiedemiehen mietteitä uskonosta» (WSOY 1996) hän sanoo, että Jumalan tarjoaminen maailmankaikkeuden luojaksi merkitsee käsittämättömän selittämistä vielä käsittämättömämmällä. Kirkossa Cantell saa omiin kriittisiin kysymyksiinsä vain kierteleviä, Jumalan selän taakse piiloutuvia, älyllisesti epärehellisiä vastauksia: kaikki yritetään selittää Jumalan ja Jeesuksen kannalta parhain päin. Hän viittaa esimerkiksi oppiin Jumalasta, joka heittää osan ihmisistä ikuisen kadotukseen.

Maailmankatsomukseen liittyvissä kysymyksissä meidän tulisi olla erityisen varovaisia: jokaisella ihmisellä on oikeus omaansa, ja on aina parempi yrittää oppia siitä jotain kuin tuomita se asiaa tuntematta. Annan ja

Karin maailmankatsomuksissa on jotain syvästi rehellistä ja puhuttelevaa; tässä väittelyssä ilmeisesti keskusteluyhteyden voivat saavuttaa hyvin erilaiset ihmiset. Itse jään tätä kirjoittaessani kysymään, miksi niin moni inkeriläinen on kuitenkin säilyttänyt uskonsa kaikkivaltiaaseen Jumalaan

kaiken koetun jälkeen. Heidän ullaoltaan löytyy hyvä Jumala, vaikka minulla ulkoisesti paljon helpommalla päässeenä on Annan tavoin vaikeuksia aina edes päästä sinne saakka.

Markku Pyysiäinen

Viktor Husu:

*Iloitse,
Inkeri,
itke.
Piinaajasi on helvetissä,
mutta marttyyripoikasi ja
-tyttäresi
eivät palaa tuonelasta.
Mitä viattomampaa verta
paholainen aistii,
sitä abnaammin
se repii ja kuolaa.*

*Tiedäthän,
Inkeri,
tiedät,
pahan valtakunnassa
kuolema on taidetta.
Jos henki jäi,
meni äidinkieli,
jos kieli jäi,
meni mieli,*

*jos mieli jäi,
meni kunnia,
jos kunnia jäi,
meni ihmisarvo.
Eikä sen taidokkuudelle loppua näy.*

*Usko,
Inkeri,
usko.
Jumala rakastaa sinua,
hän kuuli huutosi.
Härkävaunut ja routamaa
ihmisarvoasi
eivät voineet viedä,
eikä kunniaasi
määrännyt kuula.
Läpi jäisen aavikon
olet päässyt,
eikö siinä olekin jo riittävästi
ihmeeksi.*

Nousethan, Inkeri, nouset.

Syys-lokakuu 1992

Joko päivä valkenee?

Näin kyseli Antti Hämäläinen ansiokaan kuvateoksensa »Kadonnutta Inkeriä» viimeisen kuvan alla olevan tekstin mukaan. Kuva on vuodelta 1943 Hangon satama-alueelta, jota kautta suurin osa yli 63.000 inkeriläisestä Suomeen saapui. He olivat sen ajan paluumuuttajia, evakkoja tai Inkerin sotasiirtolaisia, jotka siirrettiin pois sodan jaloista Saksan valloittamilta alueilta Keski- ja Länsi-Inkeristä. Suomesta heidän esi-isänsä olivat kolmesataa vuotta aikaisemmin siirtyneet Inkerinmaalle Ruotsi-Suomen suurvallan ja suomalaisuuden »rajavartijoiksi».

Sodan ja nälän kurimuksesta Suomeen saapuneina lauloivat inkeriläiset 1943 maanpakolaisen laulua:

*»Toivomme, että Suomen kansa
onnen uuden meille tois,
muuten tuskiemme malja,
yli reunain vuotaa vois.»*

Sodan vielä jatkuessa ei Suomen virallinen johto ollut määritellyt, mikä tulisi olemaan Suomeen siirrettyjen inkeriläisten kohtalo sodan jälkeen. Entä koko Inkerin ja sen kansan kohtalo? Suomeen siirrettyjen lisäksi oli puolet inkeriläisistä teillä tietymättömillä. Karkotettuna, pakkotyöleireillä ja kuka ties missäkin, Siperiassa, Keski-Aasiassa tai muualla laajan Venäjän alueella. Mikä oli Pietarin »mottiin» jääneiden kohtalo?

Nämä ja monet muut kysymykset risteilivät niin siirtoviranomaisten kuin

Inkeriläisten Hangon vastaanottoleirin henkilökuntaa v. 1943. Kirjoittaja ylärivissä oikealla (toimin tuolloin leirin apulaispäällikkönä ja valistusohjaajana).

Inkeriläistytöt Siperian Jakutskissa v. 1948. Alhaalla oikealla Lilja Pitkänen nyk. Pelkonen.

meidänkin jo ennen sotia Suomeen siirtyneiden inkeriläisten samoin kuin muidenkin Inkerin ystävien mielessä.

Oliko Inkerin kansan tuskien tie jo ohi ja valkeniko heille uusi päivä?

Lopputuloksen tiedämme. Vain osalle onnistui jäädä Suomeen. Osa pakeni Ruotsiin. Suurin osa toivoi pääsevänsä takaisin kotiin. Pelko, monenlaiset huhut, huoli omaisten kohtalosta, kuin syötiksi valvontakomission taholta annetut väärät lupaukset ja Suomen virallisen tahon myrkä hiljaisuus, johtivat siihen että yli 55.000 palasi.

Jo Viipurin asemalla vuoti monen perheen tuskien malja yli, kun Suomesta mukana tuotu omaisuus otettiin pois ja monet isät erotettiin perheistään. Mitä tunsivat kotiin palavaat silloin, kun junat pyyhälsivät Inkerinmaan ohi Venäjän syrjäseuduille? Kotiin ei päässyt kukaan.

Mitä ajattelivat ne vapaaehtoiset Suomen puolesta taistelleet, jotka eivät onnistuneet pakenemaan Ruotsiin vaan jotka vietiin vangittuina rajan yli kohti tuntematonta?

Mikä oli niiden kohtalo, jotka jo ennen sotaa oli karkotettu pois koti-seudultaan?

Ensimmäisen kerran yhdessä Suomessa v. 1987. Vasemmalta: veljeni Mikko Pitkänen Kanadasta, sisareni Tyyne Lysell Ruotsista ja nuorin sisareni Lilja Pelkonen Karhumäestä sekä kirjoittaja.

Inkerin kansa oli hajallaan.

Musta esirippu oli laskeutunut meidän tänne jääneiden ja siellä olevien väliin.

Inkeriläisten kyyneleet olivat kuivuneet. Mykän surun saattelemina ne viilsivät sinne vuosikymmenien mittaisen haavan. Ei jäänyt tilaisuutta edes surutyöhön. Kaikki oli kätketty vain omaan sisimpään.

Tavallaan koko Suomen kansakin vaikenä, ainakin virallinen Suomi.

Meistä tänne jääneistä inkeriläisistä oli vain harmia. Vielä 1953 Paasikivikin tuskaili, kun kuuli, että Suomessa oli vielä nelisentuhatta inkeriläistä, Venäjän kansalaisia. Niistä saattaisi tulla ikävykyksiä venäläisten kanssa.

»Parasta olisi, jos inkeriläiset hiljaksen poistuisivat maasta» (Päiväkirjan merkinnät 15.1. ja 23.1.1953, toinen osa, sivu 324).

Inkerin kansan tuskien tie jatkui.

Paluumuuttajia Kärkölän kirkolla v. 1995. Oikealla sisareni Lilja Pelkonen. Keskellä kukitettu ripille päässyt Irja Pelkonen.

Muutoksen alku, perestroikka ja glasnost

Inkerinmaalta ja Petroskoista kuului kummia. Petroskoissa oli suomalainen seurakunta. **Maria Kajavan**, tuon rohkean uskonsankarin, huutava ääni kokosi suomalaisia siellä. Inkerissä uuden sukupolven laulava pappi, **Arvo Survo** alkoi saarnata ja laulaa Inkerin kuolleista luista, Inkerin surusta ja heräämisen ilosta. Hän kävi lähetysmatkalla myös Suomessa. Kirkot ja kolehtihaavit täyttyivät. Puskinin suomalaisesta kirkosta tuli suomalaisten turistikohde.

Petroskoissa »Punalippu» julkaisi Inkeri-numeron. Sen julkistamat tiedot levisivät myös Suomeen.

Suomessakin alettiin nyt puhua Inkeristä, sen melkein jo kuolleeksi luullusta kansasta.

Virallinen Suomikin heräsi. Gorbatsovin kanssa keskusteltiin jo uusin sanakääntein.

Tasavallan presidentti **Mauno Koivisto** totesi, omaan eleettömään taapaansa, että Inkerin suomalaiset, jotka olivat aikoinaan Suomesta sinne muuttaneita, voitiin verrata muihin ulkosuomalaisiin paluumuuttajiin.

Inkerin suomalaisten paluumuutto alkoi kesällä 1990 ja jatkuu edelleen.

Useimmilla muuttajilla ei ole eläviä siteitä Inkerinmaalle. Ei se enää ole heidän maansa. Miten sinne menisi? Venäläiset ovat asuttaneet kaikki parhaat paikat.

Sitä paitsi suomalainen elämänmuoto ja -laatu on muutakin kuin hyvä sosiaaliturva. He ja heidän lapsensa haluavat asua Suomessa. Jo yksistään lasten takia monet ovat muuttaneet. Täällä on tulevaisuus.

Eräillä tahoilla on nähty asia niin, että Suomi muka imee parhaan ja vireimmän aineksen pois Inkeristä. Ei Suomi mitään ime. Muutto on jokaisen paluumuuttajan omassa harkinnassa. Sitä paitsi eivät läheskään kaikki paluumuuttajat ole tulleet Inkerinmaalta, vaan muualta Venäjältä, Karjalasta ja Virosta, jopa Keski-Aasiasta ja Siperiasta saakka.

Ei ole inkeriläisten syy, että Inkerinmaa on asutettu venäläisillä. Inkeriläiset ovat ajautuneet hajalleen. Inkeriläinen talonpoikainen elämänmuoto on tuhottu jo ajat sitten. Nekin, jotka ovat onnistuneet palaamaan entisille kotiseuduilleen, elävät siellä pienenä vähemmistönä venäläisten keskellä.

Nyt on eduskunnalle esitetty, että Suomen pitäisi ryhtyä toimenpiteisiin uusien inkeriläiskylien tai keskusten perustamiseksi Inkeriin. Olisi saatava sinne omat suomalaiset koulut, palokattava opettajat, ym. Vaaditaan omaa kulttuuriautonomiam, mitä kaikkea se sitten sisältäisikään. Suomelle tulisi jopa halvemmaksi järjestää tällaiset palvelut siellä kuin täällä, sanotaan.

Hyvä ajatus, jota Suomikin voisi ehkä tukea lähialueyhteistyön puitteissa. Mutta päävastuu on Venäjän valtion. Toki Venäjän tehtävä olisi ensisijaisesti huolehtia myös vähemmistöjensä tukemisesta, kulttuurista, kielestä ym.

Sitäpaitsi Venäjän Federaatio on Neuvostoliiton perillinen. Sen on tavalla tai toisella kannettava vastuu myös Neuvostoliiton tekemistä virheistä ja laiminlyönneistä.

Siitä lähtien kun Pietari Suuri muuras perustamansa Sankt Peterburgin peruskiven Inkerinmaan sydämeen Nevan rannalle Jänissaarelle, siellä on

eletty ja toimittu venäläisten ehdoilla. Tämäkin on otettava huomioon mahdollista yhteistyötä harkittaessa.

Mitä paluumuuttajilta vaaditaan?

Suomi-Inkeri-seura on esittänyt, että koko paluumuuttopolitiikka pitäisi siirtää uudelle pohjalle. Olisi suoritettava tarkkaa valintaa, kuka pääsee Suomeen, kuka ei. Toki suomen kielen hallinta olisi ihan hyvä asia, mutta seuran mielestä tulisi hallita vielä Suomen kulttuurikin.

Suomi on toki moniarvoisuuden hyväksyvä maa. Tähänkään saakka ei maahanmuuttajilta ole vaadittu tällaisia erikoisvalmiuksia.

Ja kuka sitten sen valinnan suorittaisi ja määritteli ne kieli- ja kulttuurinormit, jotka maahan tulijan olisi täytettävä?

Hiljattain jätetty maahanmuutto- ja pakolaispoliittisen toimikunnan osamietintö, joka käsittelee nimenomaan Inkerin suomalaisten paluumuuttoa, on ihan hyvä. Suomi-Inkeri-seura arvostelee sitäkin mm. siitä, ettei toimikunta ole pystynyt käymään asiasta arvopohjaista keskustelua. Mitä arvopohjaa seura ajaa takaa, se ei ilmene seuran jäsenille lähetetystä kiertokirjeestä.

Jo yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus edellyttää, ettei enää paluumuuton tässä vaiheessa aseteta uusille paluumuuttajille kohtuuttomia esteitä. Karsittakoon keinottelijat ja kovin kaukaa suomalaisia juuriaan etsivät pois, mutta muihin perusteisiin ei tulisi puuttua erilaisilla hallinnollisilla toimenpiteillä.

Mielestäni PALUUMUUTOSTA PITÄISI SÄÄTÄÄ LAISSA ja sen perus-

teella annettavassa asetuksessa. Muutoin on olemassa vaara, että erilaiset poukkoilevat mielipiteet ja niitä ehkä seurailevat hallintotoimet pitävät yllä vain epävarmuutta, mikä ei ole kenenkään etujen mukaista.

Inkeri oli suomalaisine tapoineen 1930-luvulle saakka suomalainen. Vasta bolševikkien ja Stalinin vainot tuhosivat Inkerin. Moni inkeriläinen menetti päänsä, kaikki kotinsa ja maansa. Suomen kieli ja suomalainen kirjallisuus kiellettiin. Kirkot suljettiin. Tältä pohjalta meidän tulee ymmärtää sekin tosiasia, että kaikki paluumuuttajat eivät maahan tullessaan hallitse suomen kieltä.

Suurin osa inkeriläisiä on suomenmielisiä. He ovat ahkeria ja opinhaluisia.

Tämä maa on meille todellakin rakas isiemme maa. Tämän puolesta olemme rukoilleet ja taistelleet, monet kirjaimellisesti ase kädessä.

Inkeriläinen kulttuuri on jo osoittanut voimansa. Sen rikas runoperintö on jo yhteistä kansallista omaisuuttamme. Inkeriläiset ovat monella muullakin elämän alalla antaneet panoksensa tämän maan hyväksi. Uskon, että nyt uusien paluumuuttajien myötä saamme terveen lisän yhteiseen isänmaahamme.

Emme vielä tiedä, millaiseksi elämä muodostuu Venäjällä ja nimenomaan Suomen lähialueilla. Inkeriläiset elävät edelleen hajaannuksessa eikä paluuta entiseen ole. Pienen kansansirpaleen tulevaisuus on yhä epävarma.

Entisinä aikoina nimenomaan sen suomalainen luterilainen kirkko oli tavallaan tae muunkin suomalaisen kulttuurin säilymisestä ja kehityksestä. Inkerin kirkon nyt tapahtunut

uusi herääminen suomalaisten runsaalla tuella, on tietenkin hyvä asia. Voidaanko sen ympärille rakentaa muutakin kansallista ja suomalaista kulttuuria, jää nähtäväksi.

Näyttää siltä, että hajaannuksessa elävä nuorempi inkeriläispolvi on ensisijaisesti huolissaan omasta ja lastensa aseman turvaamisesta. Ei Inkerin kirkon jo yli Inkerin rajojen levinnyt toiminta anna tässä suhteessa sellaista toivoa, että se pysähdyttäisi paluumuuton. Suomi erilaisine palveluihin ja suomalainen elämänmuoto yleensä tarjoaa joka suhteessa paremman vaihtoehdon kuin eläminen epävarmuudesta.

Hajaannuksessa eläviä inkeriläisiä uhkaa venäläistyminen. Suomessa he voivat säilyttää venäjän kielen taitonsa ja lisäksi oppia suomen kielen ja muitakin sellaisia taitoja, joilla on kysyntää lähialueyhteistyössä. Jos olosuhteet tulevaisuudessa muodostuvat sellaisiksi, että laajempi paluumuutto esim. Inkerinmaalle tulee mahdolliseksi ja haluttavaksi, voivat nyt paluumuuttajina Suomeen tulleet aikaan tarjota erilaisia palveluja.

Joko päivä valkenee Inkerissä? Kysymys herättää uusia kysymyksiä, joihin ei ole olemassa yksiselitteistä vastausta. Silti voimme toimia kaikki yhdessä paremman tulevaisuuden puolesta.

Toivoa myös sopii, että keskustelu Inkerin ja paluumuuttajien asemasta jatkuu.

Vielä lopuksi haluan lausua monien inkeriläisten puolesta vilpittömät kiitoksemme presidentti Mauno Kivistölle viisaasta kannanotosta.

Eero Pitkänen
Inkerin pakolainen vuodelta 1935

»Parantaa kuin sika juoksuaan»

Inkerikuoro kokoaa laulajat

Kerttu Hiltunen on johtanut Inkerikuoroa heinäkuun alkuun ja lujalla kädellä jo tolstakymmentä vuotta.

Heillä on kaikilla kansallispuvut, Tuutarin pukujakin on useita. Kyllä sellainen kuoro näyttää kauniilta. Ja he puhuttelevat itseään ja toisiaan ihan luontevasti tytöiksi; se ei tunnu heistä yhtään vähättelevältä, vaikka var-

sinainen tyttöikä on useilta jäänyt jo kauas taakse. Tyttöjä he ovat, kun alkavat laulaa:

*»Täss on tukku tyttöläitä,
virvikko Viron kanoja...»*

Että kanojakin vielä! Heillä taitaa olla huumorintajua ja kykyä nauraa itselleen.

Kyllä sellaista kuoroa kannattaa tulla kuuntelemaan. Inkerikuoron kevätmatinea on oikein hyvä menovinkki huhtikuuisena sunnuntaina, vapun alla, kun ulkona on noin viisi astetta lämmintä ja sataa hyytävää vettä.

»Nyt pääsemme me tytöt ääneen», sanoo kuoron puheenjohtaja **Kerttu Susi** tervehtiessään yleisöä ja koettaa vaientaa pulisevan kuulijakunnan. Arpajaiset ovat käynnissä, ja voitoista tai voittamatta jäämisestä tuntuu jollakulla olevan vielä tärkeää sanottavaa. Mekomakin yleisö, olisi jo hiljaa!

»Lauluja täynnä on metsä ja meri ja maa...» helisee alkajaisiksi J. Pohjanmiehen säveltämä Laulun siivin. Kevätmatinean ohjelmisto on kauttaaltaan kotimaista musiikkia. Kalevalan ja Kantelettaren tekstit vuorottelevat. Eiköhän esimerkiksi »Mitä me tytöt suremme» olekin juuri tälle kuorolle tunnusomainen laulu? Olisi hauska tietää kaikkien laulajien taustat ja elämänvaiheet. Kuinkahan kauan he ovat laulaneet yhdessä?

Moni paluumuuttaja on myös löytänyt tiensä kuoroon. Meeri Tatti ja Meeri Kämärä tulivat Tartosta.

Esikuvat Inkerissä

Vuonna 1963 oli Helsingissä koolla joukko inkeriläisiä. Mukana ollut **Väinö Kekki** sanoi: »Inkerissä oli aina kuoro. Eikö nyt saataisi aikaan tännekin?» Ja niin alettiin kysellä mukaan tulijoita. Aluksi ilmoittautui noin 15 henkeä, jotka harjoittelivat jopa Olympiastadionin kerhohuoneessa. Oma Inkerikotia ei vielä ollut.

Hammaslääkäri **Kaisu Räikkönen** valmensi kuoroa, ja sekä **Maija** että **Kaija Vironmäki** johtivat alkuaikoina. Jo samana vuonna osallistuttiin kesäjuhille. Siitä se toiminta alkoi.

Kuoron nykyinen puheenjohtaja Kerttu Susi kertoo välillä näistä vaiheista. Kun **Eino Vironseppä** oli kuoron johtajana, tehtiin levy. Nyt tähyillään jo 35-vuotiskonserattia kohti. Rauman kesäjuhlilla heinäkuussa kajautetaan taas ilmoille parhaat laulut.

Nuori muslikinopiskelija Hanna Isolammi soitti Telemannin Fantasian soolohuillulle ja soolosan laulussa Pienellä huillulla huutelen.

Neljä polvea inkeriläisnaisia: 95-vuotias Emilia Simponen, entinen Lempaalan kanttorin tytär Lieskulasta, hänen tyttärensä, vuonna 1944 Suomeen tullut Lilja Kurppa, tyttärentytär Irmeli Salomaa ja tyttärentyttärentyttö Oona Salomaa.

Paluumuuttajista uusia laulajia

Kerttu Hiltunen on johtanut jo toistakymmentä vuotta Inkerikuoroa. Hänen johdollaan kuoro on harjoitellut monipuolisen ohjelmiston, eikä kuoronjohtaja yhtään väitää vastaan, kun ehdotan, että nyt sopisi sanoa tuo vanha totuus: »Kuoro parantaa kuin sika juoksuaan.»

»Karjalatalon Laatokkasali ei kyllä ole mikään hyvä esiintymistila; se on matala, ja sen akustiikka on olematon», sanoo Kerttu Hiltunen. Edellis-kuussa kuoro oli kutsuttu esiintymään Hakunilan kirkkoon, ja siellä oli ol-

lut aivan toista laulaa. Toivottavasti Raumalla on hyvä sali!

»Kuoron vahvuus on nyt 22 laulajaa. Uusimmat tulokkaat ovat paluumuuttajia, mm. toinen altto **Dina Tootsi**. Sen ymmärtää hyvin, että tähän laulajien tyttöjoukkoon on helppo tulla sellaisen, joka etsii paikkaansa uudessa kotimaassa. Inkerikuoro harjoittelee kerran viikossa, vain kesällä pidetään vähän taukoa. Tänä kesänä kuoro ei matkusta Ruotsiin inkeriläisten kesäjuhlille.

Meeri Tatti ja **Meeri Kämärä** ovat tulleet Tartosta ja laulavat nyt Inkerikuorossa. He ovat kuoroon hyvin tyy-

*»Laulu tää meidät portelle taivahan vie.» Lauri Pohjanpään sanoitus aloituslaulussa kertoo to-
tuuden siitä, miten tärkeä harrastus kuorolaulu on.*

tyväisiä. »Tartossa tuli mukaan jokai-
nen, joka halusi tavata suomalaisia.
Täällä on tasokkaammat laulajat.
Tämä on hyvä kuoro», he vakuutta-
vat yhdestä suusta.

Meeri Kämärä on koulutettu sai-
raanhoitajaksi, mutta toimii täällä Suo-
messä siivoustyössä. Aluksi hän asui
tuttavien luona ja poikansa perhees-
sä. Nyt on löytynyt oma asunto Kä-
pylästä, niin että matka kuoron har-
joituksiin ei ole kovin pitkä.

Meeri Tatti on ammatiltaan mittati-
lausompelija. Hän on ollut Suomessa
puolisentoista vuotta ja asuu Järven-
päässä. Inkerikuoro on hänen tärkein
harrastuksensa.

Leivokin on inkeriläinen

Väliajan jälkeen lauletaan yhteises-
ti Miks leivo lennät Suomehen. Ulko-

na on kylmä ja mieleen nousee muu-
tama päivä aikaisemmin Helsingin
Sanomissa julkaistu Terhon pilapiir-
ros »paluumuuttajalinnuista», jotka
hytisevät oksallaan. Kun Suomessa on
näin kylmää ja kohtelukin usein epä-
ystävällistä, tulee tosiaan ihmetelleek-
si, miksi leivo tänne lentää.

Lilja Kurppa esittää murrejuttuja,
hän »huastaa ja myö kuunnellaa». Hän
kertoo tulleen 52 vuotta sitten Suo-
meen ja istuu nyt »aitin kans kahen
puolen pöytää huastelamassa». Kuu-
lijat hykertelevät murteen soljuessa ja
muistojen viedessä Lieskulan juhan-
nuksenviettoon, jonka vaiheilla Pen-
tikäis Katriakin luultiin noidaksi!

Kevätkonsertti loppuu perinteiseen
Nouse Inkeri -hymniin yhteislauluna.
Kun se on laulettu, kuullaan yleisön
joukosta välitön kritiikki: »Kyllä lau-
loitte kehnosti. Se on sentään inkeri-

läisten kansallislaulu, ettekä tuon paremmin osaa.»

Siitpä saimme me jokainen! Mutta meille kun ei ole kaikille laulun lahjaa annettu. Siksipä me käymmekin kuuntelemassa Inkerikuoroa, joka laulaa puolestamme yhtä hyvin kuin omaksi ilokseenkin. Kiitokset kuoron johtajalle ja jokaiselle laulajalle!

Teksti ja kuvat: Marja Mustakallio

KANSANRAKENNUS- PERINTEEN TUTKIMUSMATKA INKERINMAALLE

Elokuussa 1996 ryhmä suomalaisia tutkijoita tekee Inkerinmaalle kahden-kolmen viikon kartoitus- ja dokumentointimatkan. Matkan tarkoituksena on mitata ja tutkia säilynyttä suomensukuisten kansojen rakennusperintöä Karjalan kannakselta Viron rajalle.

Ennen matkaa ryhmä kerää ja tutustuu kaikkeen mahdolliseen aihetta koskevaan kirjallisuuteen, karttoihin, valokuviin jne. Kaikki tutkimustyöhön liittyvä ja aihetta selventävä materiaali kiinnostaa, joten mikäli lukijoilla on aiheesta lainattavaksi tai kopioitavaksi soveltuvia valokuvia, karttoja, piirroksia tms., pyydämme ottamaan pikaisesti yhteyttä projektin yhdyshenkilöön arkkitehti Markku Mattilaan, puh. 90-440 563 tai 90-409 461.

M U I S T I L I S T A

Helsingin Seudun Inkeriseura ry

Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syyskokous

Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuukausitilaisuus

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Lahden Seudun Inkeri-seura ry

13.-14.07.1996 Matka Rauman Inkeriläisten kesäjuhlille

09.09.1996 Kerhoilta klo 18.30

14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30

Paikka, Seurakuntakeskus

Turun seudun Inkeri-seura ry

Turun seudun Inkeri-seura ry. järjestää linja-autokuljetuksen Rauman kesäjuhlille 13.-14.7.1996. Matkan meno/paluu hinta on 50,00 FIM/henkilö. Mahdollisuus myös edulliseen majoitukseen Raumalla. Tarkemmat tiedot saa matkan järjestäjältä.

Ilmoittautumiset Paavo Pesoselle puh. 921-438 2259 tai 921-484 6539 tai muille hallituksen jäsenille.

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus ja syyskokous

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunniakäynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Inkeriläisten kesäjuhlat Raumalla 13.–14.7.1996

Alustava ohjelma

Lauantaina 13.7

- 11.00 Kanslia avataan. Kauppaoppilaitos Satamakatu 26
11–13 Ruokailu Kauppaoppilaitoksella
14–16 Vanhan Rauman kierros. Läh-
tö Pyhän Kolminaisuuden kir-
kon raunioilta
17– Ruokailu Kauppaoppilaitoksella
19.00 Iltajuhla Kauppaoppilaitoksella

Sunnuntaina 14.7

- 10.00 Jumalanpalvelus. Pyhän Ristin
kirkko
12–14 Ruokailu Kauppaoppilaitoksel-
la
14–17 Pääjuhla Kauppaoppilaitoksel-
la esitelmä prof Jouko Sihvo

Majoitusliikkeet Raumalla 1996 katso
Inkeriläisten viestistä 5/96

MATKA RAUMAN KESÄJUHLILLE

bussilla Helsingistä 13.–14.7.1996

Lähtö pääpostin ja rautatieaseman
väliseltä turistibussipysäkiltä 13.7.
kello 9.00. Edestakaisen matkan
hintaa 100 mk. Majoitusvaraukset
hoitaa jokainen itse. Yhteyshen-
kilöt Kerttu Susi puh. 482 777,
Anneli Korkkinen puh. 873 2095
ja Hilma Saarinen puh. 753 9496.

Mieheni, veljeni, lankomme

Eino Johannes
(Arvi)
KÄIVÄRÄINEN

s. 2.6.1929 Hietämäki
† 22.3.1996 kotona
Mäntsälässä

Kaipauksella muistellen
Marja-Leena o.s. Auveri
Lempi, Olavi ja Jari
Vieno perheineen
Terttu perheineen
Aarne perheineen
Veikko perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

*Odotit kevättä, kesää uutta
sen valoa lämpöä
sulaisuutta.*

*Sait kauneimman kesän
uudessa maassa*

Luojasi luona autuaassa.

*Muistosi kaunis voimaa antaa
surun raskaan hiljaa kantaa.*

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että rak-
kaamme siunataan Malmin isossa kappe-
lissa 13.4.1996 kello 12. Siunauksen jälkeen
muistotilaisuus Jakomäen kirkon seurakun-
tatalissa, Kankarepolku 2.

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

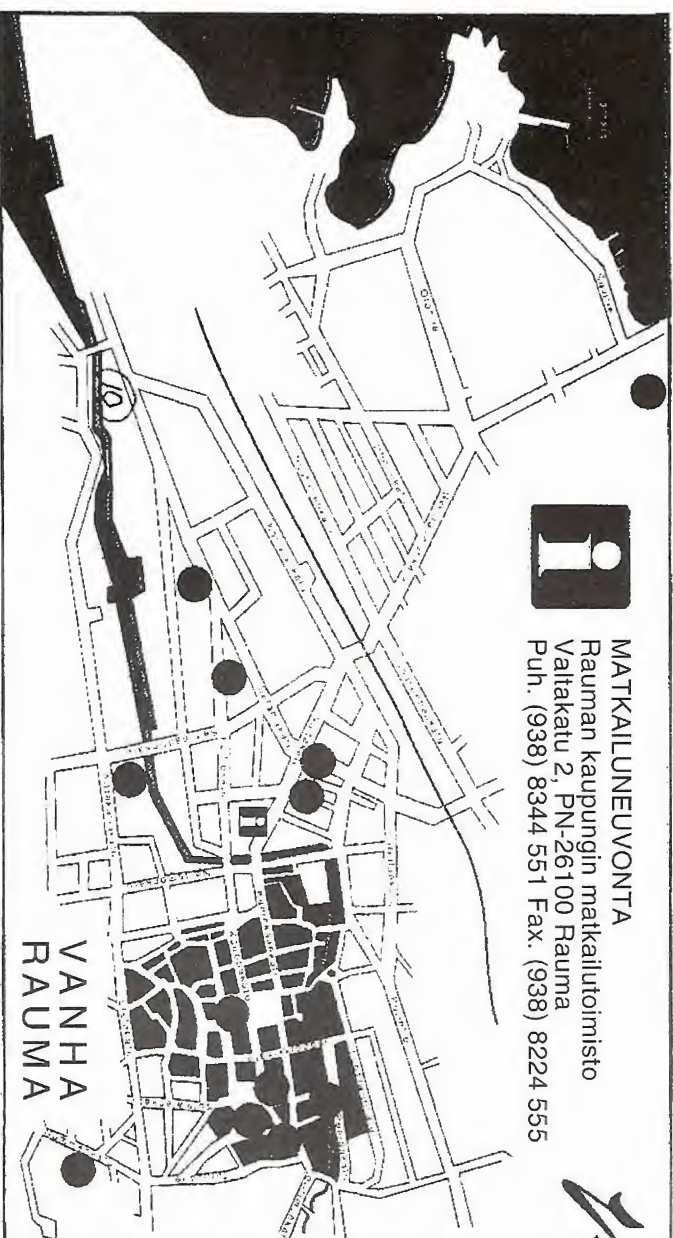
Lehden nro	Kaikki aineisto painossa	Valmis- tumis- päivä
8/96	09.07.1996	13.08.1996
9/96	12.08.1996	16.09.1996
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

MATKAILUNEUVONTA

Rauman kaupungin matkailutoimisto
Valtakatu 2, PN-26100 Rauma
Puh. (938) 8344 551 Fax. (938) 8224 555

10 KAUPPAOPPILAITOS

Rauma

- Hotelli Cumulus
- Hotelli Kalatorin majatalo
- Hotelli Kalliohovi
- Sokos Hotel Raumanlinna
- Kesähotelli Rauma
- Pyhän Ristin Kirkko
- Vanha Raatihuone
- Marela, laivanvarustajan koti
- Kirsi, merimiehen koti
- Savenvalajan verstas
- Vesibussi Pujo
- Rauman taidemuseo
- Lönnströmin taidemuseo
- Teresa ja Rafael Lönnströmin kotimuseo

NUMERO 8
ELOKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (90) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänskuja 1,
00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (921) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50253 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpylänskuja 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Paluumuuton ehdot	3
Lapsuuskodin juhannus	4
Göteborgissa juhlittiin	7
Inkeriläiset ystäväni	9
Terveisiä Turusta	11
Inkeriläisiä sananlaskuja	12
Kaunis Koivistoisi	13
Inkerin kirkko panostaa radiotyöhön	14
Muut lehdet	16
Muistilista	18
Saatavana Suomesta	20

Kannen kuva: Elokuisen kuutamon on
valokuvannut Kauko Halonen.

Paluumuuton ehdot

Inkeriläisten paluumuutossakin on siirrytty Koiviston jälkeiseen aikaan. Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari vahvisti Lipposen hallituksen esityksen ulkomaalaislain muutoksesta kesäkuun lopussa; laki tuli voimaan elokuun alussa tänä vuonna. Viime vuosikymmenen lopulla silloinen tasavallan presidentti Mauno Koivisto esitti, että inkerinsuomalaisia pitäisi Suomessa kohdella paluumuuttajina. Tuon lausunnon perusteella käynnistyi paluumuutto, joka on tuonut Suomeen noin 2000 inkerinsuomalaista vuodessa pääosin Venäjän ja Viron alueelta.

Tähän asti inkeriläisten paluumuuton ehtoja ei ole määritelty lainsäädännön tasolla, vaan käytäntö on perustunut Suomen viranomaisten tulkintaan. Paluumuuttajan aseman saamiseksi on riittänyt, että yksi asianomaisen henkilön isovanhemmista on ollut suomalainen. Paljon on viime aikoina keskusteltu paluumuuttoon liittyvistä mahdollisista väärinkäytöksistä. Kenelläkään ei kuitenkaan ole ollut selkeää tietoa niiden laajuudesta, vaan eri osapuolten arviot ovat perustuneet enemmän »meistä tuntuu»-lausuntoihin. Uutta käytäntöä arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota ainakin kolmeen näkökohtaan.

Ensinnäkin paluumuutto jatkuu. Mikään vastuullinen taho ei käsittäkseni ole edes esittänyt tämän mahdollisuuden sulkemista. Se osoittaa, että valtaenemmistö suomalaisista tuntee maansa vastuun inkeriläisten kohte-

luun liittyneissä tapahtumissa. Toiseksi on syytä iloita siitä, että usean vuoden ajan jatkunut käytäntö on nyt kirjattu virallisesti Suomen lainsäädäntöön. Lainsäätäjä on ilmaissut kantansa asiassa, ja sen ylitse ei voi enää kävellä kukaan yksityinen suomalainen tai ulkomaalainen omine mielipiteineen. Kolmanneksi en ole huomannut, että kahta edellistä näkökohtaa olisi juurikaan pidetty julkisuudessa esillä. Sen sijaan tapahtunut muutos on otsikoitu yksiselitteisesti paluumuuton ehtojen kiristymisenä.

Ulkomaalaislakiin tehdyn lisäyksen mukaan paluumuuttajaksi luetaan nyt entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen pyrkivä henkilö, jonka vanhemmista toinen tai isovanhemmista kaksi on tai on joskus ollut suomalaisia. Virallisista asiakirjoista pitäisi mielellään löytyä merkintä kansallisuudesta. Jos riittäviä todistuksia vanhempien tai isovanhempien kansalaisuudesta ei löydy, paluumuuttajaksi voi myös päästä osoittamalla muun yhteenkuuluvuutta osoittavan siteen Suomeen ja suomalaisuuteen. Oleskelulupa myönnetään niinikään muuttoa haluavan avio- tai avopuolisolle sekä alle 18-vuotiaille lapsille. Ehtona on edelleen, että hakija on ilmaissut tahtonsa muuttaa Suomeen vakinaisesti asumaan ja että hän on lähimmäisensä osallistunut maahanmuuttovalmennukseen.

Mitä siis paluumuutolle lopulta tänä kesänä tapahtui? Yksi tulkinta on nähdä asia niin, että ehdot kiristyivät. Jos-

sain määrin näin tapahtuikin. Kuitenkin toinen – ja myönteisempi – tapa arvioida asiaa on todeta, että paluumuuton asema on nyt virallistettu ja vakiinnutettu lainsäädännön tasolla.

Kaikille ehdot täyttävälle ja muuttoa haluaville on nyt kaikkien suomalaisien syytä sanoa yhteen ääneen: »Ter-
vetuloa!»

Markku Pyysiäinen

Lapsuuskodin juhannus

Inkerikuoron kevätmatineassa viime huhtikuussa **Lilja Kurppa** esitti Inkerin murteella seuraavan muistelun. Sen hän on kuullut äidiltään **Emilia Simponen-Pentikäiseltä**, jonka perhe on elänyt Suomessa jo 52 vuotta.

»Ko mie olin viel nuorj tyttö nii sattu yhteen juhannusaattoon tälviisii.

Olj leppiä juhannusaatto. Kaik työt olj tehty, tuvan lattian hankasin varpuluuvaal hiekan kans. Nyt se on juh-lavan valkone ja kuparjastiat hankasin tiikin (lampi) reunaal, nyt ne läm-jääät nii sorjaast, ja ko viel aurin-gon sätteet sattuvat niihe, kiittelööt liitan ja uunin piäl ko peiliist.

Kissakii on löytäänt lämpimän pai-kan riepumaton piält, siin se kiänte-löö itsijään käpälät suoriin. Peruna-kakkarat ja lanttupiirakat on just otetu uuniist. Ne haisoot nii hyväl, uoteloot vua pöyvvääl panemista.

Pappakii on jo tult kirkolt kottii, tuos istuu pöyvän piäs lukkoo Raamattuu. Nyt vua saunaa nii sit tulloo siunattu juhannus.

Katsokaa, Lempaalaas on sytyttäneet jo kokon palamaa, jo on korki-an seipään piäs kärrynpyörä, jo on hyväst tervattu ko näkkyy näin hyväst tänne Lieskulaa ast. Ei ole viel

Kiiskilääs sytyttäneet ko ei näy mit-tää. Kohta ne sytyttää joka kyllää.

Meijen juhannusleikit alkaat tuos Osuuskunnan kaupan luon ja siin mist se karjapolkukii männöö, siin on Lieskulan tasane paikka ja kokko sytytetään maantien vartee. Liekkuun on laitettu uuvet nuoratkii. Kyl nyt mahtuu enemmänkii liekkumaa. Nyt kuuluu jo »liilei lailee...» On leikit alkaneet.

Joutsaa saunaa. Mie katsoin jo päi-väl sopivan koivunkii vastaa vart tuost toistalon ja meijen rajalt ojan pienta-reelt. Alkaa hämärtää.

Ko mie taitoin oksii vastaa vart nii sielt koivuust lentää miu pellii rautamuurahaisii, mie huitomaa niil oksii mut ei se mittää auttant. Mie katson ylös koivuu, siel on niitä mustannaa, mikä pesä lienööki. Mie katson tois-talloo päi ettei sielt vua niä, muura-haiset ovat piässeet kaulukseest sis-sää ja pistelööt koko ruumista. Mie tempasin kaik vuatteet pois piält ja alan huitomaa niil mut ei sekkää aut-taant, on ko neuloi ois joka paikka täys. Mie ampasin karkuu mitä kint-tuloist vua piäs, koppelin (kasvimaa) poikki ja hyppäsin tiikkii umpsukke-luksii. – Jo piäs mokomist.

»Ko mie olin viel nuorj...» Emilia Simponen vuoden 1918 vaiheilla.

95-vuotias Elina Simponen-Pentikäinen muistelee nuoruutensa Inkeriä.

Mut seuraavan aamuun toistalon ämmä männöö juoksujalkaa meijen talon ohi, ei katsahtaant meil päikää, suoraan Varpu-ämmän luoks ja alkaa selittämää: »Et sie uso ihmettä, se Pentikäis-Katri onkii noita!» »On se nyt mikkää noita, kaikkii siekii alat lämpsyttämää», sanoo Varpu-ämmä ko on viel meil serkkuukkii. »On se, suur noita onkii. Mie näin omil silmilläin ko hiä viime yön noitu ihan meijen rajal, koivun all, ihan ilk-alastommaan, katso taivasta koht ja katso meil päi ja huito vaatteil taivasta koht. Meijen Annii hiä noitukii!»

Nii leivis Lieskulaa kulovalkijan mite meijen kyläs on suur noita.

Parin päivän piäst tulloo mamma kottii piä painuksiis ja lätsähtää penkiil istummaa ja alkaa selittämää: »Mie en ennää sua mihinkää männä, joka paikaas sannoot minnuu noijaks.» Meijet olkii sekoitettu keskenää ko olj jo pimijä, hiä luuljkii minnuu mammaks. Mie rävähin nauramaa ja sanoin et mie se olinkii ja selittämää, mitä koivun all sattu. »Sie se miut noijaks teitkii. Tuoltsiltää suat männä toistalloo selittämää.» – Nii mie mänin toistalloo ja vähän mualkii. Niin loppu puhheet ja mamma sai tuas männä vappaast mihi tahto.»

Teksti: Lilja Kurppa

Apuraha

Inkeriläisten sivistyssäätiö julistaa haettavaksi 10 000 markan suuruisen apurahan Inkerin kulttuurin tutkimukseen ja edistämiseen. Summa voidaan jakaa yhtenä tai useampana apurahana. Hakemukset ja tiedustelut osoi-

tetaan sivistyssäätiön hallituksen puheenjohtajalle Keijo Korkalle, os. Halvarinkatu 9, 20900 Turku. Puh. 921-2580 201. Hakuaika päättyy 13.9. 1996.

Inkeriläisten sivistyssäätiön hallitus

Göteborgissa juhlittiin

Kesän alkajaisiksi kokoontuivat inkeriläiset eri puolilta Ruotsin Inkeri-liiton kesäjuhlille Göteborgiin. Juhlat onnistuivat hyvin, erityisesti pantiin merkille taitavasti toimitettu, informatiivinen ja ulkoasultaan esimerkillisen selkeä kaksikielinen juhlaohjelmavihko, josta kannattaisi ottaa esimerkkiä joka taholla.

Inkeriläisten viesti toivoo saavansa vielä kuvia ja kuvauksia juhlan yksityiskohdista. Tällä kertaa julkaisemme **Toivo Folkestenin** kaksikielisestä puheesta suomenkieliset otteet.

Ensiks', miul' on terveisii teill' kai-kiill' mein predsedatelilt', Ruotsin Inkeri-liiton puheenjohtajalt' **Armas Paakkoselt'**. Hiä on sairaskirjoill' ja ei sua oll' tiäll' mein kanss' Mutt' ajatuksiis' hiä on varmast' kuitenkin tiäl!

Toiseksi, Ruotsin Inkeri-liitto onnittelee Göteborgin Seudun nuorekasta ja taitavaa Inkeri-kerhoa, joka täyttää 20 vuotta. Tiedän omasta kokemuksestani, kuinka paljon hommaa teillä on ollut ja on juhlien kanssa ja kuinka vaikeaa on saada kokoon juhlaohjelma.

Viimeiseksi, mutta ei vähimpänä – Ruotsin Inkeri-liitto toivottaa teille kaikille oikein hyvää juhلاميelta ja antoisaa yhdessäoloa!

Ruotsin Inkeri-liitto täyttää tänä vuonna 40 vuotta. Vuoteen 1992 saakka oli liiton nimi Inkerin Suomalaisen Keskusliitto (ISK). Mutta jo vuonna 1947 perustettiin Inkerin kerho Boråsiin. Se oli koko maata kattava kerho ja siis liiton edeltäjä.

Näitten melkein viiden vuosikym-

menen aikana on tehty paljon kerho-työtä ja on ollut monenlaisia hankkeita. Mainitsen tässä vain pari esimerkkiä.

Alkuvuosina oli toiminta valtaosalta kirkollista ja yksi suuri yhteinen hanke oli seurakuntakoti Boråsiin. Toinen suuri hanke oli muistokivi Pyhän Mikaelin kirkon yhteyteen Örebrohon.

Kun rajat alkoivat aueta Neuvostoliittoon päin, ryhdyimme eri tavoin auttamaan meikäläisiä siellä. Ingria-keräys sai alkunsa ja ystävyyssuhteita solmittiin kerhojemme ja Inkerin seurakuntien välille. Saatiin myös ruotsalaisia seurakuntia mukaan.

Entäs nyt, onko meillä nyt jotain tärkeää tekeillä?

Ingria-keräys jatkuu edelleen. Sen kautta voimme tukea Inkerin kirkkoa, erilaisia inkeriläisiä järjestöjä, hädässä olevia yksityisiä lapsiperheitä ja vanhuksia ym.

Toivottavaa on myös, että ystävyyssuhteita lisääntyy kerhojemme ja Inkerin kirkon seurakuntien välille ja että saamme mukaan myös useampia ruotsalaisia seurakuntia.

Tärkeä hanke on myös ruotsininkeriläisten historiakirjan tekeminen. Ja sillä on kiire. Tänne tulleista meikäläisistä 40-luvulla on jo kaksi sukupolvea poissa ja vain noin kolmannes osa on enää elossa. Kirjan tekeminen on suuri työ, ja se lepää suureksi osaksi **Inkeri Petersonin** harteilla. Auttakaamme me kaikki – paikalliskerhot, entiset toimihenkilöt ja

myös yksityiset henkilöt – Inkeriä saamaan esille aineistoa kirjaan!

Historiakirjan teon ohella suunnittelee liiton johtokunta myös arkistointikurssia kerhojemme edustajille Valtion arkistossa Tukholmassa. On tärkeää että säilytämme kerhojemme asiapaperit luotettavalla tavalla jälkipolvillemme. Tutkijoitten mukaan, muun muassa **Eric de Geerin**, joka on täällä mukana, kasvaa kolmannen ja neljännen sukupolven kiinnostus juuriinsa, ja silloin on hyvä että paperit ovat kunnossa.

Pohjola-järjestö (föreningen Norden) on avannut toimistoja Baltian maihin ja Pietariin. Pietariin on myös perustettu »Yhteistyöyhdistys pohjoismaiden kanssa – Norden», jonka johtokuntaan kuuluu myös Inkerin Liiton johtokunnan jäsen **Wladimir**

Kokko. Ruotsin Inkeri-liiton johtokunta suunnittelee myös hakea jäsenyyttä Pohjola-järjestössä. Pari meidän kerhoistamme on jo jäseniä Pohjola-järjestön paikallisosastoissa.

Puheen ollen Pohjola-yhteistyöstä vielä ajatus meidän inkeriläisten ehkä tärkeimmästä tehtävästä. Meitä on vainottu ja olemme eläneet hajallaan eri maissa yli viisi vuosikymmentä. Sillä aikaa on kaksi uutta sukupolvea kasvanut meidän keskelle. Meillä on nykyään yleensä suomalaisia, ruotsalaisia, venäläisiä, virolaisia ym. sukulaisia. Me osaamme monia kieliä. Meidän kova kohtalomme on kypsyttänyt meitä ja meillä on hyvät edellytykset levittää sovitusta ja ymmärtämystä eri maiden, kansojen ja kielten välille. Eikö se olekin yksi meidän tärkeimmistä tehtävistä?

Keto-orvokki on Inkerin kansalliskukka

Inkerin kulttuuriseura julisti viime vuonna kilpailun Inkerin kansalliskukasta.

Kilpailu herätti ansaittua kiinnostusta. Posti toi vastauksia Suomen lisäksi myös **Virosta, Ruotsista ja jopa Kanadasta** asti. Myös kukkia oli koko pellollinen.

Valitettavasti vain kovin moni ehdotetuista kukista oli jo ennestään jonkin maakunnan nimikkokukka, mutta vapaitakin riitti. Inkeriläisten kesäjuhliin kelpuutettiin loppusuoralle kolme Inkerin kulttuuriseuran hallituksen mielestä sopivinta vaihtoehtoa: Lemmikki (älä unohda minua), riemunkeltainen leinikki ja sitkeän vaatimaton keto-orvokki.

Loppusuoralla olevista valituksi tuli keto-orvokki, jonka väritys symboloi osuvalla tavalla Inkeriä.

Helena Miettinen

Inkeriläiset ystäväni

Aloitin viime elokuussa Åbo Akademin Täydennyskoulutuskeskuksen järjestelmän Global Contact -nimisen kurssin. Kurseilla opin monikulttuurisia asioita, pohdin pakolaiskysymyksiä ja maahanmuuttajien ongelmia Suomessa sekä perehdyin kehitysapuun. Varsinaiset luennot loppuivat jo joulukuussa. Sitteen oli projektityön aika.

Syyskuussa aloitin toisen Åbo Akademin Täydennyskoulutuskeskuksen kurssin. Tämän viikonloppukurssin aiheena on Venäjän kauppa sekä kieli. Se jatkuu vielä tämän vuoden loppuun. Tällä kurssilla olen saanut mahdollisuuden kerrata venäjän kieltä, jota opiskelin jo lukioaikana.

Koska halusin hyödyntää molempia kursseja, päätin tehdä projektityöni inkeriläisistä. Otin yhteyttä YHDESSÄ-projektiin ja kysyin, saisinko tehdä harjoittelutyöni YHDESSÄ-projektissa sekä samalla kerätä materiaalia omaa projektia varten. Tähän suostuttiin ja sain aloittaa työni helmikuun alussa. Sitä ennen olin kerännyt tietoa inkeriläisistä omin päin.

Kuten monet muut suomalaiset, en minkään tiennyt paljon mitään inkeriläisistä projektityöni alussa. Siksi lainasin kirjoja kirjastosta. Muun muassa *Helena Miettisen* kirja *Inkeriläiset – maaton kansa* teki syvän vaikutuksen minuun. Tämän kirjan kautta sain myös kerrattua historian kulkua Inkerinmaalla 1600-luvulta tähän päivään saakka. Tutustuin myös *Inkeriläisten viesti* -lehteen ja opin paljon tulevista ystävistäni.

Positiivisia kohtaamisia

Suomessa on tällä hetkellä suunnilleen 15 000 inkeriläistä. Suuren määrän takia en voinut tutkia heitä kaikkia. Keskityin Turussa asuviin inkeriläisiin ja erityisesti Varissuolla asuviin paluumuuttajiin.

Varissuon seurakunnalla on järjestetty toimintaa eri ikäisille inkeriläisille. Kävin heidän tapaamisissaan ja puhuin heidän kanssaan. He suhtautuivat heti hyvin myönteisesti minuun. Voisin jopa sanoa, että he arvostivat sitä, että olin kiinnostunut heistä ja heidän kohtaloistaan. Tunsin olevani ystävien kanssa.

Useimmiten kävin iltapäiväkerhossa. Viihdyin hyvin vanhojen ihmisten parissa. Tähän kerhoon osallistui hyvin herttaisia enemmän tai vähemmän iäkkäitä naisia. He olivat aina yhtä iloisia nähdessään minut. Heidän seurassaan vallitsi aina syvä rakkaus muita ihmisiä sekä Jumalaa kohtaan. Uskonto oli hyvin tärkeä osa heidän elämänsä.

Kävin myös Inkeriläisten palvelupisteessä, missä tutustuin inkeriläisiin, jotka olivat tulleet Suomeen jo toisen maailmansodan jälkeen. He pitivät keskusteluryhmää nimeltä »Beseda» joka toinen perjantai. Ryhmään osallistui useimmiten iäkkäitä miehiä, jotka olivat todella kilttejä minulle. Näiden ihmisten parissa oli suuri ilo olla, enkä koskaan tuntenut itseäni ulkopuoliseksi. Minut otettiin joka kerta avosylin vastaan.

Tutkiessani kohderyhmää yritin pitää matalaa profiilia, etten pelästyttäisi ihmisiä luotani. He kuuluvat vähemmistöryhmään niin kuin minä itsekin. Olen suomenruotsalainen, ja vaikka olen syntynyt ja kasvanut ihan eri puolella Suomea, inkeriläisillä ja minulla on paljon yhteistä. Olen esimerkiksi joutunut oppimaan suomea pärjätäkseen tässä maassa, ja monet inkeriläiset ja heidän jälkeläisensä ovat juuri nyt samassa tilanteessa. Monet osaavat tietysti suomea hyvin, koska he ovat koko ikänsä puhuneet suomea äidinkielenään.

Halusin tutustua inkeriläisiin ja luoda ystävyys-suhteita samalla, kun yritin auttaa heitä arkielämän ongelmis-sa. Sain tietää, että KELA aiheuttaa vaikeuksia inkeriläisille. Suomen sairausvakuutusjärjestelmä on aivan erilainen kuin Venäjällä ja byrokratiaa on aina vaikea ymmärtää, vaikka osaisikin kielen hyvin. Sosiaalitoimiston säännöt ovat myös vaikeita ymmärtää, jos ei ole kunnolla perehtynyt asiaan.

Järjestin inkeriläisille tiedotustilaisuuksia, joihin osallistui työntekijöitä

KELA:sta sekä sosiaalitoimistosta. Teetin KELA-kansion, mihin keräsin tärkeää materiaalia mm. eläkkeistä, sairausvakuutuksista sekä eri tuista. Kirjoitin myös puhtaaksi koneella ja monistin mielenterveyshoitajan käytännön neuvoja esimerkiksi unetto-muuden hoitoon. Olisin halunnut tehdä enemmän inkeriläisten hyväksi, mutta kaksi kuukautta oli liian lyhyt aika. Siinä ajassa päästään vain alkuun.

Varsinaisen työni lopetin jo 29.3., mutta uudet ystäväni Varissuolla halusivat tavata minut uudelleen. Siksi kävin katsomassa heitä toukokuun alussa aviomieheni kanssa. Inkeriläiset ottivat hänetkin yhtä hyvin vastaan ja antoivat meille kukkakimpun tulevien häidemme johdosta.

Olen todella tyytyväinen siitä, että valitsin projektityöni aiheen näin hyvin. Nyt opin paljon inkeriläisistä sekä sain paljon herttaisia ystäviä. Inkeriläiset ovat hyvin vieraanvaraisia ja ihania ihmisiä. Heillä on tästä lähtien oma paikka sydämessäni, ja toivot-tavasti hekin muistavat minut läm-möllä.

Teksti: Ulla Mattsson-Wiklén

Terveisiä Turusta

Kesä oli alussa, kun kävimme Pietarissa ystävyysseurakunnassamme. Vierailimme myös Kelton alueella. Taas tuli mieleen sama tuttu ajatus: apuamme tarvitaan, apu voisi olla vaikka kädenpuristus vanhukselle tai lämmin halaus. Kuunneltaisiin toisiamme.

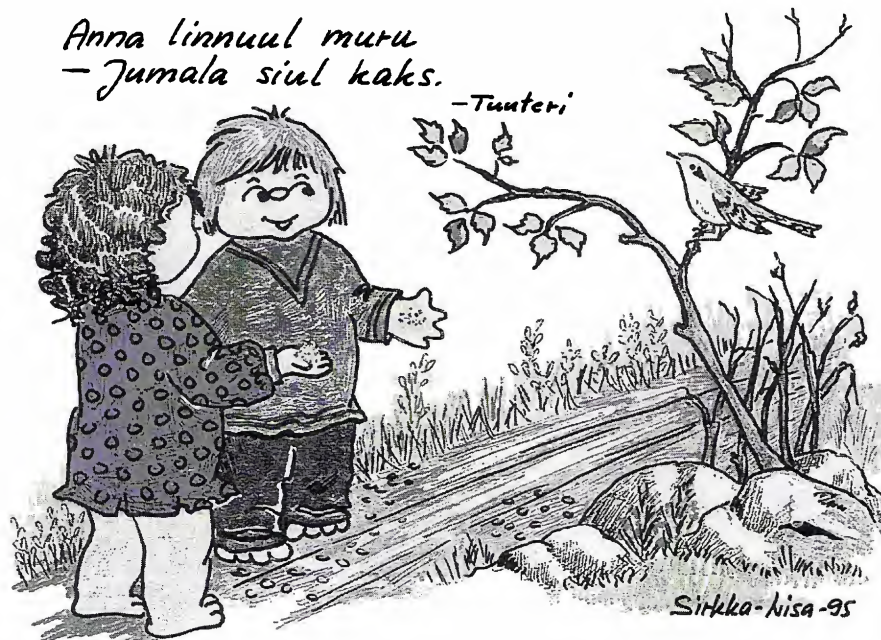
Inkeri-tietoutta pitäisi viedä eteenpäin. Emmeköhän me kaikki, jotka toimimme inkeriläisryhmissä, ottaisi huolehtiaksemme Inkerin-päivän juhlatilaisuuden järjestämisestä! Kalenterissamme on 5.10. Inkerin nimipäivä. Silloin voisi viedä Inkeri-tietoutta taas askeleen eteenpäin.

Olemme iloisia, että Turussa Katarinan seurakunta järjestää Inkerin-päivän ensi syksynä, niin kuin me viime vuonna. Muistammehan lähettää Inkerinmaan vanhainkoteihin tervehdyksiä, samoin niihin yksityisiin kohteihin, joihin löydämme.

Tuutarin kesäjuhlat tuntuvat pienevän vuosi vuodelta. Toivomme kuitenkin, että Inkerin-päivän vietto tulee suurenemaan.

Hyvää jatkoa Inkeri-työssänne!

Marja-Liisa Salminen
Turun Martin seurakunnan
Inkeri-toimikunnan puheenjohtaja
os. Kaistaranta 16, 20900 Turku
puh. 921-258 1621

Turun Martin seurakunnan Inkeri-toimikunta teetti taltelijalla oheisen kaksipuolisen kirjekortin ja myi sitä Inkerin-päivän tilaisuuksissa. Hyvä idea toteutettavaksi muuallakin.

Inkeriläisiä sananlaskuja

Kerron tässä muutamia inkeriläisiä sananlaskuja ja kerron myös sellaiseen sananlaskuun pienen saateselityksen, sikäli kun arvelen, että se saattaisi tuoda hiukan ymmärrysvaikeuksia suomalaiselle lukijalle. Inkerissä sananlaskut olivat se kansanperinnerik-kaus, jonka vanhempi polvi siirsi lapsilleen. Eikä ollut sitä tilannetta, etteikö vanhemmillani olisi ollut asiayhteyteen sopivaa sananlaskua.

Sananlaskujen rikkaus on mahtava. Se on elämän ohjenuora. Ylistyslaulu elämälle. Kiitollisuus menneille sukupolville. Vanhan kielen, mielen ja viisauden säilyttäjä.

Itselläni on melkoinen joukko niistä tallennettu. Osa on lähetetty Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle. Osa on jo julkaistu kirjoittamissani teoksissa. Jatkuvasti niitä kuitenkin pulpahtaa esiin, kun tilanne vaatii.

Tässä nyt muutamia:

1. Paikan tiijen kussa synnyin. Paikan tiijen kussa kasvoin. Sitä en tiije, kussa kuolemaan pitää.

Näinhän meille inkerinsuomalaisille on käynyt. Ja näin on käynyt lukemattomille ihmisille ja kokonaisille kansakunnille.

2. Ei issää iäks, eikä emmoo elinajaks.

Niin mielellämme, kuin me pitäisimme rakkaat vanhempamme aina luonamme elämän oppaina, niin luovuttava meidän on jokaisen vanhemmistamme.

3. Ei uhaten eletä, eikä kääjeten kuolla.

Mikä viisaus tässäkin sananparressa. Jotkut ihmiset uhoavat niin elämällään, että luulevat elävänsä ikuisesti. Toiset taas ovat tympääntyneitä niin elämäänsä, että kertoilevat hyvin usein kohta kuolevansa – vaan elävätkin pitkään, eivätkä edes kuole, kun heidän jo toivotaan kuolevan.

4. Ei niin viisasta jota ei petetä, eikä niin voimakasta jota ei voiteta.

5. Ei huolj voimaa, ko on ällyy.

Sananlasku sopii erittäin hyvin pienelle ja voimattomalle. Luulenkin, että se on syntynyt Inkerissä suuren venäläisen kansan keskellä.

6. Kun on voimaa niin ei tarvitse älyä. (Sily jestj, uma ne nado.)

En voinut olla panematta tuota venäläistä varianttia edellisen sananlaskuni jatkoksi. Sillä venäläiset käyttivät usein asiayhteydessä sitä. Se oli näin ollen tuttu myös inkeriläisille.

7. Mikä tuultain tulloo, se viheltäin männöö.

Tässä taas viisaus, suuremmat ryöstävät pienempiä. Toisinaan voitto saadaan liian helpolla – kuin tuuli toisen itsestään. Mutta miten osuvasti kansa on taas huomannut, ettei helppo saalis kauan hyppysissä pysy, se häipyy kuin vihellys pois.

8. Rikkaal on tyrätkii, kahetkii kanta, jos Jumala antais.

Niin se on. Rikas ahnehtii ja ahnehtii. Kansa on huomannut, ettei rikkaille mikään riitä. Kaksia tyriä se poloinen ei kuitenkaan joudu kanta-

maan. Sillä onhan rikkaalla totisesti raskas elämän taakkakin kannettavana.

9. Lystiist käi lutikkaisiil, jos lie tuppainki palant.

Huumoria on kansalla piisannut. Köyhä-parka nauraa tässä, että jotain iloa tulipalostakin on ollut: vaikka tupa (se ainoa, jossa on saattanut elää suurikin perhe) on palanut – niin jotain pahaa on kadonnut yksintein – luteet, jotka ovat olleet maanvaivana joka yö.

10. Iäis elä, iäis opi, tyhmään kuolet kuitenkin.

Suomensuomalaiset sanoisivat tässä tapauksessa oppia ikä kaikki.

11. Ei uo äidin pojis, eikä isän tytärtiist.

Sananlaskulla tarkoitetaan, että kummallakin sukupuolella pitäisi olla oma malli. (Tätä sananlaskua en menisi pitämään aina oikeana.)

12. Ei niin huonoi housui, ettei kaksii kalsui.

Sananlasku on oikeastaan monimielinen. Mutta lähinnä ymmärrän sen tarkoittavan, että olipa minkälainen miehen nahjus hyvänsä – aina hän jonkun samantyyllisen vaimonkin löysi.

Kalsuilla taas tarkoitettiin sellaisia terättömiä lyhyitä lampaanvillasta kudottuja säärystimiä, joita aivan ennen-vanhaan naiset käyttivät.

Ella Ojala
Pirta/1995

Kaunis Koivistosi

Haluan täydentää Eero Rautajoen kirjoituksen tietoja Inkerin suvuista ja kylien synnystä (Inkeriläisten viesti 8/1995). Äitini tyttösukunimi oli Ilmasti ja mummoni asui samassa kylässä äitini mentyä naimisiin Riehkalaan (Kapas). Meidän kylässäkin melkein kaikkien asukkaiden sukunimi oli Kapanen.

Tosi on, että kaikilla oli kylässä sama sukunimi Ilmasti mutta kylän nimi oli sittenkin Koivistosi. Lieneekö kylä saanut nimensä siitä, että joka talon luona oli koivuja? Muutamien talojen tarhassa oli myös kirsikka- ja omenapuita.

Olen aikoinaan käynyt Tuutarissa monissa kylissä, mutta en ole tavannut kauniimpaa kylää kuin Koivistoi-

si. Se sijaitsi kauniilla paikalla, jossa oli kaksi ojaa. (Niin meillä nimitettiin pikkujokia.) Pienoja virtasi kylän läpi ja Suuroja kylän takana. Ja miten viehättävän kauniit olivat suuret ojan-pientareet kesäisin kauniine kedon kukkineen ja mansikoineen. Talvella lasketeltiin kelkalla mäkeä alas ojan rinteiltä.

Kylä oli pieni, ainoastaan yksitoista taloa. Ja kylänväki eli rauhallista elämää täydessä sovussa keskenään. Mutta Stalinin vainot eivät ohittaneet sitäkään hiljaista syrjäkylää, vaan sieltäkin vietiin kaksi opettajaa, veljekset, tielle tietymättömälle.

Teksti: Hilda Igo (Iho)
Karjala 185013
Petroskoi, Transpostnaja 15

Espoolaiset kävivät kylässä Hatsinassa Inkerinmaalla

Inkerin kirkko panostaa radiotyöhön

Radiotyö on Inkerin nousevan kirkon eräs keskeinen kehittämissuunta. Sillä tavoitetaan suuri osa omista seurakuntalaisista ja samalla Pietarin alueen miljoonat asukkaat. Radiotyöhön saadaan Luterilaisen maailmanliiton projektitukea. Inkerin kirkon viralliset kielet ovat suomi ja venäjä.

Ohjelma-aikaa ostetaan paikallisradiolta 15 minuuttia viikossa. Lisäksi tehdään kasetteja kaapeliradioon. Paikallisradiolla on kuusi miljoonaa kuulijaa.

– Radiotyö on tullut entistä tärkeämmäksi mm. siksi, että itärajan taakse ohjelmaa lähettänyt Lahden asema vaiken. Se lähetti jumalanpalvelukset ja hartaudet, joita paljon täällä kuunneltiin, kertoo Inkerin kirkon pääsihteeri **Isto Pihkala**.

Espoon rovastikunta teki huhtikuussa retken Hatsinaan, joka on rovastikunnan yhteinen avustuskohde. Matkan aikana tutustuttiin myös Keltton kirkkoon, Inkerin kirkon koulutuskeskukseen, jonka rakennukset ovat peräisin Espoosta, sekä vanhusen asuntolaan. Oppaanamme toimi pääsihteeri Pihkala, joka on koulutukseltaan arkkitehti. Hänen asiantunteuksensa on monipuolisessa käytössä Inkerissä, jossa kirkkojen kunnostaminen on oleellinen osa jälleenrakennustyötä.

Seurakuntia on nyt kaikkiaan 42,

osa niistä hyvin pieniä. Kun vuoden 1993 jälkeen kirkkoja ja kulttuurirakennuksia on palautettu entisille omistajilleen, monet inkeriläiset halusivat kunnostaa juuri oman kotiseurakuntansa kirkon.

Kasvusta on tullut ongelmiaakin. On ollut vaikeaa luoda suunnitelmaa vähien voimavarojen suuntaamisesta ja aikatauluttamisesta.

Kirkon jäsenmäärän kasvu selittyy osin sillä, että uskon kipinän säilyttäneet ovat nyt rohkaistuneet tulemaan jäseniksi.

– Sitten on myös niitä, jotka ovat ensimmäistä kertaa tulleet uskoon ja liittyvät seurakuntaan. Inkerin kirkon jokainen seurakunta on lähetysyksikkö, tiivistää Pihkala.

Diakoniaa kotikäynnein

Diakoniassa painopiste on vanhusen kotikäynneissä, tuodaan ruokaa, tehdään kodin töitä, lypsetään vuohi, korjataan asuntoa, annetaan kriisiapua. Eri vammaisryhmien palvelussa on ongelmana ammattitaidon puute.

Paluumuutto on aiheuttanut ongelmia inkeriläisten keskuudessa. Pihkala ei halua syyttää työikäisiä muuttajia, mutta monet vanhukset ovat jääneet ilman sukulaisia.

*Alviina Minaeva toimii Hatsinan seurakunnan kirkkovaltuuston puheenjohtajana ja monitoimise-
na asioiden hoitajana. Espoon seurakuntien yhteisten työmuotojen toimistopäällikkö Jukka Hut-
tunen saarnasi jumalanpalveluksessa.*

– Ongelmia syntyy siitä, että perin-
teisesti Venäjän sosiaalijärjestelmä
perustuu sukuun, muistuttaa Pihkala.

Kirkon koulutuskeskuksessa järjes-
tetään seurakuntatyön peruskurssin
lisäksi kaksi teologista kurssia. Kurs-
seja järjestetään jaksottain, koska mo-
net ovat siviililyössä. Tarkoituksena
on luoda vähitellen kansallinen työn-
tekijäjoukko. Opetuskielenä on ve-
näjä.

– Emme kaipaa keikkatyöläisiä,
vaan työntekijät halutaan asumaan
keskelle ihmisiä. Vaikka taloutemme
on nyt suuresti riippuvainen Suomes-
ta, erittäin määrätietoinen pyrkimyk-
semme on päästä erilleen suomalai-

sista, sanoo Isto Pihkala painavasti,
mutta samalla pilke silmäkulmassa.

Espoolaisin voimin palvelemme
Hatsinan kirkossa pääosin iäkästä
seurakuntaa, jonka keskittyneisyys on
satuttavaa. Tekstit luetaan suomeksi
ja venäjäksi, **Jukka Huttusen** saarna
tulkitaan samoin venäjäksi. Virret lau-
letaan suomalaisesta virsikirjasta.

Jumalanpalveluksen päätteeksi lap-
sikuoro, jossa vain harvat osaavat
suomea, laulaa suomeksi Maan kor-
vessa kulkevi lapsosen tie.

Inkerin kirkko etsi tietään, uskos-
sa ja toivossa.

Teksti ja kuva
Markku Kilpiö

Inkerikot jääneet jumiin Suomeen

Oleskelulupa on kunnossa, mutta passi ja todistus kansalaisuudesta puuttuvat

Neuvostoliiton vanhentuneet passit ruuhkauttavat ulkomaalaisviraston muukalaispassijonoa. Ruuhka kasvaa kuukausi kuukaudelta, sillä viimeiset kaatuneen itänaapurin passit menevät umpeen 1998.

Helmikuussa ulkomaalaisvirastossa oli vireillä 500 entisen Neuvostoliiton passinhaltijan muukalaispassihakemusta. Valtaosa hakijoista on inkeriläisiä.

Saadakseen oleskeluluvan, hakijalla pitää olla voimassaoleva passi. Kun uuden passin hankkiminen Neuvostoliitosta joksikin muuksi muuttuneesta maasta on hankalaa, vanhentuneen passin haltijat hakevat muukalaispassia.

Muukalaispassia ei tipu, ellei hakijalla ole näyttää Venäjältä ja Virosta hankittuja asiakirjoja, joista selviää hänen maattomuutensa.

Suomessa asuu jo nyt satoja entisen Neuvostoliiton kansalaisia, joilla on oleskelulupa Suomeen, mutta ei voimassaolevaa passia. Toinen variaatio paperisodasta on se, että ei ole enää oleskelulupaa eikä passia. Jos hakemukset ovat vireillä, oleskelu ei ole laitton. Käsittely voi kestää kuukausia, ja silloin Suomesta ei pääse esimerkiksi vierailulle entiseen asuinmaahan.

Kaikkiaan Suomessa asuu reilut

6 000 entisen Neuvostoliiton passinhaltijaa.

»Heidän kohdalla muukalaispassin harkitsemisen tekee erityisen ongelmalliseksi se, että he harvoin ovat täysin maattomia kansalaisia. Maa on vain muuttunut Neuvostoliitosta joksikin muuksi», sanoo ylitarkastaja **Esko Repo** ulkomaalaisvirastosta.

Ulkomaalaislain mukaan muukalaispassi myönnetään maassa olevalle ulkomaalaiselle, jos hän ei voi saada kotimaansa viranomaiselta passia.

Suomen viranomaisille eivät enää kelpaa Venäjän Suomen edustustosta hankitut asiakirjat.

Tähän siirryttiin siksi, että käytännössä sama henkilö saattoi saada Suomesta ja Virosta erilaisen todistuksen. »Helsingissä Venäjän edustusto kirjoitti todistuksen, että henkilö ei ole Venäjän kansalainen ja myöhemmin kävi ilmi, että lähes samana päivänä henkilö oli saanut Virosta Venäjän edustustosta Venäjän passin».

Ulkomaalaisvirasto edellyttää nyt Virosta tulleilta Viron Venäjän edustuston todistuksen siitä, ettei hakija ole Venäjän kansalainen. Venäjältä taas pitää hankkia Viron edustuston todistus siitä, ettei ole virolainen. Vasta sitten muukalaispassin edellytykset täyttyvät.

»Jos tämä systeemi käytännössä

osoittautuu mahdolltomaksi niin pitää harkita jotain muuta», Repo sanoo.

Yhtenä ongelmana entisen Neuvostoliiton passinhaltijoilla on se, että heistä moni jätti virallisen maastamuuttoilmoituksen tekemättä entisesä kotimaassaan ennen Suomeen saapumistaan. Venäjän edustusto Suomessa ei lainrikkooja auta.

»Virosta Suomeen tulleet henkilöt periaatteessa saisivat Venäjän kansalaisuuden, jos haluaisivat. Aika moni ei halua, ja siitä syntyy ongelmia», Repo sanoo.

Jos paperisota ponnisteluista huolimatta juuttuu pattitilanteeksi ja henkilöllä on oleskelulupa kunnossa, niin Suomi lopulta myöntää muukalaispassin. Viime vuonna muukalaispassin sai 35 Neuvostoliiton kansalaista.

Susanna Niinivaara
Helsingin Sanomat 9.3.1996

Olkaamme siis äyrämöisiä

Kun presidentti Mauno Koivisto huhutikuussa 1990 ajatteli ääneen Ajankoh-
taisen kakkosen tv-lähetyksessä, hän käynnisti merkillisen tapahtumasarjan. Koivisto arveli, että inkeriläisiä voitaisiin kohdella Suomessa paluumuuttajina, kuten Ruotsista kotiin muuttavia sirkkoja ja paavoja.

Kun heimokansan laulumaita ei uskallettu vaatia takaisin, ajateltiin siis ottaa edes se kansa. Virkakoneisto unohtikin keskikoulun yhteiskuntaopin höpinät sääntöjen laatimisjärjestyksestä saman tien ja ryhtyi toteuttamaan Koiviston tv-ukaasia seuraavana päivänä.

Monet päättäjät ovat sitä ikäpolvea, joka muistaa ne 54 900 inkeriläistä, jotka palautettiin 1944–1945 Stalinin

huomaan. Ehkä omatunto kuiski päätökset. Aika moni päättäjän on viipurilaisen osakunnan poikia.

Suomen virkamies joutui saman tien sen perimmäisen kysymyksen äärelle, kuka on suomalainen. Ratkaiseeko jäsenyyden kieli, uskonto tai ehkä se maaperä, jolla ryhmä nyt tai jossain aiemmassa vaiheessa on asunut?

Jonkin viraston salaperäisissä uumeissa tuntematon virkamies asetti viivottimensa vuoteen 1617 eli Stolbovan rauhaan. Sen jälkeen Suomesta poistuneiden jälkeläiset ovat takaisin tullessaan paluumuuttajia. Asuinmaansa mukaan heitä on kutsuttu inkeriläisiksi, heimoltaan he ovat muun muassa savakkoja ja äyrämöisiä.

Pois pysykööt vatjalaiset ja inkerikot eli inkeröistä puhuvat inkeröiset eli isorit. He ovat ortodokseja ja tällä päätöksellä Karjalan »alkuperäisiä» asukkaita. Kuinka »alkuperäisiä» verrattuna omaan »alkuperäisyyteemme», on arkeologien selvitettävä.

Ei uskoisi, ettei siitä ole kauan, kun täällä tyrmisteltiin äänekkäästi Etelä-Afrikan rotuoikeudenkäyntejä.

Maailmankirjallisuus kalpenee, jos paluumuuttajaa vaaditaan matkustamaan ulkomaille passin hakuun. Niin näyttää inkeriläisille nyt käyneen.

Suurin ei-minkään-maan kansalaiseksi Suomeen jäänyt ryhmä on Viron inkeriläiset, jotka virolaisten silmissä ovat samaa sakkia kuin venäläiset. Tehtaankadun lähetystö on tarjoillut heille Venäjän passia, mutta useimmille se ei kelpaa. Taitavat pitää itseään suomalaisina, tai joka tapauksessa samana suhnasakkina.

Pekka Hakala
Näkökulma
Helsingin Sanomat 9.3.-96

KELTON SEURAKUNTA SAI UUDEN BUSSIN

Ystävyyss seurakuntalahjana Kelton seurakunnalle on luovutettu linja-auto. Bussia olivat vastaanottamassa piispa **Aarre Kuukauppi**, kuljettaja **Toivo Haimi** sekä **Sulo Jääskeläinen**. Bussi-idean isä, opettaja **Kari Korppi**, sekä Valkealan seurakunnan ystävyyss seurakuntatyöryhmän vetäjä, pastori **Pentti Smeds** olivat ojentamassa bussin avaimet.

Ajatus uuden linja-auton hankkimisesta syntyi puolitoista vuotta sitten kelttolaisen lapsiryhmän lähtiessä kotimatkalle Suomesta erittäin vanhalla bussillaan. Opettaja Korppi oli saattelemassa lapsia ja päätti auton lähtiessä täyteen pakattuna lapsilla ja vie misillä, että »kyllä nämä lapset ansaitsevat paremman bussin». Ja siitä idea lähti kehittymään. Valkealan seurakunta järjesti Kymen läänin alueella arpajaiset, jotka tuottivat n. 50 000 mk. Samanlainen summa saatiin Kirkon Ulkomaanavun kautta tapahtuneella keräyksellä. Kelton seurakunnan ystävyyss seurakunnat, Joutjärvi, Tohmajärvi ja Luumäki, tulivat myös lahjoituksillaan mukaan, ja lopputuloksena voitiin hankkia 150 000 mk:n arvoinen bussi, jonka kuntoon ja so pivuuteen Venäjän olosuhteisiin myös vastaanottajat olivat tyytyväisiä.

Kotimaa 19.4.96

M U I S T I L I S T A

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syysko-
kous

Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuu-
kausitilaisuus

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo
13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Lahden Seudun Inkeri-seura ry

09.09.1996 Kerhoilta klo 18.30

14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30

Paikka, Seurakuntakeskus

Turun seudun Inkeri-seura ry

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten ta-
lolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

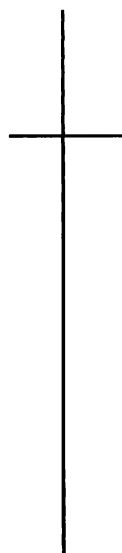
29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus
ja syyskokous

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunnia-
käynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

Lehden nro	Kaikki aineisto painossa	Valmis- tumis- päivä
9/96	12.08.1996	16.09.1996
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

Rakkaamme
Elina Rossi
o.s. Tarsalainen

s. 9.1.1920 Venjoki
k. 5.2.1995 Gävle

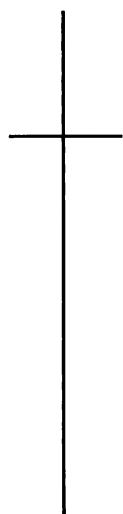
Kiitollisuudella muistellen
ja kaivaten
Leo
Elisabeth ja Per-Olof
Christofer
sisaret perheineen

*Me sidoimme seppeleen
muistoista
kauneimmista mitä meillä on.
Me tiedämme, ettei ne
koskaan kaihdu.
Meissä ne pysyvät ikuisesti.*

Aino Valtee
5.5.96 80 vuotta

Kiitos ikimuistoisista syntymäpäiväjuhlista ja
onnea tuleville vuosille toivovat

lapset perheineen

Rakas äitimme,
mummomme ja
iso-mummomme

**Olga
Niukkanen**
o.s. Ärttä

synt. 23.12.1905
Hietamäessä
kuoli 10.5.1996
Vähässäkyrössä

Kaipaamaan jäivät
lapset
lastenlapset perh.
lastenlastenlapset
sisar Narvassa
veli perh. Petroskoissa

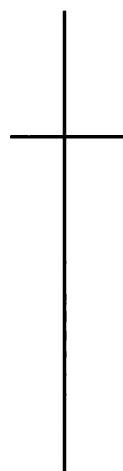
*Kun luojamme niittää kypsää viljaa
ja korjaa matkaajan väsyneen.
Kun sydän lämpeinen sammuu hiljaa
oisko aihetta muuhun kuin kiitokseen.*

Siunaus toimitettu 25.5.1996.
Kiitämme osanotosta.

Huomio!

Helsingissä asuvat paluumuuttajat, tervetuloa pelaamaan kyykkää, vanhaa inkeriläistä kansanurheilumuotoa, Helsingin Seurasaareen. Kyykkäpeli sopii kaikenikäisille. Harjoittelemme tiistaisin ja torstaisin klo 15–20, lauantaisin ja sunnuntaisin klo 10–15. Pelikentälle johtaa saaren päätie. Pelipaikka on juhlakentän vieressä meren rannalla.

Kaikki kyykänpeluusta kiinnostuneet voivat myös soittaa O. Toivokainen puh. 90-534 875

Rakkaamme

Helena Miina

s. 7.3.1906 Kasukka
k. 3.6.1996 Valkeakoski

Kaivaten ja rakkaudella
muistaen

Lyyli
Aino
Eino
muut omaiset ja ystävät

*Ajan parhaan
Hyvä Paimen ties,
pääsi lepoon
väsynyt matkamies.*

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA SUOMESTA

Inkeriaiheista kirjallisuutta

Anneli Asplund (toim.) Kansanlauluja Inkerinmaalta	100 mk
Arvo Survo Itku Inkerille	100 mk
Aapo Iho Hietajyvä	20 mk
Hellin Suominen Mooses Putron elämäkerta	15 mk
Ella Ojala Pitkä kotimatka	85 mk
Ella Ojala Suomi näkyy	110 mk
Ella Ojala Pelastunut albumi	130 mk
Ella Ojala Ensimmäinen kevät	100 mk
Aleksander Störögren Mutkainen tie vapauteen	60 mk
Erkki Tuuli Inkeriläisten vaellus	110 mk
Pertti Virtaranta Sananlaskuja ja arvoituksia	40 mk
Pekka Nevalainen Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla	150 mk
Pekka Nevalainen – Hannes Sihvo (toim.) Inkeri – historia, kansa kulttuuri	300 mk
Aapo Metiäinen Inkerin evankelisluterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu	40 mk
Saimi Tuukkanen Elämäni helminauha	30 mk
Kalevalaseuran vsk 69–70 Inkerin teillä	70 mk
Maria Luukan laulut ja loitsut	40 mk
Näin lauloi Larin Paraske	30 mk
Sydämessä kalevalainen kansa, kuvateos Nina ja Alpo Sailon tuotannosta	40 mk
E. Pärnänen Antti Kivekäs	100 mk

Lyyli Ronkonen Ilon ja itkun Inkeri (Katri Kukkosen elämäntarina)	100 mk
Albert Pettinen Lauluja sekakuorolle	35 mk
Inkeriaiheista musiikkia Äänitevyjä	
Inkerikuoro Nouse Inkeri ym.	15 mk
Lauri Santtu Murrejuttuja	15 mk
Kasetteja	
Arvo Survo Omalli maall	55 mk
Salli Iivarinen Savorina Kaukana kotini Inkeri	80 mk
Karttoja	
Inkerin kartta vuodelta 1933	70 mk
Inkerin kartta vuodelta 1849 (saksankielinen)	50 mk
Inkerin uusi kartta vuodelta 1992	60 mk
Kylä- ja tiekartta Keski-Inkeri vuodelta 1993	60 mk
Lippuja ja viirejä	
Inkerin pöytälippu (satiinia) + salko marmorijalustalla	100 mk
Inkerin pöytälippu (polyesteriä)	35 mk
Inkerin pöytälippu (satiinia)	60 mk
Salko marmorijalustalla	45 mk
Isännänviiri (Inkerin ristiviiri)	350 mk
Muuta	
Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk
Kortti	3 mk
Adressi	30 mk

Tilauksia ottaa vastaan

Annikki Kelo, Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkujat 1, 00610 Helsinki
Puh. (90) 793 796 ti klo 18.30–20.00
Postisiirtotili Hki 800012-306364

NUMERO 9
SYYSKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (09) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänpöytä 1,
00610 Helsinki
Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   * 500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (02) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50253 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpylänpöytä 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Katseet Laatokan-Karjalaan	3
Rauma hurmaa kaikki	4
Miten inkeriläisyys säilytetään? Vakavia kysymyksiä pohdittiin kesäjuhlilla	6
Ajat muuttuvat – inkeriläisyys säilyy	12
Välähdyksiä Ruotsininkeriläisten kesäjuhlilta Göteborgista	14
Terveisiä Keski-Aasiasta	16
Muistilista	18

Kannen kuva: Rauman Pyhän Ristin kirkko lie-
nee 1400-luvun puolivälistä ja valkea torni
vuodelta 1816. Fransiskaanimunkien kirkon edus-
talla kertoo rakentajista, fransiskaanimunkien
ta. Sisällä olevat kattomaalaukset ovat mo-
nen mielestä Suomen kauneimmat.

Katseet Laatokan-Karjalaan

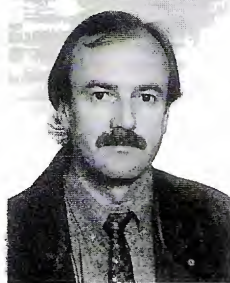
Viime kesänä tehtiin Suomen rajan itäpuolella ainutlaatuinen matka, jolle osallistui 45 Laatokan-Karjalan inkeriläisvanhusta. Heidän kohtalonaan oli aikanaan ollut karkoitus Inkeristä Siperiaan; he olivat kokeneet Leningradin piirityksen, kokoamisleirit ja monet karkotukset. Lopulta he saivat asettua Laatokan ja Äänisjärven väliselle alueelle. Näin heistä tuli Karjalan tasavallan asukkaita silloisessa Neuvostoliitossa. Lähes viiteenkymmeneen vuoteen he eivät olleet päässeet käymään synnyinseudullaan Inkerinmaalla. »Meit' on aina visottu sinne tänne. Omal' maal' ei ole lasettu.» Heinäkuussa unelma kuitenkin toteutui.

Retken taustalla oli Rautjärven seurakunnan Inkeri-projekti ja Eläkeliitto Suomesta; omalla panoksellaan mukana olivat myös Rauman kesäjuhlien osanottajat ja lehtemme toimitussihteerin syntymäpäiville kokoontuneet ystävät. Näiden tahojen tuella ja diakoni **Ulla Soikkelin** – jolle Ruotsin Inkeri-liitto myönsi tänä vuonna diplomin – johdolla tuo matka omille juurille toteutui. Apuna mukana oli Inkerin kirkkoon koulutettuja diakonia-avustajia, etupäässä lääkäreitä. Tarkemman kuvauksen retkestä antaa **Marja Mustakallio** seuraavassa Vies-tin numerossa. Yhden asian haluan

kuitenkin välittömästi nostaa esille matkaraportin kuultuani.

Karjalassa on esimerkiksi Sortavalan ja Pitkärantaan perustettu viime vuosina luterilaisia seurakuntia. Kirkkoina on tilapäisiä vuokrahuoneita, Pitkärannassa mm. entinen musiikkikoulun pieni puutalo, Sortavalassa taas vanhan palokunnantalon yläkerta. Kirkkoiksi tuskin kukaan suomalainen tai ruotsalainen niitä tunnistaisi. Jotenkuten on alttari saatu aikaan, jossaain Suomen peruskoulun ala-asteen uskontokirjan ohjeiden avulla. Joitain tuoleja on Suomesta saatu lahjaksi. Yksi retkellä mukana olleista kertoo: »Neljä vuotta sitten en olt' viel' Raa-mattuu käessäin pitänt.»

Kysymykseni on, eikö nyt olisi jo Laatokan-Karjalan vuoro. Inkerinmaalle on suomalaisten avustuksella viime vuosina noussut monia kirkkoja, ja siitä saamme yhdessä illoita. Mutta olisiko nyt aika kääntää katseet Laatokan-Karjalaan? Näyttää siltä, että siellä ollaan vasta lähtökuopissa. Nyt tarvitaan liikkeelle lähettäjiä.

Markku Pyysiäinen

Rauma hurmaa kaikki

»Ol niingon gotonas!» toivottaa 1442 perustettu Rauman kaupunki vieraat tervetulleeksi omalla »giälelläns». Sen lisäksi Raumalla puhutaan myös kirjakielen murretta, mutta vähemmän.

Yksi kesäjuhlien anti on se, että juhluvieras tutustuu aina uuteen ja erillaiseen kaupunkiin. Rauman seudun Inkeri-seura puheenjohtajansa **Viljo Suomalaisen** kera oli huolehtinut asiasta hyvin, sillä kesäjuhlien ohjelmaan kuului opastettu kierros Vanhan Rauman puutaloympäristössä. Se on yksi niistä kolmesta kohteesta, jotka Suomesta on hyväksytty Unescon Maailmanperintöluetteloon. Toiset ovat Petäjäveden kirkko ja Suomenlinna. Sopimuksella pyritään säilyttämään kansallisten kulttuuri- ja luonnonperintökohteiden arvokkain osa ihmiskunnan yhteisenä maailmanperintönä.

Vanha Rauma on ainutlaatuinen esimerkki pohjoismaisesta puukaupungista, joka on säilynyt kokonaisuutena. Siellä asuminen, työnteke ja sosiaalinen elämä yhdistyvät toimivaksi kokonaisuudeksi. Suurin osa alueen 600 rakennuksesta on yksityisomistuksessa. Siten Vanha Rauma ei ole pelkkä museoalue niin kuin esim. Turun Luostarinmäki.

»Ko vaa on ämm ja ämpäri.»

Kesäjuhlayleisön otti vastaan hartaushetkeen Pyhän Kolminaisuuden kir-

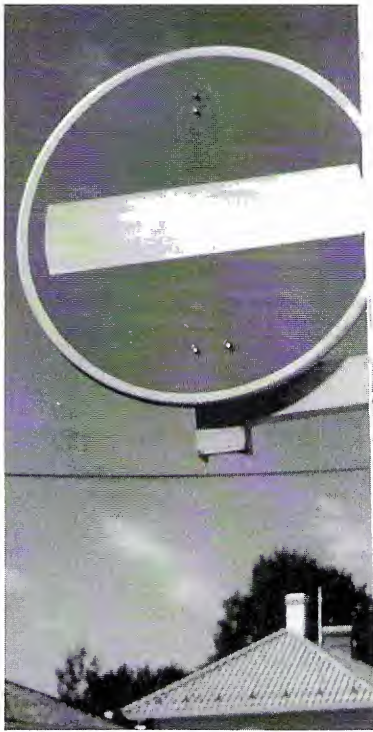
kon raunioilla pastori **Sirkka Virtanen**. Hän totesi, että inkeriläiset ovat tottuneet veisaamaan raunioilla. Nyt oltiin fransiskaanimunkkien Raumalle perustaman luostarin kirkon pyhälä maaperällä.

Sitten jakauduttiin ryhmiin, joita kaupunkioppaat vetivät sekä suomen että venäjän kielellä. Oman ryhmäni opas oli nimeltään **Lilja Lintu**, asiansa osaava niin kuin Rauman naiset yleensäkin. Hän kuljettaa ryhmää läpi Kitukrännin, joka 213 sentin levyisenä on Suomen kapein katu ja ollut kartalla jo 1600-luvulla. Vähäpoikkikadulla mahtuu jo sentään neljä ihmistä kulkemaan rinnakkain. Taloilla on hauskoja nimiä kuten Knapp ja Wähä-Rääpi. Rauman joki virtaa pahaisen ojan levyisenä. Museotalo Marela esittelee laivanvarustajan vauraan kodin uljaine kaakeliuuneineen. Merimiehen koti Kirsti-nimisessä talossa viereisellä kadulla on tietysti vaatimatompampi. Siinä umpipiha jakautuu kahtia ns. miespihaan ja karjapihaan. Portissa on ovisilmä, jotta tulija voidaan tunnistaa! Vanhassa Raumassa voisi kävellä kuinka kauan tahansa.

Raumalla luotetaan naisiin. Merenkulkijat toivat vaimonsa usein kaukaa, milloin Norjasta, milloin Hollannista.

Naisten varaan kaupunki jäi silloinkin, kun Kustaa Vaasa mahtikäskylään komensi Rauman miehet Helsinkiä rakentamaan vuonna 1550. Yhäkin naiset kuulema hoitavat Raumalla monet hommat, opettavat jopa miehetkin nypläämään pitsiä. Se kun on

niin helppoa, että mieskin osaa: pitää vain mennä »äärest viäre ja viärest ääre». Tuloksena on »muurimumua, levjää vinopyärää, mandelkoukua» ynnä muita pitsimalleja. Niitä voi käydä ihailmassa Rauman museossa, entisessä Raatihuoneessa ja tietenkin Pitsiviikoilla kaikkialla kaupungissa. Kalatorin kulmilla on pitsinnpylääjien paja, jossa voi katsoa, miten »helppoa» nyplääminen on.

Raumalaisia pitsejä nähtyään ei ihmettele Rauman naisten vaatimattomuutta, joka ilmenee sanonnassa »Tämne mnää vaa ole, vaik mua ain kehuta.»

Teksti ja kuvat: Marja Mustakallio

Kitukrännillä »kaikenlainen saastus ja tahraaminen on ankarasti kielletty 20 Smk:n sakon uhalla».

Puutaloalueen rakennukset somine koristelau-toituksineen ja huolellisesti korjattuine portteineen ovat satumaisen kauniita.

Miten inkeriläisyys säilytetään?

Vakavia kysymyksiä pohdittiin kesäjuhlilla

Vanhaan Raumaan tutustumisen jälkeen yleisö kokoontui lauantaina Rauman Kauppaoppilaitoksen saliin vakavien kysymysten ja antoisien esitysten ääreen. Rauman seudun Inkeri-seuran puheenjohtaja **Viljo Suomalainen** juonsi puheessaan juuri sen verran raumalaisia ja inkeriläisiä murpepiirteitä sekaisin, että se tuntui herkulliselta.

Kuorojen esitykset kevensivät tun-

nelmaa, joka painui hiiskahtamattoman hiljaiseksi, kun näytettiin video inkeriläisten muutosta Suomeen 1943. Se on siirretty vanhalta filminauhalla videokasetille, ja kun se heijastettiin suurelle kankaalle, saattoi jokainen aistia tunnelmat Kloogan leirillä ja myrskyävällä Suomenlahdella inkeriläisten siirtyessä Virossa Suomeen sodan jälkeen. Ehkäpä katsomossa istuikin vielä joku mukana olleista.

Inkerikuoro antaa taustatukea yhteislaululle. Edessä pastori Seppo Sattilainen, teol. tri Markku Pyysiäinen vaimonsa Liisan kanssa, Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja Keijo Korkka, khra Aulis Karen ja prof. Jouko Sihvo.

Tervehdyksiä esittivät mm. kirjailija **Ella Ojala** Tampereelta, **Mari Kunttu** Tallinnasta, **Inkeri Peterson** Ruotsista ja **Vladimir Kokko** Inkerin liitosta.

Sunnuntaiaamuna inkeriläiset kokoontuivat vanhaan keskiajalta peräisin olevaan Pyhän ristin kirkkoon. Kirkkokäsikirjassa jumalanpalveluksen teemaksi oli annettu juhlan luonteeseen hyvin sopiva otsikko »Rakkauden laki». Inkeriläisten tämän vuosisadan historian valossa epistolan kuuleminen alttarilta sai aivan uutta syvyyttä: »Älkää maksako kenellekään pahaa pahalla, vaan pyrkikää siihen,

Juhlavieraiden vanhimma päästä sanoo olevansa 86-vuotias Katri Savolainen, joka on kotolsin Hietamäen seurakunnasta Inkeristä. Neljä vuotta sitten hän tuli Virossa Suomeen ja pitää Suomea kaikkien taisteluiden jälkeen maanpäällisenä paratiisina. Hän pyytää sanomaan kiitokset koko Suomen kansalle.

mikä on hyvää kaikkien silmissä. Jos mahdollista ja mikäli teistä riippuu, eläkää rauhassa kaikkien kanssa. Älkää ottako oikeutta omiin käsiinne, rakkaat ystävät, vaan antakaa Jumalan osoittaa vihansa... Älä anna pahan voittaa itseäsi, vaan voita sinä paha hyvällä.» (Room 12:17–21) Rauman kappalainen **Seppo Sattilainen** kertoi saarnassaan oman isänsä valintoista Inkerinmaan vaikeina vuosina.

»Ol niingon gotonas!»

Päiväjuhlien juontajana toimi pastori Seppo Sattilainen. Hänenkin taustaan- sa kuuluu raskaita kokemuksia: isä pakeni Raumalta Ulappa-nimisellä kalastaja-aluksella Ruotsiin. Alus haaksirikkoutui, mutta isä selviytyi.

Rauman seudun Inkeri-seuran puheenjohtaja Viljo Suomalainen puhuu sujuvasti sekä Rauman giält että kirjakielen murretta. Juhlapuvun viimeistelee aidolla nyplätyllä pitsillä reunistettu taskuliina. Puheenjohtaja ei ole kuitenkaan itse nyplännyt sen pitsiä, vaikka nypläys on Raumalla miestenkin harrastus.

Rauman inkeriläiset toimivat yhdistyksessään seurakunnan tuella hyvin. Jäseniä on nyt n. 120, sillä Raumalle on pari vuotta sitten tullut aikaisemmin saapuneiden inkeriläisten lisäksi runsaasti paluumuuttajia.

Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja **Keijo Korkka** sanoi jämäkästi: »Inkerin asiaa on vietävä eteenpäin rauhallisesti ja heimotyötä tehtävä turhia höpsemättä. Tämänhetkiset (n. 16.000–17.000) paluumuuttajavirrat aiheuttavat pohtimista. Mikä on oleva Inkerin tulevaisuus? Ei sitä voi tietää. On vain tehtävä työtä.

En lakkaa kiittämästä Inkerin äitejä, jotka ovat virsikirjaa lehteillen säilyttäneet suomalaisuuden Inkerissä. S.J. Laurikkalan suuri ja jalo työ on myös pidettävä mielessä. Kyllä se siitä», totesi Korkka puheensa lopuksi.

Juhlaesitelmän piti teol. tri, profes-

Toini Podekrat ja Hilikka Nikkola ovat paluumuuttajia.

»Mitä niitä penikkoi linnaan (= Pietariin) viedään», sanottiin lapsena Lyysmäessä, kun ei päästy aikuisten mukaan isoon kaupunkiin. Inkerin karfan äärellä tuutarilainen Tyyne Nurmi Laitilasta, venjokelainen Hilikka Kopponen ja järvisaarelainen Tyyne Laiho Turusta.

sori **Jouko Sihvo**. Julkaisemme esitelmän kahdessa osassa seuraavissa numeroissa.

Puheenjohtaja Keijo Korkka ja sihteeri **Anne Tuohimäki** ojensivat Inkeriläisten sivistyssäätiön myöntämät ansiomerkit **Raija Juvoselle** ja **Seija Lambergille**, jotka ovat toimineet aktiivisesti Villa Inkeri -yhdistyksessä.

Ruotsin Inkeri-liiton diplomin saivat **Ulla Soikkeli** Imatralta, **Soili Uronen** Hyvinkäältä ja **Mari Kunttu** Tallinnasta. **Viktor Kainelainen** ja

Inkeri Peterson ojensivat ne.

Rauman seurakunnan tervehdyksen esitti kirkkoherra **Aulis Karen**.

Fikuleerin tyttöjen ja poikien tansesitys toi nuoruuden iloa juhlaan, jossa oli käsitelty vakavia asioita.

Nouse Inkeri -hymnin ja Maamme-laulun jälkeen oli aika erota ja suunnitella tapaamisia viimeistään ensi kesän juhlilla, jotka pidetään Lahdessa.

Teksti ja kuvat Marja Mustakallio

Kuka voisi vastustaa Fikuleerin feresiasuisten pikkutyttöjen säteilyä?

Paluumuuttajien kuoro Helsingistä esiintyi kahteen kertaan Elina Pavlovan johdolla.

Paluumuuttajat ovat perustaneet kuoron myös Tampereelle. Kuoroa johtaa Viena Tilhus, joka on myös säveltänyt Paluumuuttajien laulun Lyyli Ronkosen sanoihin.

»Pakon edessä»

Tiivistelmä pastori Seppo Sattilaisen saarnasta Raumalla 14.7.1996 (Matt. 5:20–26)

Pakon edessä hän sotaan lähti. Rivimiehelle kun ei juuri vaihtoehtoja tällaisissa tapauksissa tarjota. Tai sitten se vaihtoehto on vielä kolkkompi. Niinpä hän astui ruotuun alempana upseerina.

Vielä suuremman pakon edessä hän joutui havaitsemaan, kuinka oma joukko-osasto ympäriltä tuhoutui pieneksi, ennen kuin joutui saksalaisten vangiksi. Kotiseudut olivat tuhotut, ja taustalla hämmöittävä Leningrad oli piiritetty.

Pakko saneli myös seuraavan vallinnan. Kun ohimolle laitettiin pistooli ja kysyttiin, ryhtyykö hän tulkiksi, niin oli turha luulla, etteikö silloin olisi ollut tosi kyseessä. Saksalaiset tarvitsivat suomen-, venäjän- ja saksankielentaitoisia ihmisiä, ja heidän värväyssysteeminsä oli tehokas.

Pakon edessä tulkiksi suostuminen tarkoitti samalla myös maanpetosta Neuvostoliiton suuntaan. Sen tiesivät saksalaiset ja kohtelivat häntä myös sen mukaan. Eipä ihme, että hän pakeni sotavankileiriltä ja pääsi Suomen puolelle.

Pakon edessä hän värväytyi Suomen armeijaan. Hän käänsi aseensa entistä kotimaataan vastaan. Suomalaisen viralliset lupaukset olivat kylä hyvät, mutta käytännön kohtelu ei ollut samanlaista. Porkkanana oli Suomen kansalaisuus ja vapaa asumisoikeus missä halusi, mutta käytännön tasolla suomalainen upseeristo saattoi rääkätä miehiä kovastikin. Ei ollut mikään ihme, että taisteluolosuhteissa pahin julmuri katosi salaperäi-

sesti. Vihje ymmärrettiin ja heimoveljien annettiin loppusodan olla rauhassa.

Kun rauha tehtiin, oli taas tehtävä pakon edessä ratkaisuja. Maanpetturin ei ollut menemistä rauhanehtojen mukaan Neuvostoliiton puolelle. Kohdalo olisi sinetöity jo heti rajan takana.

Hän pakeni monien tuhansien muiden lailla Ruotsiin – pakon edessä. Uusi elämä alkoi siellä aivan alusta. Kaikki oli mennyt – omaisuus vaatteita myöten, suku ja perhe. Pöytä oli tyhjä, mutta mieli ei ollut.

Kukaan ei tullut häneltä pyytelemään anteeksi. Ei ollut myöskään ketään, jolle olisi antanut anteeksi. Vastakkain olivat olleet heikko yksilö ja vahvat kasvottomat valtiot, jotka heittelivät yksilöitä kuin hansikkaita.

Hän inhosi elämänsä loppuun asti sotaa. Hän suhtautui hyvin epäluuloisesti poliitikkoihin. Hän ei pyydellyt sodan aikaisia tekemisiään anteeksi keneltäkään ihmiseltä. Jumalalta sen sijaan hän anoi anteeksiantoa ja rauhaa sieluunsa. Sitä hänelle sitten jonkin verran suotiin. Se riitti hänelle. Elämänsä loppupuolella hän sitten luottikin Jumalaansa enemmän kuin ihmisiin. Hän kuoli luottaen hyvään ja vapaaseen isänmaahan taivasten valtakunnassa, koska muut isänmaat Ruotsia lukuun ottamatta olivat kohdelleet häntä kaltoin.

– –

Jeesuksen opetus ja inkeriläismiehen – isäni – elämäntarina ovat jyrkässä ristiriidassa keskenään. Mies teki varmaan kaikki, mistä Jeesus kielsi. Ei minusta silti ole hänen tuomit-sijakseen.

Normaalioloissa on valmiuksia sekä pyytää että saada anteeksi. Mielenrauhaa ja tasapainoa kaipaa jokainen ih-

Ruotsista saapuvat juhlille Inkeri Peterson (olkealla) ja Toivo Jääskeläinen ystävineen, Tallinnasta Mari Kunttu (toinen oikealta).

minen. Normaalioloissa on luonnollista elää itse rauhassa ja antaa toisten tehdä samoin. On suuri asia, kun sekä yhteiskunta että sen ihmiset elävät rauhassa. Nämä ovat mielestäni sellaisia itsestään selvyksiä, ettei niihin tarvitse kiinnittää nyt sen suurem-

paa huomiota. Em. asioiden murtuminen saattaa elämän pahimmillaan esimerkkimme kaltaisiin tilanteisiin.

Jokainen ymmärtää siis sen siunauksen, mitä seuraa, kun ihmiset pyrkivät elämään rauhallisesti keskenään. Ja esimerkkimme osoitti selvästi, mitä tapahtuu, kun pahuus pääsee vallalle suurten organisaatioiden – kuten valtioiden – kautta. Onnettomuus laajenee pahimmillaan kosemaan kansoja, maita ja maanosia.

»Käy sopimassa veljesi kanssa!» kehoitti Jeesus. Tähän me joudumme vähän väliä palaamaan elämässämme niin yksilöinä kuin ihmisyyhteyksinäkin. Ja jokainen uusi sovinto aukaisee ainakin hetkeksi entistä valoisamman elämänpolun kulkea.

Ajat muuttuvat – inkeriläisyys säilyy

Rauman kesäjuhlilla Pyhän Kolminaisuuden kirkon raunioilla luokseni tuli iloinen naishenkilö, halasi lämpimästi ja esittäytyy **Inkeri Petersoniksi**, Ruotsin Inkeri-liiton sihteeriksi. Ennen Raumalle saapumistaan hän oli ollut Turussa tutkimassa S.J. Laurik-

kalan arkistoa. Kävelykierroksella Vanhan Rauman kapeilla kujilla oli aika jutella kuulumisia.

Göteborgin kesäjuhlia (1.–2.6.1996) suunniteltaessa oli erityisesti otettu huomioon se, etteivät nuoret pysy toiminnessa mukana, elleivät varttu-

neemmat anna tilaa muutokselle. Ensimmäiset Ruotsiin muuttaneet inkeriläiset ovat jo väistymässä, heidän lapsensa osaavat vielä ehkä suomea, mutta uusi sukupolvi vaatii ruotsin kielen käyttöä kaikessa toiminnassa. Kesäjuhlien ohjelmaan oli otettu esim. perinteisten poppiotteluiden rinnalle salibandy (sähly), mutta vielä ei joukkueita siihen ilmoittautunut. Pub-ilta ja erilaiset työpajat mahtuivat juhlien ohjelmaan siinä missä seurat ja kuorotkin.

Kolmen kuoron ja taitavien soittajien esiintyminen Vasa-kirkossa oli kuitenkin yksi juhlien kohokohdista. Valitettavasti tähän merkittävään konserttiin ei tullut tarpeeksi yleisöä, joten aiomme uusia sen talvikaudella, kertoo Inkeri Peterson.

Tämän päivän Inkeri-työtä Ruotsissa leimaa myös se, että yhteyksien pitäminen Inkerinmaalle ja Karjalaan on paljon helpottunut entisestään. Kuorot, tanssiryhmät ja yksityiset ihmiset

pääsevät entistä vaivattomammin matkustamaan Ruotsiin, joten kulttuurivaihto on entistä monipuolisempaa. Tästä yksi esimerkki oli juhlien yhteydessä avattu inkeriläistaiteilijoiden näyttely.

Myös Inkerin kirkon piispa **Aarre Kuukauppi** ja pääsihteeri **Isto Pihkala** vierailivat Göteborgin juhlilla. Kumpikin piti tulevaisuudenuskoa henkivän puheen ja korosti jatkuvan yhteistyön merkitystä Ruotsin ja Inkerin kirkon välillä. Valitettavasti Pietarin Pyhän Katariinan ruotsalaisessa seurakunnassa on liian vähän jäseniä, että voitaisiin ajatella kirkon restauroinnin rahoittamista Ruotsista käsin.

Todella hyvänä ideana pidän työpajoja, jotka oli myös otettu ohjelmaan, Inkeri Peterson sanoo. Niissä oli tarjolla nuorille ohjausta piirakan-teossa yhtä hyvin kuin taiteellisissa aktiviteeteissa. Mutta osanottajia oli valitettavan vähän. Ehkäpä tämän-tyyppinen toiminta saa kuitenkin vastedes jalansijaa, kunhan oikea kohde-ryhmä löytyy. Aina kannattaa yrittää.

Muutoksista huolimatta haluamme kuitenkin säilyttää inkeriläisiä perinteitä. Yksi niistä on se, että kesäjuhlat pidetään juhannuksena, niin kuin Inkerinmaalla oli ennen tapana. Nyt ne on vain siirretty kesäkuun alkuun, etteivät kahdet tärkeät juhlat sattuisi päällekkäin, kun Inkerissäkin voidaan järjestää juhlia.

Mutta ensi vuonna on juhluvuosi. On aika pitää 50. kesäjuhlat, ja ne ovatkin oikein kolmipäiväiset. Järjestäjänä on Boråsin Inkeri-kerho, joka aloitti juhlaperinteen Ruotsin inkeriläisistä ensimmäisenä. Tervetuloa siis suurin joukoin Boråsiin juhannuksen aikaan 1997, toivotti Inkeri Peterson.

Haastattelu ja kuva: Marja Mustakallio

Välähdyksiä Ruotsininkeriläisten

Tervetulleet vieraat Petroskoista, Inkeri-kuoro. Lisäksi saatiin nähdä myös Toive-yhtyeen kansantanssi- ja soittoesityksiä.

Paikallisten kerhojen ryhmät viihdyttivät juhlakansaa. Tässä on vuorossa Gävlen lauluryhmä.

kesäjuhlilta Göteborgista

Tärkeitä vieraita Inkerinmaalta olivat mm. Hatsinan seurakunnan johtaja Alvina Minajeva (vasemmalla). Keskellä piispa Aarre Kuukauppi ja pääsihteeri Isto Pihkaia.

GSIK:n voittolisa poppijoukkue (vasemmalta) Aili Paakkonen, Elviira Paakkonen, Kaarina Hippeläinen ja Maria Korkka.

Terveisiä Keski-Aasiasta

Toukokuun alussa Suomen Pen Club järjesti matkan Keski-Aasiaan: Kirgisiaan, Uzbekistaniin ja Kazakhstaniin. Matkan tarkoituksena oli kyseisten maiden kirjailijoiden sananvapauden tutkiminen. Lähdin matkalle mukaan, vaikka tiesin ettei siitä tulisi helppoa. Noilla seuduilla oli moni omaisemme kuollut 30-luvun alussa, kun inkerin-suomalaisia siirrettiin kauas raskaisiin olosuhteisiin.

Matkan varrella näimme vihreitä puuvillapeltoja, joita oli ennen kasteltu Aral-järvestä johdetuilla avonaisilla sementtiputkilla. Nyt putket pysyivät tyhjinä Aral-järven kuivuttua.

Tästä Keski-Aasian tragediasta on vaiettu vuosia, kuten niin monesta muustakin Neuvostovallan aikaisesta ongelmasta. Matkustaessamme pitkin Silkkitietä näimme myös loputtomasti valkoisina kukkivia omena- ja kirsikkapuita. Punaiset, villit unikkopellot värittivät maisemaa ja kaukana siinsivät Pamirin lumihuippuiset vuorijonot.

Kirgisialaiset ovat olleet aikoinaan vaeltavaa jurttakansaa, ja Kirgisia on näistä valtioista köyhin. Pääkaupungissa Biskekissä vierailimme kansallismuseossa, jossa meille kerrottiin maan vaiheikkaasta menneisyydestä.

Kirgisian pääkaupungin, Biskekin basaareissa on nykyään tavaraa, mutta riittävätkö rahat?

Kuulimme Kirgisian kansalliseepoksen Manas-tarinoita, joita on kerrottu jo 1000 vuotta eKr. Eräs Kirgisian historian mielenkiintoisimmista henkilöistä oli muistinero **Seidyje Moldokeva**, jota voisi kutsua maan **Larin Paraskeksi**.

Uzbekistanin pääkaupungissa Tashkentissa näimme kansan sankarihahmon Timur Lenkin patsaan, joka oli sijoitettu keskeisimmälle paikalle. Aikaisemmin samassa paikassa olivat seisoneet niin tsaari Nikolain kuin Marxin, Leninin ja Stalininkin patsaat.

Kaikki nämä kansat on aikoinaan pakotettu käyttämään kyrillisiä kirjaimia,

vaikka ne eivät vastaakaan kaikkia niiden kielten äänteitä. Kazakhs-tanin varapääministeri **Ismangali Tasmangabetovin** mukaan venäjän kielellä oli ennen tultava toimeen, mutta nyt on vihdoinkin voitu ottaa myös äidinkieli käyttöön.

Kaikilla kolmella kansalla on rikas oma kulttuurinsa, mikä on paljolti juuri oman äidinkielen ansiota. Olin halunnut tutkia, oliko näillä alueilla enää jäljellä inkerinsuomalaista kulttuuria. Tällä matkalla aikani ei kuitenkaan siihen riittänyt.

Ella Ojala

Hyvät inkeriläiset kautta maan!

Me salolaiset inkeriläiset olemme järjestämässä yhteistä tapaamista Muurlan Evankeliselle opistolle 26.10.–27.10.1996. Opisto sijaitsee lähellä Saloa. Opistolla on mahdollisuus myös yöpyä ja ruokailla.

Ensimmäinen päivä on omistettu inkeriläisen kulttuurin esiin tuomiseen, ja toinen päivä on hengellinen päivä. Kaikki, jotka haluavat, voivat osallistua näille päiville, ja olisimme iloisia, jos joku tulisi vieraaksemme.

Tilaisuus alkaa lauantaina 26.10.1996 kello 16.00, ja tarkoitus on jatkaa aivan puoleen yöhön asti erilaisen ohjelman merkeissä.

Sunnuntaina aloitamme jumalanpalveluksella Muurlan kirkossa. Päiväjuhlassa eli seuroissa mukana on kirkkoherra **Kauko Sainio** sekä Muurlan opiston rehtori **Pirjo Möller**.

Ilmoitamme tarkemmin ohjelmastamme lokakuun numerossa. Myös te, hyvät inkeriläiset muualta Suomesta, voitte esittää ohjelmaa näiden päivien aikana.

Tarkemmin voitte tiedustella asiasta iltaisin meiltä. **Nelli Zelenska-ja** puh. 02-733 5697 ja **Irma Leltonen** puh. 02-736 5731.

Olkaa hyvä ja tehkää meidät iloisiksi ja tulkaa meidän juhlaamme!

MUISTILISTA

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Syyskuussa 22.9.1996 klo 14 syyskokous

Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuukausitilaisuus

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Lahden Seudun Inkeri-seura ry

14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30

Paikka, Seurakuntakeskus

Turun seudun Inkeri-seura ry

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

29. 09. 1996 Mikkelinpäivän tilaisuus ja syyskokous

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunniakäynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

Lehden nro	Kaikki aineisto painossa	Valmistuspäivä
10/96	09.09.1996	14.10.1996
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

Seukkoseura

Seukot Inkerikodissa

10.10.96 kello 13.00

14.11.96 kello 13.00

12.12.96 kello 13.00 Seukkoseuran pikkujoulu. Tervetuloa!

Kyykkää

Inkeriläisten kesäjuhlat Raumalla 13.-14.7.96.

Tulokset

Naiset, henkilökohtainen peli

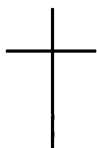
1. Leena Jousimo	Turku	-1
2. Laimi Hyytiäinen		-2
3. Hilkkä Nikkola	Helsinki	-11
4. Maija Halenius		-47

Miehet, joukkuepelit

1. Turun inkeriläiset
2. Rauman koivistolaiset
3. Karjalan Sivistysseura
4. Helsingin inkeriläiset
5. Eskilstuna Poppiklub

Heimo-ottelu Karjalaiset-Inkeriläiset

1. Inkeriläiset
2. Karjalaiset

Rakkaamme

Hertta Susi Eriksson

o.s. Tarsalainen

s. 5.11.1914 Venjoki

k. 31.8.1993 Gävle

Elina Rossi

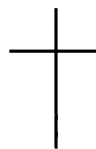
o.s. Tarsalainen

s. 4.1.1920 Venjoki

k. 5.2.1995 Gävle

Syvästi kaivaten ja
kiitollisuudella muistaen
lapset
lapsenlapset
sisaret

*Me sidomme seppeleet
muistoista kauneimmista,
mitä meillä on.
Me tiedämme, ettei
ne koskaan kaihdu.
Meissä ne pysyy ainaisesti.*

Rakkaamme

Elma Marjatta

KAKKO

s. 13.11.1945

k. 1.6.1996

Rakkaudella muistaen
Toivo ja Liisa,
Iisakki,
Pekka, Timo, Merja ja
Jouko perheineen,
ystävät sekä työtoverit

*Pohjaton tyyni hyvyys
laineillansa mun kantaa,
kaikelle muodoin ilmenevälle
rakkaushohtoa taivaankirkasta antaa.
Yhtä vain pyydän:
Aurinkovirta kun minut
jälleen rannalle heittää,
ihana varmuus sieluuni painautunut
alati kuiskaa: harha vain totuutta peittää..*

Suomen Inkeri-liiton syyskokous

Sääntöjen määräämä syyskokous pidetään sunnuntaina
24.11.1996 alkaen kello 14 Karjalatalon Inkerikodissa
Käpyläнкуja 1.

Hallitus

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA RUOTSISTA

Frimärksserie	75 kr	Miettinen: Inkeriläiset maaton kansa	75 kr
Bordslagga	60 kr	Sihvo: Inkerinmaalla	75 kr
Nouse Inkeri, grammatonskiva	25 kr	Kolomainen: Inkerin toisinajattelijat	25 kr
Lauri Santtu, grammatonskiva	25 kr	Survo: Neljäs tuuli	50 kr
Arvo Survo: Omal' maal', kassett	50 kr	Survo: Itku Inkerille	130 kr
Laula kaikki maa, kassett, Råda	35 kr	Ronkonen: Laps Inkerin	100 kr
Karta, von Köppen	50 kr	Nevalainen: Inkeriläinen siirtoväki	100 kr
Vykort, Haparanda, tackplatta	1 kr	Mesiäinen: Maria Kajavan pitkä taival	110 kr
Vykort, Örebro, minnessten	1 kr	Virtaranta: Inkeriläisiä sananlaskuja	70 kr
Vykort, flicka i Tuutaridräkt	2,50 kr	Mooses Putron elämäkerta	30 kr
Kavajnál, vapen	10 kr	lho: Hietajyvä	40 kr
Gratulationskort, stort	10 kr	Alexander Störgren: Mutkainen tie vapauteen	150 kr
Gratulationskort, litet	10 kr	Adressi	40 kr
Klistermärke, Ingermanland + Estland	5 kr	Kavajnál Ingermanlands flagga	20 kr
Klistermärke, Ingermanlands vapen	5 kr	Metiäinen: Inkerin ev.lut. kirkon 350-v.	50 kr
Tuuli: Inkeriläisten vaellus	75 kr	Tarra, Inkerin lippu	5 kr
Isien Usko, muistojulkaisu	10 kr	Randefelt: Inkeri, Tiekartta	100 kr
Kemppi: Fenno-Ingrian lauluja	5 kr	Randefelt: Keski-Inkeri, Kartta	100 kr
Hammarström: Ingermanländarna som tydde till Sverige	15 kr	Miettinen: Kohtalontie	150 kr
Folkesten: Ingermanländare i Västerås	25 kr	Zahharov: Ikuinen kulkuri, Kassett	80 kr
Lilja – tlyktingflickan från Ingermanland	30 kr	T-paita	100 kr
Himiläinen: Främmande tosterland	50 kr	Inkerin ristiviiri	450 kr
Hiiva: Förvisningen	50 kr		
Monahof: Tillflykten	75 kr	Tilauksia ottaa vastaan	
Ojala: Pitkä kotimatka	75 kr	Armas Paakkonen	
Ojala: Suomi näkyy	75 kr	Tingsgatan 35	
Kuortti: Kirkossa, keskitysleirillä	75 kr	50253 Borås	
Kuortti: Veljeni sotavangit	75 kr	puh. ja FAX 033-101 988	
		Postisiirtotili 626047-5	

NUMERO 10
LOKAKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (09) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpyläнкуja 1,
00610 Helsinki
Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   " 500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (02) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50253 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpyläнкуja 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Sanat auttavat selviytymään	3
Laatokan-Karjalan inkeriläisvanhukset kesäretkellä omal' maal'	4
Inkeriläisten uskonto kommunismin puristuksessa vuosina 1938-1991	11
Aitovieriltä	16
Muistohetki S. J. Laurikkalan haudalla	17
Runoja	18
Muistilista	19

Kannen kuva: Jukin Haapakankaan kirkko vihittiin syyskuussa. Suomalaisen arkkitehdin Aarno Viltasen piirtämä honkarakennus on todella kodikas ja kutsuva.
Kuva: Marja Mustakallio

Sanat auttavat selviytymään

Kansanrunous pohjautuu elämän koviin kokemuksiin. Runonlaulanta on ollut meille itäisen ja läntisen kulttuuripiirin puseruksissa eläneille suomalaisille keino hallita arkista, ankaraa elämää. Tutkija **Katja Hyry** kertoo Yliopisto-lehdessä (12/96) Vienan Karjalassa, Tuoppajärven rannalla asuvasta **Stepanie**-mummosta, joka kirjoitustaidottomana oli oppinut selviytymään juuri sanojen avulla. Tämä Helsingin yliopiston julkaisema lehti on muuten nykyisin harvinaisen monipuolinen aikakauslehti; kuka tahansa voi myös tilata sen kotiinsa riippumatta siitä, opiskeleeko tai työskenteleekö yliopistossa.

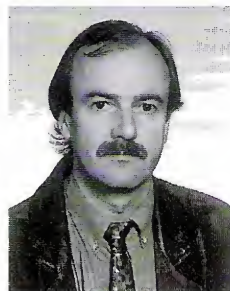
Katja Hyry kohtasi Stepanien tutkimusmatkallaan Vienassa viisi vuotta sitten. Tässä mummossa tuntui ruumiillistuvan koko mennyt rajantakainen maailma ja sen raskaat vaiheet. Ja kuitenkin tässä tietäjämummossa kukki kaiken jälkeen harvinainen elämänilo. Hyryn mukaan Stepanie oli hallinnut omaa ahdasta elämänpäiiriään kulttuurin ja erityisesti sitä ilmentävien sanojen avulla. Hän kulki näin **Larin Parasken** jälkiä. Stepanien voima oli sanoissa. »Hän paransi, synnytti ja selvisi sanoilla, sanojen avulla.» Muisti korvasi kirjoitustaidottomuuden. Stepanie oli kuin elävä kansanrunouden arkisto.

Myös Inkeriläisten viestin toimituksessa olemme huomanneet, kuinka

tärkeää monille lukijoillemme on omien elämänvaiheitten pukeminen sanoiksi, runoilu. Harvoin se kohoaa taiteeksi, mutta sen merkitys onkin muualla: sanojen avulla kirjoitetaan omaa elämänhistoriaa. Näin ne auttavat jaksamaan. Sanojen avulla hallitaan Stepanien tavoin arjen olosuhteita. »Sanat auttavat selviytymään (Katja Hyry).» Siksi niitä kannattaa käyttää.

On muuten merkillistä, millainen voima ja sitkeys piilee monissa Stepanien kaltaisissa vanhoissa naisissa. Heihin viittasi myös kalastaja **Pentti Linkola** loppukesällä Suomen Kuvalehdessä. Omien rajantakaisten kokemustensa perusteella hän väitti, että juuri naisten – ei miesten – varassa on yhteinen tulevaisuutemme. Se on Stepanien kaltaisten sitkeiden mummojen harteilla. Inkeriläisten tämän vuosisadan kokemukset viittaavat ainakin tähän suuntaan.

Markku Pyysläinen

»Ihme, ihme on ett Jumala anto tällaset ajat.»

Laatokan-Karjalan inkeriläisvanhukset kesäretkellä omal' maal'

Kaikkia heitä oli *visottu* sinne tänne. Ei ollut *lasettu* takaisin omalle maalle. Eri puolilla Inkeriä syntyneet, Siperiat, Kloogan leirit, Suomeen siirrot ja palautukset kokeneet vanhukset olivat lopulta asettuneet Karjalan tasavaltaan. Sinne he olivat kotinsa ja kasvitarhansa perustaneet, siellä lapsensa kasvattaneet ja *vunukoistaan* iloinneet. Juuri kukaan heistä ei ollut päässyt käymään Inkerinmaalla. Kai-puu sinne oli kaihtanut mieltä neljäkymmentä vuotta tai enemmänkin.

Mutta uusi aika oli vihdoin koittanut. Oli käyty seurakuntia *perustelemaan*, ja niissä pidetty jo kaksi diakoniatyön kurssia, niin että oli hyviä vapaaehtoistyöntekijöitä, jotka lähtivät avuksi. Kurssien opettaja **Ulla Soikkeli** tilasi bussin ja kokosi Sortavalasta, Pitkärannasta ja Salmin Mii-nalan kylästä vanhukset, jotka halusivat päästä näkemään Inkerinmaan uusia kirkkoja ja palvelutaloja. Koleh-teja oli kerätty Suomen puolella, Eläkelii-tto oli luvannut maksaa osan, jos jää uupumaan. »Jumala siunatkoon Suomen kansaa, kun tämmösen meil-le järjesti», huokailtiin bussissa.

»Kons tulet uuvestaan? Älä unhota meitä»

Vanhusten yksinäisyys on Karjalan niin kuin usein Inkerinkin kylissä viil-tävää. »Minulla ei ole ketään», saattaa sanoa mummo, jonka työikäiset lap-set ja kaikki nuoremmat sukulaiset ovat voineet esim. muuttaa Suomeen. Olemattoman pienellä eläkkeellään he koettavat tulla toimeen viljellen tarhaansa, jota pitää *kavattaa, ettei käy harventajia*.

Kun imatralainen Ulla Soikkeli vuonna 1992 ensi kerran kävi Inke-rissä katsomassa, miten Suomesta lä-hetettyjä avustuspaketteja jaettiin ko-teihin, hän jäi koukkuun. Oli otetta-va haasteet vastaan ja tultava uudes-taan. Oli ryhdyttävä käynnistämään diakonia-avustajien koulutusta. Paket-tien jakaminen bussin ovelta niille hyväkuntoisille, jotka jaksoivat tulla käsi ojossa kirkon pihaan, ei tuntu-nut järkevältä. Avun pitäisi mennä etäisimpiinkin kyliin niille vanhuksil-le, jotka eivät kirkolle pääse.

Suomessa oli Eläkelii-tolla samanta-paisia suunnitelmia. Inkerin kirkko

Ulla Soikkeli ei »unhottant» Miinalan Tanjaa, jolle oli luvannut käydä kertomassa matkasta.

käynnisti työntekijöiden koulutusta. Resurssit ja tarve loksahivat kohdalleen, ja ensimmäinen diakoniatyön kurssi pidettiin Keltossa viime vuonna. Toinen kurssi päätettiin pitää Pitkärannassa. Osanottajiksi tuli sekä miehiä että naisia, lääkäreitä, insinöörejä jne. Innostus oli suuri.

Ensimmäinen harjoittelu tämänvuotisen kurssin jälkeen oli saatu Ruskealan leirillä. Nyt työntekijät pääsivät pitämään huolta bussimatkan vanhuksesta. Ja tarpeen se huolenpito olikin: Hatsinaan päästyä yksi vanhuksista sai sydänoireita, mutta **Nadjan** ja **Rimman** asiantunteva apu auttoi häntä jatkamaan. **Leili**, **Irma** ja **Nelli** osasivat myös hyvin soveltaa kurssilla opittua. Vanhukset saivat istua val-

miiseen pöytään, ja höyryävät lautaset ilmestyivät majapaikoissa eteen kuin itsestään.

Pitkärannan kirkko on pieni, sininen talo. Kuvassa ovat keväällä pidetyn diakonia-avustajakurssin osanottajat ja opettajat, keskellä pilspa Aarre Kuukauppi.

Ilman Nellin, Rimman, Leilin, Irman ja Nadjan apua eivät vanhukset olisi tohtineet pitkälle retkelle lähteä. Ulla Soikkeli (olk.) on tyytyväinen kurssilaisiinsa.

Kuka uskoisi tätä rakennusta kirkoksi? Entisen palokunnantalon pihalla on rakennustelineitä. Kirkko toimii yläkerrassa.

Jollakulla vanhuksista oli lapsenlapsi mukanaan. 13-vuotias **Maxim** ja 18-vuotias **Anni** saivat varmasti vaikutteita, ja Anni onkin hakenut Inkerin kirkon seurakuntatyön peruskursseille. Maxim on hyvä oppilas koulussa ja ahkera pyhäkoululainen, Anni on toiminut jo pyhäkoulunopettajan apulaisena.

Huoli vunukoista onkin inkeriläisvanhusten sydämellä. Nyt, kun he itse ovat päässeet seurakuntaelämän piiriin, he tahtovat kantaa myös lapsenlapset kasteelle. Mummot rukoilevat, että se johtaisi koko nuoren perheen elävään uskoon, joka näkyisi myös arjen tilanteissa.

Ruokkimisihme

Matka alkoi Sortavalasta tiistaina 16.7. Palokunnan talossa toimivan kirkon kupeelle tuli Kelton seurakunnan omistama bussi, johon nousi 13 matkalaista.

Pitkärannasta otetaan mukaan 28 ja

Salmin Miinalan kylästä vielä neljä lähtijää. Bussi on aivan täynnä. Sitä ajaa **Arvo Haimi** nuoren avustajansa **Nikolain** kanssa vuorotellen.

Miinalassa Ulla käy tervehtimässä 93-vuotiasta Tanjaa, joka ei jaksakaan lähteä mukaan. Tanja elää yksin pienessä asunnossaan, hän on selvillä asioista, pää on terävä, ja hän laulaa meille matkaeväiksi kirkkaalla äänellä: »Ilo on kulkea Jeesuksen kanssa...» Portailla räksyttää naapurin koira. Tanja sanoo lähtiessämme: »*Ota tästä korppu, anna koiralle, most (= ehkä) ei käy puremaan.*»

Evästäuko pidetään Aunuksessa joen rannalla. Kylän harmaaseinäiset talot ovat kuin suoraan kansatieteellisestä teoksesta, pääty tielle päin ja koristellut ikkunalaudat. On kaunis auringonpaiste ja kukat kukkivat. Eväitä kaivetaan laukuista, niitä jaetaan toisillekin kuin uusitamentillisessä ruokkimisihmeessä. Viisi leipää ja kaksi kalaa. Kohdalle osuneessa talossa tarjotaan minullekin rahkaa ja uunijuustoa.

Samana kylän poikia

Illalla saavuttiin Kelttoon, jossa uusi koulutuskeskus lämpimine suihkuineen jo oli ihmettelemisen aihe. Jo tässä osa matkalaisista saattoi päästä tapaamaan sukulaisiaan ja yöpyäkin heidän luonaan. Osa etsi läheiseltä hautausmaalta omaistensa hautoja.

Mutta aamulla menttiin Kelton uljaaseen, kunnostettuun kirkkoon. Siellä retkeläiset otti vastaan Inkerin piispa **Aarre Kuukauppi**, joka sanoi matkan vanhimmalle jäsenelle olevansa tämän kanssa *zermaljáki*, saman kylän asukas. »Käykää sissää, ihan etteen, Aarre teille jumalansanaa levittää», sanoi suntio.

Onkohan monestikaan missään ollut paremmin paikallaan virsi »On riemu, kun saan tulla/ sun, Herra, temppeleis? Piispa Kuukauppi kertoo Kelton kirkon vaiheista ja siunaa matkalaiset.

Myös Toksovan kirkko hämmästyttää kauneudellaan. Siellä on 89-vuotias **Lyyti Tatti** päässyt ripille, ja yli 70 vuoden takaiset muistot tulvivat mieleen. Kirkkovaltuuston puheenjohtaja **Eino Laukkanen** kertoo kirkon korjaamisen vaiheista, ja toteaa, että seurakuntalaisten kolehtirahoilla

Kelton koulutuskeskus, joka on siirretty Espoosta, tarjosi hyvän yösijan. »Lopen on sorja. Suomalaisen käsi on tehnyt», todettiin.

ei kirkon ylläpitokustannuksista selvitä. Karjalasta tulneiden haaveet komeasta kirkosta alkavat asettua realistisiin uomiin. Miten selviytyisimme hoitokuluista, jos kirkon saisimme?

Leivinuuni kirkossa

Seuraava kohde on Jukin kirkko Haapakankaan seurakunnassa. Sitä viimeistellään parhaillaan syyskuussa pidettäviä vihkiäisiä varten. **Esteri Mihailova**, kirkkovaltuuston puheenjohtaja, joka tekee diakoniatyötä myös läheisessä vankilassa, ottaa vieraat vastaan. Emännät ovat käyneet *lettuloi paistelemaan* ja kahvia keittämään. Ovensuussa olevaa leivinuunia ei ole vielä kokeiltu.

Tämä suomalaisarkkitehdin suunnittelema hirsikirkko miellyttää pitkärantalaisia. Tässä olisi jotain!

Mutta Tyrön tänä keväänä uudelleen vihitty, suomalaisin voimin kunnostettu kirkko on iso ja mahtava. Sitä esitteleekin ystävyysseurakunnan Helsingin Mellunkylän kappalainen **Sirkka Kuula**.

Tässä vaiheessa retkeä 75-vuotias **Katri Toomberg** huokaa: »Koko elämäni yhes päiväs!» Ja **Helena Kemppi** Impilahdelta miettii, miltä kaiken tämän ihanuuden jälkeen tuntuu mennä omiin, vaatimattomiin kirkkoihin Karjalassa. Milloin alkaa kunnostustyö siellä? »Pitää olla toivoss», hän sanoo ja kertoo, että hänen äitinsä kuoli nälkään Siperiassa ja lapset pantiin härkävaunuun tulemaan Krasnojarskin seudulle. Ei saanut jäädä edes äitiä hautamaan. Lopulta hän sai asettua Petroskoin seudulle, elätti itsensä metsätöillä, työskenteli ompelutehtaassa ja lastentarhassa. Inkerinmaal-

Kotikunnaat ovat jääneet taakse ja retkeläiset ovat tulleet Pietariin. »Oon mie kerran Leningradin asemal käynt», muistellaan, kun kysytään, milloin viimeksi on oltu omal' maal' Inkerissä. Nyt kokoonnuttiin Pyhän Marian kirkon portailla.

la hän pääsi sentään kerran käymään vuonna 1956. Äidin vanha virsikirja on kulkenut mukana kaikissa vaiheissa. Nytkin se kaivetaan käsilaukusta ihmeteltäväksi. »Viisi kirkkoa päivässä! Tällaista lahjaa en saa enää koskaan», Helena Kemppi toteaa. Surettaa, kun 80-vuotias serkun vaimo ei päässyt mukaan.

Hietamäen kirkko on pieni harmaa parakki, kuin surukirje mustine nurkkalautoineen. Sitä katsotaan ulkoapäin, ja matka jatkuu.

»Yhes kouluu käyti»

Karjalan inkeriläisten kesäretken kohokohtia ovat tietenkin kirkot, mutta

myös niissä tavatut ihmiset. Yhtäkkiä onkin kirkon portailla lapsuudenystävä. **Impi** ja **Katri Heinonen**, molemmat alkujaan Kupanitsan Karstalasta, tapasivat Haapakankaan kirkossa. Samoin löysivät toisensa 90-vuotias **Katri Aleksejeva** Mekkovan kylästä ja **Anna Pitkäranta** Kelton Haapojalta. Hatsinan kirkkoa oli siistimässä **Anni Gypisen** lapsuudenystävä **Elsa Kolomainen**, o.s. Kirppu. »Lapsuuves nähti viimeks.».

Retkeläiset vierailivat myös useassa suomalaisvoimin kunnostetussa palvelukodissa kuuntelemassa niissä olevien vanhusten järkyttäviä kohtaloita. Taaitsan palvelukodissa 87-vuotias **Mari Holappa** kertoi, kuinka Leningradin piirityksen aikaan hän vei

Kupanitsan kirkossa Arvo Survo sytyttää muistokynttilän, tarttuu kitaraansa ja alkaa laulaa säveltämänsä laulua Inkerin äidille.

lapsensa kodin pihaan kaivettuun maakuoppaan. Juuri, kun hän imetti nelikuista tytärtään, tuli kranaatti ja surmasi lapsen sekä vei Katrilta toisen jalan. Koko päivän hän oli siellä, ennen kuin omaiset tulivat etsimään.

Nyt on Marilla kaikki hyvin. Taatissa hoidetaan hyvin. Lääkäri tulee kin juuri paikalle instrumentit muovikassissa, tuikkaa pitkän piikin puudutusainetta suuhun ja vetää pois särkevän hampaan. Mari jatkaa järkyttävää kertomustaan pumpulitukko suussa.

Skuoritsan suuri kirkko on raunioina; koivut kasvavat sen sisällä. Mutta viereisessä puurakennuksessa tuoksuu pulla. Siellä valmistaudutaan myyjäisiin, koska tulossa on suuret laulujuhlat. Täälläkin neuvotellaan vanhan kirkon korjaamisesta.

Lilja Stepanova, Inkerin kirkon diakoniatyön johtaja, selostaa seurakunnan vaiheita ja ottaa Karjalasta tulleet vieraat vastaan vielä Mariakodissa, joka on seurakunnan omistama yksityinen vanhainkoti. Talkoolaisia on tullut Suomesta auttamaan sen re-

montoinnissa. Seurakunta järjestää heille majoituksen. Kodissa asuvat vanhukset maksavat 75 % eläkkeestään, ja Vantaankosken seurakunta antaa joka päivä 8 mk/vanhus hoitokustannuksiin.

»Uskol' ei oo umpee, halul ei oo hankee»

Kupanitsan kirkossa retkeläisiä odottaa iloinen yllätys. Kirkon vieressä asuva Arvo Survo tulee itse ottamaan vieraita vastaan. Hän kertoilee verrattomaan tapaansa juttuja: Kerran vuonna 1988 hän heräsi yöllä siihen, että varkaat olivat hänen autonsa kimpussa. Siinä varkaita hätistellessään kello neljältä aamuyöllä hän sai päähänsä, että Kupanitsan seurakunta on vielä perustamatta. Siitä kaikki alkoi. Ensimmäinen jumalanpalvelus pidettiin huoneessa, jossa oli kymmenen astetta pakkasta. Nyt iloitaan kauniista, kunnostetusta kirkosta. Todellakin: Uskol' ei oo umpee...

Survo kartoittaa omakätisesti kaikki seurakuntansa etäisissäkin kylissä asuvat vanhukset. Nyt hän on juuri lähdössä Raanitsan kylään seuroja pitämään. Pitää vaihtaa papin kampeet päälle, ja sitten hän tulee vielä kitaroinen soittamaan ja laulamaan meille retkeläisille. »Omal' maal'» osuu nyt juuri oikeaan saumaan.

Kolppanan kirkossa toimii metallitehdas. Piha on täynnä rautaromua, nostokurkia, kuraa ja sotkua. Vuonna 1800 rakennetun kirkon goottilaistyylisistä ruusuikkunoista menee sisään ilmastointiputkia, ikkunoissa roikkuu riepua pahimpia reikiä tukkimassa.

Pohjakerroksesta on pieni huone,

entinen sakasti, annettu seurakunnan käyttöön. Kahdessa vuodessa on metallitehdas luvannut väistyä, mutta mistä rahat korjaustyöhön?

Miten Karjalassa?

Kolme päivää matkustettuaan ja monta monituista kirkkoa ja rauniota sekä palveluskoteja nähtyään karjalaiset miettivät, miten heillä olisi nyt viisainta toimia. Arvo Survo rohkaisi heitä sanomalla, että Karjalan seurakunnilla on nyt ruumis, mutta vaatteita puuttuu sen ympäriltä. Kirkkoja on siis ruvettava rakentamaan. Suuriako vai pieniä, se on nyt tuhannen taalan kysymys. Tuhannen nimenomaan siksi, että isojen kirkkorakennusten kustannukset voivat käydä ylivoimaisiksi. Toisaalta toiminnalle on saatava kunnolliset puitteet. Pitkärannan pieni, sininen puutalo ei riitä.

Sortavalassa on jo tontti katsottuna. Siellä ollaan optimistisia. Lyyti Tatti, joka on retkellä »kaikiist vanhin ja kaikiist potrin», sanoo ihanan reippaaseen tapaansa; »Käi mite käi, kuha pläjäht!»

Teksti ja kuvat: Marja Mustakallio

Inkeriläisten uskonto kommunismin puristuksessa vuosina 1938–1991

Tutkimaton ajanjakso

Inkeristä ja inkeriläisistä on kirjoitettu runsaasti ajanjaksoilta, joilta on ollut käytettävissä kirjallista aineistoa. Ajalta 1938–1991 aineistoa on ollut kovin niukalti. Eniten on kirjoitettu niistä inkeriläisistä, jotka jäivät toisen maailmansodan aikana saksalaisten valloittamille alueille ja jotka sitten vuosina 1943 ja -44 evakuoitiin Suomeen. Heistäkään ei sitten vuodesta 1944 eteenpäin tiedetä vuosikymmeniin juuri mitään. Heitä koskevat asiakirjat ovat tiettävästi niukkoja ja ne ovat olleet tutkijain ulottuvilla vasta Neuvostoliiton loppumisen jälkeen. Toivo Flink on julkaissut heitä koskevia neuvostoliittolaisia asiakirjoja kirjassaan *Pois Inkeristä, ohi Inkerin*.

Tässä esityksessä ei ole paljon käytetty kirjallista aineistoa sen vähäisyyden vuoksi. Käytetyssä kirjallisuudessa käsitellään yleistä uskonnollista tilannetta Neuvostoliitossa. Mukana on myös muutamia inkeriläisten muistelmia- ja elämäkertakirjoja. Se mitä sanon, pohjautuu pääosin niille haastatteluille, joita olen tehnyt Inkerissä

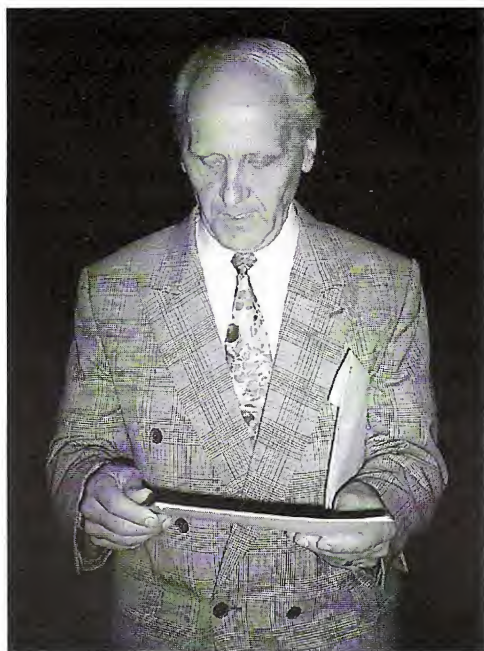
ja Karjalassa vuosina 1993 ja -94. Tekemäni haastattelut ovat kohdistuneet henkilöihin, jotka ovat toimineet uudelleen perustetuissa inkeriläisissä seurakunnissa. Ne eivät siis edusta kaikkia inkeriläisiä. Nimenomaan uskontoon kielteisesti tai välinpitämättömästi suhtautuvia ei haastatelluissa ole. Minkä verran heitä yleensä on inkeriläisistä, siihen ei ole olemassa vastausta. Ilmeiseltä kuitenkin näyttää, että heitä on varsin paljon, kun nykyisiin inkeriläisseurakuntiin kuuluu vain ehkä neljännes kaikista inkeriläisistä.

Mielestäni vähän on kiinnitetty huomiota siihen, mistä inkeriläiset ovat ammentaneet voimansa ja kestäneet kaikki ne hirvittävät kohtalot ja kokemukset, jotka heidän osakseen ovat tulleet. Haastattelemini ihmisten kertomuksista päätellen heidän kristillisellä uskollaan on siinä ollut tärkeä osuus. Millaista tämä usko on ollut ja miten se on säilynyt kaikki nämä vuosikymmenet, sitä on tässä tarkoitus konkreettisin esimerkein valaista.

Uskonto muuttuu näkymättömäksi naisten uskonnoksi

Inkerin kirkon toimintamahdollisuudet heikkenivät ratkaisevasti heti vallankumouksen jälkeen vuonna 1918. Siihen oli kaksi keskeistä syytä. Toinen johtui annetusta uskonnollisia yhteisöjä koskevasta asetuksesta, jonka mukaan uskonnolliset yhteisöt joutuivat tiukkaan valtion valvontaan ja niiden omaisuus joutui valtion omistukseen. Inkerin kirkon osalta kehitys johti siihen, että vuoteen 1938 mennessä kaikki kirkot oli suljettu ja otettu toisiin tarkoituksiin tai hävitetty kokonaan. Toinen syy oli pappispula. Inkerin kirkon papit olivat suomalaisia pappismiehiä, joista viittä lukuun ottamatta kaikki siirtyivät Suomeen vallankumouksen jälkeen. Lähes kolmenkymmenen seurakunnan hoitaminen viiden papin voimin ei onnistunut toivotulla tavalla. Tilannetta pyrittiin korjaamaan antamalla sopiviksi katsotuille miehille oikeudet hoitaa papillisia tehtäviä, mutta nämä seurakunnan hoitajatkään eivät saaneet toimia vapaasti. Heidät vangittiin ja karkotettiin 1930-luvulla ja osa teloitettiin tuhansien muiden inkeriläisten tavoin. Inkerin kirkon julkinen uskonnonharjoitus päättyi kokonaan vuoden 1937 aikana. Viimeinen pappi rovasti **S. J. Laurikkala** karkotettiin lopullisesti Neuvostoliitosta huhtikuussa 1937.

Vuodesta 1938 lähtien inkeriläisten uskonnon harjoittaminen ja siirtäminen uusille sukupolville oli naisten vastuulla. **Katri Kukkonen** kertoo, mitä tapahtuu Keltossa tässä vaiheessa. »Ihmisiä oli niin kovasti koeteltu ja rasitettu, et niil oli vain turva Ju-

Professori Jouko Sihvo on haastatteluin tutkinut inkeriläisten uskon säilymistä.

malassa. Se oli niin niin Jumalan sanan kipeä se seurakunta, että sitä ihmettelit, kun menit kirkkoon, että katso pas, kylän miehet menevät kirkkoon. Pappia ei ollut. Meidän viimeinen pappi Korpelainen vangittiin elokuussa 1937, mutta kirkkoa ei otettu pois. Se oli seurakunnan käytössä ja jumalanpalvelukset kirkossa pidettiin joka sunnuntai. Siel ei ollut ketään vakinaista puhujaa, eikä kuulutettu koskaan, että jumalanpalvelus tulee. Mutta kun sunnuntai tuli, niin kirkko oli ääriään myöten täynnä kansaa. Ja siellä oli sitten naispuhujia. **Anna Kii-veri** oli vanhin naispuhujia Virkkilän kylästä. Hän oli uskovainen nainen ja

lyhykäisiä puheita piti. Ei meillä kirkossa soittajaakaan ollut. Lukkarin virkaa pitävä **Paavo Kajava** vangittiin vuonna 1937. Mutta kun sitten kävi kirkko jatkumaan, niin siellä oli soittajia, oli **Anna Pärssinen**, nuori tyttö Leningradin Malinohkan kylästä ja myöskin oli **Iita Korkka** Toksovasta. Ja niin mentiin kirkkoon, ja Anna Kiiveri piti tavalliset rukoukset niin kuin seuroissa pidetään, luki evankeliumin ja selvitti sitä. Ja sitten siihen alkoi ilmestyä naispuhujia, apulaisia lisää. Meillä oli Keltossa nuorisoseura, uskavaisia tyttöjä ja poikia, jotka kävivät kirkossa ja pitivät omaa seuraa. Tämä nuoriso auttoi silloin kirkon toiminnassa. He lauloivat, lukivat runoja kirkossa. Sitten minäkin aloin ottaa osaa silloin kolmantena kymmenentenä seitsemäntenä vuonna näissä kirkon toiminnoissa. Puhujan lahjat minulla oli jo nuoruudessani silloin, kun olin kansanopistossa Toksovassa.

Naisten pitämät jumalanpalvelukset jatkuivat kaksi vuotta. Elokuussa 39 otettiin kirkko pois... mutta sitten käytiin kirkon luona hautuumaalla. Siellä pidettiin sama jumalanpalvelus ja seurat ihan taivasalla. Ja niin oli onni, että joka sunnuntai oli pouta. Sade ei karkottanut. Mutta me olimme niin arkoja, niin pelästyneitä, että emme uskaltaneet mennä edes kirkon eteisen katoksen alle. Olimme vain hautuumaalla.

Vielä kesällä 40 jatkettiin ja kun annettiin tietää, että Keltossa pidetään vielä jumalanpalveluksia, niin Inkeristä kävi kansa tulemaan sinne, kun meillä oli bussi likellä. Helluntaina ei menty kirkon luo hautuumaalle, vaan mentiin sinne kirkon vanhalle hautuumaalle. Ja sit siel oli valtava näky,

siel oli kansaa niin paljon ja pidettiin se jumalanpalvelus siellä. Neljäskymmenes vuosi käytiin syksyyn saakka kirkon luona hautuumaalla. Talvella ei ollut. Kun oli elojuhla ja mikkeli, ne pidettiin yhdessä hautuumaalla. Mutta sitten kävi niin, että kun ne lokakuun vallankumousjuhlat olivat tulossa, niin valtiolla piti aina olla niitä panttivankeja. Ja sitten meidät sen Kiiverin Annin kanssa vangittiin lokakuun pyhien alla. Se oli alkulokakuuta ja siihen loppui sitten se Keltton jumalanpalvelus.

Nyt minulla ei ole tietoa, pidettiinkö naisten toimesta muualla Inkerissä näin pitkään, siis syksyyn 1940 saakka seuroja tai jumalanpalveluksia. Kirkoissa niitä ei ainakaan voinut pitää, koska kaikki kirkot oli otettu pois seurakunnilta. Samaan aikaan naiset olivat alkaneet hoitaa kirkollisia toimituksia lähinnä kasteita ja hautojen siunaamisia eri puolilla Inkeriä, sillä pappeja ei ollut eikä seurakunnan hoitajiakaan.» Katri Kukkonen kertoo, että Anna Kiiveri toimitti kasteet ja hautojen siunaamiset Keltossa.

Karkotettujen kulakkien keskuudessa tapahtui samalla tavalla. **Maria Kajava** kertoo elämäkerrassaan, kuinka hän joutui papin tehtävään, kun Jääskeläisen perheen vanha äiti kuoli. »Kauheinta oli se, ettei ollut ketään, joka siunaisi vainajan, vaikka tämän oma poika oli jo todennäköisesti pappi **Juhani Jääskeläinen**, joka oli Suomessa. Mari sanoi, ettei äitiä jätetty siunaamatta. Kun muita ei ole, eikö mummo tekisi sitä? Mummo pudisti päätään. Mari sopisi siihen tehtävään paremmin. Eeva sanoi, että he olivat jo ajatelleetkin sitä. 'Sie oot meist kaikkiin hyvä.' 'En mie ole hyvä. Mut siunataa hänet yhes. Miulle jäi

kuitenkin takavarikoinnista yks virsi-kirja, mis on käsikirjakii. Siinhä ne on kaik hautajaisluvut.’ Vasta haudalla Maria alkoi pelottaa. Jos hän ei sitenkään osannut toimittaa siunausta oikein. Lisäksi joukossa oli venäläisiä, joten heille piti sanoa jotain venäjäksi. Mari oli ainakin sellaisessa tilaisuudessa epävarma omasta kielitaidostaan. Hänen kätensä vapisivat, ja hänestä tuntui, ettei hän saa sanaa suustaan. Mutta suomalaiset alkoivat veisata ’Tuolla ylhäällä’ asunnoissa autuaissa Jumalan’ Sen jälkeen Mar-in oli puhuttava. Ja hän puhui suomea ja venäjää ja toimitti siunauksen käsikirjan mukaan. Pian alkoi uusi virsi ’Siell’ kaunis kannel soi’ ja siunaus oli ohi.»

Länsi-inkeriläisten erilainen tilanne

Saksalaisten tuloon saakka länsi-inkeriläisten uskonnollinen tilanne oli samanlainen kuin muillakin. Uskovat naiset pyrkivät hoitamaan ihmisten kirkolliset ja hengelliset tarpeet. Saksalaiset valloittivat sitten Länsi-Inkerin niin nopeasti, että venäläiset eivät ehtineet evakuoida siviilejä eivätkä nämä olisi ehkä halunneetkaan jättää kotipaikkojaan. Saksalaisten miehityksen alkuvaiheessa erityisesti talvella 1941–42 paikalliset asukkaat kärsivät paljon. Noin 3000 inkeriläistä kuoli nälkään.

Vuoden 1942 kesällä pastori Juhani Jääskeläinen Suomesta lähetettiin työhön inkeriläisten keskuuteen. Ensin hän kävi inkeriläisten pakolaisleireillä Paldiskissa, Pölkkylässä ja Kloogassa. Elinolot olivat kurjat ja hengellisen tuen tarve oli suuri. **Erkki Tuu-**

li sanoo kirjassaan Inkeriläisten vael-lus, että niin hengellisen kuin ruumiil-lisenkin ravinnon nälkä oli suuri. Siksi hän viipyi leireillä useita päiviä, piti hartaustilaisuuksia ja kastoi paljon lapsia. Sen jälkeen hän kulki seurakunnasta toiseen ja hoiti niissä papil-lisia tehtäviä tilanteen vaatimalla tavalla. Haastatteleman **Antti Pakka-****nen** kertoi käyneensä Juhani Jääskeläisen pitämän rippikoulun kotiseurakunnassa Skuoritsassa vuonna 1942.

Inkeriläisten hengellisestä nälästä antaa elävän kuvan professori **Niilo Pesosen** tarkastusmatkaltaan kirjoit-tama kuvaus. »Maaliskuun 3. päivänä (1943) tulimme Gubanitsan kylään, missä piti klo 11.15 alkaa kirkkojuh-la. Juhlalta muodostui tämän Inkerin matkamme voimakkain elämys.... Kirkon ovella olivat seurakunnan luottamusmiehet vastassa. Kirkko oli täpösen täynnä väkeä, joka seisoi ti-heänä massana permannolla miehet oikealla puolella ja naiset vasemmal-la. Osa kirkkoväestä oli lehterillä. Läs-nä lienee ollut noin 500 henkeä. Mei-dät johdettiin sankan väkijoukon läpi seurakunnan veisatessa alttarikorok-keelle, jonne oli tuotu istuimet meitä varten. – Seurakunnan maallikkosaar-naaja lausui aluksi seurakuntalaisten ilon siitä, että he olivat saaneet vie-raita Suomesta asti. Sen jälkeen astui **Helanen** seurakunnan eteen ja toi aluksi Suomen kansan ja hallituksen terveiset. Hän kertoi Suomessa seuratun lämpimin ajatuksin ja rukouk-sin inkeriläisten Golgatan tietä. Hän jatkoi kertomalla talvisodastamme, jolloin itsekkin luulimme lopun olevan edessä, mutta jolloin osoittautui to-deksi se totuus, että Jumala on näh-nyt jo vuosisatojen mittaan niin pal-jon vaivaa Suomen kansasta, ettei se

hylännyt sitä tänäkään kohtalon hetkenä.... Suomi kutsuu inkeriläisiä luokseen tarjotakseen sille uudet ja turvatut kodit yhteydessään. Tulivatpa he Suomeen tai jäivät paikoilleen meidän rukouksemme pysyy samana: 'Isiemme Jumala siunaa ja varjele Inkerin kansaa', päätti Helanen loistavan puheensa, josta tässä on vain lyhyt selostus. – Seurakunta kuunteli puhetta hiiskumattoman hiljaa. Itkun hyrsky ja liikutus tuntui vallanneen koko kirkkoväen. Helasen puheen jälkeen saarnasi pastori Jääskeläinen. Ennen hänen puhettaan veisattiin virsi 'Oi Herra siunaa Suomen kansa' Saarnan jälkeen koko kirkkokansa painui loppurukouksen ajaksi polvilleen kirkon permannolle. Tilaisuus päättyi virteen »Jumala omi linnamme varustus vahva aivan'

Hengellisen tuen tarpeen osoituksena seurakunnallinen elämä oli virrinyt hiljalleen eloon siellä missä kirkkoja oli säilynyt. Pastori Jääskeläinen ei kuitenkaan revennyt joka paikkaan. Etäisyydet seurakunnasta toiseen olivat pitkät ja liikenne täysin lamassa. Harvat jäljelle jääneet saarnaajat saivat pitää hartaustilaisuuksia. Tilanteen korjaamiseksi Suomesta lähetettiin Inkeriin kaksi muuttakin pappia, **Jussi Tenkku** ja **Reino Ylönen** maaliskuussa 1943. He hoitivat papin tehtäviä ainakin Kupansissa, Spankovassa, Moloskovitsassa, Koprinassa, Kosemkinassa, Tuutarissa, Hatsinassa, Venjoella, Novasolkassa ja Narvassa sekä edelleen siirtolaisissa Virossa pitämällä jumalanpalveluksia, kastamalla, pitämällä rippikouluja ja konfirmoimalla sekä siunaamalla vainajat hautaan.

Länsi-inkeriläisten siirtäminen Suomeen vuosina 1943 ja -44 merkitsi

sitä, että hengellinen toiminta loppui Inkerissä. Tänne tulleet inkeriläiset osallistuivat sitten sijoituspaikkakuntiansa seurakunnalliseen elämään kiinnostuksensa ja mahdollisuuksiensa mukaan. Skuoritsassa haastattelemani, nyt jo edesmennyt Antti Pakkanen, kertoi käyneensä Oriveden kirkossa. Kastamattomat ja täällä syntyneet lapset kastettiin. Kolppanan nykyinen kirkkoherra **Arvo Soittu** kertoi syntyneensä Loimaalla, jossa hänet myös kastettiin. Nuoret kävivät rippikoulun ja konfirmoitiin. Haastattelemani Pushkinin seurakunnan jäsen, **Alma Lemetti**, kertoi käyneensä Tampereella rippikoulun opettajanaan tunnettu suomalainen pappi **Matti Joensuu**.

Valtaenemmistö Suomeen tulleista inkeriläisistä palasi takaisin Neuvostoliittoon sodan voittajien vaatimuksen mukaisesti. Heidän mahdollisuutensa uskonsa harjoittamiseen ja ilmaisemiseen olivat paluun jälkeen yhtä olemattomat kuin muidenkin inkeriläisten. He eivät päässeet neuvostoviranomaisten lupauksista huolimatta rakkaille kotipaikoilleen, vaan jouduivat evakkoon sodan hävittämille seuduille Kalininin, Jaroslavin, Novgorodin, Velikolukin ja Pihkovan alueelle venäläisten keskuuteen. Tavoitteena ilmeisesti oli tehdä loppu inkerinsuomalaisuudesta sekä kansallisuuden että uskonnon osalta ja sulauttaa heidät valtaväestöön. Tässä tavoite jäi kuitenkin saavuttamatta, sillä suuri enemmistö hakeutui ajan mittaan pois näiltä alueilta.

Jatkuu numerossa 11.

Aitovieriltä

»Kieleni on kotimaani. Minä asun siinä», sanoi runoilija Pentti Saarikoski.

Kun ihminen joutuu elämänsä aikana monta kertaa muuttamaan kotipaikkaa ja -maata, hänen kielensä muuttuu. Voi omaksua useita vieraita kieliä ja iloita siitä, että saa tutustua erilaisista kulttuuriympäristöistä tuleviin ihmisiin ja vaihtaa ajatuksia heidän kielellään. Mutta pohjimmaisena ihmisen ajattelun ja tunteen ilmaisijana on se kieli, jonka hän oppi lapse-
na.

»Se laki meille laatusin, jonk isät asetti,/ se kieli meille kallehin, jonk' äiti opetti», sanoo Eino Leino. Kotimaa, kieli ja uskonto ovat olleet inkeriläisiä yhdistävä tekijä kautta aikain. Vainojen ja vaikeuksien alla ne ovat elähdyttäneet ja antaneet toivoa. Mutta samalla inkeriläiset ovat oppineet puhumaan venäjää. Kielitaito on aina hyödyksi.

Suomalaiset lapset, jotka joutuvat kansainvälisissä tehtävissä liikkuvien vanhempiensa työn takia asumaan kauan ulkomailla, ovat tavallaan samassa tilanteessa kuin inkeriläiset. On omaksuttava sen maan kieli, jossa asutaan, mutta säilytettävä myös äidinkieli. Kun tällaiset lapset palaavat Suomeen lomalle tai koulua käymään, he joutuvat usein nokkeluudellaan korvaamaan sanavarastostaan häipyneet suomen kielen ilmaukset.

Kolme ja puoli vuotta Sambiassa asunut yhdeksänvuotias Jan sanoo »jalkapallofieldi» ihan kuin fingliskaa puhuisi. Kun pyydetään häntä korjaa-

maan sanaa, hän sanoo »jalkapallopelto». Leena oli vuoden Amerikassa vaihto-oppilaana ja palatessaan sanoi nousseensa koneeseen »Kennedyn aeroportilta». Mika taas oli ollut diplomaattivanhempiansa kanssa Beirutissa ja kirjoitti suomenkielisessä kouluaineessaan latoa tarkoittaen »vaja, jossa säilytetään kuivunutta nurmikko-
koa».

Supisuomalaisen Iikan mielestä taas »Kaenuun murre on siitä niin hyvä, ettei sitä tarvihe korjustella». Inkerinmaalla piispa Aarre Kuukauppi kertoi, että perestroikan jälkeen saatiin »käydä seurakuntia perustelemaan» ja Haapakankaan kirkolla emännät »käit lettuloita paistelemaan». Kuinka rakkaalta tuntuukaan tuttu murre sitä aidosti puhuvan suussa! Ei ole mitään syytä unohtaa vanhaa puheenpartta, vaikka moni uudelle paikkakunnalle tulija haluaakin peittää vieraan taustansa yrittämällä omaksua paikallisen puhetavan niin nopeasti kuin mahdollista.

Inkeri-kuoron bussissa matkalla Rauman kesäjuhlille kuulumisia vaihdettiin suomeksi, viroksi ja venäjäksi. Ne, jotka ovat tulleet paluumuuttajina Virosta, kertoivat, että uusi koti Suomessa on »rahulik» ja panevat merkille »ilusat» talot maantien varrella.

Olemme etäänntyneet kauas yhteinäiskulttuurista. Siihen, että olisi vain »yksi kieli ja yksi mieli», ei ole paluuta. Elämämme kansainvälistyy, kieli muuttuu. Eikä se muutos ole aina huonoon suuntaan: kieli on elävä

instrumentti, jolla sisimpiä mielenliikkeitämme elämän eri vaiheissa ilmaistamme.

Mutta ihana on mahdollisuus samaa kieltä äidinkielenään puhuvien ymmärtää kielellä leikkimistä, tahattomia ja tahallisia piloja, kielen vivahteita ja sanojen monia merkityksiä maistellen. 10-vuotiaat Laura ja Tytti leikkivät roolileikkejä ja antoivat toisilleen uusia nimiä: »Olisit sinä vaikka Olka ja sukunimi olisi Pää.» – »Ei kun Top-

paus.» Serkkupojan häissä morsian otti sulhasen sukunimen Kauhanen. Silloin Laura alkoi haaveilla: »Jos ne sais kaksoset, niin niiden nimi vois olla Liemi ja Soppa.» Ja kun tavattiin setä, jonka sukunimi oli Kalla, päätettiin, että sen lapset voisivat olla Harri, Lusi ja Tara. Mutta siinä vaiheessa kielellisesti lahjattomammat jo putosivat kelkasta eivätkä yhtään nauraneet.

Marja Mustakallio

Muistohetki

S. J. Laurikkalan haudalla

Viime heinäkuussa, Rauman kesäjuhlien aikaan, kokoontui suuri joukko inkeriläisiä muistohetkeen Pyhärannan hautausmaalle rovasti Selim Jalmari Laurikkalan haudalle.

Inkerikuoro lauloi aluksi **Kerttu Hiltusen** johdolla. Suomen Inkeriliiton puheenjohtaja **Keijo Korkka** muistutti puheessaan Laurikkalan merkityksestä Inkerin kirkolle varsinkin 1930-luvun vaikeina vuosina.

Toivo Jääskeläinen kuvaili Laurikkalan toimintaa inkeriläisten hyväksi. Kun Laurikkala oli karkotettu Inkeristä 1937, hän työskenteli eläkkeelle jäämiseensä asti Suomessa.

Vuodesta 1950 alkaen aina kuolemaansa saakka 1957 Laurikkala oli

taas inkeriläisten parissa, nyt Ruotsissa. Uhrautuvasti ja vaivojaan säästämättä hän matkusteli kaikkialle, missä inkeriläisiä Ruotsin alueella oli. »Rovastisetä» piti jumalanpalveluksia ja toimitti kasteita, vihkimisiä sekä hautaansiunaamisia.

Laurikkalan kuoleman jälkeen Ruotsissa järjestettiin keräys, jonka tuotolla hankittiin muistokivi. Inkerin-Suomalaisten Keskusliiton (nykyisen Ruotsin Inkeriliiton) silloinen puheenjohtaja Toivo Jääskeläinen paljasti juhlassa muistokiven vuonna 1960.

Ensi vuonna on kulunut 40 vuotta S. J. Laurikkalan kuolemasta, silloin olisi muistojuhlan aika.

Teksti: Inkeri Peterson

Eerikan laulu

*Mä keräilen mummolle kukkia
– hän kertoi mulle keto-orvokeista –
keltaisia, sinisiä, punaisia,
hänelle nämä kukat ojentaa saan.*

*Mummo. sä itket.
Sano, mikä on sulla.
Lähde nyt kanssani lukemaan.
Tulet olemaan kiitollinen mulle,
tulen kaikki kirjaimet muistamaan.*

*Vinukka kallis, tuo kukkien tuoksu
muistoja menneitä mieleeni tuo.
Keväinen kotipelto,
rakas syntymäseutu,
kaikki ne multa riistetty on.*

*Jossain kaukana Tyynen valtameren
takana
lempeässä Lempaalan lehdossa.
Siellä mun mummoni orvokit kukkii,
vielä mä kerran niitä keräillä saan.*

Helmi Kivilahti
Kanada

Kaukana kotini Inkeri

*Mun kotini Inkeri kaukana on
mikä lapsena täytyi jättää
me kuljemme vuosia maailmaa
eikä voi itse mistään päättää.*

*Synnyinmaani siniset järvet
ja biekkaiset kaislikkorannat
ne muistoja tuo mun rintabain
niitä syömmessäin kannan.*

*Ne kauniit kukkulat Toksovan
ja vibreät metsien salot
talvi-iltojen pehmeät pakkaset
revontulien kirkkahat valot.*

*Sinne kaipaam mä aina
kun kevät on
ja kun tuomet peittyvät kukkiin
tuohon valkoiseen vahtohon.*

*Äiti-Inkeri, jaksatko viel
kerran nousta kukoistamaan
ja koota Väinölän lapset
sun luoksesi varttumaan?*

Kirjasta »Kaukana kotini Inkeri»
Salli Iivarinen Savorina

Örebron juhla

**Pyhänmiestenpäivän juhla pidetään
perinteiseen tapaan
St. Mikaelin kirkossa lauantaina 2.11.1996.**

kello 13.00 muistojumalanpalvelus ja HPE sekä kuorolaulua
kello 14.00 seppeleenlasku muistokivelle, muistopuhe ja
kuorolaulua
kello 15.00 kahvi- ym. tarjoilua seurakuntasalissa

Juhlavieraina pastori Simo Smirnov Inkeristä, paikallinen pappi
ja suomalainen kuoro »Suvilaulajat» ym.

Örebron inkeriläisten kerho toivottaa inkeriläiset ja heidän ystä-
vänsä tervetulleiksi läheltä ja kaukaa viettämään yhteistä juhlaa.

M U I S T I L I S T A

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Lokakuussa 27.10.1996 klo 14 kuukausitilaisuus

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

Inkerikuoro

Inkerikuoro harjoittelee säännöllisesti joka tiistai kello 16.45–18.30 Inkerikodissa. Entiset ja uudet laulajat ovat tervetulleita.

Seukkoseura

Seukot Inkerikodissa

14.11.96 kello 13.00

12.12.96 kello 13.00 Seukkoseuran pikkujoulu. Tervetuloa!

Turun seudun Inkeri-seura ry

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.

02. 11. 1996 Pyhäinpäivän kunniakäynnit muistokivillä

26. 12. 1996 Joulujuhla

Inkeriläisten viestin ilmestyminen

Lehden nro	Kaikki aineisto painossa	Valmistuspäivä
11/96	11.10.1996	15.11.1996
12/96	07.11.1996	13.12.1996

Syyskokous

Suomen Inkeri-liiton sääntöjen määräämä syyskokous pidetään sunnuntaina 24.11. 1996 klo 14.00 Karjalatalon Inkerikodissa os. Kämpylänkuja 1, Helsinki.

Kokouksessa käsitellään mm. vuoden 1997 toimintasuunnitelma ja talousarvio, valitaan liiton puheenjohtaja vuodeksi 1997 sekä hallituksen erovuorossa olevat jäsenet. Erovuorossa ovat varsinaisista jäsenistä Pirkko Huurto, Anneli Korkkinen ja Markku Pyyksiäinen sekä varajäsenistä Viljo Suomalainen.

Suomen Inkeri-liiton hallitus

Lahden Seudun Inkeri-seura ry

14.10.1996 Kerhoilta klo 18.30

Paikka, Seurakuntakeskus

Inkeriläistapaaminen Muurlassa

Salon lähellä sijaitsevalle Muurlan Evankeliselle opistolle kutsutaan inkeriläisiä kautta maan 26.10.–27.10.1996.

Monipuolista ohjelmaa ja viihtyisää yhdessäoloa. Tuo oma ohjelmanumero, jos haluat. Lauantain ohjelma alkaa kello 16.00. Se on omistettu inkeriläiselle kulttuurille. Sunnuntaina jumalanpalvelus Muurlan kirkossa, saarnaa kirkkoherra Kauko Sainio.

Mahdollisuus yöpymiseen ja ruokailuun. (ruoka 30 mk, kahvi 10 mk)

Ilmoittaudu yhteyshenkilölle: **Nelli Zelenskaja** puh. 02-733 5697 ja **Irma Lehtonen** puh. 02-736 5731.

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA SUOMESTA

Inkeriaiheista kirjallisuutta

Annali Asplund (toim.) Kansantauluja Inkerinmaalla	100 mk
Arvo Survo Itku Inkerille	100 mk
Aapo Iho Hielajyvä	20 mk
Hellin Suominen Mooses Pulron elämäkerta	15 mk
Ella Ojala Pitkä kolimalka	85 mk
Ella Ojala Suomi näkyy	110 mk
o Ojala Pelastunut albumi	130 mk
o Ojala Ensimmäinen keväl	100 mk
Aleksander Störgrén Mutkainen lie vapaaleen	60 mk
Eeriki Tuuli Inkeriläisten vaellus	110 mk
Pertti Virtaranta Sananlaskuja ja arvoiluksia	40 mk
Pekka Nevalainen Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla	150 mk
Pekka Nevalainen – Mannes Sihvo (toim.) Inkeri – historia, kansa kulttuuri	300 mk
Aapo Metiäinen Inkerin evankelisluterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu	40 mk
Saimi Tuukkanen Elämäni helminauha	30 mk
Kalevalaseuran vsk 69–70 Inkerin teillä	70 mk
Maria Luukan laulut ja loitsut	40 mk
Näin lauloi Larin Paraske	30 mk
Sydämessä kalevalainen kansa, kuvateos Nina ja Alpo Sailon tuotannosta	40 mk
Pärnänen Antti Kivekäs	100 mk

Lyyli Ronkonen Ilon ja ilkun Inkeri (Kalri Kukkosen elämänlarina)	100 mk
Albert Pettinen Lauluja sekakuorolle	35 mk
Inkeriaiheista musiikkia	
Äänilevyjä	
Inkerikuoro Nouse Inkeri ym.	15 mk
Lauri Santtu Murrejuttuja	15 mk
Kasetteja	
Arvo Survo Omalli maall	55 mk
Salli Iivarinen Savorina Kaukana kolini Inkeri	80 mk
Karttoja	
Inkerin karlla vuodelta 1933	70 mk
Inkerin karlla vuodelta 1849 (saksankielinen)	50 mk
Inkerin uusi karlla vuodelta 1992	60 mk
Kylä- ja liekartla Keski-Inkeri vuodelta 1993	60 mk
Lippuja ja viirejä	
Inkerin pöytälippu (satiinia) + salko marmorijalustalla	100 mk
Inkerin pöytälippu (polyesteriä)	35 mk
Inkerin pöytälippu (satiinia)	60 mk
Salko marmorijalustalla	45 mk
Isännänviiri (Inkerin ristiviiri)	350 mk
Muuta	
Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk
Kortti	3 mk
Adressi	30 mk

Tilauksia ottaa vastaan

Annikki Kelo, Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänsukuja 1, 00610 Helsinki
Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30–20.00
Postisiirtotili Hki 800012-306364

NUMERO 11
MARRASKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja

Markku Pyysiäinen

Toimitussihteeri

Marja Mustakallio

Toimituksen osoite:

c/o Mustakallio

Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo

Puh. ja Fax (09) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.

Inkerikoti, Karjalatalo, Käpyläänkuja 1,
00610 Helsinki

Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30-20.00

Annikki Kelo

Postisiirtotili 800012-306364

Pankki KOP 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk

1/2 800 mk

1/4 • 500 mk

Kuolinilmoitukset 100 mk

Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk

Kuva ilmoituksessa 100 mk

Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka

Halvarinkatu 9, 20900 Turku

Puh. (02) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen

Tingsgatan 35, 50445 Borås

Puh. ja Fax 033-101 988

Sivlstysseätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka

Säätiön postiosoite:

Käpyläänkuja 1

00610 Helsinki

Postisiirtotili 800016-1466601

Pankki KOP 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

»Risti on pystytetty –
sisimpäni on saanut rauhan» 3

Risti Inkerinmaan vehreässä lehdossa 5

Inkeriläisten uskonto kommunismin
puristuksessa vuosina 1938–1991 9

Kalevalainen laulu uudessa kostyymissä 16

Kannen kuva: Tämän päivän Väinämöinen on
nimeltään Taito Hoffren, joka opiskelee kan-
sanmusiikkia Sibelius-Akatemiassa. Lue Juttu
Kalevalaisen runonlaulun SM-kiipailusta.
Kuva: Marja Mustakallio

»Risti on pystytetty – sisimpäni on saanut rauhan»

Hyvät ristinjuhlaan osallistujat. Olemme tänä päivänä kokoontuneet historialliselle ja pyhälle paikalle. Vuonna 1611 perustetun Lempaalan evangelis-luterilaisen seurakunnan kirkko on sijainnut tällä paikalla vuosina 1764–1935. Tältä mäeltä on kirkonkellojen ääni kiirinyt Lempaalanjärven rantakylään, yli peltojen, metsien ja mäkien, kuuluttaen pyhäpäivän rauhaa ja kutsunut seurakuntalaisia sänkuuloon.

Venäjän vallankumouksen jälkeen valtaapitävien asenne kirkkoa ja uskonasioita kohtaan alkoi muuttua kielteiseksi ja seurakunnallinen toiminta katsottiin uuden järjestelmän vastaiseksi. Tällä mäellä sijainnut kirkko suljettiin 13.6.1935 viranomaisten toimesta, sekä myöhemmin purettiin. Vuonna 1936 Lempaalan suomalainen väestö joutui muuttamaan pois kotiseudultaan eri puolille Neuvostoliittoa. Tämän jälkeen Lempaala pysyi vuosikymmenien ajan suljettuna sotilasalueena, eikä entisillä asukkailla ollut lupa tälle muuttaa.

Vierailla veräjillä kulkiessaan ovat lempaalaiset välittäneet lapsilleen menetetystä kotiseudusta kuvan, joka on kotiseuturakkauden ja kaipauksen sävyttämä. Näin Lempaala on säilynyt jälkipolvien mielissä ja muistoissa. Olojen muututtua jälleen vapaamieliseksi on tännekin päässyt jälleen käymään, ja monet entiset asukkaat ovat

muuttaneet tänne asumaan. Tämän elämän jo jättäneen äitini aikaansaaman Lempaalan-rakkauden vaikutuksesta minäkin olen käynyt täällä aina, kun olen liikkunut Pietarin suunnalla.

Viisi vuotta sitten tutkin tätä kirkonmäkeä löytääkseni jotakin puretusta kirkosta säilynyttä. Sota-aikaisen kaivannon pohjalta löysinkin ruostuneen rautaesineen, joka tarkemman tutkimuksen jälkeen osoittautui entisen kirkon ristiksi. Silloin mielessäni syntyi ajatus: tästä rististä täytyy tehdä muistomerkki tänne kirkonmäelle. Kerroin asiasta Inkerin kirkon piispaalle **Leino Hassiselle** ja hän lupasi esittää asian Toksovan seurakunnan johdolle, koska Lempaala kuuluu Toksovan seurakunnan piiriin. Toksovan seurakunnalla oli tuolloin meneillään kirkon kunnostaminen, eikä hanke Lempaalan muistomerkistä edistynyt.

Saadakseni asiaan vauhtia kuljetin vuoden 1994 juhannuksena ristin Toksovan kirkonmäelle ja etsin henkilöä, joka kunnostaisi sen pystytyskuntoon. Viime vuoden juhannuksena tällainen henkilö löytyikin, ja viime vuoden syksynä risti olikin monien vaiheiden jälkeen valmis pystytettäväksi. Ristin alaosassa ollut ruostunut ja huonokuntoinen pallo jätettiin kokonaan uusimatta, ettei kenellekään syntyisi kiusausta kokeilla käden tarkkuutta kivenheitossa.

Tänä kesänä Toksovan seurakunta

haki viranomaisilta luvan muistomerkin pystyttämiseen. Tein Suomessa muistomerkin valamiseen tarvittavan muotin ja 20. päivänä heinäkuuta kävin Toksovan seurakunnan miesten kanssa pystyttämässä tämän muistomerkin. Tämä pystyttämispäivä on minulle muutenkin historiallinen, sillä samana päivänä tyttäreni tytär sai kasteessa nimen Inkeri.

Tänä päivänä olemme viettämässä ristinjuhlaa. Entisten ja nykyisten lempaalaisten lisäksi täällä on heimosaria ja -veljiä sekä ystäviä läheltä ja kaukaa. Täällä ei kuitenkaan ole niitä monia, jotka olisivat halunneet tänne tulla mutta joiden ikä ja terveys eivät ole sitä sallineet. Siunaavin ajatuksin he ovat kuitenkin tässä tilaisuudessa mukana.

Hyvä juhlaväki. Viisi vuotta sitten alkanut hankkeeni on nyt toteutunut ja sisimpäni on saanut rauhan. Lem-

Keijo Korkka

paalan puretusta kirkosta säilynyt risti on sota-aikaisesta kaivannosta nostettu jälleen kunniaan ja vihitty muistomeriksi. Ristissä olevat luodinreiät ovat muistuttamassa sodasta ja vaikeista vuosikymmenistä, mutta tämä risti on kuitenkin pystytetty rauhan muistomerikiksi. Nyt nykyisillä ja entisillä lempaalaisilla on paikka, johon voi ko-

koontua. Tämä paikka on muistuttamassa Jumalan ehtymättömästä rakkaudesta ja joka aamu uudistuvasta armosta, jotka ovat kantaneet Inkerin kansaa halki vuosisatojen niin ilon kuin surunkin päivinä.

Keijo Korkka

Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja Keijo Korkka piti tämän puheen Lempaalan kirkonmäellä 10.8.1996 pide-tyssä ristinjuhlassa.

Apurahoja jaettiin

Inkeriläisten sivistyssäätiön haettavaksi julistamia apurahoja tavoitteli viisi hakijaa. Hakemuksista neljä täytti säätiön sääntöjen vaatimukset.

Viime syyskuussa pidetyssä kokouksessaan, jota johti Inkeriläisten sivistyssäätiön hallituksen puheenjohtaja Keijo Korkka, Inkeriläisten sivistyssäätiön hallitus myönsi apurahoja seuraavasti:

A. **Caius Kajanti** 4.000,- muistelmien puhtaaksikirjoitus-, tarkistus- ja matkakuluja varten. Säätiö edellyttää,

että hakija esittää esim. kopion kustannussopimuksesta tai jonkun muun todisteen siitä, että hanke toteutuu.

B. **Helvi Othman – Terhi Lehtonen** 4.000,- Helvi Othmanin muistelmien materiaalikuluihin.

C. **Aleksi Konkka** 1.000,- kalendariperinteen tutkimisen matkakuluihin.

D. **Tuulikki Rautalainen** 1.000,- inkerinsuomalaisten elämäntarinoiden ja kielenkäytön nauhoitusten teknisiin välineisiin.

Risti Inkerinmaan vehreässä lehdossa

Matka Inkerinmaalle Lempaalaan, Toksovaan ja Kelttoon
9.–12.8.1996

Turun Katariinanseurakunnan alueella asuu runsaasti paluumuuttajia. Parhaillaan on menossa erityinen Inkeri-projekti, jolloin koko seurakunnassa kahden vuoden aikana kiinnitetään huomiota inkeriläisten tilanteeseen ja pyritään kohentamaan heidän elinolojaan. Vuorovaikutus ja yhteistyö ovat kantaneet hedelmää myönteisellä tavalla. Paluumuuttajille tarkoitetut rip-

pikoulut, lasten ja nuorten kerhot sekä nuorten avointen ovien illat ovat jo nyt olennainen osa seurakuntamme toimintaa. Inkeriläisten iltapäivä vanhemmalle väelle ja työikäisten naisten keskustelukerho kokoavat paluumuuttajia seurakunnan tiloihin. Jumalanpalveluksissa sekä rukous- ja raamattupiireissä heitä on mukana lukuisasti.

Juhlakansa yhtyy virteen juuri pystytetyn ristin äärellä.

Vihkimisjuhlan toimittajat (vas.) diakoni Esko Haapalainen, tulkkina toiminut opettaja Aili Myller, tuomiorovasti Jukka Paarma, professori Jouko Sihvo, kirjailija Ella Ojala, sisälähetysjohtaja Heikki Arantola ja Suomen Inkeri-liiton puheenjohtaja Keijo Korkka.

Lempaalassa

Katariinanseurakunnan Inkeri-projektitoimikunta lähti ns. ristimatkalke kohteena erityisesti Lempaala, jossa pidettiin tuhotun kirkon ristin vihkimisjuhla 10.8.1996. Saimme osallistua vaikuttavaan ja suorastaan liikuttavaan seurakuntajuhlaan Inkerinmaan koivunlehvien katveessa yllämme sininen taivas ja taustalla Lempaalanjärven ulappa. Rukousta, runoja, puheita, veisuuta ja raamatunlukua kuultiin suomeksi ja venäjäksi 'alla kasvoin Kaikkivallan'

Muistomerkin vihkimisen toimitti prof. **Jouko Sihvo** avustajinaan sisälähetysjohtaja **Heikki Arantola**, Turun tuomiorovasti **Jukka Paarma**, teknikko **Keijo Korkka**, diakoni

Esko Haapalainen, kirjailija **Ella Ojala** ja opettaja **Aili Myller** (Toksova). Juhlan lopuksi Keijo Korkka ja **Paavo Pesonen** laskivat seppeleen muistomerkillle. Tämän jälkeen Toksovan seurakunta tarjosi kenttälounaan kirkonmäen kupeessa. Sateen ropina vilvoitti lämpimän elolauantain juhlakansaa sen kokoontuessa pellonpientareelle aterioimaan.

Ristin vihkimisjuhlassa pidetyt puheet ja rukoukset koskettivat syvästi kaikkia paikalla olleita, niin Lempaalan nykyisiä asukkaita kuin meitä jotka olimme saapuneet juhlaan Turusta, Salosta, Helsingistä, Lahdesta, Ruotsista ja jopa Kanadasta saakka. Erityisesti Korkan suku oli lähtenyt liikkeelle sankoin joukoin.

Turun Katariinan seurakuntalaisia ja muita turkulaisia juhlan jälkeen ristin juurella. Lähinnä ristiä Keijo Korkka.

Muistot vielä ehjänä olleesta kirkosta nousivat elävästi mieleen niiden sydämessä, jotka nyt saivat olla paikalla ja nähdä ristin kohoavan taivaan sineä kohti. Pitkän ja vaiheikkaan elämäntokemuksen omaavia vanhuksia oli kirkonmäellä monia. Eräs heidän sisimpänsä kaipaus oli täyttynyt ristinjuhlassa: »Herra, nyt sinä lasket palvelijasi rauhaan menemään, sanasi mukaan.» (Luuk. 2:29)

Keijo Korkan puhe Lempaalan juhlassa julkaistaan tämän Inkeriläisten viestin pääkirjoituksena.

Toksoyassa ja Keltossa

Sunnuntaina 11.8. menimme Toksovan kirkkoon jumalanpalvelukseen. Siellä professori Jouko Sihvo saarnasi. Seurakuntalaisia oli läsnä sadoittain. Vaikuttavaa oli nähdä Toksovan uudistetun kirkon puhtaat piirteet niin sisältä kuin ulkoa. Mikä aarre Inkerin kirkolla onkaan sen saatua valmiiksi jälleen kirkkorakennuksen, missä Jumalan sanaa puhtaasti saarnataan ja sakramentit oikein jaetaan. Maittava mannapuuroateria nautittiin seurakuntasalissa.

Ristinmatkaajat jatkoivat kulkua Kelttoon tutustuen kirkkoon ja koulutuskeskukseen. Vanhainkodissa vei-

sattiin 'Jumala onpi linnamme', jonka vanhuksat osaavat ulkoa. Keskukseltiin ja vaihdettiin kuulumisia.

Inkerinmatkan järjestelyistä vastasi Turun seudun Inkeriseura ja matkanjohtajana toimi mainiosti ja luonnikkaasti Paaao Pesonen. Hänestä hyväntuulisuus välittyi myös koko porukkaan, kahteen linja-autolliseen väkeä. Vieraiden ja kotimaisten kielten sekamelska oli huomattava. Eestii, englantia, espanjaa, katalaania, (mukana oli kolme barcelonalaista perhettä), venäjää, suomea ja savoa puhuttiin sulassa sovussa.

Erinomainen dokumentti matkalta löytyy Göteborgin kaupungista **Viktor Tilkulta**, joka raahasi painavaa videokameraansa teille ja aitovierille, poluille, puroille ja pihanurmille. Tulos on katselemisen arvoinen, ja näin mieliinpainuneet muistot heräävät uudestaan ja vievät muutkin kuin matkalla olleet Inkerinmaan vehmaille niityille.

Jumalan sana vaikuttaa vuosisadasta toiseen. Se voi jäädä juoksuhautaan, kuten Lempaalan kirkon risti vuosikymmeniksi, mutta ei katoa lopullisesti. Risti löytyi ja pystytettiin lujalle perustalle.

Martti Hirvonen
pastori, Turun Katarinän seurakunta

Inkeriläisten uskonto kommunismin puristuksessa vuosina 1938–1991

Jatkoa numerosta 10.

Uskonnon aseman muutokset Neuvostoliitossa

Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon vuonna 1941 ja myös Suomen yhtyminen sotaan Neuvostoliittoa vastaan aiheuttivat sen, että Stalinilla ei enää ollut vara pitää kirkkoja ja uskovia vihollisinaan. Hän tarvitsi kaikkien kanslaisten tuen sotaponnisteluilleen. Siksi kirkkojen ja uskonnon asemaa helpotettiin. Helpotukset koskivat ennen muuta Venäjän ortodoksista kirkkoa. Se sai johtoonsa pitkästä aikaa patriarkan ja työtä seurakunnissakin helpotettiin. Inkerin kirkolle tästä muutoksesta ei ollut hyötyä, koska se oli täydellisesti tuhottu. Vain yksityisiä uskovia ei enää vainottu samalla tavoin kuin ennen sotaa. Niinpä inkeriläisetkin karkotuspaikoiltaan saattoivat harjoittaa uskoaan esimerkiksi viettämällä kristillisiä juhlapäiviä ja noudattamalla niihin liittyviä tapoja perhepiirissä ja kokoontumalla pieninä ryhminäkin kodeissa, mikäli tilaa löytyi.

Sodan jälkeen uskovaisia ei erityisesti vainottu, vaikka he olivatkin neuvostoyhteiskunnassa epäilyttäviä toisen luokan kansalaisia. Kun sitten 1950-luvun lopulla Hrushtshev nousi valtaan paljastamalla Stalinin hirmu-

teot ja arvostelemalla häntä, Neuvostoliitossa koitti jossakin suhteessa vapaampi aika. Ideologisella alueella sen sijaan kuljettiin kohti tiukempaa järjestystä. Se merkitsi uskonnon osalta sitä, että kirkot ja uskonto pyrittiin kerta kaikkiaan tukahduttamaan. Uskonnon vastaista propagandaa tehostettiin, ihmisiä taas pidätettiin ja karkotettiin heidän uskonnollisen toimintansa takia. Noin 10 000 vielä toiminnassa ollutta kirkkoa suljettiin. Kouluissa jokaisen aineen opetuksen tuli vahvistaa oppilaissa ateistista maailmankatsomusta. Kouluopetukseen sisällytettiin uusi aine, poliittinen koulutus, johon kuului muutamia oppitunteja ateismista. Korkeakoulujen eräiden alojen opetukseen liitettiin pakollisena kurssi tieteellisen ateismin perusteista.

Hrushtshev syrjäytettiin vuonna 1964 ja Brezhnev otti vallan. Hänen aikanaan uskontoa valvottiin tiukasti. Tästä huolimatta uskonto ei hävinnyt. Se ei menettänyt merkitystään ihmisten elämässä ja mielissä. Uskontoa koskevat lait ja niiden soveltaminen käytäntöön eivät vastanneet toisiaan. Vuonna 1975 lainsäädäntö saatettiin sopusointuun sodan jälkeen vallinneen käytännön kanssa, mikä merkitsi uskonnon aseman helpottu-

mista siitä, mikä se oli Hrushtshevin mukaan. Tämä vapaampi käytäntö jatkui perestroikaan saakka, jolloin laadittiin aivan uusi laki omantunnon vapaudesta ja uskonnollisista yhteisöistä. Laki hyväksyttiin vuonna 1990. Se merkitsi uskonnon virallista hyväksymistä, jopa suosimista.

Uskonnon harjoittaminen 1940- ja 50-luvuilla

Useimpien inkeriläisten uskonnon harjoittaminen karkotuspaikoilla eri puolilla Neuvostoliittoa rajoittui henkilökohtaiseen hartauden harjoittamiseen, jos asianomainen oli sen joskus omaksunut. Osa inkeriläisistä oli kokonaan vieraantunut uskosta.

Uskonnollisesti aktiivisimmat sen sijaan toimivat määrätietoisesti. Annan jälleen puheenvuoron **Katri Kukkoselle**, joka tyttarineen oli karkotettu Pietarin saartorenkasta kevättalvella 1942 Ob-joen alajuoksun varrelle Siperian taigaan. Näin hän kertoo uskonharjoittamisesta siellä: »Pois pääsyä odottaessamme yritimme pitää huolta myös sielun ravitsemisesta ja rohkaimisesta Jumalan sanalla. Halusimme saada voimaa seurakuntayhteydestä ja noudattaa kristillisiä tapoja. Meidän oli tärkeää säilyttää uskontomme ja kansallinen identiteettimme.

Heti perille päästyämme lyöttäydymme yhteen ja joka sunnuntai pidimme jumalanpalveluksen. Luimme aina saarnarukoukset, päivän evankeliumin, minä pidin tavallisesti puheen ja Mari-tätikin puhui usein. Herran ehtoollista olisimme kovasti kaivanneet. Sen korvikkeeksi lauloimme kaikki yhdessä ehtoollismessuun kuuluvat liturgiset osat, ehtoollisvirren ja katumusvirren. Saimme siitä suurta

lohdutusta, tuntui melkein kuin olisimme käyneet ehtoolliskirkossa.

Kaikki suuret kirkkovuoden juhlapyhät juhlimme vastaavin menoin. Lauloimme virsiä ja Siionin Kanteleen lauluja. Joulupuu koristeltiin jouluksi värillisillä paperiliuskoilla niin kuin kotona, kynttilöiden sijasta kuusen oksiin kiinnitettiin 'kitupiikkejä', annoimme pienen pienet joululahjat toisillemme.... Aamulla varhain pidettiin joulujumalanpalvelus ja siinä noudatettiin mahdollisimman paljon kirkollista kaavaa. – Myös pääsiäispyhät vietettiin samoin kuin kotona oli tapana ollut. Pitkäperjantai pyhitettiin hiljaiseksi päiväksi ja paastonaikana pidettiin jumalanpalvelukset noudattaen kirkossa käytettyä kaavaa. Vaikka emme voineet mistään saada tietoa, milloin on pääsiäinen, meidän Helvimme osasi laskea sen kuun kieron mukaan ja osui aina oikeaan. Tiedettiin, milloin paaston aika alkoi, milloin oli pääsiäinen, helatorstai ja helluntai. Ja kaikki pyhät pyhitettiin siellä omassa pienessä seurakunnassamme Siperian perukoilla.»

Kun inkeriläiset alkoivat 1950-luvulla palailla syrjäisistä karkotuspaikoistaan, he joutuivat tarkempaan valvontaan sekä poliittisesti että uskonnollisesti. Heidän ei sallittu asettua sataa kilometriä lähemmäs Pietaria. Siksi monet menivät Viroon, mutta sieltäkin heidät ajettiin pois. Seuraava sijoituspaikka oli Karjalan tasavallassa, jonne tuli lähes 20 000 inkeriläistä. Missä vain he olivatkin, uskonnon harjoittamisen tuli tapahtua näkymättömästi.

Antti Pakkanen kertoo näin joulun vietosta: Jouluna katsottiin, ettei kukaan vieras sattuisi tulemaan. Yksi oli aina käytävässä, muut olivat kuu-

sen luona olohuoneessa. Jos joku sattui tulemaan, silloin annettiin merkki ja valot kuusesta sammutettiin. Vaikeuksiin tämän takia ei jouduttu koskaan. Jouluaatto ja joulupäivä olivat aina työpäiviä, jos ei sattunut sunnuntaipäivän päälle. Kerrankin olin työvuorossa ja joulukuun sattuikin vuoron päälle, niin vaihdoin vuoroani työkaaverin kanssa, että saisin olla kotona. Toiselle sitten oli tärkeää olla valtion pyhänä kotona. Siksi vaihdettiin.

Oman tärkeän panoksensa inkeriläisten uskonnon harjoittamiseen 1950-luvulla toivat vankeudesta ja karkotuksesta palanneet pastori **Paa-vo Haimi**, entinen seurakunnan hoitaja **Juhana Vaasseli** ja saarnaaja **Matti Kukkonen**. Juhana Vaasseli oli päässyt vapaaksi 1940-luvun lopussa oltuaan 14 vuotta vankeudessa. Aluksi hän toimi Virossa inkeriläisten pappina, piti jumalanpalveluksia milloin Tartossa, milloin Viljandissa, kastoi lapsia, vihki nuoria pareja, siunasi vainajat hautaan ja järjesti myös rippikouluja. Tämän aktiivisen kirkollisen toimintansa takia Vaasseli joutui viranomaisien hampaisiin ja hänet karkotettiin vielä uudelleen Siperiaan neljäksi vuodeksi. Haimi pääsi vapaaksi 1950-luvun alkupuolella oltuaan vankeudessa ja pakkotyössä lähes 20 vuotta.

Sekä Haimi, Vaasseli että Kukkonen asettuivat asumaan 1950-luvulla Petroskoihin. Katri Kukkonen kertoo **Matti Kukkonen** olleen paikallisille inkeriläisille kuin pappi konsanaan. »Hän oli lahjakas puhuja ja saarnaaja ja hoiti siihen aikaan kaikki papin tehtävät: järjesti jumalanpalvelukset, jakoi ehtoollisen, kastoi lapset, siunasi haudat ja piti kerran rippikouluakin.» Kaikki nämä kolme tekivät

Rauman juhlien väliajalla teol.tri Jouko Sihvo vaihtaa kuulumisia Yrjö Korkkisen ja Keijo Korkkan kanssa.

sitten matkoja hajallaan asuvien inkeriläisten luo hoitaen heidän kirkolliset toimituksensa ja julistaen evankeliumia mahdollisuuksien mukaan. Ongelmallisinta oli rippikoulun pito, koska Neuvostoliitossa ei saanut antaa uskonnon opetusta. Eivät vain rippikoulun opettajat, vaan myös rippikouluun osallistuneet joutuivat vaikeuksiin. Esimerkiksi työpaikoilla suhtauduttiin karsaasti rippikoulun käyneisiin. Heistä kirjoiteltiin jopa lehdissä ja he joutuivat kielteisen huomion kohteeksi. Nämä kolme miestä olivat kuitenkin jo iäkkäitä ja menettäneet parhaat voimansa vaikeiden pakkotyövuosien aikana. Eivät he jaksaneet vastata kaikkiin niihin tarpeisiin, joita inkeriläisten keskuudessa ilmeni. Kukkonen ja Vaasseli kuolivat vuonna 1961 ja Haimi vuonna 1963. Tämän jälkeen inkeriläisten keskuudessa hengellisen elämän hoitaminen jäi entistä yksipuolisemmin naisten vastuulle.

Karismaattiset naiset »pappaina«

Uskovien tiukan valvonnan, jopa vainon, seurauksena harvat uskalsivat ilmaista julkisesti olevansa aktiivisia kristittyjä. Uskovaisuus samoin kuin suomalaisuuskin pyrittiin pitämään vain omana tietona. Niiden julkinen tunnustaminen merkitsi vaikeuksia viranomaisten, jopa työtoverien taholta. Tällaisessa tilanteessa uskalsivat esiintyä uskovina sellaiset ihmiset, jotka kokivat sisäistä pakkoa evankeliumin julistamiseen ja uskostaan todistamiseen. Pidän heitä karismaattisina kristittyinä, joille uskon elämä merkitsi jatkuvaa välitöntä yhteyttä Jumalan kanssa ja jotka halusivat olla hänen käytettävissään. Jumalan asialla oleminen merkitsi heille hengellisenä puhujana esiintymistä, ihmisten pyynnöstä kasteiden ja hautaan siunaamisten toimittamista eli papin tehtävien tekemistä.

Haastattelemisiani henkilöissä on neljä, jotka ovat mielestäni karismaattikkoja, **Iida Kyllästi** Pietarista, **Anna-Maria Mehiläinen** Vsevolovskista, **Aino Kiuru** Tsalnasta ja Katri Kukkonen, jota haastattelin Helsingissä. Kaikki he ovat vuosien ajan julistaneet Jumalan sanaa seuroissa ja toimittaessaan kasteita ja hautaan siunaamisia. Monille kuulijoinaan olleille ihmisille he ovat merkinneet hyvin paljon hengellisesti. Nykyinen inkerin kirkon piispa **Aarre Kuukauppi** on ohjannut minut Iida Kyllästin ja Anna-Maria Mehiläisen luo, joita hän piti hyvin merkityksellisinä hengellisinä äiteinä sikäläisten inkeriläisten keskuudessa. Heidän haastattelunsa osoittivat heidät juuri tällaisiksi Jumalan työvälineiksi. He kertoivat ihmeel-

lisistä kokemuksistaan Jumalan koulussa ja toiminnastaan puhujina ja kirkollisten toimitusten suorittajina.

Aino Kiurun Tsalnassa tapaamisen yhteydessä sain konkreettisen näytön hänen toiminnastaan. Kesken nauhoitettavaa haastattelua naapurin emäntä tuli Ainon luo mustissaan ja kertoi miehensä kuolleen juuri vähää ennen ja pyysi Ainoa toimittamaan hänen hautaan siunaamisensa. Aino yritti estellä ja sanoi, että Petroskoissa on kolmekin luterilaista pappia, jotka mielellään tekevät tuon viimeisen palveluksen. Emäntä ei hellittänyt, ennen kuin Aino lupasi toimittaa hautauksen. – Kun haastattelu loppui, kiirehdimme joen toisella puolella olevaan taloon, jossa oli seurat. Siellä Aino piti puheen Suomesta tulleiden vierailevien puhujien lisäksi. Kaikesta näki, että hän oli tottunut pitämään puheita ilman sen enempää valmistamisia, kuten karismaattiselle henkilölle sopii.

Katri Kukkonen kertoo omasta puhujana toimimisestaan: »Olen nyt vuosien kuluttua ihmetellyt usein sisimässäni, miten Jumalan henki aina pani oikeat sanat suuhuni, vaikka en koskaan valmistellut puheitani enkä edes miettinyt edeltä käsin, mistä pitäisi puhua. Tunnen vahvasti sydämessäni, että se en ollut minä, Katri Kukkonen, joka puhui. Se oli Kaikkivaltias Jumala, Pyhä Henki, joka puhui minun kauttani kärsivälle, vainotulle ja Jumalan sanaa janoavalle pikku seurakunnallemme.»

Petroskoin ja Pushkinin seurakunnan syntyminen ja toiminta

Petroskoihin tulleet uskovat inkeriläiset aloittivat siellä alusta pitäen hen-

gellisen toiminnan. Sen vaikeutena oli paitsi viranomaisten vastustus myös kokoontumistilojen puute. Vapaaehtoisista saarnaajista ei ollut puutetta, ei myöskään henkilöistä, jotka olivat valmiit tekemään työtä seurakunnan hyväksi. Pulmana oli, miten seurakunta saataisiin rekisteröidyksi, tilat hankituksi ja toiminta siten viranomaisten hyväksymäksi.

Ensimmäinen yritys tehtiin vuonna 1953 kohta Stalinin kuoleman jälkeen. **Maria Pylsy** lähti korkean virkamiehen, Karjalan tasavallan kulttuuriministeri **Beljajevin** puheille pyytämään luterilaisen seurakunnan rekisteröintiä Petroskoihin. Maria kertoi Beljajevin katsoneen häneen vihaisesti kuin hän olisi ollut torakka. Hänen polvensa alkoivat vapista. Beljajev sanoi äreästi, ettei sellainen tule kuuloonkaan. Ateistinen valtio ja Petroskoin kaupunki eivät sallisi sellaista. Kulttuuriministeri ihmetteli, miten Pylsyn vanhaan päähän saattoi nousta tuollaisia haihatteluja.

Arvokasta tukea Petroskoin inkeriläiset saivat asiassaan Viron arkkipiispalta **Kiiviltä**. Hän neuvoi heitä laatimaan seurakunnan jäsenluettelon, valitsemaan kirkkoneuvoston ja laatimaan rekisteröimisanomuksen, josta yksi kappale piti jättää Petroskoin kaupunkineuvostolle ja toinen Moskovaan. Valmistavat toimenpiteet suoritettiin ja anomus toimitettiin viranomaisille, mutta vastausta ei alkanut kuulua. Asiaa kiirehdyttiin käymällä useastikin uuden kulttuuriministeri **Titovin** puheilla. Vuosia kului eikä seurakunnan rekisteröintiasiaa näyttänyt edistyvän. Hankkeen pahimpia vastustajia eivät sittenkään tainneet olla viranomaiset vaan USA:sta muuttaneet kiihkeästi ateistiset suomalais-

set. Heidän mielestään seurakuntahanke oli kehityksen jarruttamista, kun he halusivat rakentaa ateistista kulttuuria, jossa kansaa ei enää pimitettäisi uskonnolla.

Moskovaankin lähetettiin seurakunta-asiaa ajavat Maria Kajava ja Jaakko Hännikäinen. Lopulta monien vuosien jälkeen joulukuussa 1969 seurakunnan rekisteröintipaperi annettiin **Maria Kajavan** käteen, kun hän oli nuhdeltavana ministerineuvostossa muka salaisten hengellisten kokousten pidosta kodeissa. Seurakunnan tultua rekisteröidyksi tarvittiin kokoontumistila, jossa toiminta voitaisiin aloittaa. Tarkoitusta varten tarvittava raha saatiin pian kokoon ja seurakunnalle ostettiin tammikuussa 1970 vanha omakotitalo, josta kovalla kiireellä poistettiin väliseinät. Ensimmäinen jumalanpalvelus pidettiin siellä helmikuun alussa.

Viron luterilainen kirkko oli ollut Petroskoin inkeriläiskristittyjen tukena 1950-luvulta saakka. Narvan luterilaisen seurakunnan pappi **Elmar Kull** oli käynyt vuodesta 1964 alkaen muutaman kerran vuodessa Petroskoissa hoitamassa seudun asukkaiden kirkollisia toimituksia ja pitämässä hartaustilaisuuksia. Kun sitten seurakunta saatiin rekisteröidyksi, hänestä tuli sen epävirallinen kirkkoherra. Hänen harvat käyntinsä seurakunnassa merkitsivät kuitenkin sitä, että paikalliset saarnaajanaiset, Katri Kukkonen, Maria Kajava ja **Liisa Haakana** johtivat seurakuntaa, pitivät jumalanpalvelukset ja hoitivat myös kirkolliset toimitukset. Suomen luterilainen kirkko solmi yhteyksiä Petroskoin seurakuntaan. Vuonna 1975 ja 1980 arkkipiispa **Martti Simojoki** vieraili seurakunnassa ja vuonna 1983 myös

arkkipiispa **John Vikström**. Monet muut papit seurakuntalaisineen vierailivat Petroskoin seurakunnassa. Kun viranomaiset tekivät Elmar Kullin käynnit Petroskoissa ylivoimaisen vaikeiksi, seurakunta kutsui uudeksi papikseen Viron luterilaisen kirkon suomea puhuvan papin **Paul Saarín** jatkamaan hänen työtään. Hänen aikanaan seurakunta rakensi pääosin talkootyönä uuden tilavamman kirkon, joka otettiin käyttöön ensimmäisenä adventtina 1983.

Petroskoin seurakunnan rohkaiseva vaikutus inkeriläisten uskonnolliseen elämään ei rajoittunut vain sen lähiympäristöön. Myös kauempana asuvat pitivät sinne yhteyttä ja Pushkinissa, Pietarissa ja sen ympäristössä asuvat inkeriläiset ryhtyivät toimenpiteisiin oman seurakunnan rekisteröimiseksi. Se toteutui vuonna 1977 ja kirkokseen he saivat entisen saksalaisen seurakunnan kirkon. Tässäkin hankkeessa Viron kirkko oli vahvana tukena. Sekä Petroskoin että Pushkinin seurakunnat liitettiin hallinnollisesti Viron evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Virolaiset papit toimivat kummankin seurakunnan kirkkoherroina.

Pushkinin seurakunnasta tuli Inkerinmaan inkeriläisten tärkeä hengellisen elämän keskus, jonka jumalanpalveluksiin ihmiset tulivat pitkienkin matkojen takaa. Sen piirissä virisi myös nuorten toiminta. Silloin mukana olleista nuorista **Arvo Survo** lähetettiin Tallinnaan papin kouluun. Hänestä tuli ensimmäinen inkeriläinen pappi kuudenkymmenen vuoden tauon jälkeen. Pushkinin nuorista on kasvanut myös Inkerin nykyinen piispa Aarre Kuukauppi. Suomalaisten seurakuntien yhteydet Pushkinin seu-

rakuntaan ovat olleet vilkkaat. Sunnuntaiaamuisin kerrotaan Pushkinin kirkon parkkipaikalla seisseen lähes jatkuvasti suomalaisia busseja. Turisteja oli usein niin paljon, etteivät paikalliset seurakuntalaiset olleet mahduttua kirkkoon. Vierailijoiden tuomat tuliaiset Suomesta ja kolehtirahat olivat kuitenkin itsessään köyhälle seurakunnalle tärkeitä. Niiden turvin seurakunta kykeni kustantamaan kirkon ja sen ympäristön kunnostuksen ja ylläpitämään toimintaa.

Inkerin kirkon nousu

Perestroikan aikana Neuvostoliiton uskonnollinen tilanne muuttui. Valtion tukema ateistinen propaganda ja kasvatus lopetettiin. Vuonna 1990 Gorbatsšov hyväksyi uuden uskontoa ja omantunnon vapautta koskevan lain. Uskonnolliset yhteisöt voivat taas rekisteröityä ja toimia vapaasti. Inkeriläisten melko näkymätön kansallisuus ja uskonto tulivat julkisuuteen näkyvimmin vuonna 1987. Petroskoissa ilmestynyt aikakauslehti Punalippu nosti inkeriläiset ja heidän luterilaisen uskonsa näkyvästi esille. Se oli voimakas signaali inkeriläisille tulla rohkeasti päivänvaloon. Sekä kirkollinen että kansallinen toiminta käynnistyi. Inkerin liiton toimintaa alettiin järjestää paikallisesti ja myös yhteisesti muun muassa juhannusjuhlien muodossa. Seurakuntia alettiin rekisteröidä ja jotkin niistä saivat entisen kirkkonsa takaisin käyttöönsä, kuten Kupanitsa ja Toksova.

Suomalaiset alkoivat auttaa uusia seurakuntia kunnostamaan niiden vanhoja kirkkoja ja hankkimaan muita kokoontumistiloja. Inkerin luterilaisista seurakunnista muodostettiin oma

rovastikunta Viron luterilaiseen kirkkoon. Työntekijöitä alettiin pikakouluttaa hoitamaan uusien seurakuntien toimintaa. Suomen luterilaisen kirkon ulkomaanapu lähetti eläkkeellä olevan rovasti **Leino Hassisen** Pushkiniin syksyllä 1989 tulevien työntekijäin kouluttajaksi. Muutaman kuukauden opiskelun jälkeen seurakunnan kirkkoherra Paul Saar vihki rovasti **Aatami Kuortin**, Leino Hassisen sekä pastori Arvo Survon avustamana 4.3.1990 yhdeksän miestä diakoneiksi inkeriläisiin seurakuntiin. He saivat toimittaa niissä papillisia tehtäviä.

Kevääseen 1990 mennessä Inkerissä oli rekisteröity kuusi seurakuntaa, Pushkin, Kupanitsa, Keltto, Narvusi-Kosemkina, Toksova ja Skuoritsa. Jäseniä uusiin seurakuntiin alkoi tulla aluksi vuolaana virtana. Enemmistö tulijoista oli vanhoja naisia ja muutamia miehiä, jotka nuoruudessaan olivat kuuluneet silloisiin seurakuntiin.

Inkerin kirkon nousu muutamassa vuodessa kahdesta seurakunnasta itäsenäiseksi kirkoksi on vahva osoitus siitä, ettei 50–60 vuotta riitä pienen vähemmistön kansallisen ja uskonnollisen tietoisuuden hävittämiseen, vaikka hävittäjänä on mahtavan maailmanvallan voimavarat ja väkivaltakoneisto. Suomen kielen syrjäytymisessä neuvostojärjestelmä pääsi ehkä pisimmälle, sillä sitä ei uskallettu käyttää kuin harvojen kotien seinien sisällä. Uudet sukupolvet eivät voineet oppia ja omaksua äidinkieltään. Inkeriläisten uskon säilymiseen vaikutti sekä myönteisesti että kielteisesti heihin kohdistettu vaino ja ateismin pakkosyöttö oppilaitosten opetukses-

sa. Osaan inkeriläisistä vaino ja ateismi vaikuttivat toivotulla tavalla eli he mukautuivat vallitseviin kommunistisiin ihanteisiin, mutta enemmistön heistä koetut vainot ja karkea ateismi ikäänkuin rokottivat ateismia ja kommunismia vastaan. Se ei kerta kaikkiaan voinut tarttua heihin, ja heidän kristillinen uskonsa oli se ojenkorsi, johon he tarrautuivat entistä lujemmin. Aito kristillinen usko on kuin naula. Mitä kovemmin se lyödään, sen syvemmälle se menee.

Näkymättömissä olevan uskon peruspilareita olivat uskovaiset äidit ja isoäidit. He hankkivat mahdollisuuksien mukaan lapsilleen pyhän kasteen, opettivat heitä rukoilemaan, ylläpitivät kodeissaan kristillisten tapojen noudattamista, juhlapäivien viettoa, osallistuivat itse ja veivät mukanaan läheisiään kotiseuroihin ja muihin enemmän tai vähemmän näkymättömiin hengellisiin kokoontumisiin, joissa he saivat tukea uskolleen ja yhteenkuuluvuudelleen. Niissä puolestaan avainhenkilöitä olivat karismaattiset, lahjakkaat ja pelottomat naiset, jotka julistivat Jumalan sanaa sitä janoaville ihmisille ja hoitivat kasheet, hautaan siunaamiset ja joskus siunasivat myös avioituvat parit. Merkityksettä eivätkä olleet myöskään ne harvat virsikirjat, käsikirjat ja Raamatut, jotka monet inkeriläiset kykenivät piilottamaan ja säilyttämään mukanaan kaikissa elämänsä vaiheissa. Näihin ulospäin näkymättömiin pilareihin eivät kommunismin lonkerot eivätkä neuvostoviranomaisten toimenpiteet yltäneet.

Jouko Sihvo
Esitelmä Raumalla 14.7.1996

Väinämöinen palasi Tapiolaan

Kalevalainen laulu uudessa kostyymissä

Larin Paraske kääntyisi haudassaan, jos näkisi seuraajansa, tämän päivän runonlaulajatytöt. Mutta toisaalta hän myös riemastuisi, sillä mahti ei ole mennyt maan rakoon, ja kalevalainen laulu elää esiäitien viitoittamana vahvasti 2000-luvun kynnyksellä.

Lokakuun alussa kilpailtiin Espoon Tapiolassa jo toista kertaa kalevalamittaisen runonlaulannan SM-tittelistä. Kyseessä eivät olleet mitkään tangomarkkinat eivätkä eurosliipatun small talk -jutustelun kisat, vaan lavalta päästeltiin selvää nelipolvista trokeeta, sitä samaa, jolla Larin Paraskekin itseään ilmaisi: »Ilo istu vieressäin / remu reunapuolessain.»

Hauskinta näissä hauskoissa kisoissa oli nimenomaan se, että mukana oli kaikenikäisiä laulajia. Erityisen ilahduttava oli nuorten naisten panos. Niinhän Larin Paraskekin erottui muista Lempaalan paimentytöistä jo 20-vuotiaana laulutaitonsa ansiosta.

Ihan hullu idea

Kilpailun järjesti Vienen Karjalan ystävät ry., joka perustettiin vuonna 1994. Seuraavana vuonna sen puheenjohtaja **Petri Niikko** polkaisi pystyyn ensimmäiset Kalevalaisen runonlaulun SM-kilpailut. Tuomaris-

Kalevalaisen runonlaulun Suomen mestari, Taito Hoffren, 22, näyttää taitojaan myös Suomen Kansallisteatterissa, jossa hän esittää hevosista Peter Schafferin näytelmässä Equus.

toon pyydetty erikoistutkija **Anneli Asplund** sanoi heti ideoita niin hulluksi, että sitä oli aivan pakko tukea. Ja nyt kilpailtiin jo toista kertaa. »Tasosen kuin paranee», totesi Petri Niikko.

Kilpailuihin ilmoittautui runsas tietäjä- ja laulajakaarti. Mukana oli niin amatöörejä kuin ammattilaisiakin,

Mustaan pukeutunutta Veera Voimaa kehystävät näyttävästi pynttäytyneet Kullervon kosto-yhtyeen tytöt Roosa Voima ja Ulla Ormala.

miehiä ja naisia, nuoria ja vanhempaa väkeä. Kilpailuesityksiä dramatoitiin laulun, soiton, tanssin ja teatterin keinoin.

Niinpä kuulijalle välittyi koskettavia, sydäntä riipaisevia tuntemuksia yhtä lailla menneitten aikojen kuin tämän päivän ihmisen elämästä. Kun taito ja tunne yhtyivät esityksessä, oli ihan sama, kertoiko laulu interreilajan vai paimentytön kokemuksista. Perinne oli otettu vahvasti haltuun eivätkä esittäjät pelänneet antaa sille uutta ilmettä.

Kun esimerkiksi **Maari Kallberg** aloitti perinteiseen runoon itse säveltämänsä laulun »Niin on pitkät mein pihamme / kuin on pitkät pilvenreunat», hänen voimakas, kaunis äänensä ilmaisi ikiaikaista kaipuuta vastaan sanomattoman tehokkaasti.

Tytti Metsä ja Mari Järvinen taas kertoivat Vetten Venlasta Marin tekemin sanoin, jouhikoilla itseään säestäen ja sellaista hallittua naisenergiaa uhkuen, että palkintoja ropisi reilusti.

Hörsyissä ja plyymeissä

Kansallispuke ei oikein näytä istuvan tämän päivän runonlaulajille. Nahkalipokkaat pannaan jalkaan ja minihame ylle, jos siltä tuntuu. Pää ajellaan kaljuksi tai pukeudutaan peruukkiin. Seksikkäät pitsialushameet plyymien kanssa tai ankara, musta, valuva iltamekko käyvät yhtä hyvin kuin paimentyttö-look. Kaikki on sallittua, eikä maihinnousukenkiä jätetä pois eleganssista, kun halutaan erottua, näyttää kauniilta. Vanhat runot puetaan vallattomiin, joskus vähäpukeisiinkin kuoseihin.

Sooloimprovisaatiostaan palkittu

Veera Voima aloittaa laulun »Hullu tyttö, villi tyttö / neito nuori, nyrjähäntänyt / sisko mennyt sijoiltansa...» Viimevuotisissa kisoissa huomiota saaneen Kullervon kosto -yhtyeen tytöt **Roosa Voima ja Ulla Ormala** avustavat häntä. »Lahjakkuutta on vaikea kätkeä», he toteavat sitten vaatimattomasti ja kertovat kiertäneensä kesällä festareilla. Nyt he sanovat olevansa työttömiä laulajia. Mutta ennustan, että kysyntää tulee riittämään.

Väinämöisen paluu

SM-tittelin sai näissä kisoissa kiistattomasti haltuunsa kuitenkin nuori mies, kansanmusiikin opiskelija **Tai-to Hoffren**. Hän on oikea Väinämöinen, mahtava laulaja, jonka ainoat tehosteet ovat äänessä ja mimiikassa. Arhippa Perttusen Sammon ryöstö soljui vaihtelevana, suggestiivisin äänenpainoin, mestarin ottein. Erityisen ilmeikkäät olivat hänen kauniit kätensä, jotka pitkän runon eri vaiheissa pienieleisesti myötäilivät esitystä.

Vuoden shamaanin tittelin jakoivat **Lea Kömi ja Virpi Talsi**, joiden esitys sukelsi kalliopiiirrosten aikaan.

Palkintotietokoneisiin vain Kalevala CD-rom ja uusia esityksiä suunnittelemaan! Haaste kaikille Kalevalansa lukeneille on heitetty, ja ensi vuonna kisat kai yhä vain paranevat. Hauskempaa kuin Maari Kallbergin ja Tytti Metsän kilpalaulantaimprovisaatio aiheesta Riitta Uosukainen on kyllä vaikea kuvitella. Sääli niitä, jotka eivät olleet kuulemassa.

Teksti ja kuvat: Marja Mustakallio

MUISTILISTA

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Marraskuussa 30.11.1996 lauantai klo 13 joulumyyjäiset ja pikkujoulu

---

Inkerikuoro

Inkerikuoro harjoittelee säännöllisesti joka tiistai klo 16.45–18.30 Inkerikodissa. Entiset ja uudet laulajat ovat tervetulleita!

Seukkoseura

Seukot Inkerikodissa
14.11.96 kello 13.00
12.12.96 kello 13.00 Seukkoseuran pikkujoulu. Tervetuloa!

Turun seudun Inkeri-seura ry

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten talolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.
26. 12. 1996 Joulujuhla

Kirjeenvaihtoon halutaan

Hei, sinä tyttö, joka haluat saada uuden ystävän! Kirjoita!

Sirkka Kinnula
Kivihuhdantie 385
62300 Härmä
Finland

Turun seudun Inkeri-seura ry tiedottaa:

Syyskokous pidettiin 29.9.1996 klo 14 Karjalaisten talossa, Itäpellontie 2. Läsnä oli 46 henkilöä, joista suurin osa paluumuuttajia. Kokouksessa kuultiin tulevan vuoden talousarvio ja toimintasuunnitelma, sekä valittiin hallitukseen erovuoroisten tilalle uudet jäsenet. Erovuoroisista tulivat uudelleen valituiksi Tina Lipponen ja Vilho Mustonen sekä uutena Niina Olonen.

Hallitukseen kuuluvat 1997 puheenjohtaja Keijo Korkka, Aira Dravanti, Toivo Jämsä, Tina Lipponen, Vilho Mustonen, Leo Nuija, Niina Olonen, Paavo Pesonen, Regina Rummukainen ja Inga Ståhl.

Kummitoimikunnan puheenjohtaja Raili Pajula kertoi avustuskeräyksestä, joka alkaa syksyllä haastekeräyksenä Radio Sadassa. Kokouksen jälkeen juotiin kahvit ja kuunneltiin Varrissuon paluumuuttajien kuoron laulua.

Syysterveisin Ina Rummukainen

Oikaisu

Inkeriläisten viestin numerossa 9/1996 oli kuvia Ruotsininkeriläisten keisäjuhlista. Valitettavasti yhden kuvan tekstiin oli pujahtanut virhe. Yläkuvassa (sivulla 15) ei vasemmalla ole Alvina Minajeva vaan Göteborgin suomenkielinen hiippakuntapappi Kirsi Virtanen. Viktor Tilkku oikaisi virheen, jota toimitus pahoittelee.

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

SAATAVANA RUOTSISTA

Frimärksserie	75 kr	Miettinen: Inkeriläiset maaton kansa	75 kr
Bordsflagga	60 kr	Sihvo: Inkerinmaalla	75 kr
Nouse Inkeri, grammofonskiva	25 kr	Kolomainen: Inkerin tosinajattelijat	25 kr
Lauri Santtu, grammofonskiva	25 kr	Survo: Neljäs tuuli	50 kr
Arvo Survo: Omal' maal', kassett	50 kr	Survo: Itku Inkerille	130 kr
Laula kaikki maa, kassett, Råda	35 kr	Ronkonen: Laps Inkerin	100 kr
Karta, von Köppen	50 kr	Nevalainen: Inkeriläinen siirtoväki	100 kr
Vykort, Haparanda, tackplatta	1 kr	Mesiäinen: Maria Kajavan pitkä taival	110 kr
Vykort, Örebro, minnessten	1 kr	Virtaranta: Inkeriläisiä sananlaskuja	70 kr
Vykort, flicka i Tuutaridräkt	2,50 kr	Mooses Putron elämäkerta	30 kr
Kavajnál, vapen	10 kr	Iho: Hietajyvä	40 kr
Gratulationskort, stort	10 kr	Alexander Störgren: Mutkainen tie vapauteen	150 kr
Gratulationskort, litet	10 kr	Adressi	40 kr
Klistermärke, Ingermanland + Estland	5 kr	Kavajnál Ingermanlands flagga	20 kr
Klistermärke, Ingermanlands vapen	5 kr	Metiäinen: Inkerin ev.lut. kirkon 350-v.	50 kr
Tuuli: Inkeriläisten vaellus	75 kr	Tarra, Inkerin lippu	5 kr
Isien Usko, muistojulkaisu	10 kr	Randefelt: Inkeri, Tiekartta	100 kr
Kemppi: Fenno-Ingrian lauluja	5 kr	Randefelt: Keski-Inkeri, Kartta	100 kr
Hammarström: Ingermanländarna som flydde till Sverige	15 kr	Miettinen: Kohtalontie	150 kr
Folkesten: Ingermanländare i Västerås	25 kr	Zahharov: Ikuinen kulkuri, Kassett	80 kr
Lilja - flyktflickan från Ingermanland	30 kr	T-paita	100 kr
Himiläinen: Främmande fosterland	50 kr	Inkerin ristiviiri	450 kr
Hiiva: Förvisningen	50 kr		
Monahof: Tillflykten	75 kr	Tilauksia ottaa vastaan	
Ojala: Pitkä kotimatka	75 kr	Armas Paakkonen	
Ojala: Suomi näkyy	75 kr	Tingsgatan 35	
Kuortti: Kirkossa, keskitysleirillä	75 kr	50445 Borås	
Kuortti: Veljeni sotavangit	75 kr	puh. ja FAX 033-101 988	
		Postisilrtotili 626047-5	

NUMERO 12
JOULUKUU 1996

Inkeriläisten viesti

Inkeriläisten viesti

Toimitus

Päätoimittaja
Markku Pyysiäinen
Toimitussihteeri
Marja Mustakallio
Toimituksen osoite:
c/o Mustakallio
Kahisevankuja 6 as. 3, 02710 Espoo
Puh. ja Fax (09) 509 3206

Konttori

Lehden tilaukset ja osoitteet, jäsenmaksut
ja tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänselä 1,
00610 Helsinki
Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Annikki Kelo
Postisiirtotili 800012-306364
Pankki Merita 101030-1085026

Ilmoitukset

1/1 sivu mk 1 500 mk
1/2   800 mk
1/4   "   500 mk
Kuolinilmoitukset 100 mk
Kiitos- ym. ilmoitukset 60 mk
Kuva ilmoituksessa 100 mk
Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa

Kustantaja ja julkaisija:

Suomen Inkeri-liitto ry

Pj. Keijo Korkka
Halvarinkatu 9, 20900 Turku
Puh. (02) 2580 201

Tilaushinta 1996

130 mk kotimaahan, Ruotsiin 200 kr
ja muualle 160 mk/v (260 kr/v).

Pääasiamies Ruotsissa

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35, 50445 Borås
Puh. ja Fax 033-101 988

Sivistyssäätiö

Hallituksen pj. Keijo Korkka
Säätiön postiosoite:
Käpylänselä 1
00610 Helsinki
Postisiirtotili 800016-1466601
Pankki Merita 103150-1202761

TÄSSÄ NUMEROSSA

Kenelle enkelit ilmestyvät?	3
Valo yössä	4
Muistojen joului	7
Elävä liekki	9
Onko historia jäänyt pimentoon?	11
Vallankumousjuhla Inkerissä	16
Ingria -97	18
Muistilista	19

Kannen kuva: Rauman 1400-luvulta peräisin
olevan Pyhän Ristin kirkon seinään on keskiaika-
lainen freskomaalari lukuistanut jouluyön ih-
meen. Kuva: Marja Mustakallio

Kenelle enkelit ilmestyvät?

*»Minä en jaksaisi enää viettää tätä
joulua
mutta en käsitä miten voin olla
viettämättä
lasten takia sitä ei voi jättää väliin
lasten takia sitä ei uskalla jättää
väliin
tuntisi itsensä niin piittaamattomaksi
kuin todellisuudessa onkin;
tänä jouluna kaikkein vaikeinta on
lahjojen osto
sillä minä en yhtään ole nyt anta-
valla mielellä
käyn vain sekapäisenä kaupoissa ja
ostan
koska en uskalla olla ostamatta
etteivät ihmiset huomaisi kuinka
kylmäksi
minä nyt itseni tunnen.»*

(Markku Lahtela)

Joulun perussanoma on ilo. »Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle.» (Luuk. 2:10). Jotain tästä perustavasta lähtökohdasta olemme länsimaissa kuitenkin hukanneet. Joulun on meille pakopaikka muuten niin kovan ja armottoman todellisuuden keskellä. Se on jonkinlaista kadotetun paratiisin etsimistä, yritys edes pariksi päiväksi päästä pois tästä turhan kovasta todellisuudesta. Hetken aikaa maassa on rauha, lapset kilttejä, vanhemmat rakastavia, ruokaa yllinkyllin ja laskujen maksaminen vasta edessäpäin. Tällaisen länsimaisen joulun inkeriläiset paluumuuttajat saattavat kohdata Suo-

messa ja Ruotsissa, joulun, jota runoilijan sanoin »en enää jaksaisi viettää».

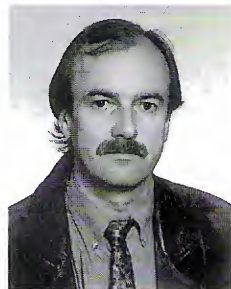
Kuulostaako lohduttomalta? Helppointa varmasti olisi tuomita koko nykyinen länsimainen joulun vietto toivottomaksi yritykseksi. Olisiko parasta jo luovuttaa?

Mutta tämän saman joulun voi nähdä myös toisessa valossa. Miksi me vuosi toisensa jälkeen näemme tällaisen vaivan? Miksi kirkot vuosi toisensa jälkeen täyttyvät ihmisistä, joita ei siellä muuten näe? Miksi kaikki tämä vaiva vain parin päivän vuoksi?

Ehkä me sittenkin kaipaamme kadotettua paratiisia siksi, että syvällä sisimmässämme etsimme juuri sitä. Ilman näkyä paremmasta ei jaksakaan yksinkertaisesti elää. Kuva paratiisista kuuluu ihmisen elämään. Ehkä siksi joulua on niin vaikea jättää väliin.

Kristillisen joulun perussanoma on ilo. Sen perussisältö on siinä, että Jumala on silloin syntynyt ihmiseksi. Häntä ei enää tarvitse etsiä taivaista tai muualta elämän ulkopuolelta. Sana on tullut lihaksi. Jumala on keskellemme. Kadotetun paratiisin voi taivoittaa keskellä tämän elämän kovia tosiasioita. Ensimmäisenä jouluna paimenet olivat työssä, eivät joulua valmistamassa. Mutta juuri heille enkelit ilmestyivät.

Markku Pyysiäinen

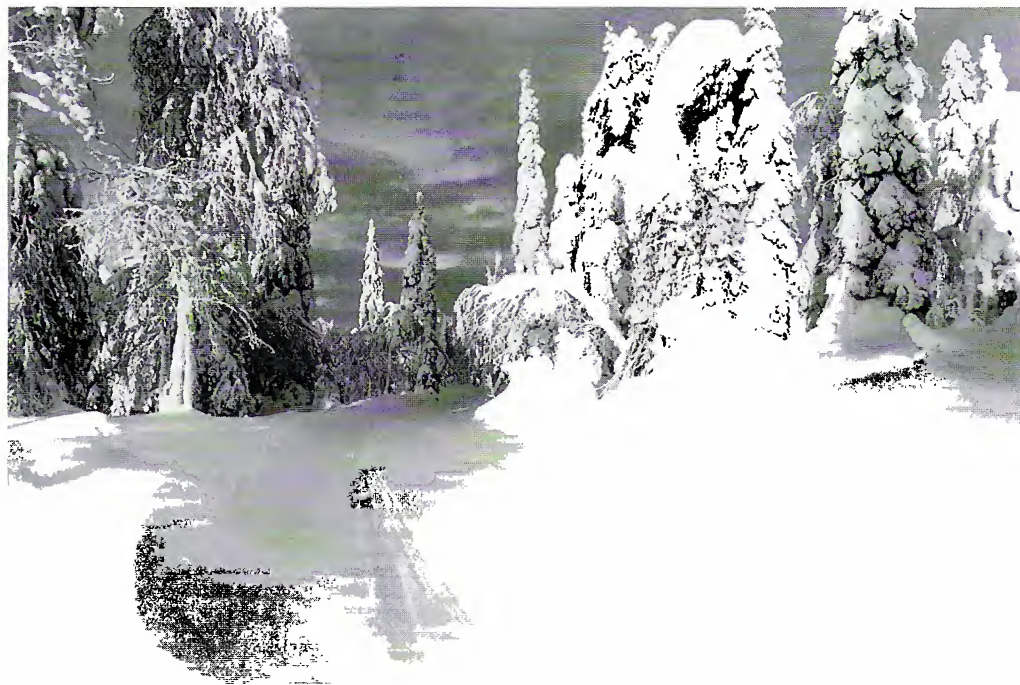

Valo yössä

Joulu on tyypillinen tietyn vuoden-ajan juhla. Sellaisia ihmiset ovat viettäneet niin kauan kuin tunnemme historiaa taaksepäin. Joulu ajoittuu melko tarkasti talvipäivän seisaukseen (22.12.), jota juhlittiin Suomessa jo paljon ennen kristinuskon tuloa. Nimitys 'joulu' tulee 'pyörää' tarkoittavasta sanasta '*hjul*', jolla tarkoitettiin aurinkoa, auringon pyörää. Myös Englannissa on tunnettu vanha kelttiläinen sana '*ule*' joulun nimityksenä. Myöhemmin sen on korvannut '*Christmas*' eli 'Kristus-messu'

Talvipäivän seisaus on vuoden pimeintä aikaa, jolloin ihmiset kaipaavat elämän antavaa valoa. Pimeydessä ei voi olla kasvua eikä elämää. Toisaalta talvipäivän seisauksen on koettu sisältävän myös lupauksen pian koittavasta keväästä ja valosta. Valo onkin välttämätöntä myös ihmisten henkiselle hyvinvoinnille. Eskimoiden keskuudessa tunnetaan niin sanottu 'arktinen hysteria', pitkän pimeyden aiheuttama masennus. Kaamosmasennusta on Suomessakin yritetty parantaa keinotekoisella valohoidolla.

Kaikki toivovat, että lumen valo kirkastaisi joulun viettoa. Latinan kielen sana lumen merkitsee valoa.

Pimeys ja valo kamppailevat joulun aikaan Suomen talvessa.

'Pimeys' ja 'valo' ovat myös kristillisen mystiikan keskeisiä käsitteitä. Kulkiessaan kohti jumalallista valaistumista ihmisen sielu joutuu kohtaamaan myös niin sanotun »sielun pimeän» yön, lohduttoman kokemuksen täydellisestä uupumuksesta ja voimattomuudesta. Vasta sen jälkeen ihminen voi saavuttaa lopullisen valaistumisen ja Jumalaan yhtymisen. Näin valo on mystiikassa ymmärryksen, pelastumisen ja elämän merkki ja vertauskuva, pimeys taas tietämättömyyden, kadotuksen ja kuoleman.

Suomessa on juhlistettu valoa jo ennen kristinuskon tuloa maahan. Samoin muinaisessa Persiassa (Iranissa) vaadittiin ihmistä tekemään moraallinen valinta pimeyden ja valon välillä jo ennen kuin kristinusko oli syntyntykään. Vielä Jeesuksen aikana Palestiinassa vaikuttaneen niin sanotun

Qumranin yhteisön oppi valon ja pimeyden lapsista samoin kuin heidän kirjoitustensa lukuisat persialaiset lainasanat todistavat sen puolesta, että juutalaiset olivat omaksuneet vaikutteita persialaisilta, jotka vapauttivat heidät Babylonian pakkosiirtolaisuudesta.

Iranilaisella auringon ja valon jumalalla *Mithralla* on ikivanhat juuret. Viimeistään 200-luvulla eKr. syntyi kuitenkin erityinen *Mithran* kultti, joka levisi Rooman valtakunnassa erityisesti sotilaiden keskuudessa ensimmäisen ja kolmannen vuosisadan jKr. välillä. Se kilpaili hetken kristinuskon kanssa, mutta kuten tunnettua, hävisi. *Mithran*, kuten Jeesuksenkin, syntymää todistivat paimenet, ja mithralaisuudessa pyhä auringon päivä oli sunnuntai. Lisäksi joulukuun 25. päivä oli vuoden pyhin.

Vanhan juhlan uusi tulkinta

Varhaiset kristityt eivät aluksi viettäneet minkäänlaista joulua. Vasta 200-luvulla alettiin Egyptissä viettää Jeesuksen syntymäjuhlaa, joka tosin ajoittui tammikuun kuudenteen (meidän emme tiedä, milloin Jeesus tarkkaan ottaen syntyi). Aiemmin Egyptissä oli vietetty samaan ajankohtaan eli 6.1. ajoittunutta aurinkojuhlaa sen kunniaksi, että *Aion*-jumala oli syntynyt neitsyt-jumala *Koresta*. 25.12. Jeesuksen syntymäjuhlaa alettiin viettää vasta 300-luvulla Roomassa. Sillä korvattiin sekä 17.12. vietetty saturday-juhla että 25.12. ollut Voittamattoman Auringon päivä.

Nyt siis Kristuksesta oli tullut uusi aurinko ja maailman valkeus. Kristilinen joulukuukaus rakennettiin aikaisemmin vietettyjen valon juhlien päälle niin

Egyptissä, Roomassa kuin Suomessa. Näin ne saivat uuden tulkinnan. Samalla kuitenkin tietyt ikivanhat teemat jäivät elämään kristinuskossa. Tällä tavalla uskonnot ovat aina ja kaikkialla kasvaneet toistensa päälle. Suomalainenkin joulukuukaus on vähintään yhtä paljon suomalainen kuin kristilinen. Kuusi, kynttilät, kinkku, puki, sauna, jouluolut kaikki kertovat vanhasta suomalaisesta perinteestä, jota on pyritty kristillistämään.

Mutta oli tulkinta mikä tahansa joulukuukaus on ennen muuta pimeyteen saapuvan valon juhla. Valo antaa elämän ja auttaa näkemään. Pimeys rinnastuu kuolemaan ja uneen, valo elämään, heräämiseen, kasvuun ja voittoon.

Teksti: Ilkka Pyysiäinen
Kuvat: Kauko Halonen

VALOKUVA- NÄYTTELY

Suomi-Inkeri-seuran toimistossa on nähtävänä 30 isoa Inkeri-aiheista valokuvaa vuosilta 1895–1943.

Kuvat on Museoviraston arkistosta valinnut tutkija Aira Kuronen.

Näyttely avoinna
ma-pe klo 9–16.

Osoite: Hämeentie 22,
HELSINKI.

Ottakaapa yhteyttä!

Tutkittuani internetistä aihetta Inkeri, huomasin ettei ko. aiheesta löydy ollenkaan varsinaista »kotisivua». Näin ollen olen alkanut toimittaa oman kotisivuni ohessa Inkeri-sivua. Lehden lukijoista löytyy varmaan muitakin internetin käyttäjiä.

Osoite: <http://www.sci.fi/~vimpula/ingria.html>

Ystävällisin terveisin
Arto Tolppa
Keskussairaalankatu 5 E 49
15850 Lahti

Puh: 03-753 0175
sähköpostiosoite: arto.tolppa@sci.fi

Muistojen jouluku

Meillä kaikilla, niin vanhoilla kuin nuoremmillakin, on varmasti elämämme varrella vietettyjen joulujen joukossa joku sellainen jouluku, joka on aivan erityisellä tavalla jäänyt mieleemme.

Ainakin me vanhemmat inkeriläiset muistamme kotona Inkerissä vietettyjä joulukuja, joita vietettiin perinteiseen tapaan. Ihania olivat jo joulukirkkomatkat, aamulla varhain, talvisen luonnon keskellä. Ja itse jumalanpalvelus täpötäydessä kirkossa! Kuinka mahtavaa olikaan silloin virrenveisuu. Sellainen teki voimakkaan vaikutuksen ainakin lapsen mieleen. Siksi nuo joulut ovat niin ihania muistella.

Hauskoja olivat myös silloiset joulujuhlat, joissa lapset esiintyivät. Silloin ei pidetty pikkujoulukuja vaan kuusijuhlia. Meillä päin niitä nimitettiin »jolkiksi».

Muistamme myös joulukuja, jolloin oli uhanalaista hankkia joulukuusi, -kynntilöitä tuskin oli saatavissakaan. Valtiovalta oli kieltänyt kaikki uskonnolliset juhlat. Jos joku vielä tällaisia juhlia vietti, hänen katsottiin toimivan valtiota vastaan.

Mutta silloinkin vietettiin joulukuja. Ne, joille jouluku oli todella jouluku, viettivät sitä, vaikka ulkonaiset puitteet puuttuivatkin. Joulun sanoman ääreen voi hiljentyä ilman kuusta ja kynntilöitäkin.

Nälkäinen ei jaksa juhlia

Muistamme myös joulukuja, jolloin maassa oli sota. Maa oli vieraan valan joukkojen miehittäminen. Mutta silloin oli mahdollisuus viettää vapaasti joulukuja. Tosin useimpien kotien pöytä oli ruuasta tyhjä, eikä nälkäinen jaksa juhlia, ei joulunakaan.

Mutta nyt nämä joulut ovat kaukana takanapäin, ja olemme saaneet viettää runsaita joulukuja.

Jouluku suksipartiossa

Muistojeni joulun vietin vuonna 1939 eräällä Karjalan kunnaalla. Silloin oli talvisota ja silloin, – kuten kaikki tietämme – meidän Inkerin poikienkin oli oltava mukana sotahommissa. Minäkin jouduin olemaan mukana ns. Kuusisen armeijassa.

Tuo armeija oli muodostettu itäkarjalaisista ja meistä inkeriläisistä. Karjalan pojat olivat tunnetusti hyviä hiihtäjiä, ja me Inkerin pojatkin pyysimme suksilla jotenkuten – ainakin venäläistä paremmin.

Niinpä minäkin sain suksat ja jouduin hiihtelemään kaukopartiojoukon mukana Karjalan kunnaita ristiin rastiin.

Olimme tällaisella partiomatkalla, joka ulottui kauas vastapuolen alueelle. Eräänä päivänä meidän etujouk-

komme joutui kosketuksiin vastapuolen kanssa. Partiomme johtaja, kapteeni, antoi viestin vietäväksi pataljoonamme komentopaikalle, joka oli noin 20 km:n päässä olinpaikastamme. Minä olin toinen noista viestinviejistä. Talvinen päivä alkoi hämärtyä, ja meidän oli määrä olla perillä mahdollisimman pian.

Mikä päivä?

Mutta eräällä vaaran laella me pysähdyimme hetkeksi nojailemaan sauvoihimme. Oli kirpeä pakkanen, tähdet tuikkivat kirkkaasti, ja kuunpuolikas-kin valaisi tienoota, joka oli kaunis. Näennäinen rauha vallitsi lähiympäristössä.

Mutta kauempaa, Viipurin suunnalta, sodan pauhaavat äänet kuuluivat voimakkaina, ja tulipalojen lieskat loimusivat taivaalla.

Siinä me seisoskelimme kumpikin omissa mietteissämme, kunnes toverini yllättäen kysyi:

- Muistatko, mikä päivä tänään on?
- Eiköhän tänään ole joulukuun 24. päivä.
- Niin on. Mutta mikä vielä?
- Jouluaatto, vastasin.

Kysymysten ei olisi luullut olevan mitenkään yllättäviä, olivathan ne aivan ajankohtaisia. Mutta nyt kysyjä oli ateisti, tai kuten neuvostonuoret, »komsomolets» ja vielä hyvin aktiivinen. En todella odottanut, että hän

olisi mitään ruvennut joulusta kyselemään, sillä hän oli antanut useasti ymmärtää, että uskonnolliset nuoret ihmiset olivat esteenä täydellisen kommunismin toteutumiselle Neuvostoliitossa. Ja nyt tuo komppaniamme valo, kuten politrukillamme oli tapana häntä nimittää, kyseli joulusta.

Hetken hiljaisuuden jälkeen hän vielä jatkoi lausuen kuin itselleen:

- Maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto.

Luulin hänen vain tekevän karkeaa pilaa, mutta kun näin hänen vakavan ilmeensä, vakuutuin, ettei se pilaa ollut, ja nyt hän vielä kohotti suksisauvansa ja osoitti sillä kohti länttä sanoen:

- Tuolla vietetään joulua. Ja jos isäni äiti vielä elää, hän varmasti nytkin rukoilee. Sitten hän loi minuun vielä hätäisen katseen ja aivan kuin huudahtaen sanoi:
- Mutta nyt lähdetään, eikä tästä tämän enempää.

Ja niin me hiihimme jälleen viiden viestiä, jolla oli kiire.

Tuo mies, tuo aatteen kyllästämä kommunisytinen ylioppilas, piti minulle joulusaarnan, jota en koskaan unohda. Tutut jouluevankeliumin sanat eivät ole koskaan yhtä voimakkaasti koskettaneet kuin tuolla kaukaisella Karjalan kunnaalla, sodan kauhujen keskellä. Se on minun muistojeni joulu.

Muistelma on löytynyt
Antti Tervon jäämistöstä.

Elävä liekki

»Me käymme joulun viettohon», laulamme näinä aikoina. Valmisteluhyörinä kodeissa on parhaimmillaan, ja jokainen tietää, kuinka meidän aikaamme ja energiaamme sitoo kaikki se, mitä ilman joului ei kuitenkaan joululta tuntuisi.

Milloin sitten alkaa joulurauha? Milloin touhut taukoavat ja on aika antaa joulun tulla? Varmaan juuri silloin, kun aattoiltana vaelletaan haudoille. Siellä, illan pimetessä ja satojen kynttilöiden loisteessa mielen valtaa rauha, jota pitkin pimeää syksyä olemme kaivanneet. Haudoilla aika ja kiire yhtäkkiä menettävät merkityksensä.

Myös pyhäinpäivänä, kirkkovuoden viimeisenä juhlapyhänä, joka meillä Suomessa sekoittuu vanhaan kekriin (keyriin, köyriin), kuuluu 1920-luvulta lähtien tapa viedä kynttilöitä haudoille. Pimeään aikaan kynttilät tuntuvat erityisen ihanilta ja ne valaisevat yhtälailla mustan maan kuin mielenkin. Vainajien muistelemisen osoittaa meidän inhimillisyyttämme, sydämemme herkkyyttä, joka arjen kiireissä usein jää taka-alalle.

Katolisissa maissa kuten Puolassa pyhäinpäivä on vuoden suurimpia juhlia. Satuina tänä vuonna Varsovasa paikalle näkemään, kuinka miljoonakaupungin asukkaat yksituumaisesti vaelsivat haudoille ja keskustan tuntumaan pystytetyille Siperiaan kadonneiden muistomerkeille. Tuo junan tarvaravaunun muotoinen, ristejä täynnä oleva ja kiskoilla »kulkeva» monu-

mentti oli laidasta laitaan täynnä kynttilöitä. Ratapölkkyissä luki monille inkeriläisille tuttujen paikkakuntien nimiä: Krasnojarsk, Irkutsk, Uzbekistan... Joku karkotetuista, joku leireissä kuolleista, joku tietymättömiin kadonneista on aina jonkun sukulainen. Heitä kaivataan. Heistä kerrotaan lapsenlapsille. Sydämessä on tilaa heidän muistolleen.

Samoin suurella Powqtskin hautausmaalla oli tuhansittain kynttilöitä paikassa, joka oli omistettu Auschwitzissa kuolleille. Nuoria perheitä ja isovanhempia liikkui hautausmaalla tuhansittain. Suuria valkoisia ja keltaisia krysanteemeja kannettiin käsissä ja laskettiin haudoille. Kynttilät olivat monenmuotoisia, sekä punaisia että valkoisia. Hautakiville oli tehty risti vierekkäin asetelluista kastanjoista tai jopa punaisista marjoista.

Kävi kylmä tuuli, bussit ja raitiovauvat olivat tupaten täysiä. Pikku Janilla oli mukana harja, jolla hän aikoi puhdistaa babcian (isoäidin) ja zaden (isoisän) haudan. Isoveli Kai jätti tietokonepelinsä ja kitaransoittonsa. Haudoille lähtemään ei ketään tarvinnut pakottaa. Ohi kävellessä tavailtiin hautakivistä nimiä, ihasteltiin vanhoja etunimiä, luettiin raamatunlauseita. Latinaakin tavailtiin: »Cristus protector meus», Kristus puolustajani ja »Sursum corda», ylentäkää sydämenne.

Miten on mahdollista, että niin paljon surua kätkevässä ympäristössä

mieli kuitenkin kohoaa ylös, pois maallisista murheista? Elävä liekki puhuu rakkaudesta.

Ylläpidä perinnettä, niin perinne ylläpitää sinua, sanotaan. Jos perinne kylvetään mieleen jo lapsena, se ruokkii ja vahvistaa raskaitakin murheita kokenutta aikuista.

Puolassa näytti siltä, että perinteet opitaan varhain. Wilanovin palatsin puistossa, Pyhän Annan kirkon portaitten edessä näin nuoren äidin, jolla oli hyvin kaunis, voimakkaansininen syystakki yllään. Hän oli polvistunut maahan ja piti toisella vuodella olevaa lasta käsivarrellaan rukoillessaan. Tyylikäs äiti viipyi pitkään polvillaan hartaassa rukouksessa, kuunnellen kirkosta kaiuttimien välityksellä kantautuvaa liturgiaa. Tuuli kuljetti keltaisia vaahteranlehtiä pitkin pihaa. Lapsi irrottautui äitinsä käsivarrelta ja alkoi juosta niiden perässä.

Seuraavana aamuna keskusrautatie-

aseman postikonttorissa mies, jonka vaatteet ja koko ulkoasu olivat siinä kunnossa, että saattoi epäillä hänen nukkuneen kadulla tai siltojen alla, tiukkasi virkailijalta, miten Varsovan kartasta näkee, missä kirkot ovat. »Miksi niitä ei ole merkitty tähän? Minä tulen muualta. Missä täällä on kirkkoja?» Kun hän nyt oli kai tullut haudallakäynnin takia pääkaupunkiin, olisi samalla reissulla pitänyt löytää kirkkoonkin.

Muutamat mieleen jääneet välähdykset saavat minut miettimään, miten monella tavalla kulttuuri ilmenee ja miten kauas siitä me etäännyimme silloin, kun mielessämme on vain joululahjat sekä »suun ruoka, juoma, meno muu». Vaikka ovathan nekin tärkeitä, tavallaan.

Toivotan lehtemme lukijoille
Joulurauhaa!

Marja Mustakallio

Etsitään

Ivanov, Lilja/Lyydia Pekantytär, 7.12.1935 Venjoen Montilassa. Isä Pekka Ivanov (1894) katosi sodassa. Äiti Katri, omaa sukua Hynninen (1894) kuoli Hatsinassa 19.1.1943. Lilja/Lyydia ollut Jokioisten kirkkohera Tuomisen ottotytärenä.

Teider, Elina Juhontytär, syntynyt 1932 Kupanitsan Osnakan kylässä. Isä Juho Teider ollut puna-armeijassa. Äiti Anna, omaa sukua Seder. Elina palannut Neuvostoliittoon 15.1.1945.

Anisimov, Vjatseslav, syntynyt Petroskoissa 1.12.1940. Äiti Jevdokia Anissimova kuoli 1942. Sisarukset Ivan (1928), Jurij (1929) ja Tamara

(1938). Palannut Neuvostoliittoon 15.1.1945. Vjatseslav oli Suomessa Oiva-nimisenä.

Lorvi, Helena, omaa sukua Ikonen, syntynyt Liissilän Rampolassa 16.3.1904. Mies Juho Lorvi (1906) jäi Neuvostoliittoon. Suomessa oli Helenan isä Juho Ikonen (16.9.1887) ja tytär Toini Lorvi 14.6.1939.

Vastaukset osoitteella:

Suomi-Inkeri-Seura ry

Etsintäpalvelu

Timo Laakso

PL 32

00501 Helsinki

Onko historia jäänyt pimentoon?

Poleemisessa artikkelissaan Suomi ja lähialueitten sukulaiset (Hiidenkivi 1/96, s. 29) pastori **Arvo Survo** kiteyttää vuonna 1990 tehdyn inkeriläisten paluumuuttajiksi julistamisen seuraamukset Inkerille ja Itä-Karjalalle näin: »Kulttuuriautonomiaan tähtäävä kansallinen liikehdintä ja ponnistus pysähtyivät kautta linjan. Suomenkielinen kirjallisuus joutui Itä-Karjalassa pahimpaan aallonpohjaan sitten Stalinin ajan. Suomenkielinen teatterielämä, koululaitos, kirkkokin joutuivat kamppailemaan olemassaolostaan. Inkerin Liitosta, jonka päätehtävänä piti olla kulttuuri- ja mahdollisesti maantieteellisenkin autonomian puolesta toimiminen, tulikin maastamuutovirasto.»

Joissakin kohdin ja jossakin suhteessa olen samaa mieltä Arvo Survon kirjoituksen kanssa. Esitän tässä kuitenkin eriävän mielipiteeni ja käsitykseni eräistä keskeisen tärkeistä asioista, koska todellisuus on mielestäni paljon monisyisempi kuin se, millä asiat yllämainittujen väittämien kannalta saattavat näyttää.

Kielentaito ja »kielentaito»

Suomenkielinen koululaitos oli tuhotu Inkerissä ja Itä-Karjalassa jo 1930-luvun loppupuolella.

Inkerissä suomenkieliset koulut muutettiin venäjänkielisiksi keskellä lukuvuotta 1937–38. Suomen kieli oli julistettu fasistiseksi kieleksi. Itä-Karjalassa kyhättiin nopeasti keinotekoinen karjalan kirjakieli, jota kukaan ei ymmärtänyt, ja lukuvuonna 1938–39 alettiin opettaa tällä kielellä. Sitä ennen noin 75 % Neuvosto-Karjalan kouluista oli suomenkielisiä. Samoina aikoina lähes kaikki suomenkieliset kirjat tuhottiin. Silloin lakkautettujen laitosten joukkoon kuului mm. Karjalan pedagogisen korkeakoulun suomenkielinen osasto.

Talvisodan päättyttyä maaliskuussa 1940 Neuvosto-Karjalan autonomisesta tasavallasta muodostettiin Karjalais-Suomalainen liittotasavalta, jossa suomen kieli oli siis taas kunniassa ja virallisena kielenä, koska O. W. Kuusisen Terijoen hallitus siirtyi niin sanoaksemme Petroskoihin. Kouluissa sen sijaan suomea opetettiin sotien jälkeen enää vain tavallisena aineena eikä suomenkielisiä kouluja ollut. Toisin sanoen tämä opetustaso ei enää ollut varsinaista »suomenkielistä koululaitosta». Inkerissä puolestaan täydellinen pimeys suomen kielen opetuksen suhteen kesti yli puoli vuosisataa.

Vuonna 1956 Karjalais-Suomalainen liittotasavalta muutettiin taas Karjalan autonomiseksi tasavallaksi (siis paljon

pienempine oikeuksineen) ja suomen kielen opetus lopetettiin myös saman tien kaikilla tasoilla. Vasta vuonna 1968 Petroskoin yliopiston jälleen perustetulta suomen kielen ja kirjallisuuden osastolta alkoi valmistua uusia suomen kielen opettajia. 1970-luvun alussa Neuvosto-Karjalassa oli ehkä noin parisenkymmentä koulua (noin 5 % kaikista kouluista), joissa suomea opetettiin, mutta silloin jo vieraan kielen ohjelman mukaan ja kaiken lisäksi ilman varsinaisia oppikirjoja pitkän aikaa, sillä edellisen kauden suomen oppikirjat eivät taaskaan olleet käytettävissä.

Tämän kirjoittaja valmistui mainitulta suomen kielen ja kirjallisuuden osastolta vuonna 1971 ja oli lähetetty suomen kielen opettajaksi Pohjois-Karjalan kyläkouluun. Opetusprosessin ainoaksi varusteeksi tuli pikku sanakirjoja: venäjä-suomi ja suomi-venäjä. Niitä tuli nimenomaan sellainen määrä, että puolet oppilaista saivat suomi-venäjä sanakirjan ja toinen puolisko toisen sanakirjan, koska jokaiselle oli annettava jotakin. (Tietyn suunnittelun sorkkajäljet olivat siis aivan selvät!)

Vieraan kielen ohjelman mukaisesti minä sain jakaa luokat kahteen ryhmään ja jaoin ne siten, että toiseen ryhmään tuli karjalaisia lapsia ja toiseen ei-karjalaisia. Kaikki luokat jakautuivatkin hyvin tasan, koska puolet kylän asukkaistakin olivat karjalaisia. Oli lysti opettaa karjalaisille lapsille suomea äidinkielenä, koska he ymmärsivät hyvin, ja ei-karjalaisille lapsille suomea varsinaisena vieraana kielenä. Tätä ei kyllä kestänyt kauan, kun kyläneuvostosta tultiin ja syytettiin minua nationalismin harjoittamisesta, ja opetusryhmät määrättiin

jaettavaksi oppilaiden luetteloiden aakkosjärjestyksen mukaan eikä kansallisuuden perusteella jne.

Suomenkielistä koululaitosta Itä-Karjalassa, Inkeristä puhumattakaan, ei siis enää ollut. Se mitä oli jäänyt jäljelle oli vain joitakin rippeitä entisestä. Suomen kielen kouluoppikirjat ilmestyivät Neuvosto-Karjalassa vasta 1980-luvun loppuun mennessä. Suomenkielisiä lastentarhoja sen sijaan ei 1930-luvun jälkeen koskaan ollutkaan.

Venäläistämisen prosessit, jotka ilmenivät mm. kaiken kansallisen syrjintänä tai vaikeuttamisena, syrjäyttivät siihen mennessä suomen ja karjalan käytön kotipuhekielenä hyvin monissa perheissä, saatikka sekaperheissä. Oman kielen käyttö yhdenkin venäläisen läsnäollessa oli tuomittava teko. Tähän liittyy myös se, että 1950–60-luvuilla tuhansia karjalaisia kyllä lopetettiin, niiden väestöä siirrettiin suurempiin asutuskeskuksiin, osa väestä taas joutui muuttamaan Karjalasta pois työn puutteen takia. Sitten perustettiin uusia tuotantolaitoksia, joihin työväkeä tuotiin eri puolilta Neuvostoliittoa eli siis venäjänkielistä väkeä. Näistä venäläistämisen prosesseista todistaa sekin, että Karjalan radion ja television päivittäiset suomenkieliset ohjelmat olivat laskettavissa minuuteissa.

Historiallisen totuuden nimessä

Haluan täsmentää ja täydentää myös seuraavan Arvo Survon väittämän: »Suomenkielinen kirjallisuus joutui Itä-Karjalassa pahimpaan aallonpohjaan sitten Stalinin ajan.» Tämä on vain osatotuus ja se tarkoittaa nimit-

täin sitä, että 1930-luvun loppupuolella lähes koko kansallinen kulttuuri-eliitti likvidoitii niin Inkerissä kuin Itä-Karjalassakin, mm. kaikki ammatikirjailijat vain yhtä lukuunottamatta. On ilmiselvää, että monilukuisesta amatöörikirjailijoiden joukosta monet katosivat saman »kampanjan» aikana, koska sotien jälkeen vain murto-osa heistä oli jatkamassa Itä-Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden kehittämistä.

Inkerissä puolestaan vuonna 1930 alkaneet väestönsiirrot tyhjensivät sen inkerinsuomalaisista lähes kokonaan pitkäksi aikaa, ja nämä vaellusvaiheet ovat asia erikseen. Tähän elimellisesti liittyy myös se, että jos vuonna 1913 Inkerin laulujuhlien ohjelmistoon kuului ainoastaan inkeriläisten säveltäjien tuotteita, niin parinkymmenen vuoden kuluttua tämä kulttuuri oli siellä enää vain muisto menneisyydestä.

Vuosina 1922–1936 Leningradissa oli toiminut ns. Kansallisten vähemmistöjen kommunistinen yliopisto eestiläisine ja suomalaisine osastoineen, joka valmisti puoluekaaderistoa. 1930-luvun kohtalon vuosina tämän laitoksen niin opettajat kuin siitä valmistuneetkin henkilöt tulivat likvidoiduiksi suurimmaksi osaksi. Neuvosto-Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden klassikoksi 1960-luvulla kehittänyt kirjailija **Nikolai Jaakkola** oli tämän laitoksen harvoja henkiin jääneitä päästökkäitä.

Neuvosto-Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden ensimmäinen sukupolvi eli suomalaiset emigrantit **Jalmari Virtanen, Hilda Tihlä, Eemeli Parras, Oskari Johansson, Lauri Luoto** ja **Ragnar Nyström** tulivat siis likvidoiduiksi. Eloon oli jätetty vain in-

keriläinen kirjailijaliiton jäsen **Tobias Huttari (Lea Helo)**. Toisen sukupolven muodostavat tuotteliaat ja sukujuuriltaan karjalaiset kirjailijat **Nikolai Jaakkola, Jaakko Rugojev, Antti Timonen, Nikolai Laine, Ortjo Stepanov**, suomalainen **Uljas Vikström** ym. jotka kaikki kävivät aikoinaan suomenkieliset koulunsa 1920–1930-luvuilla.

Kolmannesta sukupolvesta, eli Petroskoin yliopiston suomalais-ugrilaiselta osastolta 1950-luvulla valmistuneista, todellista tuotteliaisuutta edustavat vain **Taisto Summanen** runoilijana ja **Eino Karhu** kirjallisuuden tutkijana. Neuvosto-Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden neljännen sukupolven tuotanto, joka alkoi ilmestyä 1980-luvun alussa on määrällisesti kerta kaikkiaan vaatimatonta, jo senkin takia, että he aloittivat kirjoittamaan paljon myöhemmin kuin edellisten sukupolvien edustajat, ja koska he oppivat hallitsemaan suomen kieltä paljon myöhemmin.

Tarkoitukseni on korostaa vain sitä, että Neuvosto-Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden kehitystä on tarkastettava tiiviissä yhteydessä tasavallassa vuosikymmenestä toiseen toteutetun suomen kielen opetuksen tasoon, tai oikeastaan sen tason laskuun, mitä Arvo Survo ei kirjoituksessaan valitettavasti tee.

Oliko siis Itä-Karjalan suomenkielisellä kirjallisuudella ollut edellytyksiä kehittyä toden teolla, jos suomea jouduttiin 1970-luvulta lähtien opettamaan vieraana kielenä kovaa vauhtia venäläistyville suomen- ja karjalankielisten perheiden lapsille?

Mitähän venäläistyneet ja suomea vieraana kielenä oppineet nuoret pystyvät omaksumaan suomenkielisestä

kaunokirjallisuudesta? Tällaiset nuoret voivat vain vieraantua tästä kirjallisuudesta. Suomenkielisten koulujen lakauttamisen jälkeen 1930-luvulla taukoa kesti yli kymmenen vuotta kunnes sotien jälkeen suomea alettiin taas opettaa kouluissa, silloin tosin jo aineena. Vuodesta 1956 jälleen seurasi toistakymmentä vuotta kestänyt tauko, kun suomi oli kokonaan pois kouluista. Hitaasti ja vaivalloisesti ja kaikenlaista materiaalipuutetta koki en suomen kielen opetus käynnistyi vuoden 1970 tienoilla, silloin tosin jo vieraan kielen ohjelmien mukaan, vaikka niitä viranomaisten taholta nimitettiin myöhemmin juhlallisesti äidinkielen ohjelmiksi.

Toisin sanoen voidaan väittää, että Neuvosto-Karjalan suomenkielistä kirjallisuusprosessia oli tukahdutettu määrätietoisien neuvostopolitiikan keinoin useiden vuosikymmenien ajan. Neuvostoliiton kansallista politiikkaa voidaan luonnehtia Leninin kuuluisan ohjeen mukaiseksi: »ensin otetaan yksi askel eteenpäin ja sitten kaksi askelta taaksepäin». Käytännössä se merkitsi sitä, että toisella kädellä suoritettiin ensin uudistuksia ja sitten toisella kädellä hävitettiin saavutukset lähes maan tasalle.

Eikä missään tapauksessa voida jättää vailla huomiota sitä, että perestroikan optimistisinä vuosina 1980-luvun lopulla Neuvosto-Karjalan kulttuuri-elämä, kansallinen elämä menettivät kahden vuoden aikana, helmikuusta 1988 helmikuuhun 1990, lähes kaksikymmentä merkkihenkilöä, jotka eivät olleet mitään ikäloppuvanhuksia vaan enimmäkseen nimenomaan hyvin virkeässä luomisiässä olleita henkilöitä: **Taisto Summanen**, Neuvosto-Karjalan huomattavin runoilija

kuoli 57 vuoden ikäisenä; **Paavo Luikin**, kirjailija, 66-vuotisenä; **Pekka Pöllä**, kirjailija, 49-vuotisenä; **Helmer Sinisalo**, kansallinen säveltäjä, 69 vuoden iässä; **Toivo Haimi**, varakulttuuriministeri ja Suomalaisen teatterin entinen pääohjaaja, 59-vuotisenä; **Meeri Tuisku**, amatöörikirjailija, 58 vuoden ikäisenä; **Erkki Rautio**, Kantele-yhtyeen solisti, kanteleen soittaja, 63 vanhana; **Reijo Takala**, runoilija, 58-vuotisenä, **Terttu Vikström**, kirjailija, 58-vuotisenä; **Anja Mäkelä**, opetusministeriön opettajien jatkokoulutuslaitoksen suomen kielen metodikko, amatöörikirjailija, 55 vuoden ikäisenä. Myöhemmin, aunuksen murteella kirjoittanut runoilija **Vladimir Brendojev** kuoli myös ennenaikaisesti 57 vuoden ikäisenä.

Näin ollen Neuvosto-Karjalan suomenkielisen kirjallisuuden, kulttuuri-elämän eli kansallisen elämän sinänsä muutenkin vähälukuinen akateemisen koulutuksen saanut joukko sai kokea murskaavan menetyksen ja varsinaisen tappion kertaheitolla.

Entäs Venäjä?

Arvo Survo väittää, että Inkerin ja Itä-Karjalan kulttuuriautonomiaan tähtäävä kansallinen liikehdintä ja ponnistus pysähtyivät kautta linjan. Minulla henkilökohtaisesti on sellainen tuntu, että kyseessä olevat kansallinen liikehdintä ja ponnistus oli pysäytetty kautta linjan. Tämän todistaa myös se, että yhteistä kansallista Kansanrintamaa ei Karjalassa pystyttykään silloin perustamaan, vaan eri heimot erkanivat eri liitoikseen. Lisäksi todistena on sekin, että näistä liitoista suurin eli Karjalan rahvahan liitto on

yhä edelleenkin pelkkää tyhjää paikkaa Karjalan ja Venäjän viranomaisien kannalta. Toisin sanoen Karjalan rahvahan liiton tahto ei pääse lakisääteiseksi. Eikö se ole pysäyttämistä?

On merkille pantavaa, että Venäjä, hallintovallan käyttäjänä Inkerin ja Itä-Karjalan itämerensuomalaisten heimojen alueilla, jää Arvo Survon kirjoituksessa kokonaan vaille huomiota. Voidaan vain arvailla mitkä ovat ne painavat syyt, joiden vuoksi Venäjää ei siinä edes mainita. Ehkä se johtuu siitä, että Venäjä oli mitätöinyt Tarton rauhansopimuksen, jonka yhteydessä Inkerin kulttuuriautonomia oli jo määriteltä, tai sen takia, että Arvo Survo ei ehkä enää luotaakaan Venäjän tahtoon elvyttää neuvostovallan aikana jo lähes kokonaan raunioitetut mainittujen itämerensuomalaisten heimojen kulttuuri ja elämäntapa.

Oli miten oli, Arvo Survo esiintyy joka tapauksessa näiden itämerensuomalaisten heimojen puolestapuhujana ja hän pyytää mm. monitoimikeskuksia: »Jokaiselle itämerensuomalaiselle heimolle tulisi hankkia vähintään yksi keskus, jossa toimii palvelukoti, kulttuurikeskus ja kappeli.» Tällaisen kehityslinjan toteutuessa voidaan joutua helposti tilanteeseen, jossa yhtäältä Suomi kustantaa ja rakentaa mm. mainitut monitoimikeskukset, ja toisaalta mainitut itämerensuomalaiset heimot tulevat tehtaillaan ja pelloillaan ahertamaan myös sen puolesta, että Venäjä saisi hankituksi itselleen kalliit ja uudentyypiset sukellusveneet.

Oikeudenmukaisuus ja kohtuus vaativat mielestäni sitä, että jos kerran Venäjän valtion varoin rakennetaan uudelleen mm. Kristuksen Pelas-

tajan katedraali Moskovaan, niin pienten kansojen kulttuurin tulisi käydä samoin. Tämä on ilmeisesti vain helpoa toiveajattelua.

Realistisemmalta näyttää monimutkaisempi ja raadollisempi vaihtoehto. Bolshevistisen systeemin silmänterähuolena oli aina, vuosikymmenien ajan ollut ns. »proletaarinen internationalismi» eli orjuuttamisen tärkein keino; ja se tiesi kulttuurin ja sivistyksen rappeutumista kaikkialla, missä bolshevistisen hallinto vallitsi, poikkeuksena tietenkin sotateollisuus, ulkomaalaisten turistien matkareitit ja puolue-eliitin ylläpitäminen. Voidaan siis väittää, että kulttuurin ja sivistyksen rappeutuminen johtaa toisaalta yhteiskunnan »kullervoitumiseen» ja toisaalta valtiiovallan käytön militarisoitumiseen. Se että näiden ilmiöiden vuorovaikutus voi johtaa kierteeseen, on hyvin todennäköistä.

Inkeriläisyys on suomalaisuutta, ja voidaankin miettiä, millaista suomalaisuutta Venäjä sietää alueellaan, miettiä nimenomaan edellisten vuosikymmenien tapahtumien ja kehitysprosessien valossa. Jos kerran korkea-kulttuuri ei kelpaa, niin saattohoito on sentään humanitääristä apua. Pienten kansojen hätä on aina saatava sivistyneen maailman laajaan tietoisuuteen, ja tässä suhteessa inkeriläisten luonnollisena reaktionä presidentti Koiviston päätökseen julistaa inkeriläiset paluumuuttajiksi ei ole polemiikki vaan sydämellinen kiitollisuus.

Teksti: Viktor Husu

Vallankumousjuhla Inkerissä

Repolan kansakoulu toimi Spankkovan seurakunnassa. Sitä pidettiin vanhassa maalaistalon pirtissä. Kouluun otettiin oppilaita vain joka toinen vuosi. Yhdistetyssä luokassa olivat yhtä aikaa 1., 3. ja 5. luokan oppilaat. Seuraavana vuonna opiskelivat 2., 4. ja 6. luokan oppilaat.

Koulun ainoana opettajana toimi **Juho Tuhkanen**. Hän oli vuonna 1923 vielä varsin nuori mies. Opetus tapahtui suomeksi, ja venäjää oli kaksi tuntia viikossa. Ajan tavan mukaan käytössä olivat rihveli- (kivi-) ja helmitaulut. Kirjoista oli kova puute. Tsaarinaikana ne olivat tulleet Suomesta, mutta nyt ne piti muokata »paratiisin lapsille» sopiviksi. Työssä kunnostautuivat ideologisesti puhtaat, Suomesta tulleet kommunistifanaatikot. Kirjat piti proletarisoida hengeltään ja esimerkeiltään. Koska uusia aatteen sisältämiä kirjoja ei ehditty painattaa tarpeeksi suomalaisiin kouluihin, kirjat jätettiin perinnöksi seuraaville luokkalaisille.

Neuvostoliitossa piti olla poliittisia juhlapäiviä. Niinpä Lokakuun vallankumous oli tapahtunut vanhan ajanlaskun mukaan 25.10.1917, mutta uuteen ajanlaskuun siirryttyä päivämääräksi tuli 7.11. Toinen merkittävä päivä oli Kansainvälinen naistenpäivä 8.3. Kolmas oli vappu eli työväenluokan juhlapäivä 1.5.

Vuonna 1923 eivät Repolan kansakoululaiset ymmärtäneet mitään vallankumouksesta. Koulussa he saivat

tietää, että joutuisivat lähtemään marsien vallankumouksen vuosipäivää viettämään Vohkanaan. Se oli ensimmäinen poliittinen juhla sen alueen suomalaiskyllissä. Kysyttäessä miksi, he saivat tietää Lokakuun vallankumouksen tapahtuneen vuonna 1917, ja nyt lähestyi sen vuosipäivä 7.11. Kansansovetusta (kunnantoimisto) oli tullut käsky koululaisten osallistua päivän viettoon.

Uudet kengät juhlaan

Elämä oli »sosialistisessa» valtiossa vielä kovin alkeellista ja puutteita oli paljon. Niinpä eräs oppilas, **Kati Tahvana**, ei ollut päässyt kesäkengillään useampaan päivään kouluun, jonne oli metsän poikki pari kilometriä. Uusia kenkiä ja kalosseja sai ostaa kupongilla, mutta niitä ei riittänyt kaikille oppilaille. Usein kupongit jaettiin systeemin kannattajien lapsille.

Vallankumouksen juhlaan ei voinut ilman kenkiä mennä. Katin isä lupasi tehdä tyttärelleen kengät huomiseksi. Pohjat tehtiin puusta ja nahat oli valmistettu kotona. Varret naulattiin pohjien reunoihin kiinni. Kenkiin piti mahtua myös paksut villasukat, koska talvi oli tulossa. Yön aikana kengät valmistuivat. Samanlaisia puupohjakenkiä oli monilla muillakin oppilailla.

Aamulla koululaiset lähtivät marsimaan kohti juhlapaikkaa. Matkaa

kertyi noin 3,5 kilometriä ja keli oli surkea. Lunta satoi, oli nuoskakeli ja tie oli lumen peitossa. Tuskin oppilaat olisivat hyvin perille jaksaneetkaan, mutta opettaja Tuhkanen oli ottanut jostain kepin, jolla hän joukkonsa pysäytettyään hakkasi kenkien puupohjista lumipaakut pois.

Alueen muistakin kouluista tuli oppilaita juhlille. Perillä seistiin luostarin pihalla ja paleltiin. Juhlapaikkana oli luostarin »kulttuurisali». Siellä istuimet täyttyivät puoluehallinnon aikuisista ja alueen paikalle haalituista työläisistä. Oppilaat saivat seistä.

Alussa nostettiin tunnelmaa laulamalla Internationaali. Puhujana oli joku tuntematon kommunistikiho, joka huusi ja huitoi puhuessaan val-

lankumouksen voitosta. Kaikki valta oli nyt työläisillä. Repolan alaluokkien oppilaat eivät olleet vielä oppineet venäjää, ja niin kiihkeä ylisanoin varustettu valistus menikin heidän käsityskykynsä yli. Tietysti loppuunkin piti laulaa Internationaali.

Kotona lapset selittivät juhlilla »polotetun» jotain venäjäksi. Katin mummo sanoi: »Jos laitat kuuman perunan suuhusi ja alat puhumaan, on se samanlaista polotusta kuin venäjä.» – Seuraavana koulupäivänä opettaja Tuhkanen selitti, mitä juhlilla oli puhuttu. Yleensä kyläläiset nauroivat vielä tuohon aikaan koko juhlille, sillä inkeriläiset eivät uskoneet alkuunkaan koko systeemin hyvyteen.

Eero Rautajoki

Inkeriläisten viesti vuodelle 1997

Hyvät lehtemme tilaajat!

Tämän numeron välissä olevalla tilillepanokortilla voitte uudistaa Inkeriläisten viestin tilauksenne vuodelle 1997

Kirjoittakaa **tilisiirtokortin viestiruudukkoon lehden saajan nimi ja osoite** ja suorittakaa maksu **eräpäivään 15.1.1997 mennessä.**

Lahjatilauksia varten saa pankeista ja posteista tilisiirtokortteja, joiden **viestiruudukkoon** samoin **kirjoitetaan lehden saajan nimi ja osoite.**

Lehden **osoitemuutokset** pyydetään tekemään **suoraan toimistoon** puhelimitse (Puh. 09-793 796 ti klo 18.30–20.00) tai **kirjeellä (os. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpyläнкуja 1, 00610 Helsinki).**

Jos joku tilaajistamme **ei halua** uudistaa Viestin tilausta ensi vuodeksi, pyydetään siitä **ilmoittamaan 31.12.1996 mennessä toimistoomme, muutoin tilaus käsitellään jatkuvana.**

Viestin **tilaushinta** vuodelle 1997 on Suomessa 130 mk, Ruotsissa 200 kr, Venäjälle ja muihin maihin 160 mk.

Ruotsissa lehden tilausasioita hoitaa **Armas Paakkonen**, jonka osoitetiedot ovat sivulla 2.

Ruotsin inkeriläisten 50. kesäjuhlat pidetään 20.–22. kesäkuuta (juhannuksena) 1997 Boråsissa. Järjestäjät lupaavat monipuolista ohjelmaa kolmen päivän aikana. Kaikki hengellinen ohjelma on suomeksi, muut ohjelmat suuremmaksi osaksi suomeksi mutta osa tulkataan ruotsinkielisille ystäville. Yksi ohjelmakohta on varattu täysin ruotsinkieliseksi Ruotsissa asuvia jälkeläisiämme varten. Tarkempi ohjelma tulee toukokuun Viestissä. Suunnittele nyt jo aikasi niin, että juhannuksena olet Boråsissa.

Kutsu näyttelyihin

Ruotsin inkeriläisten kesäjuhlien Ingria -97 yhteydessä juhannuksena 1997 Boråsissa on tarkoituksemme järjestää erilaisia näyttelyjä juhlayleisölle. Kaikkia allaolevia näyttelyjä koskee se että järjestäjillä on karsintaoikeus. Näyttelijät itse hoitavat teosten kuljetukset. Teokset eivät ole vakuutettuja järjestäjien puolesta. Tietenkin teemme kaiken, että esineet ja teokset ovat suojattuja. Jos haluat osallistua, ota yhteys alla oleviin **viimeistään 15. tammikuuta 1997** ja sovi heidän kanssaan käytännöllisistä järjestelyistä.

TAIDENÄYTTELY. Koskee sekä ammattilaisia että harrastajia. Ilmoittautu ajoissa.

KÄSITYÖNÄYTTELY. Jos harrastat vapaa-aikana tai ammatiksesi käsityön eri aloilla, toivomme, että haluat näyttää tuotteitasi juhlayleisölle.

VALOKUVANÄYTTELY. Jos omistat

vanhoja tai uusia valokuvia, jotka mielestäsi kuvaavat inkeriläisten elämää, haluaisimme lainata näitä valokuvia ja tehdä niistä suurennoksia yleistä näyttelyä varten.

VANHOJA KÄYTTÖESINEITÄ. Mahtaako Ruotsissa tai Suomessa olla vanhoja arkielämän käyttöesineitä kotoisin entisestä Inkeristä? Tarkoitamme sellaisia esineitä, mitä tavallisesti on kerätty kotiseutumuseoihin. Eikö olisikin hauskaa tuoda nämä juhlayleisön ihailtavaksi?

ASIAPAPEREITA. Tarkoitamme sellaisia asiapapereita, joilla oli ratkaiseva merkitys Inkerin kansan yksilölle. Ne voisivat olla eri virastojen lupia tms. Inkerin ajoilta mutta myös Suomesta ja alkuvuosilta Ruotsissa. Esimerkiksi Inkerin siirtoväen väliaikainen henkilöllisyystodistus, Ruotsin muukalaispassi (främlingspass), työ- ja oleskelulupia.

BORÅSIN INKERI KERHO

Aleksander Kondrell, Torgilsgatan 10 E,
506 38 BORÅS, Puh. 033-104 800

Toivo Jääskeläinen, Engelbrektsgatan 109
506 39 BORÅS, Puh. 033-131 552

KILPAILUKUTSU

Boråsin Inkeri-Kerho valmistelee parhaillaan ensi vuoden kesäjuhlia Ingria -97. Tarkoituksemme on valmistaa juhلامerkki ja sisältörikas ohjelmalehtinen, ja siihen tarvitsemme kansikuvan. Viestin lukijat voivat osallistua tähän kilpaan lähettämällä meille ehdotuksensa. Kansikuvan tulee olla mustavalkoinen, noin A5–A4

MUISTILISTA

Seukkoseura

Seukot Inkerikodissa
12.12.96 kello 13.00 Seukkoseuran
pikkujoulu. Tervetuloa!

Turun seudun Inkeri-seura ry

Seuraavat tapahtumat Karjalaisten ta-
lolla klo 14.00, Itäpellontie, Turku.
26. 12. 1996 Joulujuhla
23.2.1997 Kevätkokous

suuruinen. Ehdotuksessa pitää olla
seuraava teksti:

Ruotsininkeriläisten 50. kesäjuhlat
Sverigeingermanländarnas 50:e
kulturfestival
Ingria -97
20/6–22/6 1997 Borås

Haluamme ehdotuksia myös juhla-
merkkiä varten. Teksti siinä tulee olla

50
Ingria -97
Borås

Toivottavaa on, että ehdotus on sekä
Inkeri- että Borås-aiheinen. Kirjalliset
ehdotukset tulee lähettää ennen 1.
helmikuuta 1997 osoitteella Boråsin
Inkeri-Kerho, Armas Paakkonen,
Tingsg 35, 504 45 Borås. Kirjapalkin-
toja ja kunniaa!

Johtokunta

Joukostamme poistuneita

Toivo Hirvonen, synt. 14.7.1922, kuoli
28.3.1996 Mölndal.
Juho Kakko, synt. 7.9.1926, kuoli
1.8.1996 Mölnlycke.
Helena Kammari, synt. 15.6.1910,
kuoli 10.8.1996 Borås.
Toivo Lorvi, synt. 25.1.1935, kuoli
21.8.1996 Partille.
Juliana Rantanen, synt. 19.12.1905,
kuoli 2.9.1996 Lindome.
Viktor Pöhlö, synt. 27.6.1940, kuoli
4.9.1996 Mölnlycke.

Helsingin Seudun Inkeri-seura ry tiedottaa

Tilaisuudet Inkeri-salissa, Käpylänkuja
1, Helsinki
Joulukuussa ei ole kuukausitilaisuut-
ta
Tammikuussa 26.1.1997 klo 14 kuu-
kausitilaisuus
Helmikuussa 23.2.1997 klo 14 kuu-
kausitilaisuus ja kevätkokous
Kalevalanpäivänä 28.2.1997 klo 10
käynti Larin Parasken patsaalla
Maaliskuussa 23.3.1997 klo 14 Suo-
men Inkeri-Liiton kevätkokous
Huhtikuussa 27.4.1997 klo 14 Inkeri-
kuoron kevätmatinea (Laatokka)
Syyskuussa 28.9.1997 klo 14 kuukau-
sitilaisuus ja syyskokous
Lokakuussa 26.10.1997 klo 14 kuu-
kausitilaisuus
Marraskuussa 23.11.1997 sunnuntai
klo 13 myyjäiset ja pikkujoulu

Inkerikuoro

Inkerikuoro harjoittelee säännöllises-
ti joka tiistai klo 16.45–18.30 Inkeri-
kodissa. Entiset ja uudet laulajat ovat
tervetulleita!

Levitä Inkeri-tietoa, tilaa Inkeri-aiheista kirjallisuutta

02104
TUPIN TOIVO

KIVIKONKAARI 8 C 30
00940 HELSINKI

SAATAVANA SUOMESTA

Inkeriaiheista kirjallisuutta

Anneli Asplund (toim.) Kansanlauluja Inkerinmaalla	100 mk
Arvo Survo Itku Inkerille	100 mk
Aapo Iho Hietajyvä	20 mk
Hellin Suominen Mooses Putron elämäkerta	15 mk
Ella Ojala Pitkä kotimatka	85 mk
Pelastunut albumi	130 mk
Ensimmäinen kevät	100 mk
Aleksander Störgren Mutkainen tie vapauteen	60 mk
Erkki Tuuli Inkeriläisten vaellus	110 mk
Pertti Virtaranta Sananlaskuja ja arvoituksia	40 mk
Pekka Nevalainen Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla	150 mk
Pekka Nevalainen - Hannes Sihvo (toim.) Inkeri - historia, kansa kulttuuri	300 mk
Aapo Mettäinen Inkerin evankelisluterilaisen kirkon 350-vuotismuistojulkaisu	40 mk
Saimi Tuukkanen Elämäni helminauha	30 mk
Kalevalaseuran vsk 69-70 Inkerin teillä	70 mk
Maria Luukan laulut ja loitsut	40 mk
Näin lauloi Larin Paraske	30 mk
Sydämessä kalevalainen kansa, kuvateos Nina ja Alpo Sailon tuotannosta	40 mk
E. Pärnänen Antti Kivekäs	100 mk
Albert Pettinen Lauluja sekakuorolle	35 mk

Inkeriaiheista musiikkia

Äänilevyjä	
Inkerikuoro Nouse Inkeri ym.	15 mk
Lauri Santtu Murrejuuttuja	15 mk
Kasetteja	
Arvo Survo Omall maall	55 mk
Salli Iivarinen Savorina Kaukana kotini Inkeri	80 mk
Karttoja	
Inkerin kartta vuodelta 1933	70 mk
Inkerin kartta vuodelta 1849 (saksankielinen)	50 mk
Inkerin uusi kartta vuodelta 1992	60 mk
Kylä- ja tiekartta Keski-Inkeri vuodelta 1993	60 mk
Lippuja ja viirejä	
Inkerin pöytälippu (satiinia) + salko marmorijalustalla	100 mk
Inkerin pöytälippu (polyesteriä)	35 mk
Inkerin pöytälippu (satiinia)	60 mk
Salko marmorijalustalla	45 mk
Isännänviiri (Inkerin ristiviiri)	350 mk
Muuta	
Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk
Kortti	3 mk
Adressi	30 mk

Tilauksia ottaa vastaan

Annikki Kelo, Inkerikoti, Karjalatalo,
Käpylänkujat 1, 00610 Helsinki
Puh. (09) 793 796 ti klo 18.30-20.00
Postisiirtotili Hki 800012-306364